JEANETTE WINTERSON

ZILE DE CRĂCIUN

12 POVESTIRI ȘI 12 REȚETE
PENTRU 12 ZILE DE SĂRBĂTOARE

HUMANITAS fiction

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

Născută în 1959, la Manchester, Jeanette Winterson este crescută de o familie de evanghelişti penticostali în orăşelul Accrington din Lancashire. La 15 ani, adolescenta, pe care părinţii o destinaseră unei cariere de misionariat în Africa, îşi părăseşte căminul. Pentru a-şi putea continua studiile, lucrează ca vânzătoare de îngheţată, îngrijitoare într-un ospiciu, asistentă a unui antreprenor de pompe funebre. Este admisă la St Catherine's College din Oxford, unde absolvă cursurile de literatură engleză. Stabilită la Londra, publică în 1985 prima carte, cu o pronunţată tentă autobiografică, *Portocalele nu sunt singurele fructe* (*Oranges Are Not the Only Fruit*; Humanitas Fiction, 2008), care îi aduce Whitbread First Novel Award. Romanul *Pasiunea* (*The Passion*; Humanitas, 2006) este distins în 1987 cu John Llewelyn Rhys Memorial Prize, iar *Sexul cireşilor* (*Sexing the Cherry*, 1989; Humanitas Fiction, 2009), cu E.M. Forster Award. Următoarele romane – printre care *Scris pe trup* (*Written on the Body*, 1992; Humanitas Fiction, 2008, 2017), *The PowerBook* (2000), *Lighthousekeeping* (2004), aflat în 2005 pe lista scurtă la Commonwealth Writers' Prize, *Stone Gods* (2007) şi *O paranteză în timp* (*The Gap of Time* – Hogarth Shakespeare Project, 2015; Humanitas Fiction, 2016) – confirmă extraordinara originalitate şi forţa literară ale autoarei. A mai scris nuvele, cărţi pentru copii şi scenarii de film. În 2011 a publicat o carte de memorii, *Why Be Happy When You Could Be Normal.* În decembrie 2016 i-a apărut volumul *Zile de Crăciun: 12 povestiri şi 12 reţete pentru 12 zile de sărbătoare* (*Christmast Days: 12 Stories and 12 Feasts for 12 Days*; Humanitas Fiction, 2017). În 2006, Jeanette Winterson a devenit Ofiţer al Ordinului Imperiului Britanic (OBE), iar în 2016 a fost aleasă în seria BBC's 100 Women.

JEANETTE
WINTERSON

ZILE DE CRĂCIUN

12 POVESTIRI ȘI 12 REȚETE
PENTRU 12 ZILE DE SĂRBĂTOARE

Traducere din engleză și note de
VALI FLORESCU

HUMANITAS
fiction

Redactor: Ioana Petridean
Coperta: Angela Rotaru
Ilustrații: Freepik
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Cristina Jelescu
DTP: Andreea Dobreci, Carmen Petrescu

Tipărit la Radin Print,
prin reprezentantul său exclusiv pentru România,
4 Colours, www.4colours.ro

JEANETTE WINTERSON
CHRISTMAS DAYS
Copyright © Jeanette Winterson 2016
Versuri din „Do not go gentle into that good night" din *The Collected Poems of Dylan Thomas* (Weidenfeld & Nicolson, 2016)
Have Yourself A Merry Little Christmas versuri și muzică de Ralph Blane și Hugh Martin © 1943, reprodusă cu permisiunea EMI Feist Catalog Inc, London W1F 9LD
O primă versiune a povestirii „Primul Crăciun al lui O'Brien" a fost publicată în *New Statesman*, 1986.
O primă versiune a povestirii „Vâscul miresei" a fost publicată în *The Times*, 2002.
O primă versiune a povestirii „Pocnitoarea de Crăciun" a fost publicată în *Guardian*, 1990.
„Leul, unicornul și cu mine" a fost publicată pentru prima dată în 2007 în *The Times*.
Text copyright © Jeanette Winterson, 2007 și 2009.
Reprodusă cu permisiunea Scholastic Ltd.
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2017, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
WINTERSON, JEANETTE
Zile de Crăciun: 12 povestiri și 12 rețete pentru 12 zile de sărbătoare /
Jeanette Winterson; trad. din lb. engleză și note de Vali Florescu. –
București: Humanitas Fiction, 2017
ISBN 978-606-779-271-3
I. Florescu, Vali (trad.; note)
821.111

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 021 311 23 30

Celor dragi din viața mea, care chiar se pricep la gătit.
Soției mele, Susie Orbach, și prietenilor mei
Beeban Kidron și Nigella Lawson.
Nimic nu se compară cu un Crăciun evreiesc.

CUPRINS

Anotimpul Crăciunului 9

Spiritul Crăciunului 23
Plăcintele cu mere ale doamnei Winterson 38
Mama de zăpadă 47
Varza roșie a lui Ruth Rendell 72
Crăciun întunecat 81
Șarlota New York a lui Kathy Acker 96
Crăciunul la New York 105
Ajunul meu de Crăciun cu somon afumat și șampanie 124
Vâscul miresei 131
Gravlaxul de Ajun al lui Susie 142
Primul Crăciun al lui O'Brien 149
Budinca înșiropată cu sherry a tatei 162
Al doilea cel mai bun pat 169
Colțunașii chinezești de la Shakespeare and Company 190
Pocnitoarea de Crăciun 199
Vinul meu fiert (Sau: Fără Fructe la Mesele Principale) 210
O poveste cu stafii 217
Biryani de curcan à la Kamila Shamsie 234
Broscoiul de argint 243
Biscuiții mei cu brânză pentru Revelion 264
Leul, unicornul și cu mine 271
Sendvișul meu cu friptură, pentru Anul Nou 278
Inimă-licurici 287
Chifteluțele mele cu pește pentru a Douăsprezecea Noapte 304
Urări de sezon din partea autoarei 313

Mulțumiri 321

ANOTIMPUL CRĂCIUNULUI

agi care străbat deșertul, călăuziți de o stea. Păstori pe câmp, cu turmele lor, noaptea. Un înger, iute ca gândul și scânteind ca speranța, ce transformă veșnicia în timp.

Grăbiți-vă! Un prunc se va naște curând.

Credincioșii și necredincioșii cunosc povestea asta.

Cine nu o cunoaște?

Un han. Un staul. Un măgar. Maria. Iosif. Aur. Tămâie. Smirnă.

Și, în inima poveștii, mama și pruncul.

Până la Reforma Protestantă din Europa secolului al XVI-lea, Madona cu Pruncul era imaginea creștină pe care oricine o vedea în fiecare zi; vitraliu, statuie, pictură în ulei, sculptură și altare simple, pe care oamenii și le făceau singuri.

Imaginați-vă: majoritatea oamenilor nu știu să citească și să scrie, însă mințile lor sunt pline de povești și de imagini; imaginile sunt mai mult decât ilustrarea poveștii – sunt chiar povestea.

Când tu și cu mine intrăm într-o biserică veche din Italia, sau Franța, sau Spania nu putem citi multitudinea de scene pictate pe tavanele în boltă, și nici frescele, și nici tablourile atârnate pe pereți, însă strămoșii noștri puteau. Noi

stăm cu ghidul în mână, căutând indicii; ei își lăsau capul pe spate și vedeau misterul lumii.

Iubesc cuvântul scris – acum îl scriu, acum îl citesc –, însă în societăți fără știință de carte, dar vii din punct de vedere cultural, imaginea și cuvântul rostit/cântat sunt totul. E un alt fel de vioiciune a minții.

După Reformă, Maria, care fusese tratată ca a patra membră a Divinității, a fost retrogradată. Reforma n-a fost propice pentru femei; curând, au început în toată Europa arderile pe rug ale vrăjitoarelor și, firește, Părinții pelerini care au acostat la Plymouth Rock în 1620 erau puritani dintre cei mai înverșunați – de aici și procesele vrăjitoarelor din Salem, din anii 1690.

În Noua Anglie, puritanii au interzis sărbătorirea Crăciunului în 1659, iar legea n-a fost abrogată până în 1681. În Anglia, în vremea lui Cromwell, Crăciunul fusese deja interzis din 1647, și a rămas așa până în 1660.

De ce? Cu origini prea păgâne, așa cum vom vedea mai târziu, prea pus pe petrecere, prea agreabil (de ce să fii fericit când poți să fii trist?) și mult prea periculos s-o lași pe Maria să iasă din bucătărie și să joace rolul principal.

Ceea ce le-a lipsit cel mai mult oamenilor obișnuiți, odată cu ruperea de catolicism, a fost cultul Fecioarei Maria.

În țările catolice ale Europei, de atunci și de acum, și în America Latină de astăzi, cultul Fecioarei Maria, misterul nașterii din fecioară, legătura dintre mamă și prunc sunt încă puternice și convingătoare. De fiecare dată când o femeie naște, ea reface preț de câteva clipe imaginea celei mai sfinte întâmplări. În acea imagine, viața obișnuită și viața religioasă se contopesc.

Și este o imagine cu rădăcini mai adânci decât creștinismul.

Dacă privim în urmă, la istoria grecilor și a romanilor, vedem că zeii și muritorii ieșiți din comun sunt de obicei născuți dintr-un părinte divin și unul uman. Tatăl lui Hercule a fost Zeus. Zeus a fost, de asemenea, și tatăl Elenei din Troia. Ea a adus multe necazuri, însă femeile cu sânge divin aduc mereu necazuri.

Romulus și Remus, întemeietorii Romei, susțineau că tatăl lor e Marte.

Isus s-a născut în Imperiul Roman. Noul Testament a fost scris în greceşte. Sfinții Părinți au vrut să-i asigure lui Mesia un loc în catalogul supereroilor, atribuindu-i un tată divin.

Dar de ce era nevoie ca Maria să fie fecioară?

Isus era evreu. La evrei, descendența se stabilește pe linie maternă, și nu paternă, așa că accentul pus în iudaism pe castitatea și abstinența sexuală a femeilor e o cale predictibilă de a încerca să controlezi cine de unde se trage.

Dacă Maria e fecioară, atunci obârșia divină a lui Isus nu poate fi pusă la îndoială.

Toate aceste lucruri se leagă, dar mai e ceva. Undeva, în spatele acestei povești, se află puterea Marii Zeițe, prin ea însăși.

Venerarea zeițelor în lumea antică nu punea câtuși de puțin preț de castitate ca virtute. Până și Vestalele Fecioare aveau voie să se mărite odată ce încetau slujba în serviciul zeiței. Prostituția în cadrul templelor era ceva normal, iar zeița reprezenta un simbol al fecundității și al procreării – fără a se pierde din vedere lucrul cel mai important, și anume că ea nu aparținea nici unui bărbat.

Așa că mitul Fecioarei Maria reușește să îmbine în mod strălucit două forțe magnetic opuse: noua religie creștină oferă o poveste a nașterii divine, a Dumnezeului născut din om. Fecioara Maria e o ființă specială, cum nu mai e alta – ca în poveștile cu eroi. Sarcina ei nu e rezultatul unui aranjament domestic obișnuit; ea a fost vizitată de Dumnezeu.

În același timp, puritatea și supunerea ei îi permit noii religii să se rupă de cultele sexuale păgâne desfrânate și de ritualurile de fertilitate pe care evreii le urau.

Chiar de la început, creștinismul a avut abilitatea de a aduce laolaltă elemente esențiale din alte culturi și religii și de a se debarasa de orice elemente discutabile, apoi de a respune povestea într-un mod cu totul nou. Aceasta este una dintre explicațiile succesului global al poveștii sale.

Iar cea mai spectaculoasă dintre poveștile sale de succes e Crăciunul.

Nașterea lui Isus e pomenită doar în Evangheliile lui Matei și Luca, iar versiunile lor sunt diferite. Marcu și Ioan nu discută deloc despre povestea nașterii. Nicăieri în Biblie nu e menționată data de 25 decembrie.

Atunci, cum s-a întâmplat?

Povestea se leagă, în parte, de festivalul roman al Saturnaliilor. Acesta era un festival tipic de miez de iarnă, ce sărbătorea întoarcerea soarelui (cea mai scurtă zi a anului e 21 decembrie, solstițiul de iarnă). Împăratul păgân Aurelian a declarat data de 25 decembrie drept Natalis Solis Invicti – nașterea soarelui cel invincibil. În timpul festivalului se ofereau daruri, se organizau petreceri, se purtau pălării caraghioase, lumea se îmbăta, se aprindeau lumânări, se făceau focuri ce simbolizau soarele și se decorau locurile publice cu plante perene. Acest festival a fost, la scurt timp, urmat de Calende – de la care se trage cuvântul nostru de astăzi, calendar. Oamenilor de altădată le plăcea mult să petreacă.

Pe vremea celților, în Anglia a apărut festivalul iernii numit Samhain, Halloweenul nostru de azi – Ajunul Tuturor Sfinților –, un festival al morților și, așa cum se întâmpla și în țările germanice și scandinave, celții sărbătoreau solstițiul din decembrie cu focuri de tabără și voie bună. Din această perioadă numită Yule sau *Joùl* provin cuvintele noastre de azi,

Yuletide[1] și *jolly*[2]. Plantele perene, precum ilicele și iedera, embleme ale vieții nepieritoare, erau folosite atât ca ornamente, cât și ca aranjamente speciale, de închinăciune.

La triburile germanice, în perioada Crăciunului, Odin cel cu barbă albă rătăcea amenințător printre case și trebuia îmbunat cu mici daruri lăsate afară noaptea.

Biserica a adoptat punctul de vedere rațional, dacă nu-i poți înfrânge, alătură-te lor, și a integrat în Crăciun toate elementele la care oamenii nu voiau să renunțe – cântatul, sărbătoarea, plantele perene, oferirea de daruri și, firește, momentul calendaristic.

25 decembrie e o zi foarte nimerită pentru a marca nașterea lui Isus, fiindcă ea înseamnă că Maria a primit sămânța divină pe 25 martie – Sărbătoarea Bunei Vestiri în calendarul bisericesc –, iar asta a permis bisericii să serbeze echinocțiul de primăvară de pe 21 martie, fără ca evenimentul să capete o notă prea păgână. Acest lucru a făcut posibilă, de asemenea, o simetrie perfectă între concepția și crucificarea lui Isus (Paștele).

Santa Claus[3] însuși e unul dintre multele mesaje amestecate de Crăciun. Nicolae era un episcop turc din Smirna, născut cu aproximativ 250 de ani după moartea lui Isus. Era bogat și le dăruia bani celor nevoiași. Cea mai frumoasă poveste despre el e cum că într-o noapte, încercând să arunce o pungă cu aur pe o fereastră, a găsit fereastra închisă și a trebuit să se cațăre pe acoperiș și să arunce punguța pe coș în jos.

Cine știe? Dar, ca de obicei, în jurul lui s-a născut un cult, în general în rândul marinarilor, care, evident, navigau și, pe măsură ce cultul s-a răspândit spre nord, acest turc

1. Perioada Crăciunului.
2. Vesel, voios, grozav, binedispus.
3. Moș Crăciun.

generos s-a contopit cu bărbosul zeu Odin, care avea avantajul de a a călători călare pe un cal zburător cu opt picioare.

Sf. Nicolae era Sinta Klaus pentru olandezi, și olandezii au fost cei care l-au adus pe Sinta Klaus în America.

New Amsterdam, acum New York, era o așezare olandeză. Pe la 1809, în ciuda tuturor eforturilor urmașilor neamului puritanilor din New England, Santa Claus conducea deja o căruță pe deasupra copacilor, în povestirea lui Washington Irving, *O istorie a New Yorkului*.

În 1822, un alt american, Clement Moore, a fixat definitiv imaginea Moșului în poezia sa, *O vizită a Sf. Nicolae*. Toată lumea cunoaște aceste versuri: „Era 'nainte de Crăciun, când nicăieri în casă / Nu mai era treaz nici măcar un șoricel sub masă".

Acesta e momentul când St Nick primește renul.

Însă continua să fie îmbrăcat în verde – culoarea sa de zeu precreștin al fertilității.

Intră în scenă Coca-Cola.

În 1931, compania Coca-Cola l-a angajat pe artistul suedez Haddon Sundblom să-i dea o nouă înfățișare Moșului. Acesta trebuia să fie roșu și, de atunci, grație puterii publicitare a băuturii răcoritoare, veșmintele Moșului sunt roșii.

Bradul de Crăciun e un vechi simbol al puterii vieții de a supraviețui și de a prospera chiar și în toiul iernii. Oare ce gândeau strămoșii noștri, târșâindu-și picioarele prin pădurile întunecate și desfrunzite, atunci când dădeau peste un brad verde?

E de notorietate faptul că regina Victoria și prințul Albert sunt cei care au făcut prima ședință foto modernă de celebrități atunci când au pozat în fața bradului lor de Crăciun, la Castelul Windsor, în 1848.

A fost, de fapt, un desen în *Illustrated London News*, însă după asta toată lumea a ținut neapărat să aibă brad de Crăciun.

Prințul Albert era neamț și prima menționare a faptului că brazii au fost aduși în casă pentru festivalul de la mijlocul iernii se leagă de Pădurea Neagră, din Bavaria.

Martin Luther, responsabilul pentru Reforma Protestantă, era și el neamț și se spune că își împodobea bradul cu lumânări pentru a oglindi milioanele de stele de pe cerul Domnului.

Copacii, în sine, sunt obiecte sacre. Gândiți-vă la mărul din Grădina Edenului, la Frasinul lumii, Yggdrasil, venerat în mitologia nordică și germanică, la Stejarul druidic. În filmul *Avatar* al lui James Cameron apare un copac al zeiței, iar în opera lui Tolkien enții, copacii ce vorbesc și merg, sunt tăiați brutal de Saruman și de Orci, dușmani ai pădurii sacre.

Cristos, ca alți zei sacrificați, moare răstignit pe un copac.

Așadar, copacul e un simbol ce străbate secolele și culturile, iar bradul, un simbol al rezistenței vieții.

Puritanii din Massachusetts urau toate aceste legături păgâne, însă n-au putut împiedica acel moment din 1851, când două sănii uriașe pline cu brazi au fost aduse din Catskills la New York City, pentru a deveni primii pomi de Crăciun vânduți în Statele Unite.

Secolul al XIX-lea a fost cel în care Crăciunul a devenit Crăciunul pe care îl sărbătorim acum: pom de Crăciun, felicitări de Crăciun, sezon al bunăvoinței, al darurilor, mărțăleandri, petreceri, acte de caritate pentru săraci, zăpadă, intervenții supranaturale de un fel sau altul – fie stafii, fie viziuni sau o stea misterioasă.

În secolul al XIX-lea au fost compuse toate colindele minunate de Crăciun pe care ne place să le cântăm astăzi.

Secolul al XIX-lea a inventat felicitarea de Crăciun. Henry Cole lucra la Poșta din Londra și și-a dat seama că Penny Post (1840) era o metodă foarte avantajoasă de a

trimite felicitări simple, așa că în 1843 și-a pus prietenul să-i deseneze câteva și, cât ai zice budincă de Crăciun, a început nebunia.

Au trecut mai bine de treizeci de ani până când felicitarea de Crăciun a prins și în America. Dați vina pe puritani pentru asta. Eu o fac.

Felicitări, colinde și, cea mai victoriană dintre toate, povestea de Crăciun cu fantome.

Spusul poveștilor în jurul focului e la fel de vechi ca și limbajul. Și, dat fiind că focurile se aprind noaptea și/sau iarna, festivalurile de iarnă erau niște ocazii firești de a depăna povești.

Însă povestea cu stafii în sine e un fenomen al secolului al XIX-lea. O teorie ar fi că fantomele și aparițiile despre care se vorbește în multe viziuni ar fi rezultatul inhalării de monoxid de carbon de la lămpile cu gaz (acesta cauzează într-adevăr halucinații și toropeală). Dacă adăugăm și ceața deasă și ginul din belșug, începem să avem o idee destul de clară asupra situației.

Însă există și o latură psihologică a poveștii. Secolul al XIX-lea era bântuit de propria-i putere. Noua industrializare părea să fi dezlănțuit forțele iadului. Cei care vizitau Manchesterul îl numeau Infern. Scriitoarea britanică Mrs Gaskell a scris despre vizita ei la filatura de bumbac: „Am văzut iadul și e alb…"

Iar noii săraci, sclavii de la fabrică, ce locuiau în beciuri și trudeau înconjurați de fier, căldură, mizerie și degradare, apăreau ca niște fantome: slabi, galbeni, uscătivi, semiumani, pe jumătate morți.

Nu e deloc o coincidență faptul că este și secolul carității și al filantropiei organizate. Și faptul că e secolul în care Crăciunul a fost cel mai inspirat, dar și cel mai sentimental, nu

ar trebui deloc să ne mire. Crăciunul devine un cerc magic, un anotimp al bunăvoinței, în care cei ce au beneficiat cel mai mult de degradarea mecanizată a semenilor lor pot să-și repare greșeala și să-și aline sentimentul de vinovăție.

De-asta începe *O poveste de Crăciun* a lui Dickens cu refuzul lui Scrooge de a da bani pentru ajutorarea săracilor:

— Dar nu există aziluri de săraci?

Scrooge, aflat la polul opus față de Moș Crăciun (scuze pentru glumă), nu poate și nu vrea să dea, și se trezește vizitat de trei spirite, plus stafia partenerului său răposat, Jacob Marley.

Este o poveste despre inimi împietrite și a doua șansă. Despre noua ordine bizară a Crăciunului, în care legile obișnuite sunt întoarse pe dos, în care timpul arătat de ceas e înlocuit cu timpul semnificativ (într-o singură noapte, se petrece o viață întreagă). Și despre gâște, focuri arzând, lumânări, cocteiluri fierbinți ce te bagă în sperieți (Smoking Bishop), despre zăpadă atât de groasă încât orașul adoarme și despre „Crăciun fericit tuturor… Domnul să vă binecuvânteze pe toți!"

E o poveste atât de puternică, încât le poate supraviețui fără probleme păpușilor Muppets.

În America, Crăciunul a fost declarat sărbătoare federală abia în 1870 (după Războiul Civil, ca o încercare de a reuni Nordul și Sudul, prin împărtășirea aceleiași tradiții).

Și totuși, în ciuda tuturor eforturilor puritanilor și a faptului că e cât se poate de limpede că nu-i vorba despre o sărbătoare evreiască, americanii și evreii americani au contribuit la fel de mult la folclorul Crăciunului cât orice stea, păstor, Moș sau înger.

O viață minunată, Miracolul de pe strada 34, Ne vedem in St. Louis, Expresul polar, Cum a furat Grinch Crăciunul,

Schimb de locuri, Poveste trăsnită de Crăciun, Singur acasă 2, Crăciun alb – lista de filme devine tot mai lungă…

Și, atunci când cântați împreună cu interpreții *White Christmas*, *Rudolph, the Red-Nosed Reindeer*, *Santa Baby*, *Winter Wonderland*, *Let it Snow, Let it Snow, Let it Snow*, sau când le fredonați în timp ce coaceți castane afară, la foc, închinați paharul în cinstea tuturor acelor compozitori evrei cărora li s-a părut o ocazie bună pentru a scrie o melodie și ne-au dat cântecele clasice pe care le îndrăgim cu toții.

Crăciunul a fost interzis de puritani în Marea Britanie și în SUA fiindcă aceștia îl considerau o sărbătoare extrem de ambiguă și de vulgară, ce împrumută câte ceva de peste tot – de la păgâni, romani, nordici, celți, turci – și pentru că spiritul său liber și sărbătoresc, și darurile oferite, debandada generală îl făceau să fie antiautoritate și antimuncă. Era o sărbătoare – o zi sfântă – dintre cele mai plăcute, în care devoțiunea se făcea cu bucurie.

Viața ar trebui să fie plină de bucurie.

E adevărat, Crăciunul a fost deturnat cu cinism spre comercial, însă rămâne la latitudinea noastră, a tuturor, să ne opunem acestui lucru, individual și colectiv. Crăciunul e sărbătorit în toată lumea de oameni aparținând unor religii diverse sau chiar nici uneia. E o uniune a sufletelor, un moment în care diferențele sunt uitate. În vremurile păgâne și în timpul Imperiului Roman era o sărbătoare a puterii luminii și a comuniunii omului cu natura.

N-a fost vorba de bani.

De fapt, povestea Crăciunului începe cu o solicitare de bani:

În zilele acelea, a ieșit o poruncă de la Cezarul August să se înscrie toată lumea[1].

Și se încheie cu un dar – *ni s-a născut un prunc*[2].

Darul noii vieți e urmat de darurile magilor – aur, tămâie și smirnă.

În cel mai iubit colind de Crăciun, poeta Christina Rossetti se întreabă ce am putea oferi, dacă eliminăm din discuție banii, puterea, succesul sau talentul:

> *Ce I-aș putea eu dărui, așa sărac cum sunt?*
> *De-aș fi păstor, i-aș dărui un miel;*
> *De-aș fi un Mag, mi-aș împlini menirea;*
> *Și totuși, iată ce-i pot da: îi pot da inima.*[3]

Ne dăruim pe noi înșine. Ne dăruim pe noi înșine celorlalți. Ne dăruim pe noi înșine nouă. Dăruim.

Indiferent cum vedem Crăciunul, el ar trebui să fie al nostru, și nu ceva ce am cumpărat din magazin.

Pentru mine, timpul petrecut cu prietenii e o parte foarte plăcută a zilelor de Crăciun, așa că am inclus aici câteva rețete legate de povești personale. Sunt un dezastru la măsurat cantități și gătesc după ochi, textură și gust. Dacă aluatul e prea uscat, adaugi apă sau ou. Dacă e prea umed, adaugi făină – genul ăsta de lucruri.

M-am războit mult cu redactorul apropo de întrebarea dacă rețetele ar trebui să fie în sistem metric sau britanic – până și Nigella a adoptat sistemul metric, a argumentat ea.

1. Textul se referă la recensământul făcut în scopul stabilirii impozitelor viitoare (Luca 2:1).

2. Licență poetică a autoarei, textul original fiind „vi s-a născut un Mântuitor".

3. *In the Bleak Midwinter* (*În toiul iernii mohorâte*), referință frecventă în opera lui Jeanette Winterson.

Am întrebat-o pe Nigella și ea a zis:

— Folosește-le pe ambele.

Și, atunci când spuneam lucruri de genul „varză", mă trezeam imediat cu întrebarea:

— Cât de mare să fie?

Sunt atât de multe lucruri de făcut în fiecare zi – iar să-ți bați capul cu mărimea verzei nu e unul dintre ele.

Aceste rețete nu sunt neapărat sistematizate după niște criterii anume; sunt genul de lucruri pe care le-am face împreună, iar eu aș zice la un moment dat: Fir-ar să fie, am uitat ciupercile, după care ne-am descurca, pur și simplu, fără ele. Așa că nu vă faceți prea multe griji. Gătitul a început să semene tot mai mult cu mersul pe bicicletă. Mă refer la faptul că altădată lumea se suia pur și simplu pe bicicletă – nu toată lumea trebuie să poarte lycra și ochelari de ciclism și să-și depășească propriul record de viteză și distanță. Gătitul acasă nu e un sport olimpic. Gătitul e un miracol obișnuit, de fiecare zi.

Îmi place să gătesc, dar prefer să scriu.

Poveștile sunt spațiul în care locuiesc – pentru mine, ele sunt locuri fizice, tridimensionale. Când eram copil și stăteam încuiată în pivnița cu cărbuni, ispășind diverse păcate, aveam de ales: să număr cărbuni – o activitate limitată. Să-mi spun o poveste – o lume fără limite, cea a imaginației.

Scriu pentru că lucrul acesta îmi face o mare plăcere. Să mă așez în fața unei claviaturi, la care să cânt. Crăciunul aduce cu el o bucurie aparte – de parcă aceste zile sunt menite să te înveselească. E un anotimp al poveștilor, guvernat de Stăpânul Dezordinii generale, care trebuie să fie spiritul ocrotitor al creativității, așa cum și este, de altfel, pentru cele douăsprezece zile ale sezonului de Crăciun.

Și, în mod ciudat, într-o casă în general nefericită, Crăciunul era totuși un răstimp fericit pentru mine în copilărie.

Nu pierdem aceste asocieri; trecutul vine cu noi și, cu puțin noroc, îl reinventăm, ceea ce propun să facem și în cazul Crăciunului. Și totul e o poveste.

Poveștile din jurul focului ce arde de Crăciun, ori spuse cu respirația aburindă în timpul unei plimbări de iarnă, au un farmec și un mister care fac parte din acest anotimp.

Scrisul e o epifanie în sine, în sensul că el dezvăluie ceva neașteptat. Crăciunul, care pare atât de familiar, poate chiar perimat, e o celebrare a întâmplărilor neașteptate.

Iată poveștile pe care le-am scris până acum. Sunt douăsprezece, pentru cele douăsprezece zile ale perioadei. Sunt povești cu stafii, intervenții magice, întâlniri obișnuite ce se dovedesc departe de a fi obișnuite, mici minuni și saluturi adresate luminii renăscute.

Și bucurie.

SPIRITUL CRĂCIUNULUI

Era noaptea de dinaintea Crăciunului și nicăieri în toată casa nu se auzea nici un zgomot, fiindcă până și șoarecele era obosit. Peste tot erau cadouri: cutii pătrate cu funde, cutii lungi legate cu panglici. Cutii dolofane învelite în ambalaj cu Moș Crăciun. Cutii înguste ce-ți stârneau gândul fericit la o brățară cu diamante sau, cel dezamăgit, la un bețigaș chinezesc?

Proviziile de alimente fuseseră îngrămădite ca pentru a face față unui război iminent; budinci de mărimea unor bombe păreau gata să explodeze pe rafturi. Gloanțe făcute din curmale erau stivuite în cutii rotunde din carton. Deasupra ușii din spate erau atârnate pe sfoară potârnichi scoțiene, ca niște avioane de război de jucărie. Castanele erau gata de pus pe foc, la copt. Curcanul organic crescut în libertate – pe care un veterinar bun putea oricând să-l readucă la viață – era ghemuit lângă o tonă de staniol.

— Bine că porcul de A douăspea noapte încă mănâncă mere căzute într-o livadă din Kent, ai zis, încercând să te strecori spre masa din bucătărie.

Eu mergeam clătinându-mă sub greutatea tortului de Crăciun – era genul de chestie pe care zidarii medievali o foloseau de obicei drept piatră de temelie pentru o catedrală. Mi l-ai

luat din brațe și te-ai dus să-l împachetezi în mașină. Totul trebuia să fie dus în mașină, fiindcă în seara asta plecam la țară. Cu cât aduceai mai multe bagaje, cu atât devenea mai probabil că șoferul va fi chiar curcanul. Nu mai era loc pentru tine, iar eu îmi împărțeam locul cu un ren din răchită.

— Hackles, ai zis.

O, Doamne, am uitat pisica.

— Hackles nu serbează Crăciunul, am zis eu.

— Leagă beteala asta în jurul coșului lui și urcă-te.

— Începem cearta de Crăciun acum sau așteptăm până suntem pe drum și tu ai uitat vinul?

— Vinul e sub cutia de biscuiți sărați.

— Ăla nu e vinul, e curcanul. E atât de proaspăt, că a trebuit să-l înfășor în scotch, să mă asigur că nu se eliberează din strânsoare cu ghearele, ca scăpat direct din Poe.

— Nu te prosti. Curcanul a avut o viață fericită.

— Și tu ai avut o viață destul de bună, dar nu mă gândesc să te mănânc.

Am fugit spre tine și te-am mușcat de gât. Îmi place gâtul tău. Tu m-ai îndepărtat cu mâna – în joacă – dar mă gândesc: mi se pare mie sau în ultimul timp mă îndepărtezi și altfel decât în joacă?

Ai schițat un zâmbet și ai reînceput să burdușești mașina.

Curând după miezul nopții. Pisică, beteală, pom cu luminițe licăritoare, ren, cadouri, mâncare, brațul meu afară pe geam, fiindcă nu mai avea loc înăuntru – tu și cu mine porniți spre o căsuță de la țară, pe care o închiriaserăm pentru a sărbători Crăciunul.

Am condus printre bețivii de sezon care fluturau fanioane și cântau despre Rudolph cel cu nasul roșu, probabil în semn de solidaritate. Ai zis că ar fi mai scurt dacă am lua-o la dreapta, prin mijlocul orașului, fiind deja târziu în noapte,

și, în timp ce tu porneai încet de la semaforul de pe strada principală, mi s-a părut că văd mișcând ceva.

— Stai! am zis. Poți să dai înapoi?

Strada era complet goală acum și am dat cu spatele, cu motorul lamentându-se sub povara pe care o ducea, până când am ajuns în față la BUYBUYBABY, cel mai mare magazin universal din lume, în sfârșit și fără prea mare chef închis de la miezul nopții de Ajun, preț de douăzeci și patru de ceasuri întregi (puteai însă cumpăra online).

M-am dat jos din mașină. Vitrina magazinului BUYBUYBABY fusese aranjată ca o scenă a nașterii lui Isus, cu Maria și Iosif în costum de schi și mai multe animale de la fermă încălzindu-se sub hăinuțe de căței cu model tartan. Nu existau aur, tămâie și smirnă – acești trei magi își făcuseră cumpărăturile la BBB. Isus primise un Xbox, o bicicletă și un set de tobe prietenoase cu vecinii.

Mama lui, Maria, primise un fier de călcat cu aburi. Prin fața decorului se plimba, lipindu-și nasul de geam, o fetiță.

— Ce faci acolo? am întrebat.

— M-au închis aici, a zis copila.

M-am întors la mașină și am bătut în geam.

— E o fetiță închisă în magazin. Trebuie s-o scoatem de-acolo.

Ai venit și te-ai uitat. Fetița ți-a făcut cu mâna. Ai părut nehotărâtă.

— O fi copilul vreunui paznic, ai zis.

— Zice că e închisă acolo! Sună la poliție!

Copila a zâmbit și a clătinat din cap când tu ai scos telefonul.

În zâmbetul ei era ceva… m-a cuprins îndoiala.

— Cine ești? am întrebat.

— Sunt Spiritul Crăciunului. Am auzit-o limpede. A vorbit cât se poate de clar.

— N-am semnal, ai zis. Încearcă la al tău.

Am încercat la al meu. Era mort. Ne-am uitat în susul și în josul străzii, bizar de pustii. Începeam să mă panichez. Am tras și am împins ușile magazinului. Încuiate. Nici urmă de femei de serviciu. Nici de paznici. Era Ajunul Crăciunului.

Glasul s-a auzit din nou.

— Eu sunt Spiritul Crăciunului.

— Ei, hai, ai zis tu. E o farsă publicitară.

Însă eu nu te ascultam, ochii mei erau pironiți asupra chipului din fereastră, ce părea să se schimbe în fiecare secundă, ca sub un joc al luminii, acum ascunzând, acum dezvăluindu-și expresia. Ochii nu erau cei ai unui copil.

— E răspunderea noastră, am zis încet, nu neapărat ție.

— Ba nu e, ai zis tu. Haide, sunăm la poliție de pe drum.

— Ajutați-mă să ies! a zis fetița în timp ce i-ai întors spatele, apropiindu-te de mașină.

— O să trimitem pe cineva, îți promit. O să găsim un telefon…

Fetița m-a întrerupt.

— Trebuie neapărat să-mi dați drumul. Vreți să-mi lăsați o parte dintre darurile și mâncarea voastră lângă ușă, chiar aici?

Tu te-ai întors.

— E absurd.

Însă copila mă hipnotiza.

— Da, am zis și, aproape în transă, m-am dus la mașină, am deschis capota din spate și am început să târăsc diverse forme împachetate și sacoșe cu mâncare către pragul magazinului. De fiecare dată când puneam ceva jos, tu luai lucrul respectiv și-l duceai înapoi în mașină.

— Ai înnebunit, mi-ai zis. E o farsă de Crăciun – suntem filmate, sunt sigură. E un reality show.

— Ba nu e un reality show, e adevărat, am zis, și glasul meu a părut îndepărtat. Nu e vorba de ce știm, ci de ce nu știm – dar e adevărat. Îți spun, e adevărat.

— Bine, ai zis, dacă ai nevoie de asta ca să pornim iar la drum – poftim sacoșele. OK? Poftim, una și încă una.

Le-ai trântit în pragul ușii, cu chipul îmbujorat de oboseală și exasperare. Cunosc fața asta.

Și ai rămas așa, cu mâinile făcute pumn, fără ca măcar să te gândești la fetiță.

Brusc, toate luminile din vitrina magazinului s-au stins. Și apoi fetița se afla între noi, pe stradă.

Tu te-ai schimbat la față. Ți-ai lipit mâna de geamul neted, limpede și închis ca un vis.

— Visăm? m-ai întrebat. Cum a făcut asta?

— Vin cu voi, a zis copila. Unde mergeți?

Și așa, după ora unu noaptea, am pornit iar la drum, acum cu brațul în mașină, iar fetița pe bancheta din spate, lângă Hackles, care ieșise din coș și torcea. În timp ce demaram, m-am uitat în oglinda laterală și am văzut cum sacoșele noastre cu mâncare și cadouri sunt luate, una câte una, de siluete întunecate.

— Sunt cei care trăiesc pe pragurile ușilor, a zis fetița, de parcă mi-ar fi citit gândurile. Ei n-au nimic.

— O să fim arestate, ai zis. Pentru furt din vitrina magazinului. Pentru depozitare ilegală pe o șosea publică. Pentru răpire. Crăciun fericit și dumneavoastră, domnule polițist.

— Am făcut ce trebuia, am zis.

— Ce anume am făcut, ai spus, în afara faptului că am pierdut jumătate dintre lucrurile de care avem nevoie și am luat cu noi un copil rătăcit?

— Așa se întâmplă în fiecare an, a zis fetița. În feluri diferite, în locuri diferite. Dacă nu sunt eliberată până în

dimineața de Crăciun, lumea devine mai greu de suportat. Lumea e mai apăsătoare decât credeți.

Am mers o vreme în tăcere. Cerul era negru, țintuit cu stele. M-am imaginat sus pe boltă, mult deasupra acestei șosele, privind în jos spre Planeta Pământ, albastră în bezna din jur, cu petice albe la cei doi poli. Aici erau viața și casa mea.

Când eram copil, tata mi-a dat un glob de sticlă ce înfățișa pământul acoperit de zăpadă, iar când îl scuturai se umplea de stele. Îmi plăcea să stau în pat și să-l întorc mereu, adormind cu stelele în ochi, simțind că mi-e cald, că am sufletul ușor și sunt în siguranță.

Lumea nu are greutate, atârnă în spațiu, nesprijinită de nimic, un mister al gravitației, încălzită de soare, răcorită de gazele din adâncuri. Darul nostru.

Îmi plăcea să mă lupt cât pot cu somnul, mijind un ochi către lumea mea tăcută, rotitoare.

Am crescut. Tata a murit. Scena cu zăpadă se afla în casa asta, în vechiul meu dormitor. În timp ce goleam casa, am scăpat micul glob, revărsând tot lichidul greu, plin de stele. Abia atunci am plâns. Nu știu de ce.

Probabil că, în timp ce mașina străbătea șoseaua în noapte, m-am întins și te-am luat de mână.

— Ce e? ai întrebat cu blândețe.

— Mă gândeam la tata.

— Ciudat. Eu mă gândeam la mama.

— La ce anume?

Mi-ai strâns mâna. În luminile verde-închis ale bordului ți-am văzut inelarul scânteind. Îmi amintesc inelul ăla și momentul în care ți l-am dat. Îl văd în fiecare zi, însă azi îmi atrage și mai tare atenția.

Ai zis:

— Aș vrea să fi făcut mai mult pentru ea, dar e prea târziu acum.

— Nu v-ați înțeles niciodată.

— De ce oare? De ce atâția părinți și copii nu se înțeleg niciodată?

— De-asta nu vrei să avem copii?

— Nu! Nu. Am fost mereu ocupate cu munca... Am zis mereu c-o să ne gândim la asta... dar... da, poate... De ce-aș dori să am un copil care să mă urască? Nu e și așa destulă ură în lume?

Nu-ți stătea în fire să vorbești așa. Când ți-am privit profilul, în lumina verde ciudată, ți-am văzut maxilarul încordat. Îmi place fața ta. Tocmai voiam să spun asta, când tu ai zis:

— Nu mă băga în seamă. E perioada aia din an. Când te gândești la familia ta, cred.

— Da. Ce harababură am făcut din asta.

— Din ce anume? Din familiile noastre, sau din Crăciun?

— Ambele. Din nici una. Nu-i de mirare că toată lumea se duce la cumpărături. Să se decompenseze.

Ai zâmbit, încercând să destinzi atmosfera.

Am zis:

— Parcă ți-au plăcut cadourile de sub brad!

— Îmi plac, dar de câte avem nevoie?

Tocmai eram pe punctul de a-ți aminti că-mi urlaseși în față cu mai puțin de o oră în urmă, când o voce de pe bancheta din spate a zis:

— Ce bine-ar fi dacă lumea ar putea să se debaraseze măcar de o parte din bunurile pe care le tot adună.

Ne-am uitat amândouă în spate. Mi-am dat seama că lumina verde din mașină nu venea de la bord, ci de la ea. Ea strălucea.

— Crezi că, pe lângă tot restul, e și radioactivă? ai întrebat.

— Pe lângă care tot restul?

— Pe lângă, pe lângă, pe lângă, nu știu, pe lângă...

— Și dac-am crede că e cine zice că e?

— N-a zis cine e.

— Ba da, a zis, e…

— Sunt Spiritul Crăciunului, a zis copila.

Am spus:

— Și dac-am crede că în seara asta o să ni se întâmple ceva extraordinar?

— Un copil necunoscut, care vrea să ne facă să visăm cai verzi pe pereți?

— Bine că e doar o dată pe an.

— Ce anume?

— Goana asta după cai verzi pe pereți.

De data asta mi-ai strâns mâna și am văzut cum te destinzi. Vreau să-ți spun despre dragoste și despre cât de mult te iubesc și că te iubesc așa cum iubesc soarele ce se ridică pe cer și că dragostea mea pentru tine mi-a făcut viața mai bună și mai fericită. Știu că te-ar stânjeni să auzi asta, așa că nu-ți spun nimic.

Ai dat drumul la radio.

— Ascultați! Cântă Solii Îngerești.

Ai cântat și tu cu ei.

„Pace pe pământ și îndurare pentru toți…"

Te-am văzut uitându-te în oglinda retrovizoare, la fetiță.

— Dacă totul merge conform planului, ai zis, cam pe acum ar trebui să-l vedem pe Moș, cu atelajul lui de reni cu tot. Ce părere ai de asta, Spirit al Crăciunului?

Glasul de pe bancheta din spate a răspuns:

— Aici fă dreapta, te rog!

Tu îl asculți. Eziți, dar o faci, pentru că fetița e genul de copil cu care nu se poate altfel.

Virezi pe drumul cufundat în beznă, accelerezi și oprești mașina.

De pe acoperișul unei case georgiene superbe, cu ghirlandă de ilice pe ușa albastră de la intrare, tocmai cobora o sanie trasă de șase reni cu coarne.

Moș Crăciun ne-a zâmbit și ne-a făcut cu mâna. Fetița i-a făcut și ea cu mâna și a coborât din mașină. Încuietorile portierei nu i-au opus nici o rezistență. Hackles a sărit afară și-a urmat-o.

Moșul a bătut din palme. Casa era scăldată în întuneric, dar o fereastră glisantă de la primul etaj a fost ridicată de o mână nevăzută, dinăuntru; trei saci plini ochi au fost trântiți cu zgomot pe pământ. Moș Crăciun i-a luat cu ușurință în spate și i-a încărcat în sanie.

— Îi jefuiește pe bieții oameni! ai zis, deschizând portiera și ieșind. Hei, tu!

Silueta în roșu a înaintat veselă, bătând din cizme și frecându-și mâinile.

— Nu putem oferi acest serviciu decât o dată de an, ți-a spus.

— Ce serviciu, ce naiba tot spui?

Moș Crăciun a profitat de ocazie ca să-și umple pipa. A suflat inele de fum în formă de steluțe albastre în aerul alb.

— Pe vremuri, le lăsam daruri, fiindcă lumea nu avea prea multe. Acum toți au atât de multe, încât ne scriu să venim să le luăm. N-ai idee cât de bine e să te trezești în dimineața de Crăciun și să vezi că au dispărut toate.

Moșul scotoci într-un sac.

— Uite, bigudiuri, provizii de sare de baie pentru un an, șosete pentru care n-ai câte picioare ți-ar trebui ca să le porți pe toate, usturoi copt în ulei de măsline, o trusă de brodat cu Turnul Eiffel, doi purcei de porțelan.

— Și ce vrei acum? ai întrebat, pe jumătate furioasă, pe jumătate îngrijorată. Să facem un târg ad-hoc și să le vindem până la Revelion?

— Păi, veniți să vedeți dacă vreți, a zis Moșul. Urmați-mă.

Și-a pus pipa în buzunar și a pornit către sanie. Spiritul Crăciunului a plecat cu el, împreună cu Hackles.

— Hei, asta e pisica noastră! ai strigat spre tălpile saniei, fiindcă se ridicase deja în aer.

Spiritul Crăciunului părea foarte mândru de sine.

Am sărit în mașină și am urmat sania cât de îndeaproape am putut, deși ea a tăiat-o drept, peste câmpuri.

— E un soi de aeroglisor cu motor, ai zis. Cum naiba am ajuns aici?

Acum ne îndepărtaserăm de drumeag și ne hurducam pe niște brazde care ne omorau amortizoarele mașinii. Aveai amândouă mâinile pe volan.

Sania s-a oprit. Câteva clipe mai târziu am ajuns-o din urmă.

Ne aflam în fața unei căsuțe întunecate, bătute de vânt. Țiglele erau aproape căzute, iar de jgheabul acoperișului atârnau țurțuri, ce semănau cu cei electrici pe care lumea îi cumpără ca ornament, doar că acești țurțuri nu erau electrici, și nici ornamente. Parii gardului din jurul casei erau legați cu bucățele de sârmă și poarta era proptită cu un bolovan. Un câine bătrân dormea în pragul ușii deschise a unei rulote părăginite.

Când câinele a ridicat capul să latre, Moș Crăciun a aruncat în aer un os strălucitor. Bătrânul câine l-a prins mulțumit.

În vreme ce renii mâncau licheni din desăgile prinse de grumaz, Moș Crăciun și Spiritul Crăciunului au pornit spre casă și au deschis ușa de la intrare.

— E o capcană? Ca aia din filmul *Nu te uita acum?* O să fim ucise?

Ți-era frică. Mie nu-mi era, pentru că eu credeam în toate astea.

Moșul a ieșit din căsuță, încovoindu-se ușor sub greutatea unui sac ros de molii. Avea în mâini o plăcintă cu mere și un pahar cu whisky.

— În ziua de azi, nu sunt mulți cei care-ți lasă câte ceva, a zis dând whisky-ul peste cap dintr-o înghițitură, dar eu știu casa asta și cei de aici mă știu pe mine. Durerea și Nevoia trebuie să dispară în noaptea asta. O dată pe an, asta e singura putere care mi s-a dat.

— Ce putere? ai întrebat. Unde-i fetița? Ce-ai făcut cu pisica mea?

Moșul a arătat înapoi spre casă, care acum avea ferestrele luminate în culoarea aceea verde ciudată a fetiței. Vedeam destul de limpede, chiar de la distanță, fața de masă curată și copila aranjând frumos o bucată de jambon, plăcintă și brânză, în vreme ce pisica noastră, Hackles, torcea și se plimba cu coada în sus.

Moșul a zâmbit și a deșertat sacul în sanie. Ce s-a revărsat era probabil mucegăit, vechi și rupt. A adunat cioburile unei farfurii, un sacou făcut zdrențe, o păpușă fără cap. Acum sacul era gol.

Fără o vorbă, ți-a întins sacul gol și a arătat spre mașină. Vrea să-l umpli, m-am gândit. Fă-o, te rog; fă-o. Însă n-am îndrăznit s-o spun cu voce tare. Era ceva pentru tine. Despre tine. Ai șovăit, după care ai deschis toate portierele mașinii și ai început să îndeși în sac cadouri și mâncare. Era doar un săculeț, dar oricât ai fi băgat în el, nu-l puteai umple. Te vedeam uitându-te la ce a mai rămas.

— Dă-i tot, am zis.

Mașina era goală acum, nu mai rămăsese decât renul din răchită, care ar fi fost un cadou ciudat de oferit cuiva.

I-ai întins sacul greu siluetei în roșu, care te privea intens.

— Nu mi-ai dat tot, a zis Moșul.

— Dacă te referi la renul de răchită…

Spiritul Crăciunului ieșise deja din casă, cu Hackles în brațe. Motanul era și el de un verde strălucitor. Nu mai văzusem niciodată o pisică verde. Fetița ți-a zis:

— Dă-i toate fricile tale.

O clipă s-a făcut tăcere, o tăcere absolută. Mi-am ferit privirea, așa cum am făcut când te-am cerut în căsătorie, fără să știu ce-ai să spui.

— Da, ai zis. Da.

S-a auzit o bufnitură asurzitoare, și sacul greu a căzut pe pământ. Moșul a încuviințat și a ridicat sacul cu oarecare efort, aruncându-l în sanie.

— Acum e momentul să plecăm, a zis Spiritul Crăciunului.

Ne-am urcat în mașină și am pornit înapoi pe drum. Gerul făcea pământul să strălucească și împietrise stelele. Dincolo de zidurile de piatră brută, oile erau adunate în turme pe câmpuri. Doi cai de vânătoare alergau de-a lungul gardului, iar aburii răsuflării îi făceau să semene cu niște balauri.

După un timp, ai oprit și te-ai dat jos. Te-am urmat. Te-am îmbrățișat. Îți auzeam inima bătând.

— Și acum, că am dat tot, ce-o să facem? ai întrebat.

— N-a mai rămas nimic?

— O sacoșă cu mâncare sub scaunul din față, și asta...

Te-ai căutat în buzunar și ai scos un om de zăpadă din ciocolată, învelit în staniol. Am râs amândouă. Era atât de stupid. Ai rupt o bucată, să i-o dai copilei de pe bancheta din spate, însă fetița dormea.

— Nu pricep nimic din toate astea, ai zis. Tu pricepi ceva?

— Nu. Mai e ciocolată?

Am împărțit ultimele bucățele și ți-am spus:

— Îți amintești când ne-am cunoscut și nu aveam nici un ban – ne plăteam datoriile pentru studii și eu aveam două slujbe, și de Crăciun am mâncat cârnați și tocătură, dar fără

curcan, fiindcă nu ne permiteam să cumpărăm unul? Tu mi-ai tricotat un pulover.

— Și o mânecă era mai lungă decât cealaltă.

— Și eu ți-am făcut un taburet din frasinul tăiat de primărie. Lăsaseră jumătate din trunchi pe stradă. Îți amintești?

— Dumnezeule, da, și am făcut piroane, fiindcă tu stăteai în casa aia-vapor înfiorătoare și n-ai vrut să vii cu mine acasă, fiindcă o urai pe maică-mea.

— Ba n-o uram pe maică-ta! Tu o urai pe maică-ta.

— Da… ai zis după câteva clipe.

— Ce viață irosită mai e și ura asta.

M-ai întors cu fața spre tine. Erai tăcută și serioasă.

— Mă mai iubești?

— Da.

— Și eu te iubesc, dar n-o spun suficient de des, nu-i așa?

— Știu că o simți. Dar uneori… eu…

— Da?

— Simt că nu mă dorești. Nu vreau să te forțez, dar mi-e dor de trupul tău. De săruturile și de apropierea noastră și, da, și de restul.

Ai rămas tăcută. Apoi ai zis:

— Când el, Moș Crăciun, sau cine o fi fiind, mi-a zis să-i dau lui toate fricile mele, mi-am dat seama că, dacă toate lucrurile ar fi rămas în continuare în mașină și tu ai fi dispărut, cum ar fi fost? Și dacă munca, și casa, și viața mea, tot ce am, sunt unde ar trebui să fie, dar tu n-ai fi? Și m-am gândit – ăsta e lucrul de care mă tem. Mă tem atât de tare de asta, că nici măcar nu îndrăznesc s-o gândesc, dar spaima există în permanență, ca amenințarea unui război.

— Ce spaimă?

— Că încet-încet te îndepărtez de mine.

— Vrei să mă îndepărtezi?

M-ai sărutat – așa cum ne sărutam odinioară – și mi-am simțit lacrimile, iar apoi mi-am dat seama că sunt ale tale.

Ne-am întors în mașină și am străbătut încet ultimii kilometri către sat, cu acoperișurile inegale vizibile în lumina tot mai slabă a lunii. În curând, avea să fie ziuă.

Pe marginea drumului mergea o siluetă cu capul acoperit cu glugă. Ai virat spre ea și ai oprit mașina, apoi ai deschis fereastra.

— Vrei să vii cu noi? ai întrebat.

Silueta s-a întors spre noi; era o femeie cu un prunc în brațe. Femeia și-a dat gluga jos; avea chipul frumos și puternic. Fără riduri și limpede. A zâmbit, și pruncul a zâmbit și el. Era un prunc, însă ochii lui nu erau ochi de prunc.

M-am întors instinctiv către bancheta din spate. Pisoiul se făcuse ghem în coșul lui, însă fetița dispăruse.

Pe cer, deasupra noastră, se vedea o stea cu vârful căzut, iar spre răsărit lumina creștea.

— E aproape ziuă, am spus.

Opriseși deja mașina. Ți-ai pus cotul pe volan și capul pe mână.

— Nu știu ce se întâmplă. Tu știi?

— A plecat. Spiritul Crăciunului.

— Oare am visat toate astea? Suntem acasă și dormim, și urmează să ne trezim?

— Haide, am zis. Dacă dormim, hai să mergem ca niște somnambule până la căsuță. Nu mai avem prea multe de cărat.

Femeia și copilul erau acum în fața noastră, mergând, mergând, mergând.

Ne-am dat jos din mașină. M-ai luat de mână.

Remarcaserăm totul imediat – apa adunată pe fructele de iederă, vâscul din stejarul cu crengi întunecate, hambarul sub streașina căruia stătea bufnița, fumul ca un mesaj scris

în fuioare venind dinspre focurile din pădure, aerul de străvechi al timpului, și din toate astea făceam parte și noi.

De ce am învățat să ne grăbim în fiecare zi, când fiecare zi e tot ce avem?

Femeia continua să meargă, purtând cu ea viitorul, ținând în brațe miracolul, miracolul ce dă iar naștere lumii, iar nouă ne dă o a doua șansă.

De ce sunt lucrurile adevărate, lucrurile importante, atât de ușor de pierdut din vedere, năpădite de lucruri fără nici o importanță?

— O să fac focul, am zis.

— Mai târziu, ai spus.

— Aș vrea să merg ca o somnambulă înapoi în pat, cu tine.

Erai timidă. Erai atât de puternică, dar îmi amintesc sfiala asta. Da.

Și da. Adormită sau trează. Da și da.

Afară, peste câmpurile arate cu ceață, am auzit clopotele bătând în ziua de Crăciun.

Plăcintele
cu mere
ale doamnei
Winterson

Doamna Winterson n-a renunțat niciodată la Dulapul ei de război. Din 1939 și până în 1945, își adusese contribuția la victorie pregătind conserve de ouă și ceapă murată, compoturi și gemuri de fructe, fasole uscată sau sărată și făcând comerț cu conserve din carne de vită. Îi plăceau lucrurile pe care le puteai pune la păstrare și, în așteptarea fie a războiului nuclear din anii '50 și '60, sau a Judecății de Apoi Care Putea Veni Oricând, nu s-a oprit din pregătit carnea de vită în aspic și diversele preparate cu fructe uscate.

Cele două articole esențiale din anexa pe care o foloseam pe post de bucătărie aveau amândouă mânere: calandrul, cu care storceam rufele când era zi de spălat, și mașina de tocat Spong. Aceasta era cea mai mare mașină de tocat pe care o puteai cumpăra și era în permanență prinsă de marginea mesei noastre din melamină. Doamna Winterson își făcea plăcintele cu umplutură toamna, fiindcă aveam o mulțime de mere căzute din pom.

Pentru cei a căror tradiție de Crăciun nu include plăcintele, trebuie să explicăm de ce umplutura nu e cu carne, ci cu fructe.

Răspunsul e că plăcintele cu mere datează din timpul domniei reginei Elisabeta I (1558–1603), și pe vremea aia plăcintele erau într-adevăr umplute cu un amestec de carne tocată, fructe și coji de fructe glasate.

De ce?

Fructele și condimentele se foloseau pentru a camufla izul inevitabil de „miros rău" al cărnii neținute la frigider. Din cauza asta au fost probabil atât de folosite fructele în bucătăria englezească până la finele anilor '60. Nu suntem America, și frigiderele erau scumpe pe atunci. Noi n-am avut frigider până când am intrat eu la gimnaziu, în anii '70. L-a câștigat tata la o tombolă. Era un frigider micuț, genul care

intra sub blat, și era aproape mereu gol. Habar n-aveam ce să facem cu el. Lăptarul aducea lapte în fiecare zi, legumele ni le procuram din parcela proprie sau de la piață, de două ori pe săptămână, aveam propriile noastre găini de ouă și, fiindcă eram săraci, cumpăram o bucată de carne o dată pe săptămână – și atât. Resturile ajungeau în mașina de tocat Spong și reapăreau în plăcinte și diverse aluaturi cu carne. Dacă nu era consumată, mâncarea era gătită, și dacă nu era gătită, era proaspătă. Cui îi trebuia frigider?

Dar, dacă vrei să-ți faci propria plăcintă cu mere și fără carne, cu sau fără mașină de tocat Spong – iată care e rețeta. Da, poți folosi un mixer electric, însă un aparat mecanic, cu mâner, face coca mai vârtoasă și mai bună. Dacă nu vrei să-ți faci singur plăcinta, cumpără umplutura gata preparată (citește ingredientele – să n-aibă prea mult zahăr, nici vreo nenorocire de ulei de palmier et cetera), apoi, înainte de-a o folosi, răstoarnă conținutul borcanelor într-un castron, mai adaugă niște brandy și amestecă. Amestecurile din comerț sunt întotdeauna prea uscate.

Pentru umplutură aveți nevoie de:

o livră (450 g) de mere de plăcintă, curățate și fără cotor – și apoi de o livră (450 g) de seu tocat frumos (da, seu… închipuiți-vă);

o livră (450 g) de stafide aurii și negre, de coacăze[1]*, și zahăr demerara*[2]*. Dacă vreți, puteți adăuga și coajă de fructe glasată. Eu o detest.*

1. Stafidele negre (în engl. *raisins*) sunt struguri albi, de obicei muscat, care se închid la culoare când sunt uscați. Stafidele aurii (în engl. *sultanas*) sunt tot struguri albi uscați, dar fără sâmburi, iar stafidele rezultate sunt mai aurii, mai dulci și mai zemoase decât altele. Coacăzele negre (în engl. *currants*) sunt struguri negri uscați, fără semințe.

2. Zahăr brun, nerafinat, din trestie.

6 uncii (170 g) de migdale blanșate[1] *și fărâmițate într-un mojar, cu un pisălog;*
coaja rasă și sucul de la 2 lămâi (neceruite, organice; la urma urmei, o să mănânci chestia asta);
o linguriță de nucșoară rasă;
o linguriță de scorțișoară;
o linguriță de sare;
140 ml de brandy – sau rom, dacă preferați.

Treceți fructele uscate prin mașina de tocat. Aruncați fructele și toate celelalte într-un castron mare. Amestecați-le. Mai adăugați niște brandy sau rom, dacă nu vă place consistența. Să nu fie nici prea lichidă, dar nici ca piatra. Turnați compoziția în borcane și puneți-le într-un bufet răcoros, cât mai în spate, pentru cel puțin o lună.

Eu fac asta de Bonfire Night[2] – pe 5 noiembrie. Ați putea, la fel de bine, să alegeți o altă seară de sărbătoare, la fel de irelevantă și de agasantă, dar de ce să nu faci ceva util în timp ce împarți bomboane copiilor sau încingi focuri de tabără și te îmbeți?

Și, în decembrie, sunteți gata să vă faceți de cap (cu aluatul).

Pentru plăcintele cu mere aveți nevoie de:

Umplutură – făcută în casă sau cumpărată;
1 livră (450 g) de făină simplă – eu folosesc făină organică; doamna W. folosea Homepride;
o linguriță de praf de copt;
½ livră (225 g) de unt nesărat – eu folosesc unt organic.

1. Date într-un clocot pentru a putea fi curățate.

2. Zi în care se comemorează arestarea lui Guy Fawkes în anul 1605, pentru încercarea sa de a arunca în aer Parlamentul Britanic; în această seară se aprind focuri în aer liber și se lansează focuri de artificii.

Ea folosea untură;
o lingură de zahăr pudră sau tos;
apă rece (să o aveți la îndemână, altfel o să murdăriți tot robinetul de cocă);
Un ou bine bătut într-o ceașcă, pentru mai târziu.

O să vă trebuiască și o tavă de copt cu forme de prăjiturele, puțin adânci; ungeți-le cu untul rămas pe ambalajul pachetului – sau cu untura rămasă pe ambalaj, dacă vreți să simțiți că v-ați întors în anii '60.

Metoda

Puneți-vă un șorț. La rețeta asta se face multă mizerie. Doamna W. îl numea pe al ei pestel – de la pestelcă – fiindcă anii noștri 1960 puteau la fel de bine să fie anii 1860.

Puneți niște colinde de Crăciun, Bing Crosby, Judy Garland sau *Mesia* lui Handel (a fost scris pentru Paști, dar a ajuns la scurt timp reperul muzical al plăcintei cu mere de Crăciun).

Aruncați totul într-un castron, în afară de apă și ou, și frământați cu ambele mâini. Când doamna W. mă învăța cum să fac asta, pe la vreo șapte ani, mi-a dat castronul și mi-a spus să frământ amestecul, însă eu nu pricepeam deloc cum să-mi bag amândoi genunchii în castron[1].

Atunci când amestecul capătă aspect de pesmet, adăugați suficientă apă rece ca să-l transformați într-un aluat.

Acum presărați puțină făină pe blat sau pe planșeta de întins aluatul, răsturnați amestecul, întindeți-l cu sucitorul – e bine pentru tricepși –, bateți-l puțin și gândiți-vă la dușmanii dumneavoastră, dacă sunteți ca doamna Winterson,

1. Confuzie în mintea copilului între verbele *to knead*, a frământa, și *to kneel*, a îngenunchea.

până vă place textura; ar trebui ca, dacă-l arunci în cineva (dușmanul tău), să-i lase ceva urme. Puneți arma albă înapoi în castron, acoperiți-o cu un ștergar de bucătărie cu măcăleandri (măcăleandrii sunt opționali) și băgați-o în frigider pentru o oră, sau puneți-o pur și simplu pe pervaz, dacă vremea e rece, geroasă ori dacă ninge. Doar să nu plouă.

Doamna W. nu era niciodată nevoită să facă asta, fiindcă nu aveam încălzire centrală, ci doar un foc cu cărbuni, iar la noi în casă era mereu foarte frig. Casele moderne sunt prea calde ca să-ți iasă bine aluatul. Se zice că aluatul bun se face cu mâinile înghețate. Dacă vreți să trăiți experiența totală a anilor '60, cu untură și tot restul, opriți căldura peste noapte și puneți-vă două pulovere pe sub șorț.

Scoateți umplutura – făcută personal sau cumpărată din comerț. Răsturnați-o într-un castron și vedeți dacă mai trebuie să adăugați brandy sau rom. E prea uscată? E important să nu fie.

Acum – și asta e varianta mea, nu a ei – turnați-vă un pahar de vin și duceți-vă și scrieți niște felicitări de Crăciun sau împachetați niște cadouri; faceți ceva de sezon, distractiv. Nu vă apucați de călcat.

Încălziți cuptorul la 200°C sau dați gazul la 6. Probabil vă cunoașteți deja cuptorul, așa că faceți asta în timpul orei în care așteptați ca aluatul să se întărească. Eu am un Aga, așa că nu mă pricep deloc la gătitul la cuptor – iar doamna W. avea un cuptor pe gaz care făcea o căldură de speriat. Ziceai că-i un furnal castrat, care geme după ceea ce i-a fost tăiat. Îndesat. Pătrățos. Cu picioare scurte. Din fontă. Dați drumul la robinetul de gaz. Șuieră. Aruncați înăuntru chibritul. Dați-vă înapoi. Bubuit. Muget. Flacăra albastră zimțuită se calmează, preschimbându-se într-o linie portocalie aprigă. În cuptor e acum un soi de teren de squash, în care focul se luptă cu focul. Acum gătiți.

Să sperăm că aveți o versiune mai blândă a acestei cutii de foc neîmblânzit.

Dar să ne întoarcem la frigider.

După aproximativ o oră, scoateți aluatul, tăiați-l în două și întindeți jumătate din el pe blatul presărat cu făină. Nu prea gros. Folosiți o cană sau o formă de tăiat pentru a face cerculețe de aluat plăcute ochiului și lipiți-le bine de tăvile de copt unse.

Acum umpleți-le pe fiecare în parte generos, dar nu prosteşte, cu amestecul de fructe.

Ajunși în acest punct, aveți de ales.

Tradiția spune să întinzi cealaltă jumătate de aluat și să faci căpăcele pentru plăcinte, lipind îmbinarea cu un pic de ou bătut. Faceți o gaură în capac cu o scobitoare, ca să iasă aburul.

SAU – faceți mai multe plăcinte și acoperiți-le cu un „X" din cocă pus peste umplutură, pentru cei care vor mai puțin aluat. Nu și pentru mine.

Astea se vor coace mai repede, așa că nu le ardeți.

Coaceți-le 20 de minute pe cele cu capace, și 15 minute pe cele fără. Dacă aveți un aragaz electric gen Aga, timpul poate să difere. În furnalul doamnei Winterson le țineai 20 de minute sau le mâncai carbonizate.

Păstrați-le într-o cutie veche de tablă care nu vă trebuie la nimic, dar pe care nu vă îndurați s-o aruncați.

Sfat: Faceți o cantitate dublă de aluat. O să-l puteți păstra în folie de staniol în frigider, timp de cinci zile. Astfel veți putea să mai faceți și câteva plăcințele cu mere repede și ușor.

MAMA DE ZĂPADĂ

inge. În limba engleză, nu știm cine anume „ninge". Ar putea fi Dumnezeu. Poate că nu e el. În orice caz. Ninge.

Ce fel de zăpadă?

Sunt multe feluri de zăpadă. O puteți discerne[1]?

Există zăpadă de munte. Și zăpadă polară. Și zăpadă de schi, și zăpadă adâncă, și zăpadă fulguită, precum zborul de fluturi, și zăpadă în rafale, ca zborul unor molii grăbite, și zăpadă fină, ca și cum cineva (cine?) ar da cerul pe răzătoare.

Și zăpadă tăioasă, precum înțepătura de insecte, și zăpadă la fel de delicată ca spuma de ras, și zăpadă umedă, care nu se lipește, și zăpadă uscată, care se așază și care învăluie lumea ca o instalație concepută de un artist inspirat, până în punctul acela din noapte în care te trezești și sunetele au dispărut, până în punctul acela din noapte în care te afunzi mai adânc în așternuturi, până în punctul acela din noapte

1. În decursul povestirii, autoarea se joacă uneori, folosind începutul cuvântului *snow* (zăpadă, nea) drept liant între cuvinte sau intercalând cuvântul *snow* în diverse construcții lingvistice imposibil de tradus în română. Aici, rescrie verbul *know* (a ști), drept *k-snow*.

în care în somnul tău e zăpadă și somnul tău e la fel de adânc ca zăpada.

Trage draperiile biNE! Acum!

Doamne!

Zăpadă pe zăpadă pe zăpadă pe zăpadă pe zăpadă pe zăpadă[1].

Destul de adâncă să înghită câinele, și urechile-i să reapară ca niște aripi.

Mașinile sunt moviliție. Sunetele sunt glasuri surescitate de copii.

Hai să facem un om de zăpadă!

Nicky și Jerry au început să rostogolească bulgărele de zăpadă, tot mai mare și tot mai rotund. În curând, au făcut deja un trup mai mare decât ale lor.

Crezi că e prea grasă? a întrebat Nicky.

De unde știi că e femeie?

Păi, nu știu până nu-i punem haine.

Dar îi tot spui ea.

Fiindcă e grasă.

Cum faci un om de zăpadă slab?

Au încercat. Au rostogolit un stâlp de zăpadă, l-au ridicat și, când i-au pus deasupra capul, acesta a căzut.

Nicky n-a fost impresionată. S-a strâmbat. A zis:

O putem face în formă de piramidă… să-i facem gât sau ceva. Un gât gros nu-i deloc frumos.

Jerry nu voia să facă un om de zăpadă în formă de piramidă.

A zis: Toți oamenii de zăpadă sunt grași – e ca și cum ar trebui să fie așa ca să le țină cald.

1. Vers din colindul *In the Bleak Midwinter*.

Nicky s-a gândit că e o prostie. Dacă se încălzesc, se topesc.

Se încălzesc pe dinăuntru, proasto! Haide, Nicky, ajută-mă să-i rostogolesc capul.

Mama lui Nicky a ieșit la ele cu două căni de ciocolată caldă.

Hei! E superb!

E o femeie. Avem haine s-o îmbrăcăm?

Sigur! Du-te și vezi ce găsești în lada cu lucruri de dat de pomană.

Nicky a intrat în fugă în casă, lăsând aburii ciocolatei să se ridice spre cer.

Mama lui Nicky era atrăgătoare. Era zveltă și avea părul vopsit în trei nuanțe de blond. I-a zâmbit lui Jerry. Avea dinți frumoși.

Ce face mama ta, Jerry, e bine?

Jerry a încuviințat. Mama ei trebuia să muncească din greu, așa că noaptea lucra la un hotel. Uneori bea prea mult și-și pierdea cunoștința. Tatăl lui Jerry îi părăsise cu un an în urmă, chiar înainte de Crăciun, și nu se mai întorsese.

Mama lui Nicky și-a mutat greutatea, care nu era cine știe ce, pe celălalt picior.

Ce-ar fi să dormi la noi peste noapte? Lui Nicky i-ar face plăcere.

O să întreb, a răspuns Jerry.

Poți să suni, a zis mama lui Nicky, însă Jerry nu putea să sune, fiindcă telefonul mamei ei fusese deconectat. Dar nu voia să spună asta; în schimb, a zis: O să mă duc mai târziu să întreb.

Nicky a ieșit afară cu un braț de haine. Au încercat un pulover, un hanorac, o rochie cu nasturi, dar nimic nu se potrivea.

E ca în *Cenușăreasa*, a zis Jerry.

Adică ea e sora cea urâtă? a întrebat Nicky.

Ea e prințesa deghizată. Uite, încearcă asta.

Căciula cu ciucure îi vine bine.

Poate să se ducă la bal!

Cu o căciulă cu ciucure?

Da.

Ei bine, nu poate, fiindcă n-are picioare. Și ochii? Are nevoie de ochi. Dar să nu fie nasturi.

Nu, nu nasturi; dă-mi brățara ta – pietrele alea verzi – . astea pot să fie ochii ei. Haide!

Ce faci? E brățara mea!

Însă Jerry nu asculta – a rupt brățara și i-a pus Femeii de Zăpadă niște ochi verzi minunați, care te priveau fix.

Acum pare adevărată! a zis Nicky.

Îi trebuie și un *neas*, a zis Jerry, sau poate un ningeău.

Jerry a uitat de Nicky. I-a făcut Femeii de Zăpadă un nas dintr-un con de pin și o gură care era un zâmbet mare și roșu. În realitate, era un disc de aruncat câinelui, tăiat în jumătate, dar care arăta ca un surâs mare și roșu.

La ora asta, Nicky juca deja un joc pe iPadul ei. După-amiezile erau scurte și ziua era rece. În curând avea să fie întuneric. Mama lui Nicky a strigat din ușa bucătăriei: Jerry! Du-te să vorbești cu mama ta acum, să vezi dacă te poți întoarce mai târziu!

Jerry a fugit, promițându-i Femeii de Zăpadă că se va întoarce. Însă atunci când a ajuns acasă, mama ei nu era acolo. Casa era cufundată în întuneric. Uneori li se tăia și curentul, însă atunci când se întâmpla asta, Jerry nu putea să intre apăsând butonul interfonului – trebuia să se cațăre pe zidul din spate și să caute cheia ascunsă în spatele pubelelor. Asta a și făcut, însă cheia nu era acolo, iar casa era cufundată complet în întuneric.

O cauți pe maică-ta? a întrebat domnul Store[1], care ținea magazinul numit Store's Stores.

Jerry a încuviințat. N-a zis nimic. Domnul Store a continuat: Maică-ta nu-i aici, a plecat și nu s-a mai întors; ce e nou în asta?

Domnul Store era un om îngrozitor. Avea o față îngrozitoare, care te fixa cu o expresie îngrozitoare și purta mereu aceeași salopetă maro îngrozitoare. Uneori, mama lui Jerry îi cerea lapte și pâine, pe care promitea să i le plătească a doua zi. De fiecare dată el zicea nu. Acum și-a vârât mâinile îngrozitoare în buzunarele maro ale salopetei îngrozitoare și a intrat în casă.

Jerry a hotărât să mai aștepte puțin și s-a făcut mică pe treapta de la intrare, unde era puțin mai ferită de frig.

S-a gândit la Femeia de Zăpadă – avea cel puțin doi metri patruzeci, era mai înaltă decât oricine. Când avea să crească, Jerry spera să ajungă și ea la doi metri patruzeci. Și-atunci avea să le arate ea lor.

Avea să le arate ea cine e.

S-a lăsat noaptea. De ce spunem asta? Ca și cum noaptea nu ar fi vrut să vină, dar când a văzut luna traversând cerul s-a răzgândit și a cedat. Luna era strălucitoare. Toată lumea se întorcea acasă, ziua se sfârșise, noaptea era rece. Ferestrele caselor de pe stradă s-au luminat una câte una. Jerry s-a ridicat, ca să-și încălzească membrele, și a început să se plimbe încolo și-ncoace pe stradă, uitându-se pe ferestre, acolo unde putea. Oamenii se așezau la masă. Oamenii se uitau la TV. Oamenii se plimbau dintr-o cameră într-alta, zicând ceva – nu auzea exact ce, însă gurile lor se deschideau și se închideau precum cea a unui peștișor de aur.

1. Magazin.

Într-o colivie se vedea o pasăre și un alsacian stătea culcat în fața ușii de la intrare, sperând să se deschidă.

Toate casele erau luminate acum, în afară de a ei.

Poate mama ei crezuse că rămâne la Nicky. Poate chiar ar trebui să se întoarcă acolo.

Jerry a pornit în plimbarea de o jumătate de oră, înapoi spre casa lui Nicky. Părea mai târziu decât era – străzile liniștite, nimeni nu conducea. O pisică neagră a străbătut alene un zid alb.

Iată și casa lui Nicky – luminile erau aprinse. Jerry începu să alerge pentru a ajunge la poartă, însă în clipa în care ajunse, luminile se stinseră pur și simplu, iar casa rămase la fel de cufundată în beznă ca și a ei.

Cât era ceasul? Furgoneta era parcată în față. Jerry a frecat cu degetul zăpada de pe geam și s-a uitat la ceas. 11.30? Nu putea să fie 11.30 noaptea.

Jerry se simți brusc înfricoșată și obosită și fără nici un reper. Fără să știe cât e ceasul, fără să știe ce să facă. Ar putea, oare, dormi în șopron? Jerry își întoarse privirea de la casa întunecată spre grădină, luminată ciudat, albă și aproape strălucitoare din cauza zăpezii.

Mama de Zăpadă o fixa cu doi ochi de un verde aprins, din pietre prețioase.

Cât mi-aș dori să fii vie! a zis Jerry.

Vie sub ce formă? a întrebat Mama de Zăpadă. O pisică vie? Un circ viu?

Tocmai ai vorbit?! a zis Jerry mirată.

Da, a răspuns Mama de Zăpadă.

Dar nu ți s-a mișcat gura…

Așa mi-ai făcut-o tu, a zis Mama de Zăpadă. Dar mă auzi, nu?

Da, a zis Jerry. Te aud. Chiar ești vie?

Fii atentă! a spus Mama de Zăpadă și a sărit puțin într-o parte.

Nu-i rău pentru cineva fără picioare.

Și pe-astea tot tu le-ai făcut.

Îmi pare rău, a zis Jerry, n-am știut cum se fac picioarele.

Nu te mai da de ceasul morții pentru lucruri pe care nu le poți schimba. Ai făcut tot ce-ai putut. În orice caz, pot să alunec. Haide! Hai să ne dăm la vale!

Mama de Zăpadă porni, cu o viteză surprinzătoare pentru un obiect fără picioare, roți sau motor. Jerry fu nevoită să alerge ca s-o prindă.

Te-aș invita să mă ții de mână, a zis Mama de Zăpadă, doar că nu mi-ai făcut mâini...

Stai! zise Jerry. Ai vrea două greble, de mărime potrivită?

Ar fi minunat, zise Mama de Zăpadă.

Așa că Jerry înșfăcă greblele (de mărime potrivită) din șopron și le înfipse bine de-o parte și de alta a trupului Mamei de Zăpadă. Mama de Zăpadă dădu puțin din umeri ca să le potrivească perfect, apoi, concentrându-se intens, reuși să flexeze dinții greblelor.

Hei! Hei! Hei!

Cum ai făcut asta? întrebă Jerry.

E un mister, zise Mama de Zăpadă. Tu știi cum faci lucrurile? Știe cineva? Pur și simplu am făcut-o. Așa că hai să mergem!

Unde mergem?

Să-i găsim pe ceilalți!

Jerry și Mama de Zăpadă părăsiră grădina și porniră la drum. Mama de Zăpadă era mult mai rapidă decât Jerry, care tot cădea.

Ca peștele în apă, așa sunt eu, a zis Mama de Zăpadă. Sunt în elementul meu. Hopa sus! Suie-te în spatele meu și reazemă-ți picioarele în dinții brațelor mele.

În curând, cele două traversau grăbite strada. Jerry și-a fixat picioarele în dinții curbi ai greblelor, ca în niște scărițe de șa, și se ținea de cele două capete ale fularului Mamei de Zăpadă ca și cum ar fi fost niște hățuri. Au mers așa, au trecut de școală și de poștă, sau, mai exact, abia trecuseră de poștă, când o vocișoară a strigat: AȘTEPTAȚI-MĂ!

Mama de Zăpadă a alunecat pe gheață, apoi a frânat brusc, oprindu-se.

A întrebat: CINE-I ACOLO?

Pe cutia poștală, niște puști cocoțaseră un Omuleț de Zăpadă, cu un coif de hârtie pe cap. MĂ PLICTISESC DE MOARTE, a zis Omulețul de Zăpadă, LUAȚI-MĂ CU VOI!

De ce vorbești cu Majuscule? a întrebat Mama de Zăpadă. Nu știi că e nepoliticos să vorbești cu Majuscule?

Nu am familie, a zis Omulețul de Zăpadă, și n-am fost niciodată la școală. Iartă-mă.

Bine, vino, a zis Mama de Zăpadă, ține-te bine în fața mea, fiindcă spatele e ocupat, și hai să vedem ce putem vedea.

MĂ BUCUR SĂ TE CUNOSC, DOMNIȘOARĂ! a strigat Omulețul de Zăpadă spre Jerry, după care și-a amintit că nu e Politicos și a șoptit cât a putut de încet: MĂ BUCUR SĂ TE CUNOSC, DOMNIȘOARĂ!

Au mers mai departe, au trecut de garaj și de fabrică și au traversat noaptea liniștită și tăcută, sub cerul ca un diamant nesfârșit.

Au ajuns la parcul orașului.

Copiii făcuseră ziua întreagă Oameni de Zăpadă, iar acum se duseseră cu toții acasă, în timp ce Oamenii de Zăpadă erau încă aici.

Aveau un aer fermecat în hainele lor albe strălucitoare, luminate de luna albă și strălucitoare.

Apoi Jerry a văzut că unii dintre Oamenii de Zăpadă porniseră încet către lac – unde doi dintre ei pescuiau.

Probabil că un copil făcuse acești Oameni de Zăpadă pescari, fiecare cu undița lui, confecționată din câte o creangă cojită și niște sfoară.

Când Jerry, Mama de Zăpadă și Omulețul de Zăpadă s-au apropiat de lac, unul dintre Pescarii de Zăpadă s-a întors spre ei și și-a ridicat pălăria rotundă în chip de salut.

Bine ați venit! Acest lac e plin de Pești de Zăpadă! Fetele de zăpadă tocmai fac focul și sperăm să ni vă alăturați la un grătar. E o vreme perfectă!

Chiar în acel moment, undița i s-a aplecat și a început să tremure și, timp de câteva clipe, el a manevrat ceva invizibil și puternic pe sub apă, apoi, cu o smucitură iscusită a undiței, un Pește de Zăpadă a zburat deasupra suprafeței lacului. Avea mai bine de treizeci de centimetri, iar solzii lui erau făcuți din fulgi de zăpadă.

Nu-i găsești decât acum, în sezon, i-a explicat Pescarul de Zăpadă. Prea devreme și sunt înghețați bocnă, prea târziu și se topesc ca și cum nici n-ar fi fost.

N-am văzut niciodată un Pește de Zăpadă, a zis Jerry.

E și normal, zise Pescarul de Zăpadă. Cei mai mulți dintre noi nu vedem decât lumea pe care o știm.

O DOAMNE O DOAMNE O DOAMNE O DOAMNE O DOAMNE! strigă Omulețul de Zăpadă. Era atât de încântat, că se răsuci și stătu în cap, iar cuvintele îi ieșiră pe

dos: ENMAOD O ENMAOD O ENMAOD O ENMAOD O ENMAOD O.

ENMAOD O!

Îl puteți potoli? întrebă Pescarul de Zăpadă. O să sperie Peștii de Zăpadă.

Mama de Zăpadă îl înșfăcă pe Omulețul de Zăpadă de picioare și-l duse la un grup de Călugărițe de Zăpadă ce adunau crengi acoperite de chiciură, într-un soi de wigwam. Toate purtau cercei făcuți din fructe de pădure roșii.

Rămâneți toți la un grătar? întrebă una dintre ele, mai înaltă decât restul. E om, nu?

Da, zise Mama de Zăpadă; o cheamă Jerry.

Și EU?! strigă Omulețul de Zăpadă. Nu uitați de MINE!

Pot să-l las cu voi? întrebă Mama de Zăpadă. Are nevoie de puțină disciplină. Poate să adune crengi pentru foc.

Sigur! Haide, Omulețule de Zăpadă, la treabă! O să-l învățăm noi câte ceva.

Sunt orfan! strigă Omulețul de Zăpadă. Am Nevoi speciale.

Sigur c-o să ai Nevoi speciale, când răsare soarele și te topește, zise o Călugăriță de Zăpadă. Acum hai! Mișcă-te!

Hai să facem un tur, îi zise Mama de Zăpadă lui Jerry. Văd că toate astea sunt noi pentru tine.

Pentru tine nu sunt? întrebă Jerry. Adică, te-am făcut abia azi-dimineață!

Asta face parte din misterul istoriei, zise Mama de Zăpadă. Nu am fost. Sunt. N-am să fiu. Am să fiu.

Era prea adânc pentru Jerry, și la fel era și zăpada. Alergând în urma Mamei de Zăpadă, ce aluneca prin troiene, căzu într-un nămete care-i ajungea până la bărbie.

SNOLLIE! Împrumută-mi o undiță, te rog!

Mama de Zăpadă îi făcea semn unuia dintre Pescarii de zăpadă. Acesta veni la ea, aruncă undița și-o trase pe Jerry afară de parcă ar fi fost un crap aflat sub gheață.

Mersi, Snollie, zise Mama de Zăpadă. E un an bun pentru noi, nu-i așa?

Categoric, Mamă, zise Snollie. Dacă ține cu noi vremea, ar trebui să putem rămâne aici o săptămână, înainte de a fi nevoiți s-o luăm la picior.

S-o luați la picior? întrebă Jerry.

Cum am zis, ăsta e misterul istoriei noastre. Lasă-mă să-ți povestesc cum am apărut noi.

Mama de Zăpadă s-a așezat lângă o siluetă înzăpezită, pe o bancă înzăpezită, și a invitat-o pe Jerry să se așeze între ei. Și-a împreunat în poală mâinile făcute din dinți de greblă și a început...

În fiecare an ninge și copiii fac oameni de zăpadă. Ne dau mănuși, și pălării, și cravate, și fulare, și ochi frumoși, precum cei pe care mi i-ai făcut tu, din sticlă verde.

Adulții cred că Oamenii de Zăpadă sunt doar zăpadă, însă copiii știu mai bine. Ne șoptesc și ne spun secretele lor. Se așază pe pământ și-și strâng genunchii la piept și atunci când sunt triști își reazemă spinările de noi. Ne iubesc, așa că prindem viață.

Uită-te în parc. Vezi cât de mulți Oameni de Zăpadă sunt? În fiecare an ne întâlnim iar, fiindcă, odată ce prindem viață, trăim veșnic. Ne vedeți topindu-ne, pentru că așa se întâmplă, însă atunci noi mergem mai departe, în următorul loc în care ninge. Și atunci când copiii rostogolesc iar bulgării, suntem din nou aici.

Jerry se gândi la asta...

Dar, dacă vă topiți...

Mama de Zăpadă ridică mâna, pentru a o opri.

Sufletele noastre de zăpadă[1] nu se topesc. Orice Om de Zăpadă are un Suflet de Zăpadă, care traversează timpul, și spațiul, și gerul, și gheața și o să ne găsești lângă ursii polari, și elani, și reni. O să ne găsești așteptând în nori albi, să ne reîncepem viața. Când cade zăpada, nu suntem nici noi prea departe.

Jerry s-a uitat spre Ființa de Zăpadă ce stătea nemișcată pe bancă, lângă ea.

Și cu el ce e? De ce nu zice nimic?

Mama de Zăpadă a clătinat din cap.

El n-o să spună niciodată nimic. Nu e un Om de Zăpadă, e doar zăpadă. L-a făcut un adult, n-a crezut în el și nu l-a iubit. Așa că n-a trăit.

Jerry a zis:

Prietena mea Nicky nu te-a iubit. I s-a părut că ești prea grasă.

Sunt exact așa cum trebuie, zise Mama de Zăpadă, și tu m-ai iubit, așa că te așteptam în grădină.

Și dacă nu m-aș fi întors? a întrebat Jerry.

Știam c-o să te întorci, răspunse Mama de Zăpadă. Dragostea se întoarce mereu.

O Pisică de Zăpadă le dădu târcoale, purtând o zgardă cu pietre semiprețioase.

Ăsta-i adevărul, nu-i așa? întreabă Pisica de Zăpadă. Bate palma pentru Dragostea Norocoasă! Și-și ridică lăbuța.

Au aprins focul! zise Jerry. Îl văd! Dar flăcările nu sunt portocalii sau roșii, sunt albe!

Foc rece, zise Mama de Zăpadă. Nu e un foc obișnuit. Hai! Să mergem și noi la ei!

Focul ardea înalt, și fiece vâlvătaie și fiece flacără era ca o explozie de fulgi de zăpadă ce zburau în sus, însă, lucru

1. În original, *snowls*, cuvânt ce combină *snow* (zăpadă) și *soul* (suflet).

ciudat, crengile albe acoperite cu chiciură nu păreau să se consume. Focul rece ardea printre ele, în explozii transparente, scânteietoare.

Oamenii de zăpadă stăteau fie în picioare, fie așezați în jurul focului de tabără, răcindu-și mâinile și picioarele.

Vino să te răcești! a zis Mama de Zăpadă.

Sunt deja mult prea înghețată, răspunse Jerry, care tremura.

Ei bine, uite cine-i aici, zise una dintre Călugărițele de Zăpadă.

FACEȚI LOC, FACEȚI LOC!

Era Omulețul de Zăpadă, care ducea o prăjină pe care atârnau Pești de Zăpadă din lac. Peștii arătau ca și cum ar fi fost făcuți din cristale, cu ochi ca de perlă.

Snollie ținea celălalt capăt al prăjinii; încerca să-l dirijeze pe Omulețul de Zăpadă... Acum atârnăm prăjina deasupra focului, ca...

Însă Omulețul de Zăpadă era atât de surescitat, încât a pășit drept peste foc și a ieșit pe partea cealaltă.

DOAMNE, a zis Jerry, s-a făcut mai mare!

Într-adevăr, Omulețul de Zăpadă se făcuse mai mare, mult mai mare.

Asta se întâmplă la focul rece, a explicat Mama de Zăpadă. La focul obișnuit, lucrurile se ard, astfel încât se micșorează și pe urmă dispar. Focul rece face ca toate lucrurile pe care le atinge să devină mai mari – uită-te la pește!

Peștii se coceau, sfârâind pe dinăuntrul solzilor din fulgi de zăpadă – însă acum erau de două ori mai mari.

Luați-vă câte-un pește, oameni buni, zise Pescarul de Zăpadă. Mâncați-l cât e rece.

Pot să iau trei? strigă MARELE OM DE ZĂPADĂ (fostul Omuleț).

Ființa asta idioată de zăpadă are zloată în loc de creier – o să-l readucem la mărimea lui... Hei, amice, înghite asta!

Una dintre Călugărițele de Zăpadă a aruncat ceva ce părea a fi un con de brad spre Omul de Zăpadă ce creștea vertiginos și acum era deja gigantic.

MERSI! MERSI! MERSI! a zis MMOZ, cu căpățâna de zăpadă deja prinsă între crengile copacilor.

O să fie OK? a întrebat Jerry.

Sigur c-o să fie, a răspuns Mama de Zăpadă. În cel mai rău caz, o să se topească.

Și tu o să te topești?

Da, evident.

Nu vreau să te topești.

Știi la ce mă gândesc? întrebă Mama de Zăpadă. Mă gândesc c-ar trebui să te ducem acasă; nu vreau să ajungi precum Kay din *Regina zăpezii*, cu mâini și picioare albastre și inima înghețată.

Dar ea, Regina Zăpezii, era rea, a zis Jerry.

Da, era rea, dar chiar și când ești bun pot apărea urmări nedorite. La urma urmei, ești doar om.

Așa că Mama de Zăpadă a luat-o în brațe pe Jerry și i-au lăsat pe Oamenii de Zăpadă cântând cântece de iarnă în jurul focului de tabără: *Let it Snow, Let it Snow, Let it Snow*, *Winter Wonderland*, *Snobody Loves You Like I Love You*[1], *Ain't Snow Stoppin' Us Now*[2].

La marginea parcului municipal, sunetul vocilor cântând s-a stins și Jerry nu mai auzea decât vântul suflând peste copaci și zgomotul făcut de Mama de Zăpadă în timp ce aluneca pe urmele din omăt. Cânta încetișor pentru sine, și avea o voce joasă și frumoasă.

Ce cântec e ăsta? a întrebat Jerry.

1. NimeNea nu te iubește ca mine.
2. Nici un omĂT n-o să ne mai oprească acum.

Shakespeare, *Nu te mai teme de dogoarea soarelui*[1]. E un cântec de jale. Îl cântăm atunci când ne topim.

Știi despre Shakespeare?

E un mister, a zis Mama de Zăpadă.

În scurt timp se aflau pe strada lui Jerry, chiar în fața casei ei. Luminile erau tot stinse.

Stai, a zis Mama de Zăpadă, lasă-mă să mă ocup eu de ușă. O să îngheț yala, ca să se deschidă.

Casa era goală și înăuntru era frig. În chiuvetă și pe blatul bucătăriei erau stive de vase. Podeaua era murdară. În colțul camerei se afla un brad, însă nu era împodobit.

Peste câteva zile o să fie Crăciunul, a zis Mama de Zăpadă.

Tata ne-a părăsit de Crăciunul trecut, a zis Jerry. Cred că mama e supărată.

Nimeni nu mai venea acum acasă la Jerry. Nici ca să se joace, nici în vizită. Era obișnuită cu toate astea. Cu dezordinea, și mizeria, și tristețea. Acum le-a văzut însă prin ochii Mamei de Zăpadă.

Hai să facem curat împreună, a zis Mama de Zăpadă. Tu apucă-te de vase. Eu spăl pe jos.

Metoda Mamei de Zăpadă de a da cu mopul era unică. Topea un pic din fustele ei de zăpadă și învârtea apa prin cameră, aruncând-o direct afară pe ușă când se murdărea.

În curând, vasele erau și ele spălate și uscate, iar podeaua strălucea.

Bine! a zis Mama de Zăpadă. Acum strânge toate rufele, cearșafurile și așternuturile murdare și mergem la spălătorie.

Dar e închis! a zis Jerry. Și n-avem nici un ban.

Ai încredere în mine, sunt om de zăpadă.

1. Cymbeline, actul IV, scena 2.

La spălătorie, Mama de Zăpadă a făcut să sară lacătul și au intrat. Mașinile erau ușor de folosit. Mama de Zăpadă a forțat ușița cu orificiul pentru monede, folosindu-și degetele ei de oțel.

Hai că ne ajung astea, zise, punând ușița cu grijă la loc.

În timp ce rufele se învârteau în mașină, Jerry simți că se încălzește și i se face somn. Visă că se afla într-un viscol de detergent și că cerul era alcătuit din cearșafuri.

Un bețiv care trecea pe lângă ele, cu o a doua sticlă de votcă în buzunar, văzu sau spuse c-a văzut un om de zăpadă spălând rufe…

Vă spun că avea doi metri jumate, și era mare și pătrățoasă. și avea niște ochi verzi înfricoșători, și în loc de mâini niște greble, și era o fetiță cu ea, care dormea dusă pe două scaune unite.

Ești sigur că nu era Moș Crăciun acolo, cu ea? Ha ha ha ha ha…

Când s-a trezit Jerry, toate rufele erau spălate, uscate și împăturite, așa că ea și Mama de Zăpadă au pornit-o înapoi spre casă.

Tu înfașă paturile, a zis Mama de Zăpadă; mă întorc repede.

Jerry aranjă așternuturile proaspete pe patul ei și pe cel al mamei sale. Pentru prima oară după mult timp, paturile deveniseră locuri în care părea plăcut să fii, confortabile, calde, curate și îmbietoare. Începu să caște. Ceasul arăta aproape 4 dimineața.

Chiar atunci s-a întors și Mama de Zăpadă, împingând un cărucior de cumpărături plin ochi cu diverse alimente: fructe, cafea, prăjituri, legume, șuncă, ouă, lapte, unt, pâine, un curcan și o budincă de prune. Gura Mamei de Zăpadă, făcută dintr-un disc de aruncat cățeilor, zâmbea mai larg și mai frumos ca niciodată.

Am dat spargere la Store's Stores!

Dar asta înseamnă că ai furat!

Da, așa e.

Dar e greșit!

Așa e și când un copil n-are ce să mănânce. Poftim…

Și Mama de Zăpadă a fiert niște lapte și i-a făcut lui Jerry un sendviș cu pâine prăjită și o bucată mare de brânză. Jerry s-a cuibărit în pat, a mâncat și a băut, și aproape a adormit.

Acum trebuie să plec, a zis Mama de Zăpadă. Mâine o să mă găsești în grădina lui Nicky.

Nu vreau să pleci, a zis Jerry.

Trebuie să ies în frig. Îți urez noapte bună; te-aș pupa, dar nu mă pot apleca.

Jerry sări din pat și o sărută pe Mama de Zăpadă. Simți cum i se topește pe buze un pic de zăpadă.

A doua zi, Jerry se trezi când auzi ușa de la intrare deschizându-se. Mama ei venise acasă. Părea obosită și înfrântă. Nu observă bucătăria frumoasă și curată, nici ferestrele lună și nici senzația plăcută de căldură și fericire din casă. Jerry puse niște pâine în prăjitor.

E aproape Crăciunul, zise.

Știu, răspunse mama ei. O să-ți iau un cadou, promit. O să împodobim bradul împreună. Acum trebuie neapărat să mă culc… Eu…

Se ridică, se duse la baie, apoi ieși iar.

Ai făcut curat peste tot? N-am văzut niciodată casa asta atât de curată.

Am făcut curățenie generală. Și avem și mâncare. Uite!

Mama lui Jerry se uită în frigider și în bufete.

De unde-ai avut bani pentru toată mâncarea asta?

Mama de Zăpadă a făcut totul.

Jerry n-a pomenit nimic despre faptul că Mama de Zăpadă furase mâncarea de la Store's Stores.

Cine e? Cineva de la vreo asociație de binefacere? Pentru Crăciun?

Da, zise Jerry.

Mama lui Jerry semăna acum destul de bine cu femeia care fusese înainte de plecarea tatălui lui Jerry.

Nu-mi vine să cred că ne-a ajutat cineva, că o persoană a fost bună cu noi. Ți-a lăsat un număr de telefon?

Jerry a scuturat din cap.

Mama ei s-a uitat din nou la toate lucrurile din căsuța lor.

E ca o minune. E o minune, Jerry! Du-te și te joacă și, când te întorci, am să te-aștept cu masa. Așa cum făceam mereu.

Jerry alergă spre casa lui Nicky. Abia aștepta să-i spună prietenei ei tot ce se petrecuse în timpul nopții. I-a povestit despre Peștii de Zăpadă, despre Micul Om Mare de Zăpadă, și despre cum s-a plimbat în spinarea Mamei de Zăpadă. Nu i-a pomenit nimic despre spălătorie și despre furt. Însă Nicky n-a crezut-o. S-a dus la Mama de Zăpadă și i-a scos nasul.

Vezi? Dacă era vie, țipa la mine.

Jerry a înșfăcat conul de brad și a trântit-o pe Nicky cu fața în zăpadă. Nicky a început să plângă și mama ei a ieșit din casă.

Potoliți-vă, amândouă! Jerry, în după-masa asta mergem să cumpărăm daruri de Crăciun. Vrei să vii și tu?

Nu vreau să vină! a strigat Nicky.

Jerry s-a prefăcut că pleacă acasă, dar de fapt s-a ascuns după șopron. Imediat ce mașina a demarat, a fugit la Mama de Zăpadă.

Au plecat! Acum poți să te miști!

Dar nu s-a întâmplat nimic. Mama de Zăpadă era nemișcată, ca o statuie. Jerry a așteptat și a așteptat, și i s-a

făcut tot mai frig. Tristă și stânjenită, a pornit-o spre casă prin parc. Oamenii de Zăpadă erau cu toții acolo, pescuind sau stând în grupuri. O văzu pe Pisica de Zăpadă sub copac și se duse la ea:

Salut, Dragoste Norocoasă! Însă pisica nu zise nimic.

Așa că Jerry plecă spre casă, întrebându-se dacă o s-o găsească iar curată, dacă mâncarea o să fie cu adevărat în frigider, dacă mama ei o să pregătească într-adevăr cina.

Când intră pe strada lor, trecând pe lângă Store's Stores, domnul Store stătea posac pe trepte, în salopeta lui maro oribilă. Îi făcu semn lui Jerry să-l asculte.

Azi-noapte am fost jefuit! Au venit hoții și au furat mâncare. Unul dintre ei era deghizat în om de zăpadă! Am imaginile surprinse de camera de supraveghere. Îți vine să crezi?

Jerry nu-și putu reprima un zâmbet. Când se încrunta, domnul Store își cobora atât de tare sprâncenele îngrozitoare, încât acestea îi acopereau mustața oribilă.

Nu-i de râs, domnișoară.

Jerry deschise ușa casei. Era la fel de curată și de luminoasă cum o lăsase. În bucătărie mirosea apetisant. Mama lui Jerry asculta colinde la radio. Făcuse o lasagna. Au mâncat-o împreună, și mama ei avea mintea plină de planuri. O să-mi iau o altă slujbă – n-o să mai lipsesc nopțile. O să avem grijă de casa asta. Simplul fapt că cineva ne-a ajutat a schimbat totul. Știi asta?

În noaptea aceea, mama lui Jerry trebui să se întoarcă la slujba ei, însă nu mai părea la fel de tristă și de supărată ca altădată. Jerry planuia să se furișeze afară și să se ducă în parc, dar descoperi că mama ei încuiase ușa cu ambele încuietori. Se gândi că poate ar putea să iasă pe fereastra din dormitor, fără s-o vadă nimeni, când auzi un ciocănit în fereastra de la bucătărie.

Era Mama de Zăpadă.

Jerry deschise fereastra.

E atât de cald aici, că nu pot intra, zise Mama de Zăpadă. Ți-am adus astea ca să-ți împodobești bradul cu ele.

Avea un sac plin cu conuri de brad ca nasul ei, însă acestea erau acoperite de chiciură, fiind de un alb strălucitor.

De ce n-ai vorbit cu mine când am venit la Nicky? a întrebat Jerry. Am așteptat și-am tot așteptat, și tu nu erai decât zăpadă.

E un mister, zise Mama de Zăpadă. Ce-ar fi să-ți împodobești bradul? Eu am să te privesc pe fereastră.

În curând, bradul devenise splendid, cu conurile lui, iar casa avea un aer festiv și vesel.

Știai, întrebă Mama de Zăpadă, că într-un singur litru de zăpadă sunt peste un milion de fulgi?

Și că fiecare fulg e altfel? continuă Jerry.

Fulgii de zăpadă se formează în timp ce se învârt în căderea lor pe pământ, și niciodată nu se învârt și nu cad la fel, mereu e diferit, zise Mama de Zăpadă. Ce face mama ta?

Azi e fericită, răspunse Jerry, și a făcut o lasagna. Eu am spălat vasele.

Trebuie să aveți grijă una de alta, zise Mama de Zăpadă. Dacă nu, o să fiți amândouă triste și înghețate, chiar și vara.

Părinții trebuie să aibă grijă de copiii lor, zise Jerry.

Viața e așa cum e, a replicat Mama de Zăpadă.

Jerry s-a uitat afară pe geam, la stelele înghețate. I-a zis Mamei de Zăpadă:

Poți să vii să stai cu noi? Dacă am putea să-ți găsim un loc cu adevărat rece… cum ar fi, să-ți luăm propriul tău frigider, sau ceva de genul ăsta?

Ochii verzi ai Mamei de Zăpadă licăriră în lumină.

Apoi toată lumea ar ști ce știm noi, iar asta nu se poate întâmpla, fiindcă fiecare trebuie să descearnă singur.

Ce anume? întreabă Jerry.

Că dragostea e un mister și că dragostea e misterul care face lucrurile să se întâmple.

Jerry dormi toată noaptea aceea întunecată, țesută din moliciune, liniște și un milion, un milion de stele.

A doua zi dimineață, când o auzi pe mama ei intrând, Jerry sări din pat, fugi la bucătărie și-și sărută mama, care admira bradul.

Unde ai găsit ornamentele astea?

Mama de Zăpadă le-a adus, a zis Jerry.

Aș vrea să-i pot mulțumi. Ești sigură că n-a lăsat o carte de vizită?

Jerry se hotărî să meargă s-o roage pe Mama de Zăpadă să-i facă o vizită mamei ei. În timp ce mama ei se pregătea de culcare după tura de noapte, Jerry se îmbrăcă și fugi prin parc spre casa lui Nicky.

Când ajunse la porțile aleii, se opri.

Lângă mașina familiei lui Nicky era parcată o altă mașină. Mașina era parcată chiar pe locul în care se aflase Mama de Zăpadă.

Jerry intră alergând în curte și se duse în spatele mașinii. Pe pământ zăceau căciula cu ciucure și două greble vechi. Jerry se trânti în genunchi și începu să sape înnebunită în zăpadă. Găsi ochii de smarald ai Mamei de Zăpadă. Începu să plângă.

Nicky ieși din casă, îmbrăcată doar în pulover și colanți.

Ce s-a întâmplat, Jerry?

Însă Jerry nu era în stare să vorbească, așa că Nicky spuse:

Omul de zăpadă a fost răsturnat când au venit prietenii mei. Pur și simplu, au dat cu spatele… îmi pare rău.

Însă Jerry a continuat să plângă și Nicky nu știa ce să facă.

Nu era adevărată, Jerry, o putem reface, dacă vrei. Vrei?

Însă vremea se schimba. Și deja ploua, și zăpada se înmuia, și de pe acoperișuri cădeau bucăți mari de zăpadă. Jerry alergă înapoi în parc și văzu că Oamenii de Zăpadă începuseră să plece.

Unii dintre ei rămăseseră fără capete. Pisica de Zăpadă era doar o moviliță cu o ureche, iar lacul înghețat își schimba culoarea pe măsură ce apa de la suprafață se încălzea. Pescarului de Zăpadă îi căzuse undița.

Jerry se duse acasă. Când mama ei se trezi, fetița încercă să-i explice despre Mama de Zăpadă, însă femeia nu pricepu. Dar pricepu că Jerry era supărată și o strânse tare la piept, promițându-i că viețile lor o să fie altfel de acum înainte. O să aibă mâncare, și căldură, și haine curate, și timp.

N-am să mai beau. N-am să mai fiu deprimată. N-am să te las singură, îi zise lui Jerry și, în ciuda faptului că aceste lucruri sunt mai ușor de spus decât de făcut, mama lui Jerry își ținu promsiunea și niciodată n-au mai înghețat și n-au mai făcut foamea de Crăciun.

Și a venit și Ziua de Crăciun, fiindcă întotdeauna vine, fie că vrei, fie că nu, și întotdeauna trece, fie că vrei, fie că nu, fiindcă viața e așa cum e. Iar Jerry a deschis cadourile sub brad și, printre ele, darul cel mai drag ei, se aflau un microscop și o carte care-ți spunea totul despre fulgii de zăpadă.

Totul începuse în 1885 în Vermont, când un băiat căruia i se spunea Fulg de zăpadă Bentley s-a apucat să fotografieze fulgi de zăpadă văzuți la microscop. A fost prima persoană care a făcut asta și, până la moartea lui, fotografiase 5381 fulgi de zăpadă, și fiecare fotografie era diferită.

Iar Jerry s-a întors în locul în care se aflase Mama de Zăpadă. Însă locul era gol.

În anii ce-au urmat, Jerry a refăcut-o în fiecare iarnă pe Mama de Zăpadă, de obicei în parc, lângă lac, însă Mama de Zăpadă n-a mai prins niciodată viață.

Jerry a crescut. Când a venit vremea, a avut propriii ei copii, iar acestora le era foarte dragă povestea Mamei de Zăpadă, deși nu o văzuseră niciodată.

Era Ajunul Crăciunului.

Copiii lui Jerry se aflau în pat.

Ciorapii erau atârnați de capătul paturilor, iar pisica dormea sub pomul de Crăciun.

Jerry s-a dus să stingă luminile. Ningea molcom. Fără să știe exact de ce face asta, deschise un sertar al biroului și scoase vechiul microscop pe care i-l dăruise mama ei, cu atâția ani în urmă. Apoi își trase cizmele și ieși afară.

Copiii ei făcuseră trei oameni de zăpadă așezați în șir. Jerry apropie microscopul de silueta albă cea mai apropiată și examină fulgii de zăpadă măriți de lupă. Cum era posibil ca viața să îmbrace atâtea forme, să fie atât de surprinzătoare, atât de banală și de miraculoasă?

E ca dragostea, zise cu voce tare.

Și un glas pe care-l cunoștea răspunse:

Dragostea se întoarce întotdeauna.

În fața ei se afla Mama de Zăpadă. Stătea în picioare, în grădină.

Tu ești! zise Jerry.

Întotdeauna, zise Mama de Zăpadă.

Dar toți anii ăștia... unde ai fost?

E un mister...

O să le spun copiilor. Știu totul despre tine!

Nu în seara asta, zise Mama de Zăpadă. Poate într-o zi, cine știe? Cred c-am vrut doar să te mai văd o dată; mereu am sperat c-am să te revăd. Și din ochiul Mamei de Zăpadă căzu ceva ce semăna cu o lacrimă de zăpadă.

Stai! zise Jerry. Stai...

Alergă în casă și se duse la sertarul biroului.

Păstrase ochii de sticlă verde, înveliți în husa microscopului.

Sunt ai tăi, zise. Să ți-i pun?

Apoi o sărută pe Mama de Zăpadă și simți cum i se topește pe buze un pic de gheață.

Lucrurile s-au rezolvat, zise Jerry.

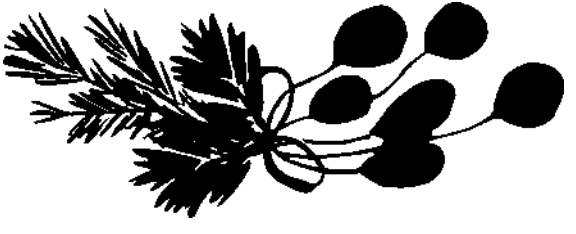
Știu, spuse Mama de Zăpadă. Uneori, nu avem nevoie decât de puțin ajutor.

Nu pleca! zise Jerry, când Mama de Zăpadă începu să se ridice de la pământ.

N-o să te scap din ochi, spuse Mama de Zăpadă. Ha, ha. Cine știe ce aduce viitorul?

Și dusă a fost, alunecând tăcută precum stelele, până când deveni un punctișor îndepărtat, ca o stea.

Un milion, un milion de stele și o dragoste norocoasă.

Varza roșie
a lui
Ruth Rendell

Am cunoscut-o pe Ruth Rendell în 1986, când ea avea cincizeci și șase de ani, iar eu, douăzeci și șapte. Am fost prietene până la moartea ei, în 2015, când ea avea optzeci și cinci de ani, și eu, cincizeci și șase. Am cunoscut-o la vârsta pe care o am eu acum, iar asta schimbă felul în care mă gândesc la prietenia noastră și la extraordinara ei amabilitate față de mine.

La vremea respectivă, publicasem o singură carte – *Portocalele nu sunt singurele fructe.* Ea era deja o autoare renumită, de mare succes internațional. Regina romanelor polițiste.

Ne-am întâlnit pentru că avea nevoie de cineva care să aibă grijă de casa ei în timp ce ea era plecată într-un turneu literar în Australia, vreme de șase săptămâni. Eu scriam la cel de-al doilea roman al meu, *Pasiunea.*

Cu deosebita ei grijă față de tinerii scriitori, Ruth mi-a mărturisit că și ea scria la cel de-al doilea său roman – semnat Barbara Vine, pseudonimul pe care și-l luase de curând pentru thrillerele de o înspăimântătoare acuitate psihologică.

Ruth și cu mine chiar ne plăceam. În unele privințe, lucrurile sunt cât se poate de simple. De-a lungul anilor, am instaurat propria noastră tradiție de a petrece Crăciunul sau Boxing Day[1] împreună. Fiul ei trăiește în America și, după ce Don, soțul ei, a murit, momentele noastre de Crăciun au devenit și mai importante pentru amândouă.

Programul era mereu același. Ea îmi spunea când să vin, ca să putem face o plimbare lungă în jurul Londrei. Ea alegea traseul – mereu voia să vadă câte ceva. Ultimele ei romane

1. A doua zi de Crăciun, sărbătoare publică, în care nu se lucrează, și oamenii ies la cumpărături, profitând de reducerea prețurilor. Fundațiile de caritate organizează colecte publice, iar bunurile adunate în timpul postului Crăciunului sunt împărțite săracilor.

sunt pline de Londra. Îi plăcea mult să se plimbe prin Londra, iar de Crăciun e liniște și pace.

După plimbare, mâncam. Ruth gătea. Era o bucătăreasă pricepută, dar lipsită de fițe. Nu se omora după gătit, însă îi făcea plăcere să pregătească masa de Crăciun.

Ce mâncam? Fazan, cartofi la cuptor, o legumă verde, de care avea la îndemână, de obicei ce creștea în grădina ei și scăpase de limacși și de porumbei. Așa că, dacă aveam noroc, puteam mânca varză de Bruxelles, iar dacă nu, kale. Cu sos din abundență și, aici voiam să ajung, varza roșie murată a lui Ruth Rendell.

Ruth punea varza la murat la începutul toamnei. Întotdeauna mă suna să-mi spună ziua exactă.

— Bună, Jeanette, sunt Ruth; pun varza la murat și apoi mă duc la Cameră.

Se referea la Camera Lorzilor, unde era Peer din partea laburiștilor.

Nu se prea știe, dar Ruth era o mare fană a muzicii country și a filmelor western, așa că muratul verzei era însoțit de Tammy Wynette sau de k.d. lang.

Eu nu asistam niciodată la acțiunea de murare. Ruth era o alchimistă desăvârșită și, orice făcea, făcea mai bine ca mine. Am rețeta ei, dar nu și talentul. Muratul era ceva ce doar femeile din generația lui Ruth înțelegeau. Ruth se născuse în 1930. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, pe vremea când era adolescentă, punea murături pentru victorie. Mama ei era suedeză, așa că, dacă stai să te gândești, talentul ei venea din secolul trecut și fusese deprins dintr-o tradiție în cadrul căreia rezervele de mâncare adunate pentru iarnă depindeau de priceperea de a săra și de a pune la fermentat.

Și firește că, în copilăria ei petrecută la Londra, a fost mai întâi Depresiunea, apoi a venit războiul, apoi au urmat rațiile – și nimeni n-avea frigider.

Când trăia soțul ei, punea castraveciori la murat pentru el. Mi-a spus că, în timpul războiului, pusese la murat până și iepuri.

— Ce gust aveau?

— De unde să știu eu? Arătau groaznic. N-aveam de gând să-i mănânc, Jeanette!

Și apoi venea râsul acela. Ruth avea un râs minunat, ce se adresa comediei vieții, absurdității ei.

Aș putea spune că era expertă în murături. Îi plăceau heringii murați. Eu ador castraveții murați și întotdeauna îmi comand când mănânc la restaurantul Wolseley, din Piccadilly, Londra.

Lui Ruth îi plăcea s-o duc acolo. În general, de-a lungul vieții, Ruth se trezise de multe ori în situația de a plăti nota: era în egală măsură bogată și generoasă, așa că era ceva inedit să fie invitată în oraș, iar înțelegerea noastră era ca la Wolseley să nu plătească niciodată. Întotdeauna mă duceam prima, ca să-mi pot comanda șampanie fără să ne certăm…

Am constatat că șampania și castraveții murați sunt o combinație excelentă. Ruth, totuși, nu se dădea în vânt după castraveții de la Wolseley.

— Ai mei sunt mult mai buni, cum să zic…

Și erau.

Ruth avea acasă un set de borcane vechi pentru murături, cu garnituri de cauciuc și capace care se înșurubau. După ce erau umplute până la buză, erau lăsate să fermenteze în fundul cămării, ca o întrebare la care nimeni nu poate răspunde încă.

Momentul în care deschideai borcanul era unul plin de speranțe și neliniște. Fermentarea e o treabă delicată. Poți obține ceva extraordinar – sau ceva care pute.

Nu dădea greș niciodată, dar nu știi cu adevărat, până nu deschizi borcanul.

Culoarea verzei roșii murate e extraordinară, și e roșul perfect pentru sărbătoarea de Crăciun. Ruth o servea pe a ei într-un castron verde-pal. Pregnanța gustului contrabalansează în mod strălucit bogăția mesei de Crăciun.

În afară de legume, eu nu mai trebuia să aduc decât vinul. Ruth nu știa nimic despre vinuri și, dac-ar fi fost după ea, băutura s-ar fi redus la o sticlă de Chardonnay ieftin, cumpărat din supermarket. Însă iubea șampania, așa că asta îi aduceam. Veuve Clicquot.

După masă, ne uitam la televizor. Ruth alegea la ce ne uităm, dar trebuia să fie ceva din programul curent, nu un DVD, nici vreo înregistrare.

Ruth își ridica picioarele pe canapea, unde se aciua și pisica ei iubită, Archie. Eu mă întindeam pe cealaltă canapea și ne plângeam amândouă de ceea ce vedeam la televizor. Era important să ne putem plânge în legătură cu programul TV.

Pe la ora zece, Ruth închidea televizorul de la telecomandă și zicea:

— Nu mai pot să suport toate prostiile astea, tu poți. (Nu era o întrebare.) Apoi urma o a doua non-întrebare: Să mâncăm niște budincă de Crăciun.

Budinca – întotdeauna făcută de o prietenă de-a ei din Camera Lorzilor – era cât o ghiulea și la fel de grea. Era o armă mortală, camuflată în desert. Ruth o lăsa să fiarbă ore întregi învelită într-un ștergar, într-o tigaie dublă, ca pe vremuri. Dat fiind faptul că ventilația din bucătăria ei nu era prea grozavă, ne petreceam ultima parte a serii într-un abur stil Hitchcock, ce mirosea a rufe umede. Până și pisica tușea.

Când considera că budinca e gata – iar Ruth, cea mai punctuală persoană din lume, nu folosea niciodată cronometrul –, se apuca să prepare crema de șarlotă. În timp ce făcea asta cântam un pic – de obicei, ceva country sau wes-

tern, sau câteodată Handel; era o mare fană Handel. Uneori, era un potpuriu din *Jolene*, cu fragmente celebre din *Mesia*.

Crema de șarlotă era făcută în casă, din lapte și ouă. Efortul trebuia încurajat deschizând încă o sticlă de șampanie, din care beam doar jumătate.

Apoi budinca era răsturnată pe platoul ei, stropită bine cu brandy de către mine și flambată de către Ruth. Aceasta din urmă zicea mereu că e prea plină să mai mănânce și budincă, după care, încet-încet, mânca fix jumătate din ea.

A doua zi mă trimitea acasă cu restul borcanului de varză roșie.

Ultimul Crăciun pe care l-am petrecut împreună a fost cel din 2014. Ruth Rendell a suferit un atac cerebral pe 7 ianuarie 2015, după care nu și-a mai revenit.

Mi-e dor de Crăciunurile petrecute cu ea. Și de varza roșie.

Iată rețeta ei.

Aveți nevoie de:

Varză roșie organică – nu prea veche, și nici tare. Folosiți una mare sau două mici.

Oțet pentru murături. Mai multe despre asta mai jos.

100 g de zahăr. Nu toate rețetele conțin zahăr, dar a lui Ruth conține.

150 g sare de mare grunjoasă, de calitate. Cantitatea de sare depinde de câtă varză pui la murat. Sarea are menirea de a trage apa din frunze.

Despre oțetul pentru murături: îl puteți cumpăra din comerț, însă Ruth și-l făcea singură și-l ținea mereu la îndemână, în bufet, pentru eventualitatea în care ar fi avut chef să pregătească repede niște varză roșie (cu efect de murare instantaneu). Oțetul de murat ține foarte mult, dacă ai grijă să-l

păstrezi într-o sticlă bine etanșeizată și să-l decantezi în sticle mai mici pe măsură ce scade în volum. Iată cum se face:

Puneți 2 livre (puțin peste un litru) de oțet de malț într-o cratiță mare, împreună cu 6 frunze proaspete de dafin, două linguriițe de boabe de piper, niște semințe de chimen sau coriandru, dacă aveți, semințe de muștar, sau, în loc de asta (am zis că e o rețetă personală!), câteva cuișoare. Orice vreți. Pentru Ruth chiar nu avea importanță, fiindcă ea știa exact ce merge și ce nu.

Dați-le în clocot. Lăsați-le să se răcească într-un loc ferit, să nu vă împută toată casa cu miros de oțet. Eu îl acopăr și-l las afară peste noapte. Lăsați toate condimentele în oțet până a doua zi, când îl strecurați. Unii încep prin a pune toate condimentele într-un săculeț pe care îl aruncă apoi, dar Ruth era de părere că e o prostie. „Ce-are strecurătoarea." (Altă non-întrebare.)

Metoda

Scoateți foile vechi, de deasupra. O să mâncați chestia asta mai târziu. Tocați varza roșie în bucăți, cât ați lua cu furculița o dată. Puneți-le într-un vas mare și turnați sare peste toată varza. Acoperiți și lăsați-o peste noapte în frigider.

A doua zi, mai fierbeți o dată oțetul de murat, lăsați-l să se răcească și adăugați zahărul, amestecând bine. Dacă adaugi zahărul când amestecul e încă prea fierbinte, o să obții un soi de sirop de oțet care va părea rezultatul unei lecții dezastruoase de chimie. Nu e bine.

Clătiți varza de sare și uscați-o bine.

Aliniați-vă borcanele etanșe, sterilizate în prealabil, dacă au mai fost folosite, și care acum sunt perfect uscate și curate. Cu toții vom muri, dar nu e nevoie să murim intoxicați cu varză.

Umpleți o treime din fiecare borcan cu lichidul pentru murat, apoi îndesați bine borcanele cu varză. ÎNDESAȚI-LE BINE! Apoi umpleți borcanele până la buză cu oțet. Fără goluri de aer!

Sigilați borcanele, ștergeți-le bine și puneți varza murată impecabilă la păstrat, într-un loc întunecos, până aveți nevoie de ea.

Problema cu rețeta asta e că Ruth era o maestră a murăturilor, așa că, dacă ea voia să adauge niște vin roșu oțetului pentru murat, sau oțet de cidru, o făcea. La fel, uneori mai toca și câteva mere de toamnă împreună cu varza roșie. Sau un pic de ceapă. (Știu, ȘTIU.)

Pur și simplu, nu dădea niciodată greș. Spre deosebire de mine.

Vă mai amintiți de bătrânul Sam Beckett? „Încearcă din nou. Greșește din nou. Greșește mai bine."

Crăciun fericit, Ruth!

CRĂCIUN ÎNTUNECAT

Împrumutaserăm casa de la un prieten pe care nici unul dintre noi nu părea să-l cunoască. Highfallen House se înălța pe o colină ce dădea spre mare. Era o clădire victoriană pătrățoasă, aparținând unui bărbat înstărit. Bovindourile imense, ascunse printre pini, aveau vedere spre țărm. Șase trepte de piatră îl conduceau pe vizitator până la ușa dublă de la intrare, unde un mâner gotic acționa un clopot ce trimitea un dangăt puternic și lugubru până în străfundurile casei.

Aleea era mărginită de dafini. Grajdul nu mai era folosit de mult. Grădina împrejmuită cu ziduri fusese încuiată în 1914, când grădinarii plecaseră la război. Unul singur se mai întorsese. Fusesem prevenită că zidul înalt de cărămidă ce înconjura grădina nu era sigur. Când am trecut fără viteză pe lângă el cu mașina, am văzut un afiș îngălbenit care abia se mai ținea de vopseaua scorojită a ușii: NU INTRAȚI.

Eu am ajuns prima. Prietenii mei urmau să vină cu trenul și eu trebuia să-i iau de la gară a doua zi, când aveam să ne instalăm cu toții acolo, pentru a serba Crăciunul.

Condusesem tot drumul de la Bristol și eram obosită. Pe capota mașinii mele 4×4 era legat un pom de Crăciun, iar portbagajul era plin cu provizii. Nu aveam nici un oraș în

apropiere. Însă menajera ne lăsase o stivă de lemne cu care să facem focul, iar eu cumpărasem o plăcintă ciobănească și o sticlă de Rioja, să am în prima mea noapte aici..

Bucătăria s-a înveselit odată ce am făcut focul și am dat drumul la radio, în timp ce despachetam proviziile festive. Mi-am verificat telefonul – nu aveam semnal. Știam însă ora la care sosește trenul a doua zi și eram ușurată să mă știu departe de toți și de toate. Mi-am pus mâncarea la încălzit în cuptor, mi-am turnat un pahar de vin și am urcat la etaj, să-mi aleg unul dintre dormitoare.

Palierul primului etaj ducea spre trei dormitoare. Fiecare dintre ele avea câte un covor mâncat de molii, un pat de metal și o servantă de mahon. La capătul îndepărtat al palierului se afla un al doilea rând de scări, ce duceau către ușa mansardei.

Nu am porniri romantice legate de odaia servitoarelor sau de camera copiilor, dar acel al doilea rând de scări avea ceva care m-a făcut să ezit. Palierul era luminos, amintind de strălucirea neașteptată a soarelui târziu al unei după-amiezi de vară. Și totuși, lumina se sfârșea subit la capătul scărilor, de parcă nu putea pătrunde mai departe. Nu voiam să mă apropii de scările acelea, așa că am ales odaia din partea din față a casei.

Când am coborât la parter să-mi aduc geanta, clopotul a început să sune, iar ciocanele lui metalice și spasmodice au răsunat undeva în inima casei. Am fost mirată, dar nu alarmată. O așteptam pe menajeră. Am deschis ușa de la intrare. Nu era nimeni. Am coborât treptele și m-am uitat în jur. Recunosc, eram înspăimântată. Noaptea era limpede și tăcută. Nu se vedea nici o mașină în depărtare. Nu se auzeau pași îndepărtându-se. Hotărâtă să-mi înfrâng teama, m-am plimbat încoace și-ncolo preț de câteva minute. Apoi, când m-am întors în casă, l-am văzut: firul clopotului înconjura

un întreg perete al casei, protejat de jgheabul acoperișului. Pe firul ce vibra încă se legănau cu capul în jos vreo treizeci-patruzeci de lilieci. Cu toții se legănau și se clătinau într-o masă întunecată. Era evident că mișcările lor acționaseră clopotul. Îmi plac liliecii. Ce lilieci isteți! Bine. Acum e ora mesei.

Am mâncat. Am băut. M-am întrebat de ce e dragostea atât de dificilă și viața atât de scurtă. M-am dus la culcare. Odaia era mai caldă acum și eu eram gata să adorm. Zgomotul valurilor mării s-a amestecat cu visele mele.

M-am trezit dintr-un somn de moarte, într-o beznă de moarte, auzind... ce anume? Oare ce auzeam? Părea să fie un soi de rulment sau o bilă rostogolindu-se pe podeaua goală de deasupra capului meu. Se rostogolea cu zgomot pe podeaua dură, apoi se izbea de perete. Și apoi se rostogolea din nou, în direcția opusă. Poate că asta n-ar fi contat, dacă direcția opusă n-ar fi fost în susul dealului. Lucrurile se pot desprinde și se pot rostogoli în jos, dar nu se pot desprinde și rostogoli în sus. În afara cazului în care cineva...

Acest gând era atât de neplăcut, încât l-am ignorat, odată cu legea gravitației. Orice s-ar fi rostogolit deasupra capului meu se desprinsese probabil din locul său, în mod natural. Casa era nelocuită și se simțea curent peste tot. Mansardele se aflau sub cornișe, iar pe acolo putea pătrunde orice fel de vreme. Sau de animal. Amintiți-vă de lilieci. M-am acoperit cu așternuturile până la sprâncene și m-am prefăcut că nu ascult.

Apoi s-a auzit din nou: rostogolit rostogolit izbitură pauză rostogolit.

Am așteptat să mă ia din nou somnul, să se facă ziuă.

Suntem norocoși, chiar și cei mai răi dintre noi, pentru că mereu se face ziuă.

Iar ziua aceea de 21 decembrie era una mohorâtă. Cea mai scurtă zi a anului. Cafeaua, haina, cheile de la mașină. *Oare n-ar trebui să verific mansarda?*

Al doilea rând de scări era îngust – scara servitorilor. Aceasta ducea spre un culoar cu pereți din șipci de lemn și ipsos, în care abia dacă încăpeai. Am început să tușesc. Mi-era greu să respir. Umezeala făcuse ipsosul să cadă în movile groase și fărâmițate pe dușumea. Ca și mai jos, și aici se aflau trei uși. Două erau închise. Cea de la odaia de deasupra camerei mele era întredeschisă. Mi-am făcut curaj și-am intrat.

Așa cum bănuisem, camera se afla sub cornișă. Podeaua era grosolană. Nu exista pat, ci doar un lavoar și un stativ de haine.

Ceea ce m-a surprins a fost scena Nașterii Domnului, aflată într-un colț.

Înaltă de mai bine de o jumătate de metru, semăna mai degrabă cu o casă de păpuși decât cu un ornament de Crăciun. În staulul fără ușă se aflau animalele, păstorii, leagănul și Iosif. Deasupra acoperișului, pe o bucățică de sârmă, se afla o stea ponosită.

Era veche, făcută manual, de către cineva care nu se voia neapărat artist, iar lemnul vopsit era acum ros și decolorat, purtând patina timpului.

M-am gândit s-o iau jos și s-o așez lângă pomul de Crăciun. Probabil fusese făcută pentru copii, pe vremea când aici trăiau încă copii. Mi-am îndesat figurinele și animalele în buzunare și am plecat grăbită, lăsând ușa deschisă. Trebuia să mă duc la gară. Stephen și Susie mă puteau ajuta cu celelalte mai târziu.

Imediat ce am ieșit din casă, am simțit că pot iar să respir în voie. Probabil că de vină fusese praful de ipsos.

Drumul spre gară era paralel cu coasta mării. Singuratic și neprietenos, acesta o cotea într-o serie de curbe oarbe și

viraje strânse. N-am întâlnit și n-am văzut pe nimeni. Deasupra mării zburau în cercuri pescărușii.

Gara era un simplu adăpost aflat lângă o singură cale ferată lungă. Nu existau panouri de informații. Mi-am verificat telefonul. Nu aveam semnal.

În cele din urmă, a apărut și trenul în depărtare, la capătul liniei. M-am bucurat. Amintirea clipelor în care îmi vizitasem tatăl, când eram copil și el era staționat la baza RAF, îmi dă mereu fiori de încântare, ori de câte ori călătoresc cu trenul sau merg să întâmpin pe cineva.

Trenul a încetinit și a oprit. Conductorul a coborât preț de-o clipă. M-am uitat la uși – acest tren de cale ferată secundară nu era unul mare –, însă nu s-a deschis nici una. M-am uitat la conductor, care s-a apropiat de mine.

— Am venit să-mi iau prietenii.

El a clătinat din cap.

— Trenul ăsta e gol. Următoarea oprire e la capătul liniei.

Eram confuză. Oare coborâseră mai devreme? I-am descris. Conductorul a scuturat iar din cap.

— Dacă erau străini, i-aș fi remarcat. S-ar fi urcat la Carlisle și m-ar fi întrebat unde să coboare, așa fac mereu.

— Mai e vreun alt tren până mâine?

— E doar unul pe zi, și ăsta e cel de azi, și nici nu e nevoie de mai multe într-un loc ca ăsta. Unde stați?

— La Highfallen House. O știți?

— A, o știu bine. Toți o știm.

Părea că e pe punctul de a mai spune ceva. Dar se mulțumi să sufle în fluier. Trenul gol demară, lăsându-mă privind de-a lungul șinei lungi, cu ochii la lumina roșie, ca un avertisment.

Trebuia neapărat să găsesc un loc cu semnal la telefon.

M-am urcat în mașină și am trecut de gară, urmând dealul abrupt, sperând că dacă voi fi destul de sus, o să mă pot

conecta cu restul lumii. În capătul dealului am oprit mașina și m-am dat jos, ridicându-mi gulerul hainei. Prima zăpadă mi-a izbit fața cu insistența unor insecte încăpățânate. Ascuțită și plină de ură, ca niște mici mușcături.

Am privit pe deasupra golfului tot mai alb. Aceea trebuia să fie Highfallen House. Dar ce se vedea acolo? Pe plajă se plimbau două siluete. Oare erau Stephen și Susie? Oare, până la urmă, veniseră și ei cu mașina? Apoi, în timp ce-mi mijeam ochii pentru a încerca să văd cât mai limpede în depărtare, mi-am dat seama că a doua siluetă era mult mai scundă decât prima. Se îndreptau hotărâte către casă.

Când m-am întors, era aproape întuneric. Am aprins luminile și am suflat în foc, să se aprindă. Nici urmă de perechea misterioasă pe care o zărisem de pe deal. Poate că erau menajera și fiica ei, care veniseră să se asigure că totul era în regulă. Aveam numărul de telefon al doamnei Wormwood, dar, fără semnal, nu o puteam suna.

Zăpada se înteți și cădea acum în fuioare ce se răsuceau în vânt. Relaxează-te. Bea un whisky.

M-am rezemat de plita caldă, cu un pahar de whisky în mână. Figurinele de lemn pe care le adusesem din pod zăceau pe masa de la bucătărie. Trebuia să urc să aduc și restul scenei.

Nu vreau s-o fac.

Am urcat în grabă primele trepte, folosindu-mi energia pentru a încerca să uit de teamă. Când am ajuns în dreptul dormitorului meu, am aprins lumina. Era mai bine. La capătul palierului lung, al doilea șir de scări era cufundat în umbră. Am simțit iar că nu mai pot să respir. De ce mă țin de balustradă, ca un om bătrân?

Vedeam că singura sursă de lumină dinspre pod se afla la capătul scărilor. Am găsit comutatorul rotund, maroniu,

din bachelită. Am apăsat cu degetul întrerupătorul. S-a aprins, cu greu, un singur bec. Odaia se afla drept în față. Ușa era închisă. Oare nu o lăsasem deschisă?

Am apăsat clanța și am rămas în pragul odăii vag luminate de becul dinspre scări. Lavoarul. Scena Nașterii. Stativul de haine. Pe stativul de haine se afla o rochiță de copil. Nu o remarcasem prima dată. Probabil mă grăbisem prea tare. Încercând să-mi înăbuș temerile, am intrat hotărâtă și m-am aplecat să ridic scena de lemn. Era grea și tocmai o apucasem bine în brațe, când lumina de pe palier s-a stins.

— *Hei! Cine-i acolo?*

Se aude gâfâitul cuiva care abia respiră. Nu e o respirație greu audibilă. Ci una aparținând cuiva care face mari eforturi să respire. Nu trebuie să mă întorc pe călcâie, fiindcă orice-ar fi, om sau altceva, se află în spatele meu.

Am rămas nemișcată preț de o clipă, încercând să mă liniștesc. Apoi m-am avântat spre raza de lumină ce venea de jos. În prag am auzit un pas în urma mea, mi-am pierdut echilibrul și am întins o mână, ca să mă redresez. Mâna mea s-a atins de ceva ud. Stativul de haine. Probabil era rochița.

Inima îmi bătea nebunește. *Nu intra în panică*. Bachelită. Priza stricată. Casă ciudată. Întuneric. Singurătate.

Dar nu ești singură, nu-i așa?

Din nou în bucătărie, cu whisky, Radio 4 și paste pe foc, am examinat cu atenție rochița. Era pentru un copil mic și fusese tricotată de mână.

Lâna mirosea urât și era îmbibată cu apă. Am spălat-o și am lăsat-o să se usuce deasupra chiuvetei. M-am gândit că probabil e o gaură în acoperiș și că rochița s-a îmbibat foarte mult timp cu apă de ploaie.

Mi-am mâncat cina, am încercat să citesc, mi-am spus că n-a fost nimic, absolut nimic. Era abia ora 8. Nu voiam să mă culc, deși zăpada de afară era ca o cuvertură din petice.

M-am hotărât să aranjez Scena Naşterii. Măgar, oi, cămile, magi, păstori, stea, Iosif. Leagănul era acolo, dar gol. Nu exista nici un Prunc Isus. Şi nici o Maria. Oare îi scăpasem în camera întunecată? Nu auzisem nimic căzând, iar figurinele astea din lemn aveau vreo cincisprezece centimetri înălţime.

Iosif purta o tunică de lână, iar pe picioarele lui de lemn erau desenate moletiere. I-am dat jos tunica. Pe dedesubt, Iosif purta o uniformă pictată. Primul Război Mondial.

Când l-am răsucit, am văzut că avea în spinare o gaură, ca o rană de cuţit.

Mi-a bipăit telefonul.

L-am aruncat repede pe Iosif, am înşfăcat telefonul. Era un SMS de la Susie: „AM TOT ÎNCERCAT SĂ TE SUN. PLECĂM MÂINE."

Am apăsat pe SUNĂ. Nimic. Am încercat să trimit un SMS. Nimic. Dar ce mai conta? Brusc, m-am simţit uşurată şi calmă. Întârziaseră, atâta tot. Mâine o să fie aici.

M-am aşezat iar în faţa Scenei Naşterii. Poate că figurinele care lipseau se aflau în interior. Mi-am vârât mâna înăuntru. Degetele mele au apucat un obiect metalic. Era o cheiţă de fier, cu un ineluş deasupra. Poate că era cheia de la odaia din pod.

Afară ninsese, zăpadă pe zăpadă. Cerul se limpezise. Luna se profila maiestuoasă deasupra mării.

Mă dusesem la culcare şi dormeam profund, când am auzit extrem de clar. Deasupra mea. Paşi. Cineva se plimba agitat. În lungul şi-n latul odăii. Şovăia. Se întorcea. Apoi revenea.

Am rămas culcată, privind orbeşte la tavanul orb. De ce deschidem ochii, când nu putem vedea nimic? Şi ce era de văzut? *Eu nu cred în stafii.*

Am vrut să aprind lumina, dar dacă nu se aprindea? De ce era mai rău să stau într-un întuneric pe care nu-l alesesem eu, decât într-unul ales de mine? Dar avea să fie mai rău. M-am ridicat în capul oaselor și am tras puțin draperia într-o parte. Luna era atât de strălucitoare în noaptea asta, puteam să văd la lumina ei, nu?

Și a fost lumină. În fața casei, mână în mână, se aflau siluetele nemișcate și tăcute a unei mame și a unui copil.

N-am mai dormit până s-a crăpat de ziuă și, când am adormit și m-am trezit iar, era aproape amiază și se apropia întunericul.

Grăbindu-mă să-mi fac cafeaua, am văzut că rochița dispăruse. O lăsasem să se usuce deasupra chiuvetei și nu mai era. *Ieși imediat din casa asta.*

Am pornit spre gară. Aerul înghețat acoperise copacii cu un alb scânteietor. Era frumos și sinistru. Lumea era încastrată în gheață.

Pe drum nu se vedeau urme de mașini. Nu se auzea nici un zgomot, doar mugetul valurilor izbindu-se de mal.

Am condus încet și n-am văzut pe nimeni. Privind peisajul alb și încremenit, m-am întrebat dacă o mai fi existând vreun alt suflet viu?

La gară, am așteptat. Am așteptat mult, până când trenul a șuierat pe șine, întârziat. Trenul s-a oprit. Conductorul a coborât și m-a văzut. A clătinat din cap.

— Nu e nimeni, a zis. Absolut nimeni.

Mi-a venit să plâng. Mi-am scos telefonul amuțit. I-am arătat mesajul: „AM ÎNCERCAT SĂ TE SUN. VENIM MÂINE."

Conductorul s-a uitat la mesaj.

— Ideea e c-ar trebui să plecați, a zis. De acum nu mai sunt trenuri spre Carlisle până pe 27. Mâine e ultimul, și a fost anulat. Din cauza vremii.

Am notat un număr și i l-am dat conductorului.

— Vreți să-i sunați pe prietenii mei și să le spuneți că mă întorc acasă?

Pe drumul spre Highfallen House, pe care l-am străbătut fără grabă, am încercat să-mi bombardez mintea cu motive pentru care era bine să plec. Era periculos să călătoresc noaptea, și va trebui să merg încet, dar nu mai suportam gândul de a petrece încă o noapte singură. Sau nu tocmai singură.

Nu trebuia decât să reușesc să străbat cei șaizeci și ceva de kilometri până la Inchbarn. Acolo erau o cârciumă, și o pensiune, și o viață departe de a mea, însă normală.

Îmi tot venea în minte mesajul primit pe SMS. Oare chiar înseamna că trebuie să plec? Și de ce? Fiindcă Susie și Stephen nu puteau veni? Din cauza vremii? Oare se îmbolnăviseră? N-aveam de unde ști. Ideea era că trebuia să plec.

Când m-am întors, casa părea liniștită. Lăsasem luminile aprinse și am urcat direct în dormitor, să-mi fac bagajele. Imediat am observat că lumina din pod era aprinsă. M-am oprit. Am respirat adânc. Evident că e aprinsă. Pentru că n-o stinsesem. Asta dovedește că e o problemă cu priza. Trebuie să-i spun menajerei.

Odată bagajul făcut, am aruncat toată mâncarea într-o cutie și am pus totul înapoi în mașină. Aveam sticla de whisky în față, un pled pe care-l furasem de pe pat și-mi pregătisem o sticlă cu apă caldă, pentru orice eventualitate.

Era abia ora cinci. În cel mai rău caz, la ora 9 seara aveam să fiu deja în Inchbarn.

M-am urcat în mașină și am răsucit cheia. Radioul a pornit o clipă, apoi a amuțit și, în clipa în care cheia s-a învârtit în gol, de câteva ori la rând, am știut că mi-a murit complet bateria. Cu două ceasuri în urmă, la gară, mașina pornise din prima. Chiar dacă aș fi uitat luminile pornite… Însă nu le uitasem. M-a copleșit un sentiment de panică înghețată.

Am luat o gură mare de whisky. Nu puteam să dorm toată noaptea în mașină. Aveam să mor.

Nu vreau să mor.

Înapoi în casă, m-am întrebat ce-am să fac toată noaptea. Trebuie să fac cumva să nu adorm. Cu o zi în urmă, când explorasem parterul, remarcasem niște cărți și volume vechi – povești prăfuite de aventuri, cu coperte asortate, și istorii despre Imperiu. În timp ce le răsfoiam, am dat peste un album de fotografii învelit în catifea decolorată. În livingul rece și pustiu, am început să descopăr trecutul.

Highfallen House, 1910. Femei în fuste lungi, cu talii miraculoase. Bărbați în haine de vânătoare din tweed. Băieți de la grajduri în veste; băieți grădinari cu șepci. Menajere cu șorțuri apretate. Și iată-i, din nou, în hainele de duminică: o fotografie de nuntă. Joseph și Mary Lock. 1912. El era grădinar. Ea era menajeră. La finalul albumului, de-a valma și nesortate, erau mai multe poze și tăieturi din ziare. 1914. Bărbați în uniformă. Printre ei, și Joseph.

Am luat albumul cu mine la bucătărie și l-am așezat lângă soldatul de lemn. Aveam pe mine haina și fularul. M-am instalat pe două scaune lângă plita cu lemne și am ațipit și am așteptat, și am așteptat și am ațipit.

Era, poate, ora două când am auzit un copil plângând. Nu un copil care s-a julit la genunchi, sau care și-a pierdut o jucărie, ci un copil abandonat. Un copil a cărui voce e ultima lui speranță la viață. Un copil care plânge și știe că nu va veni nimeni.

Sunetul nu venea de deasupra mea – venea de deasupra de deasupra mea. Știam de unde vine.

Mi-am acoperit urechile cu mâinile și mi-am pus capul între genunchi. Nu puteam face sunetul să se oprească; un

copil închis, un copil flămând, un copil căruia îi e frig, care e ud și înspăimântat.

M-am ridicat de două ori și m-am dus la ușă. M-am așezat de două ori la loc. Plânsul a încetat. Tăcere. O tăcere înfricoșătoare.

Am ridicat capul. Pe scări se auzeau pași coborând. Nu pașii cuiva care punea un picior în fața celuilalt, ci târșâitul unui picior care se târa, apoi scrâșnetul celuilalt ajungându-l din urmă; persoana își regăsea echilibrul, apoi pășea iar.

La capătul scărilor, pașii s-au oprit. Apoi au făcut ce știam că vor face; ceea ce toată groaza din corpul meu știa că vor face. Pașii s-au apropiat de ușa bucătăriei. Orice ar fi fost acolo, se afla la nici patru metri distanță, de partea cealaltă a ușii. Am rămas dincolo de masă și am luat un cuțit.

Ușa s-a izbit de perete cu atâta forță, încât clanța rotundă a rămas înțepenită în ipsosul de pe zid. Vântul și zăpada au suflat în bucătărie, ridicând în aer fotografiile și tăieturile de pe masă. Am văzut că până și ușa de la intrare se deschisese larg, iar holul era acum un soi de tunel de vânt.

Cu cuțitul în mână, m-am dus să închid ușa. Felinarul metalic ce atârna de tavan se legăna puternic pe lanțul său lung. O pală bruscă de vânt l-a proiectat în față, ca un leagăn de copil împins prea sus. Felinarul a căzut cu forță, izbind fereastra eventai de deasupra ușii de la intrare. Geamurile ferestrei s-au făcut bucăți și au căzut în jurul umerilor mei, în cioburi de ploaie solidă. Pâlpâit. Bâzâit. Luminile casei s-au stins. Nu mai sufla vântul. Nu se mai auzeau plânsete. Din nou, tăcere.

Lovită de sticlă în holul luminat de zăpadă, am ieșit pe ușa de la intrare, în noapte. Ajunsă pe aleea de acces, am cotit spre stânga și i-am văzut: mama și copilul.

Fetița purta rochița de lână. Nu avea încălțări. Își ridica brațele spre mama ei, care stătea ca o piatră, cu o ardoare ce-ți stârnea mila.

Am alergat spre ele. Am luat copilul în brațe.

Nu era nici un copil. Căzusem cu fața în jos, în zăpadă.

Ajutor. Asta nu e vocea mea.

Sunt din nou în picioare. Mama e în fața mea. O urmez.

A pornit spre grădina împrejmuită de ziduri. Pare să poată trece prin ușă, lăsându-mă de partea cealaltă.

NU INTRAȚI

Am încercat mânerul ruginit, de formă rotundă. Acesta s-a rupt, desprinzând totodată o bucată din ușă. Am împins ușa cu piciorul. Aceasta a căzut din balamale. În fața mea se întindea acum grădina părăginită și abandonată. O grădină înconjurată de ziduri, de circa un acru, ce hrănea douăzeci de persoane. Dar asta a fost cu mult timp în urmă.

În zăpadă erau urme de pași. Le-am urmat. M-au condus spre căsuța servitorilor, al cărei acoperiș era peticit cu tablă ondulată. Nu exista ușă, însă înăuntru părea uscat și sigur. Pe perete se vedea încă un calendar cu pagini detașabile: 22 decembrie 1926.

Mi-am băgat mâna în buzunar și mi-am dat seama că aveam acolo cheia din Scena Nașterii. În același timp, am auzit un scaun scrijelind podeaua odăii de alături. Nu mă mai temeam de nimic. Așa cum trupul întâi tremură și apoi amorțește de frig, și sentimentele mele înghețaseră. Mă mișcam printre umbre, ca o persoană care visează.

În micul șemineu de tablă al camerei de alături era aprins un foc nu prea mare. Mama și copilul stăteau de o parte și de alta a focului. Copilul era absorbit de bila cu care se juca. Avea picioarele goale albăstrite, însă nu părea să simtă frigul mai mult decât mine.

Atunci, suntem morți?

Femeia cu șalul pe cap s-a uitat la mine, sau prin mine, cu ochi adânci, fără expresie. Am recunoscut-o. Era Mary

Lock. Privirea ei s-a fixat asupra unui bufet înalt. Știam că cheia mea se potrivea acestui bufet și că trebuia să-l deschid.

Există clipe care conțin în ele o viață întreagă. Cine ai fost. Ce vei deveni. Răsucește cheia.

Din bufet a căzut o uniformă prăfuită, mototolită ca o păpușă. Uniforma nu era chiar separată de ocupantul ei. Spatele hainei decolorate de lână avea o tăietură lungă, în zona în care fuseseră plămânii.

M-am uitat la cuțitul din mâna mea.

— Deschide ușa! Ești aici? Deschide ușa!

M-am trezit orbită de albul zăpezii. Unde sunt? Se leagănă ceva. E mașina. Mă aflu în mașina mea. O mănușă grea dădea la o parte zăpada. M-am ridicat în fund, am găsit cheile, am apăsat pe butonul DESCUIE. Era dimineață.

Afară se aflau conductorul de tren și o femeie care s-a prezentat drept doamna Wormwood.

— Doamne, ce dezastru ai făcut aici! a zis ea.

Am intrat în bucătărie. Tremuram atât de tare, că doamna Wormwood m-a iertat și s-a apucat să prepare niște cafea.

— Alfie m-a adus, a zis ea, după ce-a vorbit cu amicii tăi.

— E un mort, am zis. În grădina împrejmuită.

— Deci acolo e? a întrebat doamna Wormwood.

În 1914, chiar în ziua de Crăciun, Joseph Lock plecase la război. Înainte să plece în Flandra, confecționase această Scenă a Nașterii, pentru fetița lui. Când s-a întors acasă, în 1916, era beat criță. L-au auzit urcând scările, chinuindu-se să respire prin plămânii distruși de umezeală și ploi.

Își pierduse și mințile, au zis doctorii. Noaptea, în pod, unde dormea cu nevasta și copilul lui, se rezema de perete, cu privirea în gol, rostogolind bila copilului încolo și-ncoace, încoace și-ncolo, și se plimba întruna, agitat. Într-o noapte, chiar înaintea Crăciunului, își sugrumase soția și fiica. Le lă-

sase așa în pat, crezându-le moarte, și plecase. Dar nevasta lui nu era moartă. A ieșit după el. Dimineața au găsit-o în staulul de lemn, cu rochia întunecată de sânge și urmele degetelor lui pe gât. Cânta un cântec de leagăn și împingea vârful cuțitului în spinarea figurinei de lemn. Joseph n-a fost găsit niciodată.

— O să chemi poliția? am întrebat.

— Pentru ce? a replicat doamna Wormwood. Să lăsăm morții să-și îngroape morții.

Alfie a ieșit să se ocupe de mașina mea. Aceasta a pornit la prima cheie, iar gazele albastre de eșapament s-au ridicat în aerul alb. I-am lăsat pe ei să facă curat și tocmai mă pregăteam să plec, când mi-am amintit că-mi uitasem radioul în bucătărie. M-am întors în casă. Bucătăria era goală. Îi auzeam pe cei doi în pod. Am luat radioul. Scena Nașterii se afla pe masă, așa cum o lăsasem.

De fapt, nu tocmai așa cum o lăsasem.

Iosif se afla acolo, așa cum se aflau și animalele, și păstorii, și steaua ponosită. Iar în centru se afla leagănul. Și lângă leagăn se aflau figurinele de lemn ce reprezentau o mamă și un copil.

Șarlota
New York
a lui
Kathy Acker

La începutul anilor '90, Kathy Acker s-a mutat de la Londra înapoi în SUA. Harold Robbins încercase s-o dea în judecată pentru că decupase și folosise un pasaj dintr-o carte de-a lui, *Piratul*, în relansarea romanului ei provocator, *Patima tinereții*.

Robbins, autor de romane soft-porn de citit în avion, de mare succes, nu era interesat de incursiunea de-o viață a lui Acker în structurile de putere, nici în metoda ei complexă de a descompune texte existente – importante sau nesemnificative – și, tăind și apoi lipind anumite pasaje, de a crea noi texte ce scurtcircuitau relația cititorului cu ceea ce citea.

Să-l citești pe Harold Robbins nu presupune nici un efort mental, astfel încât Kathy a fost surprinsă de faptul că omul care vânduse peste 75 de milioane de exemplare ale formulei sale bazate pe sex pe gustul gospodinelor era în stare să depună atâta efort pentru a da în judecată un tâlhar literar.

Însă Robbins avea o părere extrem de bună despre sine ca scriitor. Pasajul din opera lui pe care și-l însușise Kathy arătase cât se poate de limpede faptul că, scoase din context, episoadele captivante centrate pe sex – în care limbajul este exclusiv un lubricant ce ajută cititorul să alunece dintr-o scenă de sex într-alta –, proza lui Robbins era extrem de proastă și hilară. Asta era problema. Kathy Acker îl demascase pe Harold Robbins – lui însuși.

Robbins a insistat ca ea să-și ceară scuze, adoptând chiar atitudinea de *macho* agasant pe care Kathy o ura.

Kathy, fiind Kathy, i-a scris o scrisoare de scuze și mai incendiară decât bomba literară pe care o detonase.

Apoi, în stilu-i caracteristic, tâlhărița ce se aruncase cu atâta curaj în luptă se simțise brusc vulnerabilă, criticată, neînțeleasă. Și-a făcut bagajele și s-a întors în Manhattan.

Dar nici în Manhattan nu i-a priit, nici un loc nu-i pria lui Kathy și, nu după mult timp, a venit să locuiască aproape de mine, într-un apartament închiriat, pe care i l-am găsit chiar eu. Și în curând a sosit vremea Crăciunului.

Apartamentul era ultimul bastion al excentricității, înainte ca toate locuințele din Londra să fie înghițite de agenții imobiliare lacome, puse pe făcut bani. Era un subsol cu bolte și ecou, cu pardoseală de piatră, dintr-o clădire georgiană impozantă și goală. M-am gândit că lui Kathy o să-i placă ferestrele franțuzești ce se deschideau spre o grădină cu vegetație luxuriantă, împrejmuită cu ziduri. Proprietarul murise. Moștenitorii așteptau să se întocmească actele de succesiune și, da, Kathy putea locui în apartament în schimbul unei chirii modice, iar eu stăteam foarte aproape, pe aceeași stradă.

Însă au existat și probleme. Când i-am povestit toate astea soției mele, Susie Orbach, care e și evreică, și americancă, a trăit multă vreme în Manhattan și e de aceeași vârstă cu Kathy, mi-a zis:

— Ia stai așa, ai instalat o evreică crescută în Sutton Place într-un apartament fără frigider?

N-am înțeles la ce se referă. Am zis:

— N-are nevoie de frigider; nu există încălzire centrală.

Nu era răspunsul potrivit. Susie s-a luat cu mâinile de cap și a spus:

— Sutton Place e una dintre cele mai exclusiviste zone din Manhattan – e ca Belgravia.

— Dar Kathy era o proscrisă!

— Da, dar era și prințesă!

Adevărat. Și asta explică de ce, de Crăciunul acelui an, Kathy și-a purtat căciula rusească de blană în casă. La momentul respectiv n-am înțeles, însă acum înțeleg. N-a zis nimic despre asta, firește, fiindcă lucrul care se uită adesea

legat de Kathy Acker, fugar sexual și reper al curentului post-punk, e că avea maniere ireproșabile.

Era Crăciunul. Am zis:

— Kathy, trebuie să facem șarlotă.

Povestea șarlotei datează din vremea romanilor, care și-au dat seama că laptele și ouăle pot lega aproape orice, sărat sau dulce. Și, dat fiind că romanii au ajuns peste tot, șarlota a ajuns și ea peste tot. În Evul Mediu, *crustards* erau plăcinte umplute, cum sunt quichele sau flanurile noastre – o plăcintă cu crustă deasupra, la care se puneau ou și lapte pentru a ține toate celelalte ingrediente împreună.

Francezii sunt fani ai șarlotei, însă nu au un cuvânt prin care s-o denumească – pentru ei, e *crème anglaise,* dar fie că e vorba de umplutură de ecler sau quiche, nu încape nici un dubiu, e cremă de șarlotă.

Crema lichidă, ușor de turnat, atât de populară în perioada Crăciunului, a devenit un mare succes în secolul al XIX-lea – împreună cu Crăciunul însuși, în toată gloria lui. Pentru asta, trebuie să-l învinovățim sau să-l lăudăm pe farmacistul din Birmingham pe nume Alfred Bird, a cărui nevastă era alergică la ouă. Bietei doamne Bird îi plăcea crema de șarlotă, dar n-o putea mânca, așa că în 1837 Alfred a inventat o variantă sub formă de praf a acesteia, ce folosea făină în loc de ouă. Domnul Bird a adăugat zahăr și colorant galben făinii lui, și în curând praful de șarlotă al lui Bird a început să se găsească în cutii de tablă vesele în toată Anglia și în întreg imperiul.

Succesul cutiuței metalice conținând un praf ce urma să fie diluat cu lapte a traversat Atlanticul atunci când frații Horlick au emigrat din Anglia și, în 1873, au înființat o fabrică în Chicago, pentru a-și produce băutura faimoasă în toată lumea.

Dintr-un motiv sau altul, începând din secolul al XIX-lea, bărbați și femei bine hrăniți au început să se teamă de o problemă complet inventată, numită „foamea de peste noapte". Băuturi precum Horlicks aveau să rezolve această problemă.

Lui Kathy Acker îi plăcea Horlicks și îi făceam de multe ori. Kathy, bând Horlicks și râzând despre imposibilitatea șarlotei (nu era capabilă să gătească – nici să amestece în oală nu știa) și, obsedată de orice subiect, a aflat pentru mine că Dylan Thomas inventase un produs al fanteziei lui, pe nume Cremă de noapte cu ouă.

În 1930, în timp ce Dylan moțăia pe canapeaua unui amic bine plătit din publicitate, care întâmplător avea contract cu Horlicks, s-a gândit că se putea îmbogăți cu Crema de noapte cu ouă și a speculat că aceasta ar putea fi folosită și drept balsam de păr sau ca lubrifiant vaginal.

Asta m-a cam ținut departe de șarlotă o vreme. Dar Crăciunul e Crăciunul, și Crăciun înseamnă șarlotă.

De fapt, Acker, cu motivele ei de fascinație intelectuală și zero talent culinar, legase acum pentru totdeauna șarlota de orașul New York.

La urma urmei, Bob Zimmerman își schimbase numele în Bob Dylan datorită eroului său, Dylan Thomas (poate că *Tambourine Man* își datorează existența Cremei de noapte cu ouă).

Iar Dylan Thomas a murit la Hotelul Chelsea.

Ori de câte ori fac șarlotă mă gândesc fără să vreau, îmi imaginez fără să vreau, un New York de acum, pierdut precum Atlantida; hoteluri Beat, și poeți beți, și voci de diamant, la fel de diferite între ele precum cele ale lui Andy Warhol și Patti Smith, Bob Dylan, Dylan Thomas și Kathy Acker… care a murit la puțin timp după asta, în 1997, luptându-se furioasă cu cancerul, găsind sprijin în poezia lui Dylan Thomas:

În noaptea asta bună să nu te-afunzi domol...
Turbează, urlă că lumina moare.

Văzute retrospectiv, între marile noastre gesturi și micile noastre acțiuni nu e o distanță atât de mare. Ni-i amintim pe prietenii noștri pentru lucrurile fără importanță și prostești pe care le-am făcut împreună, dar și pentru cât erau de extraordinari.

Iată crema de șarlotă.

Aveți nevoie de:

o livră (570 ml) de lapte
un pic de frișcă
4 gălbenușuri de ou
1 uncie (30 g) de zahăr tos sau demerara cernut
2 linguriță de făină (opțional)

Metoda

Bateți bine gălbenușurile într-un castron, până se fac pufoase. Albușurile le puteți folosi pentru a face merengue sau omletă.

În timp ce bateți ouăle, adăugați și zahărul.

Puneți pe foc laptele și frișca, dar nu le fierbeți.

Turnați amestecul de lapte în castron, peste cel cu ouă, și bateți, bateți, bateți!

Puneți totul înapoi în oală și așezați oala pe foc. Nu dați compoziția în clocot!

Da, puteți adăuga brandy sau rom. Unora le place să adauge vanilie – caz în care ea se pune odată cu laptele și frișca.

Și, asemenea domnului Bird, puteți adăuga făină pentru îngroșare – doar câteva linguriță, împreună cu amestecul de ouă, NU cu cel din lapte, și bateți, bateți, bateți.

Cel mai bine amestecați cu un tel din metal. Eu folosesc unul din aramă, și un castron din aramă, și o oală din aramă, dar asta doar pentru că-mi place cum arată.

Esențialul e să amesteci întruna în clipa în care ai pus crema înapoi în oală și apoi pe foc. Dacă apelezi la un poet sau la un visător să amestece pentru tine, s-ar putea să te trezești cu niște jumări.

Șarlota trebuie servită imediat. Și mâncată.

CRĂCIUNUL LA NEW YORK

În săptămâna de dinaintea Crăciunului, eu și colegii mei de muncă ieșim în oraș să bem un cocteil și să mâncăm ceva. Știm un loc pe Strada 12, pe nume Wallflower, unde tavanul e făcut din tablă și banchetele dintr-o chestie portocalie. Se servesc mâncăruri franțuzești și cocteiluri americane. În noaptea în care am ieșit în oraș, ne-am trezit vorbind despre poveștile noastre de Crăciun – în general, despre copilărie, când, așa cum ne spune memoria, războiul personal cu care contracarăm istoria, Crăciunul nu era o chestie comercială, așa că, deși nimeni nu se ducea la cumpărături, erau mereu cadouri sub pom. Copiii se dădeau cu sania și veneau acasă să joace diverse jocuri cu zaruri în fața focului. Fiecare avea câte un câine bătrân și o bunică ce cânta la pian. Cu toții purtam pulovere tricotate de mână. Fiecare făcea câte un om de zăpadă cu un morcov pe post de nas și un fular la gât și cânta *Winter Wonderland*. Iar în Ajunul Crăciunului, făceai un efort supraomenesc să rămâi treaz și să-l vezi pe tipul cu haină roșie și sanie – și niciodată nu-l vedeai, însă el tot venea și bea whisky-ul de pe masa de la bucătărie.

— Moș Crăciun e un alcoolic.

— Da, dar își petrece restul anului într-un centru de dezintoxicare.

— Mai vrei un bourbon? Martini? Un Twinkle[1]?

— Haideți, oameni buni! Asta e din partea mea.

M-am ridicat să mă duc la baie. M-am așezat la loc. Vedeam dublu.

— Sam? Ești bine?

Era Lucille, care s-a strecurat pe banchetă lângă mine, în rochița ei gri cu guler alb. Ea lucrează la departamentul de ilustrație. Eu lucrez la design. Îi spun că sunt bine.

— N-ai zis nimic când am vorbit cu toții despre Crăciun – nu-ți place Crăciunul?

Adevărul ăsta e: nu-mi place Crăciunul. Nu știu care-i rostul lui în ziua de azi – doar ca să acumulezi datorii pe care nu le poți plăti și să te certi cu rudele. Locuiesc singur, așa că am scăpat de toată povara asta. Locuiesc singur. E un lucru bun.

— Mă duc acasă la ai mei de Crăciun, a zis Lucille, tu?

— Eu rămân acasă, i-am răspuns.

— Singur? a întrebat Lucille.

— Da. Am nevoie să fiu puțin singur. Înțelegi ce zic?

Lucille a încuviințat, părând mai degrabă că dă din cap în semn că nu. Apoi a zis:

— Aș vrea să-mi spui o poveste despre Crăciunurile tale. Una singură.

— Alege-l pe oricare, toate au fost la fel. Noi nu serbam Crăciunul.

— Sunteți evrei?

— Nu. Doar asociali.

N-am spus mai multe atunci, pentru că ceilalți începuseră să-și cânte versiunea personală a melodiei *Fairytale of New York*, care era o alegere și mai proastă decât The Pogues.

Vreau să zic, ce-i cu toată bonomia asta? Pentru simplul fapt că ne aflăm într-un bar așa-zis franțuzesc, trebuie să ne

1. Cocteil cu votcă Finlandia, șampanie și sirop de soc.

prefacem că trăim sentimentele astea franțuzești de camaraderie și să ne pupăm de parc-ar fi adevărat?

Nu e adevărat, dar iată-i pe colegii mei cum ciocnesc paharele și-și dau unii altora să mănânce creveți.

Lucille s-a aplecat în față și li s-a alăturat, și am dedus că interogatoriul meu de Crăciun a luat sfârșit.

Am tras adânc aer în piept, m-am mai dus o dată la toaletă și am decis să pun definitiv punct serii și să mă duc acasă pe jos.

Mi-am luat haina din cuier și am aruncat o privire spre grup. Distracție plăcută, dragi colegi.

Afară, pe trotuar, lumea râdea, braț la braț, ridicându-și fața spre zăpada ce cădea.

Ce se bucură așa? Zăpada e doar ploaie care a rămas afară, în frig.

— Îmi place când ninge, a zis Lucille, apărută din senin lângă mine, cu căciula ei rusească de blană și mantaua ei gen Doctor Jivago. Lucille e OK, dar e ciudată. Vine cu flori la birou. Mi-a zis:

— Vrei să ne plimbăm puțin împreună?

Așa că am pornit prin lumina albă și perdeaua fulgurantă de zăpadă tăcută. Străzile erau zgomotoase, dar zgomotul era cumva camuflat. Zăpada liniștise orașul și-i domolise pulsul. Iar aerul înserării mirosea a curat.

— Lumea asta dărâmată, am zis.

— Poftim? a întrebat ea.

— Hart Crane.

— A…

Și ne-am plimbat; am trecut pe lângă baruri și restaurante, și pe lângă micile prăvălii deschise până târziu, pe lângă tipul care vindea genți sub o prelată și pe lângă maldărul de haine vechi din pragul ușii, cu un afiș pe care scria CRĂCIUN FERICIT, OAMENI BUNI! Pe vanta de aerisire

de lângă el ieșeau aburi și un miros înțepător, de curățătorie chimică. Lucille i-a dat cinci dolari.

— Și cum a fost Crăciunul trecut?

— În nici un fel – *nicicum*, ți-am zis. Fără brad, fără globuri, fără daruri, fără masă în familie. Tata străbătea Canada cu tirul – întotdeauna alegea să lucreze de Crăciun – se plătea triplu, zicea, deși pentru ce anume voia să câștige triplu și pe ce cheltuia banii, asta nu știu.

— Vrei să spui că n-ai primit niciodată un cadou de Crăciun?

— Nu! Sunt bărbat în toată firea. Am avut prietene. Am prieteni. Și ei mi-au făcut cadouri, evident! Dar Crăciunul în sine nu înseamnă nimic pentru mine.

Un cățel de talie mică, cu lesă, sărea și se lupta cu zăpada de parcă ar fi vrut s-o prindă.

— Ba Crăciunul înseamnă ceva pentru tine, a zis Lucille. Crăciunul înseamnă tristețe.

Vai de mine, mi-am zis în gând, tipa e New Age sau se duce la psiholog de cinci ori pe săptămână. Mă lași?

Am ajuns la colțul de lângă băcănia cu semipreparate, cu fațada ei de plastic ce proteja un șir de brazi în ghivece. Am simțit un miros proaspăt de pin și detergent.

— Aici cotesc, am zis.

— Ai barba albă, a spus ea.

— Așa-i în perioada asta.

Mi-am scuturat cu mâna zăpada din barbă, mi-am băgat mâinile în buzunare și am pornit pe stradă. Pe la jumătatea ei, m-am răsucit pe călcâie. Nu știu de ce. Lucille plecase. Evident că plecase. Fetele nu rămân să aștepte la colțul străzii, în zăpadă.

Am urcat scările spre apartamentul meu – o garsonieră într-o clădire cu portar, care e mort, dar păstrat ca să dea bine,

și, bănuiesc, fiindcă e mai ieftin decât dac-ai lua pe cineva viu. Stă în cabina lui, cu televizorul aprins. Locuiesc aici de doi ani. I-am văzut creștetul capului, dar nu l-am văzut niciodată mișcându-se.

Am descuiat ușa – trei zăvoare pe o placă rectangulară simplă de oțel dur – și am aprins lumina. Apartamentul meu e ca hainele mele – nu-mi pasă cu ce mă îmbrac, dar trebuie să porți ceva. L-am luat gata mobilat. N-am adus niciodată nimic al meu.

Se afla chiar în fața mea, în mijlocul camerei, ca și cum acolo ar fi fost locul lui. Un brad de Crăciun.

Am coborât în fugă scările și am bătut cu pumnii în cabina în care se presupunea că există un portar viu și sănătos, gata să-i ajute pe locuitorii clădirii.

Nici un răspuns. Jur că a dat mai tare sonorul televizorului. Atunci va trebui să sun la poliție...

Aș vrea să raportez un incident.

Ce fel de incident?

E un pom de Crăciun în apartamentul meu.

Omule, ai băut ceva în seara asta?

Nu. Da. Dar nu prea mult. Adică, a intrat cineva în apartamentul meu și mi-a lăsat un pom de Crăciun.

Ți-a făcut vreo pagubă? Îți lipsește ceva?

Nu.

Amice, sună-ți prietenii, zi-le mersi și noapte bună. Sărbători fericite și noapte bună!

Interlocutorul mi-a închis. Am sunat la parter, la portarul cel mort. N-a răspuns.

Ziua următoare a fost ultima de serviciu. M-am trezit devreme, ceea ce n-a fost greu, pentru că nu dormisem prea mult. Pomul de Crăciun era tot acolo. A trebuit să mă strecor

pe lângă el ca să ajung la ușă. Când m-am uitat în urmă, în timp ce închideam ușa, am fost sigur că bradul zâmbea.

La birou, i-am zis lui Lucille:

— Tu crezi că pomii pot zâmbi?

Mi-a răspuns cu un zâmbet, un zâmbet deschis și cald, pe care nu i-l mai remarcasem până atunci.

— Nu-ți stă în caracter, Sam. E aproape romantic.

— Sunt puțin debusolat, am zis.

Era o zi cu soare de iarnă, ce făcea orașul să scânteieze în licăre de diamant și de perlă. Cerul de un albastru electric părea un neon aprins. Vitrinele marilor magazine universale erau ca niște oglinzi fermecate, către o altă lume.

Am pornit-o pe jos spre Rockefeller Center, nu știu de ce. Mulțimile sunt înnebunite, și nu e om fără șase sacoșe, și nimeni nu prinde nici un taxi.

În fiecare an, primăria instalează un brad de Crăciun înalt de douăzeci și ceva de metri și-l împodobește cu zece kilometri de ghirlande luminoase și o stea uriașă de cristale Swarovski în vârf.

Nu știu de ce, am înaintat spre el. Am rămas în picioare sub brad. Imensitatea lui face orice adult să se simtă iar un copilaș.

— Sam! Sam! Intră în casă, chiar acum.

— Vreau să văd pomul, mamă. Au adus un brad din pădure!

— Ai auzit ce-am zis. Intră imediat, sau în seara asta nu mănânci nimic.

În casa întunecată. În pat. Și nimic.

— Sam? Era Lucille. Ce faci aici?

— A, păi, am avut de făcut un comision în centru.

Lucille încă zâmbea – oare zâmbește mereu și, dacă da, de ce?

A zis:

— Îmi place să vin să mă uit la brad. Mă face fericită.

— Serios? De ce te face fericită un brad?

— Pentru că e gratis, și la New York nimic nu e gratis, și e frumos, și uite cât de relaxați sunt oamenii – cu copiii lor –, și uite-o pe bătrâna aia de acolo, pare că visează ceva frumos.

— Probabil o să fie complet singură de Crăciun, am zis.

— Tu o să fii singur? m-a întrebat Lucille.

— Nu, nu. Sigur că nu. Uite ce e, să ai un Crăciun fericit, Lucille; eu trebuie să…

— Tocmai mă duceam la Bouchon, să-mi iau o ciocolată caldă. Vrei și tu una?

Așa că ne-am dus la Bouchon și ne-am așezat – și Lucille continua să zâmbească, eu continuam să nu zâmbesc, și ea pălăvrăgea despre vacanță și brusc, am zis:

— Azi-noapte, în apartamentul meu, era un pom de Crăciun. Apărut din senin.

— Ești sigur?

— Am sunat la poliție.

— Ai sunat la poliție fiindcă te-ai trezit cu un pom de Crăciun în apartament?

Un tip cu jachetă din fleece, în carouri s-a strecurat pe lângă noi cu două cafele moka și sirop de turtă dulce. S-a aplecat ușor spre Lucille și i-a zis, destul de tare ca să aud:

— Meriți un iubit mai acătării, draga mea.

Lucille a râs, dar mie nu mi s-a părut deloc amuzant. Am strigat în urma lui:

— Nu-i iubita mea!

Tipul in carouri s-a întors spre mine.

— Deci ești prost. Am înțeles. Sărbători fericite.

— Mi-a spart cineva apartamentul. Idiotule!

Însă tipul în carouri plecase, iar eu eram în picioare, singur și jenat. Doar că nu eram singur. Lucille încă era cu mine.

— Ți-a plăcut? a întrebat.
— Ciocolata e super, da… mersi.
— Bradul. Ți-a plăcut bradul?

Mă întorceam pe jos acasă, singur, gândindu-mă la ce mi-a zis. Îmi plăcea faptul că, pentru prima oară în cei treizeci și doi de ani de viață, aveam un pom de Crăciun în casă?

Am dat colțul. Afganii care țineau băcănia stăteau afară, în fața prăvăliei. I-am întrebat:

— Mi-ați livrat cumva un brad în apartament aseară?

Au clătinat din cap și mi-au oferit niște castane direct din ceaunul fierbinte. Plec acasă de sărbători? Nu? Lor le-ar plăcea să se ducă acasă. Unul dintre ei și-a scos portofelul și mi-a arătat o poză printată șifonată a casei în care trăiau părinții lui – o clădire cu un singur nivel, din beton, aflată la baza unui munte abrupt, cu creștetul acoperit de zăpadă. N-a zis nimic – a ținut doar poza, ca și cum ar fi fost o lumină sau o oglindă, sau un răspuns la o întrebare. Apoi a venit o femeie care voia portocale.

Am intrat și am cumpărat niște pui gătit cu orez, caju și caise și am cotit, îndreptându-mă spre clădirea în care locuiam. Apartamentul meu se afla la etajul al patrulea, iar fereastra sufrageriei dădea spre stradă.

În fereastra mea e o lumină ce vine dinăuntru, de undeva. Ca o lampă joasă. Eu n-am nici o lampă joasă. Sunt genul care preferă lumina centrală.

Am intrat grăbit în clădire.

Portarul cel mort se afla în cabina lui și se uita la TV. M-am oprit și mi-am fluturat mâinile pentru a-i atrage atenția, dar n-am auzit decât televizorul dat mai tare. O să-i explodeze televizorul.

În clădirea mea nu există lift, așa că am urcat câte două trepte odată, vărsând puțin sos din caserola cu pui. Am des-

chis ușa – toate cele trei zăvoare erau încuiate. Nici un semn de intrare prin efracție. Ajuns înăuntru, am întins mâna după întrerupător, însă nu era nevoie.

Pomul de Crăciun era aprins.

Afară, pe scări, aud pe cineva respirând cu dificultate. Rămân lângă ușă încordat, așteptând să se întâmple ceva. În loc de asta, doamna Noblovsky, de la etajul cinci, trece gâfâind pe lângă apartamentul meu, cărând sau fiind dusă pe sus de o flotilă de sacoșe țipătoare. Abia dac-o vezi.

— Lasați-mă să vă ajut, zic, fiindcă așa se cuvine.

Doamna Noblovsky se oprește gâfâind în fața apartamentului meu. Vede prin ușă pomul de Crăciun ce strălucește senin și oftează.

— Ce frumos, Sam; al meu ie plastic.

— Îl vreți pe ăsta? Vi-l dau, dacă-l vreți. Vi-l pot duce sus.

— Ce băiat bun. Un băiat cumsecade. Nu, mulțumez. O să merc la fiica mea mâne, la Fii-la-delfia. Cre' că faci Crăciun aicea dacă ai luat așa pom frumos.

Și a pornit deja pe scări în sus, cu mine în urma ei cărându-i sacoșele și ascultând-o vorbind despre Crăciunul în Rusia sovietică și despre votca specială a bunicii ei, care-i făcea clarvăzători pe toți cei care o beau.

— Gând aviam trei ani, bunica îmi zice: Agata, tu o să ai viața în America. Și uite-mă.

Nu o pot contrazice. Deschide ușa apartamentului și îi trântesc sacoșele în hol. Locuința ei e mai mare decât a mea. N-am văzut-o niciodată dinăuntru.

Totul e în tonuri de maro – covoare cafenii, mobilă caramel, draperii de catifea în culoarea cafelei. Are și o lampă clasică de mahon, cu un abajur cu ciucuri maro-algă, și un televizor vechi, încastrat în lemn lăcuit, cu picioare. Huruitul slab, dar distinct al frigiderului lasă senzația că apartamentul

tocmai își face digestia. E ca și cum vecina mea ar locui în burta unui urs mare și maro.

Doamna Noblovsky îmi aduce o sticlă dintr-un bufet.

— Vodca, zice, lipindu-mi-o de palmă. Clarvăzătoare. Rețeta de la babușca mea. Frate-meu din Brooklyn o face din cartofi.

— Deci cartofii sunt clarvăzători?

— Iegzistă un ingredient secret. Secret de familie. Ia-o. Ești un băiat bun.

Protestez, ezit, ezit, protestez. Apoi îmi vine subit o idee.

— Doamnă Noblovsky, portarul – de la parter – credeți că trăiește?

— Așa gred, zice ea, di ce?

— Stau aici de doi ani și nu mi-a vorbit niciodată.

— Cu mine a vorbit acum vreo douăzeci de ani. Aveam scurgere la gaz. Dar di ce vrei ca să vorbească cu tine? Ai scurgere la gaz?

— E portarul.

Ea a ridicat din umeri și a dat drumul la televizor. I-am mulțumit pentru votcă și am coborât scările.

În apartamentul meu se află bradul. Bradul strălucitor. Cel care a făcut asta are gusturi bune la beculețe decorative, dar nu despre asta e vorba. Am mâncat puiul, orezul și cajuul, și am lăsat caisele. Aș fi putut stinge luminițele din brad. Însă am rămas privindu-le. După vreo patru votci clarvăzătoare de-ale doamnei Noblovsky, aproape că-mi plăcea bradul. Mă și vedeam la Crăciunul viitor, cumpărând unul asemănător.

Am adormit pe canapea.

— *L-am cumpărat pentru tine, mamă. E un cadou de Crăciun.*

— Noi nu serbăm Crăciunul, Sam.

— De ce nu?

— N-am făcut-o niciodată și n-o s-o facem niciodată.

— Am pus deoparte banii de buzunar.

Mama a despachetat cadoul. Era o untieră făcută din aluminiu. În formă de scoică.

— Cred că e de argint, am zis.

— Mulțumesc, Sam.

— Îți place?

Lumina rece a zilei. M-a trezit camionul de gunoi. M-am dus la fereastră. Strada era încă în beznă. Peste noapte continuase să ningă, ca o taină pe care o păstrăm cu grijă. Camionul a demarat, și urmele murdare ale roților lui au fost curând acoperite cu pene albe, cernute de gâsca zăpezii din cer.

Gâsca zăpezii? Ce-i cu mine? Ridică-te și du-te să-ți iei ce-ți trebuie. E Ajunul Crăciunului.

M-am dus la Russ and Daughters. Am cumpărat file de somon, cremă de brânză și pastramă. Împărțeau fursecuri gratuite. Am luat și eu câteva. După colț e restaurantul lor și m-am gândit că poate ar fi în regulă să-mi iau niște icre cu pâine prăjită și un cocteil, la ora 9 dimineața, în ziua de Ajun.

Am intrat pe ușile batante, m-am așezat la tejghea și am ridicat meniul folosit pe post de suport pentru farfurii.

— Bună, a zis Lucille.

Bea cafea la o masă.

— Vrei să vii lângă mine?

De ce nu? m-am gândit. La naiba, aceeași femeie, oriunde mă duc, și am acasă un pom de Crăciun cu beculețe și o votcă clarvăzătoare.

I-am explicat. Nu partea despre ea, ci pe toate celelalte. Ea a dat din cap cu înțelegere.

— Luăm o înghețată?

— La nouă și jumătate dimineața?

— E mai rău decât un Martini la nouă dimineața?

Avea dreptate. Am mâncat înghețata; de ghimbir pentru mine, de căpșuni pentru ea.

— Mâine te duci la prietenii tăi, a întrebat, sau vin ei la tine?

— O să hotărâm asta mai târziu, am zis panicat. Adică, sigur, am prieteni, dar nu de Crăciun, însă nici partea asta n-am să i-o spun.

Ea a încuviințat.

— Zi, ai vrea să vii la cumpărături? Cadouri pe ultima sută de metri?

Am clătinat din cap.

— Eu nu dau cadouri. N-am obiceiul ăsta.

— Nu-ți faci niciodată o listă de dorințe pentru Moș Crăciun?

— E o fantezie, am zis.

— Nu ți-ai dorit niciodată ceva atât de mult, încât să-i scrii Moșului să-ți aducă acel lucru?

— Glumești?

Nu glumea.

— Păi, mi-am dorit mereu o sanie, una adevărată, de lemn, cu hățuri de piele și patine de oțel.

— Ai putea să primești una acum.

Am clătinat din cap.

— Asta se întâmpla acum mult timp.

— Chestia cu timpul, a zis Lucille, e că el e mereu aici. N-ai făcut-o atunci, fă-o acum.

— Prea târziu.

— Ca să fii un copil-minune, da, e prea târziu. Să ai o sanie – nu, nu e prea târziu.

Îmi zâmbea, așa că i-am zâmbit și eu. M-am ridicat și mi-am luat haina.

— Sărbători fericite, Lucille! Ne vedem la birou, în noul an.

Ea a încuviințat și și-a coborât privirea spre meniu. Am șovăit. Sunt un nesimțit. Dar, fiind un nesimțit, n-am zis ce mi-aș fi dorit să pot spune. Am plecat. Ninsoarea se întețise acum și erau mai puține mașini. Era momentul să mă duc acasă. Am citit undeva că mai bine de jumătate dintre oamenii din Manhattan locuiesc singuri.

La băcănia din colțul străzii mele, Farouk cocea din nou castane. Mi-a dat un cornet, zăngănind scafa de metal pe cărbuni.

— Închidem la patru. O să facem o petrecere. Vrei să vii?

— Sigur; ce să aduc?

— Nu trebuie să aduci nimic – ești invitatul meu.

Mi-am amintit că Lucille achitase deja de două ori nota. Pentru cafea și pentru micul dejun. Nici măcar nu mă gândisem să plătesc pentru micul dejun din dimineața asta. Ar trebui s-o sun. N-am numărul ei de mobil.

Am intrat în bloc. În fața cabinei Portarului Mort apăruse un clopot mare de argint, cu fundă roșie. Am bătut tare în geam, dar n-am reușit decât să-i văd creștetul capului și pe Angela Lansbury alergând agitată în *Verdict: crimă*.

Oare am să fiu ucis de Zâna Fermecată a Pomului de Crăciun? O merit.

În timp ce descuiam zăvoarele ușii apartamentului meu, eram deopotrivă speriat și curios. Ce-oi mai găsi de data asta?

Răspuns: nimic. Dezamăgirea e starea naturală a vieții mele. Pomul era la locul lui. Luminile, la fel, dar nimic nou.

Așa că am răspuns la câteva e-mailuri de serviciu. La toate am primit răspunsuri generate automat. Stăm foarte prost

cu etica muncii în America. E abia ora 11 dimineața, în ziua de Ajun.

La prânz făcusem deja duș, mă bărbierisem și mă îmbrăcasem și nu mai aveam nimic de făcut. M-am gândit să fac o plimbare. Să iau ceva pentru Farouk, totuși. Îi plăceau șepcile de baseball.

Am trecut pe lângă librăria McNally. În vitrină se afla un volum semnat Hart Crane. Am rămas privindu-l și m-am trezit zicând cu glas tare:

Și niciodată nu mi-am amintit
Acel tărâm de mlaștini mereu clocotitoare
Până când pașii de adult m-au dus la mare.

Crane a scris asta când avea douăzeci și șase de ani. La treizeci și doi de ani era deja mort. Aveam fața udă de ploaie sau zăpadă. Am intrat în librărie și am cumpărat cartea.

Cartea nu e pentru Farouk, însă șapca de baseball cu imprimeu de leopard este.

Acum stau cu el pe treptele ruginite ale scării de incendiu din spatele blocului. E prea cald înăuntru – toți afganii din New York se află la petrecere. Muzica e live și se râde la greu. Probabil că Farouk m-a văzut strecurându-mă afară, pe scara de incendiu. A venit după mine cu o bere. Așa că am scos șapca pe care i-am cumpărat-o.

— Îți vine? Încearc-o.

Lângă noi se află un frigider stricat, cu uși de sticlă sprijinite de platforma scării de incendiu. Farouk se privește în geamul devenit oglindă ad-hoc, luminându-se cu mobilul, și-și înfundă șapca bine pe cap, iar cozorocul aproape îi acoperă ochii negri ca niște tăciuni.

— N-am mai văzut niciodată o șapcă de baseball cu model de leopard.

— Cred că e specială pentru iarnă.

— Mă simt ca o pisică de munte, din Hindu Kush. Ai fost vreodată în Afganistan?

— Nu sunt genul.

— E cel mai frumos loc de pe pământ. Uite, o să-ți arăt niște poze. Le am în telefon. Capre, vulturi, piața unde lucrează tata – sacii ăștia sunt de orez. Are șaptezeci de ani și încă-i poate căra. E foarte puternic. El crede că sunt șofer de taxi. Mereu și-a dorit să fie șofer de taxi.

— Ai pleca acasă dac-ai putea?

Farouk clatină din cap.

— Ce înseamnă acasă? Unde e acasă? Acasă e un vis. E o poveste. Afganistanul ăsta nu există. Pentru mine, vreau să zic. Acasă e locul pe care ți-l faci tu, prietene. Ce zici, dacă aș purta asta invers?

Își rearanjează șapca. Apoi spune:

— Prietena ta e o fată drăguță, are un zâmbet frumos; unde e în seara asta?

— Nu e prietena mea.

Farouk pare întristat.

— O fată ca asta… ar trebui să depui mai mult efort.

Acum e târziu, mult mai târziu, și sunt înapoi în apartamentul meu; mă uit la brad și termin votca clarvăzătoare a doamnei Noblovsky. Pot vedea viitorul și e exact ca ziua de azi. Ce fel de viitor e ăsta?

Deschid larg fereastra. Trag aer în piept, adânc. Dinspre petrecere continuă să se audă muzică. Ar trebui să mă culc. Ajunge o noapte dormită complet îmbrăcat, pe canapea.

Dar mai întâi trebuie să fac ceva.

Pe șifonier se află o cutie, într-o altă cutie. În cutie mai sunt și alte lucruri, dar cutia din cutie mă interesează acum, o cutie din carton, legată cu sfoară de bucătărie.

Mi-a dat-o mama când am plecat de-acasă, la facultate. Am zâmbit, am sărutat-o, apoi am păstrat cutia ca s-o deschid în tren.

Am deschis-o atunci așa cum o deschid și acum. Ce mi-a dat, ca să-mi amintească de acasă?

Înăuntru se afla untiera de aluminiu în formă de scoică.

N-a putut niciodată să primească un dar. N-a putut niciodată să ofere un dar. Ar fi trebuit s-o azvârl pe geamul trenului. Însă am păstrat-o, ca pe o otravă pe care ai înghițit-o deja. De ce? Îmi tremură mâinile. M-am dus la fereastră, m-am lăsat pe spate și am aruncat untiera cu toată forța, dincolo de aparatele de aer condiționat și de antenele de satelit, departe, printre stelele nopții. În neant. N-am auzit-o căzând.

Și apoi am dormit.

A venit dimineața. Așa se întâmplă mereu.

M-am dus căscând în hol, în boxeri și tricou.

În sufragerie se afla bradul. Și luminițele. Sub brad se afla o cutie lunguiață de carton, legată cu o panglică argintie.

M-am întors în dormitor, am căscat iar și m-am întins din nou, apoi m-am întors circumspect în hol. Cadoul – trebuia să fie un cadou, nu-i așa, fiindcă se afla sub pomul de Crăciun? – era încă acolo.

Să intru în hol începea să devină un lucru la fel de imprevizibil ca întâlnirea cu un animal sălbatic în propria-mi casă. Ce trebuia să fac? Am pus de cafea, mi-am verificat telefonul; nici un mesaj. Nu eram beat. Da, obiectul de sub brad era într-adevăr acolo.

Bine. Trage adânc aer în piept. Fii calm. Îmbracă-te. Blugi. Cămașă. Pulover. Acum scoate cutia în hol, coboară scările, ieși în stradă și deschide-o. Indiferent ce se află acolo, trebuie să fie scos din casă.

Am înșfăcat cuțitul din bucătărie, ca să tai cartonul. Cutia era grea și voluminoasă. Odată ajuns în casa scărilor, am observat că jaluzelele de la cabina Portarului Mort fuseseră coborâte. Coborâte. Și ce dacă? Mortul e mort.

OK, acum sunt afară. E o dimineață frumoasă. Temperaturile sub zero grade de azi-noapte au preschimbat zăpada într-un covor alb și înghețat, cât toată strada. Luna încă mai e pe cer, deși a ieșit și soarele. Aerul e tăios ca un cuțit. Cuțitul meu nu e la fel de tăios precum aerul, dar sfâșii cu el cartonul, apoi îl desfac.

Obiectele nu sunt fericire pură. Însă acesta este.

În cutie se află o sanie de lemn perfect lustruită, cu hățuri de piele roșie și patine albastre, de oțel. Și această sanie are și articulații mobile pe rezemătoarele pentru picioare, ca s-o poți cârmi. Uitând de toate, m-am așezat pe ea și am încercat s-o virez. E super.

N-am observat când lângă mine s-a oprit o mașină, până ce jantele de metal strălucitor ale broscuței VW retro mi-au reflectat soarele drept în ochi.

— Vrei să mergi în parcul Riverside s-o încerci?

E Lucille, purtând o căciulă cu moț în mașina ei decapotată.

— Tu mi-ai dat asta, Lucille?

Unde n-am fost? Am fost pe Pilgrim Hill, din Central Park, Hippo de pe Riverside. Owl's Head Park. Și mă plimbam cu sania prin timp, sau poate că timpul nu exista, fiindcă o singură zi pe an e Crăciunul.

Nu ne-am săturat până la asfințitul soarelui. Am întrebat-o:

— Vrei să vii, la niște file de somon și cremă de brânză? Nu e o cină de Crăciun veritabilă, dar… am pâine neagră și niște votcă interesantă… ba nu, nu mai am; am terminat-o azi-noapte.

— Te iau la mine, a zis Lucille. Spațiul e mic și nu locuiesc singură, dar ceilalți sunt plecați acasă de sărbători. Am pregătit chiar eu cina. Dar mai întâi hai să trecem pe la tine. Trebuie să las ceva.

— N-ai lăsat destule? Pomul, luminițele… de la tine sunt, nu-i așa?

Lucille a încuviințat. Ce ochi blânzi. Îmi place cum zâmbește.

— Dar cum ai intrat?

Înapoi în bloc, am lăsat-o pe Lucille în casa scărilor, în timp ce eu am urcat treptele în viteză, m-am schimbat în haine uscate și am luat fileul de somon la pachet. Am ezitat, după care mi-am pus și un tricou curat, șortul și periuța electrică. Și încă ceva. Un lucru pe care știam că l-am cumpărat pentru Lucille încă de când îl cumpărasem.

— Mulțumesc, i-am spus bradului în drum spre ieșire.

Când m-am întors, Lucille stătea în picioare lângă un bătrân care avea același surâs luminos ca și ea. Mi se părea relativ familiar. Când m-a văzut, i-a zis:

— El e Sam.

— Sigur că știu că e Sam, a zis insul relativ familiar. Mereu vrea câte ceva, așa că întotdeauna îl ignor.

Apoi a sărutat-o pe Lucille pe creștet și s-a întors în cabina lui. I-am recunoscut creștetul.

— Ne vedem mâine, scumpa mea.

Ușa cabinei s-a închis în urma Portarului Nu-Chiar-Atât de Mort.

— E bunicul meu, a zis Lucille.

Ne-am urcat în broscuța ei. Ne-am dus în apartamentul ei, mic cât un plic. Am mâncat. Am vorbit. Am fost pe punctul de-a o săruta, dar în loc de asta i-am dat cartea lui Hart

Crane, și ea m-a sărutat. Îi place să conducă ea jocul, m-am gândit. Am zis:

— Îți sunt dator pentru cafea și micul dejun.

Ea mi-a răspuns:

— Avem tot anul viitor pentru asta.

Ajunul meu
de Crăciun
cu somon afumat
și șampanie

e facem propriile noastre tradiții.

E Ajunul Crăciunului și e ger. Cerul e senin. Stelele sunt ca niște clopoței. Ziua e scurtă și focul e aprins. E liniște și în aer plutește nerăbdarea.

În mintea mea, așa e. Nu contează cum e în realitate. De obicei plouă sau orașul e blocat, sau nimic nu e gata pentru cina de Crăciun, sau cadourile nu sunt împachetate, și mătușa ta va primi iar săruri de baie.

Acum câțiva ani, mi-am dat seama cum mi-aș dori să-mi încep ziua de Crăciun. Întotdeauna mi-a plăcut să ascult o emisiune de la BBC Radio 4, numită Un Festival cu Nouă Lecții și Colinde. Se difuzează live din capela de la King's College, Cambridge, la ora 3 după-masa, în ziua de Ajun – și asta se întâmplă din 1928. Emisiunea durează nouăzeci de minute. E un amestec, stil spațiu-timp continuum, de citate din Biblie, din Vechiul și Noul Testament, ce profețesc și afirmă promisiunea venirii lui Mesia. Între fragmentele din Biblie, corul și enoriașii cântă colinde vechi și noi, existând și melodii special create de compozitori contemporani. Emisiunea începe cu un băiat cu voce de soprano, care duce o singură lumânare. Acesta intră în capelă cântând *Demult, în orașul regelui David*.

În zilele noastre se poate și urmări la TV, dar de ce-ai vrea să faci asta?

Frumusețea constă în muzică, în voci, în lectura fragmentelor și în rugăciuni. Și într-un sentiment de continuitate – religia se pricepe la asta.

Și un sentiment de apartenență la ceva mult mai necesar decât mersul la cumpărături și la petreceri. E o experiență spirituală, fie că tu crezi sau nu în Dumnezeu.

Oriunde aș fi plecată, ascult această emisiune. Las totul deoparte și-mi ofer această oră și jumătate de relaxare mentală

și concentrare spirituală. Ascult fragmentele, deși le știu pe dinafară, și cânt odată cu cei de la radio.

Dacă sunt acasă, fac focul în șemineu și aprind lumânările. Mă asigur că în bucătărie e curat și pregătesc aceeași mâncare în fiecare an, fiindcă ăsta e un ritual. Ideea ritualului e că repetiția concentrează și apoi limpezește mintea. De-asta evreii, până și evreii nepracticanți, aprind lumânările de Șabat, vineri seara.

Ritualul e o cale de a modifica timpul. Adică o cale de a stopa temporar nesfârșita intruziune a vieții frenetice.

Iată ritualul meu pentru Ajunul Crăciunului.

Faceți niște pâine neagră foarte bună – pâine de secară sau frământată cu maia. Puteți s-o cumpărați, evident, dar să o faci singur e o parte din plăcerea de a-ți rezerva acest timp doar pentru tine.

Luați cel mai bun unt pe care vi-l permiteți. Luați cel mai bun somon afumat pe care vi-l permiteți.

Lămâie.

Și aveți nevoie de șampanie rosé. Eu prefer Veuve Clicquot sau Billecart-Salmon în ajunul Crăciunului, fiindcă aceste vinuri spumante sunt savuroase și exuberante, fără a fi grele. Bollinger e un pic prea tare pentru mine, mai ales după-masa.

OK. Deci, dacă nu vă permiteți nici unul dintre lucrurile de mai sus, există și alternative. Le-am folosit și eu.

E obligatoriu să aveți cea mai bună pâine posibilă, dar încercați să cumpărați taramasalata[1], preferabil de casă, sau cumpărați vreo două cutii de sardine de calitate.

1. Specialitate grecească, o pastă din icre, pâine, ulei de măsline, suc de lămâie și ceapă.

Ambele conținând ulei, nu veți avea nevoie și de unt.

Sau faceți un pateu din ficat de pui – e ieftin și bun dacă-l prepari singur.

Tăiați pâinea neagră în pătrățele mici și ungeți-le cu un strat gros din toppingul ales. E Crăciunul!

Somonul afumat și șampania rosé arată atât de bine împreună lângă culoarea neagră-maronie a pâinii!

Umpleți un platou generos.

Dacă nu sunteți fan șampanie, găsiți un vin care vă place și turnați-vă din el.

Uitați care-i treaba, o puteți face și cu un ibric de ceai și o felie de pâine prăjită.

O puteți face cu o ceașcă de cafea bună și o farfurie de biscuiți cu ciocolată – pregătiți-i personal.

Motivul pentru care sugerez că ar fi bine să preparați personal o parte din această gustare e faptul că ritualul are o relevanță anticipativă – ne pregătim pentru un moment anume, practic și psihologic; iar asta e o parte a beneficiului.

Ideea e să-ți faci propria ta plută, cu care să navighezi în timp. Propria ta poartă către Crăciun.

O puteți face împreună cu familia și prietenii, firește, dacă sunt prin preajmă. Și da, o puteți face în timp ce împachetați cadouri, dar nu va avea un impact la fel de puternic.

Ritualul nu are legătură cu îndeplinirea mai multor sarcini simultan.

Ritualul e timp tăiat din timp. Bine îndeplinit, are efecte psihologice profunde.

Suntem prea ocupați și prea absenți. Toată lumea știe că timpul se precipită ca o mașină cu girofarul aprins, și noi alergăm pe lângă ea, încercând s-o ajungem din urmă. Crăciunul e perioada cea mai aglomerată din an, ceea ce e o

nebunie. E plăcut să fugi în toate părțile pentru a-ți vedea familia și prietenii, dar ce-ar fi să-ți iei o oră și jumătate, doar pentru tine?

În primul rând, e nevoie de un efort conștient – tot ce merită făcut începe cu un efort conștient. Dar ai putea descoperi că acest ritual, sau versiunea ta personală, asemănătoare cu el, devine o parte neașteptat de prețioasă a Crăciunului.

VÂSCUL MIRESEI

În această parte a Angliei, există obiceiul de a juca de-a v-ați ascunselea în Ajunul Crăciunului. Unii spun că acest obicei vine din Italia, unde participanții la petrecere trag la sorți pentru a hotărî cine va fi Diavolul și cine va fi Papa. După ce s-a hotărât, toți ceilalți fug să se ascundă cât pot de bine. Și apoi Diavolul și Papa încep să scotocească bine casa, în căutarea păcătoșilor. Unii sunt damnați, iar alții sunt salvați. Apoi fiecare dintre ei trebuie să ofere ceva Diavolului sau Papei. De obicei, un sărut.

În seara asta, soțul meu a hotărât să jucăm Vânătorul-și-căprioara. Doamnele se vor ascunde. Domnii le vor vâna.

Soțul meu mă așază pe genunchiul lui, drăgăstos, și mă sărută. Sunt prada lui, dar încă nu m-a avut. E timp pentru asta.

E noaptea nunții mele. Prin părțile astea, e obiceiul să te măriți în Ajunul Crăciunului. E o zi sfântă, strălucind de lumini ciudate. Nu e încă ziua lui Isus; încă e ziua în care au loc vizite și mascarade neașteptate.

Eu vin din altă parte. Vin dintr-o țară sălbatică, deși sunt spiță aristocrată. Proaspătul meu soț are treizeci și patru de ani, de două ori vârsta mea. Îmi spune că semăn cu o pasăre,

atât de mult cât poate să semene o ființă fără aripi. O spune cu dragoste. Am oase ușoare și, când cad, nu las semne. Pașii mei nu lasă urme. Soțul meu îmi iubește mijlocul, zvelt ca frânghia. Spune că mâinile și picioarele mele sunt delicate ca pânza de păianjen. Îmi spune că sunt borangicul lui. Când ne-am cunoscut, mi-a despletit tandru părul și m-a sărutat.

— O să înveți să mă iubești, a zis.

Sunt cea mai tânără fiică a tatălui meu. Am o zestre mică și mă așteptam să fiu trimisă la mânăstire. Dar noul meu soț e bogat și nu-i pasă de bijuteriile nevestei lui. Eu sunt bijuteria lui. Preferă să strălucesc lângă el decât să licăresc stins dincolo de zidurile mânăstirii.

Aici e obiceiul ca soțul să ofere rochia de mireasă; albă, dar cu o mică pată roșie, plasată în locul în care dorește el să marcheze pierderea fecioriei. Slujnica a venit să mă îmbrace pentru nuntă. Mi-a urat fericire și sănătate.

— E un om bun soțul meu? am întrebat-o în timp ce-mi strângea bine rochia.

— E un bărbat, a zis ea. Restul trebuie să-l hotărăști singură.

Eram îmbrăcată și m-am privit în oglinda argintie. Slujnica avea o sticluță cu sânge.

— Pentru pată, a zis.

M-a tamponat cu sânge în zona inimii.

Viitorul meu soț și cu mine călătoriserăm din casa tatălui meu până aici pe cal. Drumurile sunt prea proaste pentru o trăsură. Pământul e acoperit cu o pătură albă, un așternut imaculat de zăpadă. Căpăstrul calului meu e acoperit cu chiciură.

— Puritate, a zis soțul meu. Cuvântul ăsta alb e pentru ziua nunții noastre.

Respiram cu dificultate. Mi-am imaginat că aș putea citi formele ce se ridicau în aburi dinspre gura mea. Era ca și cum aș fi vorbit cu mine într-o limbă vaporoasă, pe care nimeni altcineva n-o mai înțelegea. Respirația mea alcătuia cuvintele:

DRAGOSTE. AI GRIJĂ. CURAJ. NEVĂZUT.

Jocul ăsta m-a amuzat cât lungul țurțure al călătoriei noastre. În timp ce străbăteam călare Pădurea Bowland, cel care avea să-mi fie soț în curând s-a ridicat pe scărița șeii și a tăiat o creangă joasă de vâsc dintr-un stejar. A răsucit-o în formă de coroniță și a atârnat-o de oblâncul șeii. Era pentru mine, mi-a zis, pentru nuntă. Aveam să fiu mireasa lui cu coroniță de vâsc.

L-am privit pieziș; e atât de încrezător și de sigur pe el. Eu sunt timidă și blândă. Îmi plac siguranța și lejeritatea lui.

— E sperioasă ca un iepure, a spus tata. Neliniștită ca un iepure care sare când e descoperit.

Soțul meu a zis că mă va acoperi el. Toți tovarășii lui au râs, tata la fel. M-am îmbujorat. Dar nu e un om rău.

În timp ce ne vedeam de drum, mi-am imaginat că sufletul meu de copil călărește o vreme alături de mine. Apoi, la prima răscruce, și-a întors din drum micul ponei și a fluturat mâna, în semn de rămas-bun. Cât timp străbătusem toți acei kilometri, nu mă gândisem decât la casa mea și la motivul pentru care o părăseam. Lăsam în urmă o parte din mine.

Și alte fațete ale personalității mele au dispărut pe acel drum întunecos. Eu, cea liberă și fără griji, căreia nu-i păsa de nimic, cea care eram atunci când stăteam singură pe malurile bălților, sau când citeam cu capul plecat, în noaptea cea neagră, la lumina lumânării – această latură a mea nu putea veni cu mine, oricât ar fi vrut.

Cu cât vorbea mai mult și mai prietenos viitorul meu soț despre datoriile mele de soață a lui, cu atât mai prinsă

mă simțeam într-o lungă zi de dat ordine și de primit musafiri. Nu se cuvenea ca nevasta lordului de la palat să-și arunce o mantie pe umeri și să fugă afară în ploaie.

Însă asta înseamnă doar că devii adult, așa că de ce m-aș fi temut? O nouă eu avea să mă întâmpine curând.

Trompete. Steaguri. Picioare alergând. Făclii. Doamna mea, asta e casa ta.

Da. Aici. Castelul. Vechi și împrejmuit de ziduri. Familia lui îl construise cu secole în urmă. Era ca și cum am fi trăit înăuntrul lor.

Și, la podul basculant – iat-o, mă așteaptă. Eu, cea în devenire; mai bătrână, mai serioasă, mai întunecată. A dat din cap în timp ce străbăteam călare limba podului. N-a zâmbit.

Trompete. Steaguri. Capete plecate. Făclii. Muzică.

Suntem căsătoriți.

Proaspătul meu soț mi-a luat mâna și mi-a șoptit c-o să mă găsească mereu, oriunde m-aș ascunde. Mi-a spus că mă poate adulmeca. În clipa în care m-am așezat pe genunchii lui, și-a îngropat fața în gâtul meu. Mi-a spus că el e blândul meu vânător, că ar trebui să mă ocup de casă așa cum vreau eu. Nimic rău nu mi se putea întâmpla aici.

În timp ce el își freca nasul de mine, s-a auzit o bătaie puternică în ușă. În Ajunul Crăciunului, există obiceiul ca un străin să vină pe neașteptate și neanunțat, și el trebuie primit cu pompă și fast.

Însă azi e ziua nunții mele.

Zăvoarele grele ale ușilor mari au fost deschise. Sunetul copitelor a ricoșat cu ecou în curtea imensă de piatră, de parcă ar fi fost plină de cai și de călăreți invizibili.

Călare pe o iapă neagră, în curte a intrat o doamnă cu voal, îmbrăcată în verde. Ținea calul de hățuri. N-a coborât.

Soțul meu s-a dus la ea, i-a oferit mâna, a ajutat-o să coboare. I-a sărutat mâna și i-a urat bun venit. A condus-o la mine. Nu-i puteam vedea fața, dar avea buzele roșii și părul negru.

— Soția mea, a zis el, prezentându-mă doamnei, și totuși mi s-a părut că aceste cuvinte, ce pluteau în aer precum dicționarul meu despre ger, ar putea nedumeri o străină, care n-ar pricepe care dintre noi două este soția.

Doamna a înclinat din cap.

Muzica a început să cânte. El a dansat cu ea, cu ochii la ea, în timp ce eu priveam, înveșmântată în alb, și așteptam. După puțin timp, el s-a întors și, făcând o plecăciune spre mine, a zis:

— Așa e obiceiul. Oaspetele neinvitat.

— Deci n-o cunoști, am spus.

— De unde s-o cunosc? a zis el și a zâmbit. E Ajunul Crăciunului.

Doamna dansa cu un altul acum. Sala de bal era puternic luminată, și dansul era vioi și vesel. Am băut vin. Am mâncat. Toți oaspeții au ținut să-mi facă urări. Iar eu eram fericită. Ceasurile s-au scurs.

Și apoi…

Soțul meu și-a scos pumnalul de la brâu și a izbit tare în masă cu mânerul. Muzica s-a oprit.

— Și acum să înceapă Vânătoarea! a zis, și toți au început să râdă. A scos din buzunar o mască albă și mi-a dat-o. Doamnele au început să-și pună măștile, și domnii la fel. Soțul meu avea una cu o față de leopard, pe care și-a tras-o în jos, ca pe o vizieră. A început numărătoarea.

Acum era vremea doamnelor, vremea mea, să alergăm râzând și pălăvrăgind vesele pe culoarele cenușii, lungi ca un vis.

Nu știam pe unde s-o iau. Lumânările înalte și grele din ferestrele cu montanți erau la fel de nemișcate și de tăcute

precum servitorii, însă abia dacă luminau vag culoarele din piatră. Alergam alături de o tânără de vârsta mea, care părea să cunoască fiece cotitură și fiece scară.

În timp ce alerga în fața mea, am observat două uși ce se deschideau spre o sală înaltă. Fata a continuat să alerge. Am șovăit și am intrat.

Pe tăblia patului era sculptată o pereche de lebede. Pe perne erau aruncate petale de trandafiri de iarnă, ținuți în sere și crescuți special pentru nunta de Crăciun.

Lumânările subțiri din încăpere nu erau aprinse. Scena mi-a fost dezvăluită de lumina focului ce ardea.

Știam instinctiv că aceasta era camera nupțială. Aici avea să mă aducă soțul meu, când mă va găsi. Aici ne vom începe viața împreună.

Pe cuvertura aurie, aranjate ca doi cavaleri adormiți, se aflau două veșminte, ambele albe; al lui era brodat cu leoparzi, iar al meu, cu căprioare.

Vederea imaginii noastre liniștite și adormite m-a făcut să zâmbesc, și m-am întrebat oare câți ani aveam să stăm culcați așa, unul lângă altul, până când ne va veni sorocul. Pe pernă se afla o coroniță de vâsc; misterioasă, otrăvitoare, albă ca moartea, verde ca speranța.

Cu o pornire bruscă, mi-am scos pandantivul de la gât, darul de despărțire al tatălui meu. L-am sărutat și l-am pus peste veșmântul soțului meu. Prin acest gest, m-am dăruit lui. Nu era nevoie să mă vâneze.

Cu sufletul plin de fericire, am ieșit alergând din cameră, ușoară ca o umbră. Mă aflam în străfundurile casei. M-am oprit să privesc în jur, și atunci am auzit pași, puțin mai departe, răsunând cu ecou pe treptele de piatră. Repede! Ascunde-te! Eram sigură că e el.

Sub fereastră, la capătul coridorului, se afla un cufăr mare și vechi. Am ridicat cu mare greutate capacul. M-am luptat

cu el. Acum se auzeau voci, tot mai aproape, pe scara în spirală. Am împins cu efort capacul și am sărit înăuntru. Cufărul era gol, și mai adânc decât mă așteptam. Puteam să stau chiar confortabil în timp ce așteptam.

Da. Vocea lui. Pașii lui. În curând o să ridice capacul și o să mă ducă pe brațe în odaia noastră. Trebuia să mă străduiesc să nu râd de fericire și de nerăbdare. Poate că el o învățase pe fată să mă conducă aici.

Și atunci am auzit glasul unei femei. Am auzit-o râzând și întrebând:

— Aici?

El a răspuns:

— Nu aici.

Ea a zis:

— Atunci unde? Sau, poate, te-ai răzgândit?

A fost rândul lui să râdă. Apoi s-a lăsat tăcerea. Sau ceva ca o tăcere, dacă sărutatul și pipăitul sunt tăcere. Am ridicat capacul cufărului, suficient cât să văd afară.

Lipită de perete se afla doamna în verde. Musafira Nepoftită. În cinstea Ajunului de Crăciun.

Avea rochia desfăcută până la brâu, și soțul meu își pusese mâinile pe sânii ei. Mâinile ei se aflau pe spatele lui, pătimașe, scoțându-i cămașa din pantalonii bufanți. El s-a tras în spate, și-a scos jacheta și cămașa, fără să-i pese de frig. Era chipeș. Puternic. Zvelt. Fără să-și ia ochii de la el, necunoscuta i-a descheiat nasturii pantalonilor, eliberându-l, și apoi s-a așezat în genunchi.

Aș fi vrut să nu mă mai uit. Văzusem deja asta. În plină zi și în visurile mele. Văzusem rândașii cu slujnicele. Acum îmi priveam propriul soț. Am simțit dorință, excitare, frică și gustul ca de pește al vomei în gâtlej. O secundă mă mai despărțea de clipa în care aveam să dau capacul cufărului pe spate și să-i înfrunt. Dar soțul meu a tras-o pe femeie sus, în

picioare, a răsucit-o și-a împins-o în față, către și peste cufăr. Am auzit pocnetul capacului, foșnetul fustelor ei și zgomotele pe care le făceau în timp ce-și produceau unul altuia plăcere.

Cufărul a rezistat ofensivei. Mi-am ridicat mâna, chiar sub pântecul ei, separate acum de două degete de lemn. Mâna mi-a lunecat pe interiorul capacului, spre locul în care el intrase în trupul ei. Am respirat odată cu ei și am așteptat.

Asta era noaptea nunții mele.

N-a durat mult și i-am auzit plecând. Le-am auzit râsetele și glasurile joase. Apoi pașii întorcându-se pe scările negre de piatră.

Mâinile îmi tremurau și îmi transpiraseră și nu aveam pic de putere, așa că m-am răsucit în patru labe și am împins capacul cufărului cu spatele.

Nu s-a întâmplat nimic. Eram prinsă în capcană.

Asudam prin toți porii. Inima îmi bătea nebunește. Am inspirat bruma de aer rămas și am reușit să mă întind pe spate, pentru a ataca iar capacul, cu ambele picioare.

Cufărul ceda, însă nu voia să se deschidă. Micul pocnet pe care-l auzisem când el o împinsese pe femeie în jos era de fapt zăvorul, nefolosit de ani întregi, care acum se înțepenise în rugina formată în timp.

Am strigat. El o să mă audă. O să vină cineva. Cineva. Respiră. Ascultă. Respiră. Nu era aer. Nu auzeam decât pustietate absolută. De ce să vină în odaia nupțială fără mireasa lui?

Oare am leșinat? Mi se părea că sunt acasă, așezată pe malul râului, așteptând răsăritul soarelui. Oare stătusem aici toată noaptea? Apoi mi-am dat seama, îngrozită, că n-am să mai văd niciodată soarele răsărind. Trupul meu era ca o ceață ce se evaporă.

DRAGOSTE. AI GRIJĂ. CURAJ. NEVĂZUT.

Cuvintele umpleau spațiul tot mai mic al cufărului. Spațiul tot mai mic dinăuntrul pieptului meu. Cu ultima mea răsuflare, eu… cu ultima mea răsuflare, eu…

Nu am murit.

M-am trezit întinsă pe podea lângă cufăr, cu slujnica aplecată deasupra mea.

— Am văzut ce-ai făcut, a zis. Am văzut ce-au făcut.

— Am să-l înfrunt, i-am zis, dar ea a clătinat din cap.

— Doamna aceea e verișoara lui. Episcopul i-a interzis să se însoare cu ea, dar trebuie să aibă un moștenitor. După ce obține ce vrea de la tine, o să-ți facă de petrecanie și-o să se însoare cu ea, așa cum dorește.

— Să-mi facă de petrecanie?

— O să-ți dea fructe de vâsc, să te otrăvească. De Crăciunul viitor, copilul pe care o să-l concepi în noaptea asta va fi înțărcat. Tu îți vei fi făcut treaba. Iar ea va veni la el, așa cum a venit și astăzi.

— Cine mai știe lucrul acesta? am întrebat.

— Cu toții o știm, a zis ea.

— Atunci, o să mă ajuți să scap?

M-a ajutat. Mi-a dat câteva haine din dulapul lui. Prea mari pentru mine, însă trupul meu se afla în siguranță în ele.

Mi-am azvârlit rochia de mireasă și-am pus-o în cufăr. Am luat niște aur și niște argint din odaia lui și i-am dat slujnicei singurele monede pe care le adusesem de acasă. Am lăsat colierul unde era, pe cămașa lui de noapte, ca să-și aducă aminte de mine.

Slujnica m-a condus pe o scară, ce m-a dus apoi la o ușă aflată la baza castelului.

Silueta întunecată, cu glugă, pe care o văzusem la intrare, încă aștepta nemișcată la podul basculant. Silueta s-a întors

către mine. Am fixat-o sfidătoare și am clătinat din cap. Viitorul nu e bătut în cuie, dacă nu-l lăsăm să fie.

M-am îndepărtat de castelul luminat, în bezna Crăciunului. Am traversat noaptea, de parcă noaptea ar fi fost o țară pe care o puteam străbate, și în zori, de Crăciun, am ajuns la o mânăstire aflată la mai mulți kilometri distanță și am sunat disperată, iar și iar, agitând clopoțelul, de parcă ar fi fost ziua în care începea lumea.

Măicuțele au venit la poartă alergând și m-au luat înăuntru.

De Crăciun, au zis ele, apare mereu o minune sau un mister ce nu poate fi pătruns.

Nu mi-au cerut nici o explicație, și nici nu le-am dat vreuna.

Așa că am rămas la Mânăstirea Primului Miracol. Sunt berăriță aici. Mă ocup de transformarea apei în vin.

Doi ani mai târziu, în cea mai scurtă zi a anului, la solstițiul de iarnă, un administrator de la castel a venit să ne roage să-i dăm câteva butoaie din băutura mea. Stăpânul castelului urma să se însoare din nou.

— N-are deloc noroc, a zis administratorul. Chiar în prima zi a anului trecut s-a însurat cu o fată. Erau atât de fericiți! Ea a născut un copil, un băiat, și pe urmă a căzut în șanțul castelului. Stafia ei e adeseori văzută bântuind parapeții înghețați de deasupra șanțului, acolo unde a alunecat în apă și a simțit gheața închizându-se deasupra ei.

Nu auzisem că s-ar fi căsătorit. Chiar atât de curând. I-am dat administratorului mai mult vin.

— Credeam că lordul e deja căsătorit, am zis. Cu o fată căreia i s-a spus Mireasa cu Cunună de vâsc.

— A, da, a zis administratorul. V-am zis că n-are noroc. Domnița aia a dispărut chiar în noaptea nunții lor, acum două Crăciunuri. Nimeni nu știe ce s-a ales de ea.

Apoi s-a aplecat spre mine și mi-a șoptit pe un ton confidențial că mai circulă un zvon. Rochia de mireasă a fetei fusese găsită într-un cufăr vechi, iar corpul ei se dezintegrase complet. Când servitorii ridicaseră rochia, nu mai era nici urmă din trupul ei, nimic decât praf.

— E o poveste ciudată, i-am spus administratorului, și, așa cum zici și tu, se pare că stăpânul castelului n-are noroc în dragoste. Și cu cine se însoară acum? O fată tânără, dintr-o familie bună?

Administratorul s-a îmbujorat, și nu de la aburul vinului fiert.

— Stăpânul castelului are un fiu și un moștenitor acum, însă nu și o nevastă, așa că episcopul i-a dat permisiunea de a se însura cu verișoara lui...

— Brunetă, gură roșie și rochie verde, am zis, ca pentru mine. Administratorul a părut surprins.

— Da, a zis. Se vorbește că sunt deja iubiți.

— Bârfe, am zis.

— Fără îndoială. Fără îndoială.

Am pus să fie urcate butoaiele în căruța lui, dar, înainte de a pleca, i-am mai dat o sticluță specială pentru mire, mireasă și Pocalul Dragostei lor. Am împletit în jurul lui o cunună de vâsc, în formă de verighetă.

— Un dar de la mânăstire, am zis.

Nu i-am spus și că adăugasem în băutură niște fructe de vâsc distilate. Nu au gust. Dar provoacă un somn din care nu te mai trezești.

Gravlaxul
de Ajun
al lui Susie

În rețeta de budincă însiropată cu sherry a tatei, povestesc cum tata și-a petrecut ultimul lui Crăciun alături de mine și cum a murit, chiar înainte de Revelion. Mi-am contramandat tot ce aveam programat pentru luna ianuarie, inclusiv un interviu pe care urma să-l fac cu psihanalista Susie Orbach despre noua ei carte, *Bodies*.

O citeam de ani de zile și îndrăgeam clasicele *Fat is a Feminist Issue*[1] și *The Impossibility of Sex*[2]. Dar nu ne întâlniserăm niciodată.

Acum, când mă gândesc, cred că soarta a vrut să nu ne întâlnim în acel ianuarie 2009 trist.

Tocmai ieșeam dintr-o lungă depresie. Am scris despre asta în *De ce să fii fericită când poți fi normală?* Eram mai bine, îmi revenisem. Nu mai simțeam că îți poți băga mâna drept prin mine, ca și cum aș fi fost o stafie în propria mea viață; redeveneam, încet-încet, solidă. Însă nu eram gata pentru lumea din afara mea. Și apoi a murit tata, iar acest moment, deși nu m-a trimis în recidivă, a fost unul semnificativ.

Susie, așa cum aveam să descopăr, tocmai își revenea în urma unui divorț dureros, după o relație de treizeci și patru de ani cu un bărbat minunat, sau, cred că e corect să spun, un bărbat care fusese minunat. Acum el era cu altcineva, iar Susie făcuse un lucru sănătos din punct de vedere psihologic, jelind și ținând doliu doi ani după despărțire, fără să devină o ființă înăcrită sau distrusă.

1. *Prea grase – o problemă feministă* de Susie Orbach (1978), una dintre primele cărți care au combătut obsesia femeilor pentru dietă, pentru a răspunde modelelor de imagine impuse de societate; bestseller devenit apoi reper în discuția pe această temă.

2. *Imposibilitatea sexului* de Susie Orbach (2005).

Așa că, atunci când ne-am întâlnit în cele din urmă, în aprilie 2009, amândouă ne reîncepeam viața. Lucrul la care nu ne-am așteptat nici una a fost s-o începem împreună.

Poveștile de dragoste sunt descoperiri ale unor lumi noi. Lumile pe care le-am descoperit una în cealaltă se aflau departe de geografia pe care o cunoșteam fiecare. În plus, Susie fusese întotdeauna o heterosexuală fericită. Iar eu nu eram interesată de a continua să fac muncă de misionar cu femei hetero.

Din fericire, dragostea e flexibilă. Sexul a fost cel mai neînsemnat dintre motivele noastre de divergență.

Sunt o fire solitară. Trăiesc într-o pădure. Am nevoie de timp neliniar ca să-mi imaginez și să scriu. Pot trăi săptămâni întregi fără să vorbesc cu nimeni. Sunt cea mai fericită în grădina mea. Îmi place să dorm. Vacanțele la mare nu sunt genul meu. Iar Crăciunul e momentul meu preferat din an.

Susie e o fire sociabilă, extrovertită, zgomotoasă, ocupată, are o viață la New York (mama ei era din New York, fiica ei locuiește acolo, iar Susie a locuit ani de zile acolo cu soțul ei american), îi place să se afle în avion către o destinație, adoră să stea pe un șezlong în Miami, nu doarme niciodată, nu se pricepe la grădinărit (îi strică unghiile), e ultraurbană și evreică.

Ultimul amănunt contează mult când vine vorba de Crăciun.

De primul nostru Crăciun împreună am apărut cu o coroană imensă făcută de mine, din ilice și iederă culese din pădurea din spatele casei mele.

— E pentru ușa ta de la intrare, am zis.

— Ai înnebunit? m-a întrebat.

Însă, de-a lungul anilor, am găsit căi de a face perioada Crăciunului plăcută. E adevărat, de obicei asta înseamnă că

Susie pleacă vreo câteva zile la Miami, la niște prieteni, și că eu zac acasă, în fața unui foc de bușteni, citind, dar în Ajunul Crăciunului e în fiecare an o mare petrecere la ea acasă, făcută după regulile ei.

Dacă te uiți la felul cum îmi petrec eu Ajunul, o să descoperi că am un ritual al meu, prin care marchez începutul celor douăsprezece zile de Crăciun. Așa-mi place; și e destul timp pentru a petrece, mai târziu.

Să iubești pe cineva foarte diferit – diferit atât cultural, cât și temperamental – e o provocare. Ce am învățat, Susie și cu mine, e să nu interpretăm greșit provocarea, drept o ceartă. Ne certăm, evident, dar încercăm să nu ne certăm niciodată legat de cine și ce suntem.

Cunoașteți păcăleala aia – te îndrăgostești de cineva pentru ceea ce e și-ți petreci restul vieții văitându-te că e așa cum e?

Suntem diferite. Și, ori vrem să facem lucrurile să meargă, ori nu. Nu e o luptă gen ori-tu-ori-eu, e o experiență pe care o trăim împreună.

Oricum, atunci când petrecerea de Crăciun devine tot mai zgomotoasă și mai târzie – ce fac eu? Mă duc la o plimbare în jurul blocului, după care mă culc. Fericită.

Așa că încercați această mâncare nemaipomenită din bucătăria lui Susie.

Veți nevoie de:

3 livre (1,4 kg) de somon crud de cea mai bună calitate, filetat și dezosat
o cană generoasă de sare de mare sau sare kosher
o linguriță sau mai puțin de zahăr tos
un păhărel de votcă de cartofi de cea mai bună calitate
hrean

Aveți nevoie, de asemenea, de un platou lung pentru pește, folie de aluminiu din belșug și câteva cărămizi micuțe sau niște greutăți zdravene.

Susie spune: „Eu îi zic gravlax[1], deși nu respectă rețeta – pun foarte puțin zahăr și nu folosesc mărar. Nu pun sfeclă, fiindcă, deși îmi place culoarea, nu am sentimentul că îmbunătățește aroma, și lasă prea multă apă. Nu sunt o fană a mărarului, deși câteodată mai rad puțin hrean între două fileuri de somon. E alegerea ta."

Metoda

Tamponați două fileuri cu prosoape de hârtie. Scoateți cu penseta orice urmă de os. Întindeți folia pe platou. N-o tăiați, va fi nevoie să înveliți bine peștele în ea.

Pe o planșetă mare de lemn sau o suprafață bine curățată, puneți fileurile cu pielea în jos și turnați deasupra lor votcă. Amestecați sarea și zahărul și întindeți-le UNIFORM peste cele două fileuri, cu mâinile.

Luați un fileu și așezați-l pe platoul acoperit cu folie, cu partea cu piele în jos. Puneți al doilea fileu peste primul, cu partea cu piele în sus, astfel încât bucățile de carne să fie una lângă alta.

Împachetați bine fileurile în folie. Apoi acoperiți-le cu încă un strat de folie.

Puneți deasupra lor greutățile, astfel încât să existe o presiune constantă și egală pe întreg peștele.

Puneți-le în frigider și lăsați-le să stea așa douăsprezece ore. La fiecare douăsprezece ore scoateți-le, scurgeți lichidul, întoarceți-le și recântăriți-le. Veți avea mult de scurs.

1. Specialitate suedeză din somon crud, marinat cu sare, zahăr și mărar, tăiat felii foarte subțiri și servit cu cartofi fierți sau pe felii de pâine neagră, presărat cu mărar și sos de muștar.

Faceți asta de patru ori. Somonul are nevoie de patruzeci de ore ca să se marineze perfect.

Când somonul e gata, uscați bine peștele, tamponându-l cu prosoape de hârtie absorbante, nu subțiri. Sau folosiți un ștergar curat. Luați un cuțit bine ascuțit și feliați somonul cât puteți de subțire, în unghi orizontal. Radeți deasupra niște hrean și, dacă vreți, adăugați câteva crenguțe de mărar, pentru aspect.

Dacă vreți și sos, faceți o maioneză cu un strop de votcă. Serviți alături de votcă de cartofi rece ca gheața.

Și maioneza...

Cu maioneza nu e cine știe ce secret. Americanii se chinuie, fiindcă ei țin ouăle în frigider. Ouăle pentru maioneză trebuie să fie la temperatura camerei. Dacă există un secret, atunci ăsta e.

Separați 3 ouă organice. Cu albușurile n-aveți ce face.

Într-un castron cald, amestecați sau bateți gălbenușurile până devin vâscoase și adăugați, în timp ce amestecați, un ulei de măsline excelent, dar nu prea fructat – poate și un pic de suc de lămâie, și neapărat un pic de votcă, dacă e pentru gravlax, și un praf de sare. Dacă vreți, puteți adăuga și niște muștar de Dijon. Majoritatea oamenilor pun și oțet la maioneza pentru gravlax, eu nu pun.

Dacă e prima oară când o pregătiți, așa cum trebuie mereu prima oară, gustați până vă place.

Propria maioneză, cu cartofi prăjiți făcuți acasă și friptură de antricot, e o mâncare pentru a doua zi de după petrecere pe care până și J. W. o face așa cum îmi place. Încercați, dacă ați mâncat gravlax la Revelion și aveți nevoie de ceva care să vă dreagă mahmureala.

PRIMUL CRĂCIUN AL LUI O'BRIEN

Toată lumea putea să vadă banda de confetti. Era și mai înspăimântătoare decât cea care nu înceta niciodată să calculeze deficitul național. Pe asta scria „MAI SUNT 27 DE ZILE DE CUMPĂRĂTURI PÂNĂ LA CRĂCIUN."

La fel de bine, ar fi putut să scrie „27 DE ZILE PÂNĂ LA JUDECATA DE APOI". Frenezia era aceeași – graba de a cumpăra cât de multe lucruri poți, pe care nu le vrei și nu ți le poți permite. Lucruri atât de puțin dorite, că erau oferite ca daruri – acel cuvânt ciudat, semnificând dezamăgire pe care o poți ține în mâini.

Și mâncare. De ce, în perioada asta a anului, devine esențial să-ți faci rezerve de covrigei cu glazură de ciocolată? De ce are lumea brusc nevoie să se îndoape? Sau de băuturi făcute din whisky ieftin și frișcă sterilizată? Sau de ciocolățele cu mentă, subțiri ca napolitanele?

O'Brien se întreba ce e cu ciocolățelele acelea cu mentă, subțiri ca napolitanele? Care era cuvântul cel mai important? Napolitane? Subțiri? Ciocolățele cu mentă? Ciocolățelele astea sunt destinate anorexicilor? Ciocolățele cu mentă, subțiri ca napolitanele. Oare umplutura era esențială? O'Brien gustase personal toate umpluturile tuturor produselor de

ciocolată cu umpluturi. Și testase personal toate sticlele umplute cu loțiuni de corp. Culoarea, textura și parfumul erau identice. Undeva, într-un oraș nevizitat de nimeni niciodată, ce nu avea nume și nu apărea pe nici un GPS, exista o fabrică dedicată producerii de chestii lipicioase. Cazarme întregi, făcute tot anul, păstrate la temperaturi scăzute și vândute profitorilor care făceau comerț exclusiv de Crăciun.

Magazinul universal la care lucra O'Brien se mândrea că Nu Rămâne Niciodată Fără. Puteai cumpăra cât vrei; a doua zi, rafturile miraculoase erau iar pline. Doar prea mult era destul.

Lui O'Brien nu-i plăcea Crăciunul. Dacă se ducea acasă, în Cork, un roi de mătuși o întrebau când se mărită. Tatăl ei o întreba dacă nu și-a găsit o slujbă mai bună. Mama ei o întreba ce face cu părul. Părul ei fusese mereu drept și șaten. Și-l tăia drept la spate și drept la breton. De ce nu vrei să te aranjezi și tu un pic? întreba mama ei. Nu ești o frumusețe, dar chiar trebuie să arăți ca măgarul de la derby?

O'Brien purta haine maro. Avea părul maro. Sufletul ei, se gândea, era maro. Citise o carte intitulată *Cum să strălucești*, dar nu putuse trece de prima afirmație: SUNT O SCÂNTEIE DIN DIAMANTUL VIEȚII. Era destul să rostească aceste cuvinte ca să se deprime.

Toți prietenii ei se descurcaseră mai bine decât ea. Orice-ar fi însemnat asta. Nu făcuse nimic demn de a stârni stima lumii.

— Și, apropo, cu ce ziceai că te ocupi?

O'Brien obosise să tot fie mezina de la care nimeni n-avea așteptări, dar, în adâncul sufletului, era destul de mândră de sine. Credea că poate face mai mult decât nimic și, după părerea ei, atunci când dădeai la o parte poleiala de pe viețile oamenilor, asta era tot ce rămânea, nimic. Aveau grijă de modul în care se ambalau, dar în cutie ce era?

Însă, dacă nu se ducea acasă în Cork, rămânea la Londra, singură. Nu singură, fiindcă proprietăreasa ei nu pleca nicăieri, din principiu. Era scientoloagă și aștepta să se elibereze de engramele ei negative. O'Brien înțelegea că asta ar fi făcut plecarea în vacanță dificilă.

— Și sunt unguroaică, i-a zis proprietăreasa. Nu i-a explicat niciodată ce importanță avea acest lucru, dar ăsta era răspunsul ei standard. Dacă vreun chiriaș îi cerea ceva – o mochetă nouă sau să-l amâne cu plata chiriei o zi – ea nu zicea niciodată da, nu zicea niciodată nu; ridica doar din umeri și clătina din cap cu regret. Sunt unguroaică.

O'Brien lucra la raionul cu animale de companie și avea dreptul să cumpere orice viețuitoare de acolo cu o reducere de 35%. Ar fi fost logic să-și ia și ea un animăluț, care să-i țină de urât, însă proprietăreasa nici nu voia să audă de așa ceva.

— Părul aduce molecule parazitare, a zis. Și ce e mai păros decât un animal?

O'Brien nu știa dacă există ceva mai păros decât un animal. În loc de asta, i-a propus să-și ia un mic acvariu cu pești tropicali. Proprietăreasa ei a ridicat din umeri și a clătinat din cap.

— Sunt unguroaică, a zis.

Așa că O'Brien avea să petreacă încă un Crăciun singură.

În pauza de prânz, a intrat pe net să se uite la oameni care-și căutau pereche. Erau atât de multe site-uri din care să-ți alegi, și părea că de Crăciun sunt și mai multe oferte, așa cum erau în toate privințele. Cum era posibil ca atât de mulți oameni sănătoși, zvelți, deștepți, solvenți financiar și sexy, bărbați și femei, care, la prima vedere, nu păreau perverși și aveau simțul umorului, să-și petreacă singuri Crăciunul? Ca ea.

O'Brien încercase deja să-și găsească un partener online. Profilul pe care i-l crease computerul o găsise compatibilă cu un tânăr scund și agitat, care acorda piane. O'Brien bifase căsuțele respective, că îi place să cânte la pian, dar nu îi plac bărbații înalți și zgomotoși. Așa că i-l trimisese fără pe individul ăsta tăcut, cu diapazon. Acesta nu zisese mare lucru în timpul cinei – O'Brien bifase căsuța în care scria că preferă o seară liniștită acasă, dar nu vrusese să spună că preferă o seară liniștită la restaurant, cu un însoțitor care abia dacă scotea două cuvinte.

La finalul serii, însoțitorul ei îi propusese să se căsătorească rapid, cu dispensă. O'Brien refuzase, pe motiv că o idilă atât de vijelioasă ar fi prea obositoare după atât de puțin exercițiu. Ar fi ca și cum ai face aerobic o oră întreagă, când tu nu poți pedala nici cinci minute pe bicicleta medicinală. L-a întrebat de ce se grăbește atât de tare.

— Am o problemă la inimă, a zis el.

Așa că, până la urmă, chiar era ca aerobicul.

Mai târziu, s-a înscris într-un club video, în ideea că aparatura digitală făcuse din camera obscură un element de domeniul trecutului, astfel încât n-avea să dea peste mâini păroase care s-o pipăie pe după draperiile trase, într-o farsă cu mâini de gorilă cumpărate de la prăvălia cu accesorii pentru petreceri. În realitate, clubul s-a dovedit a fi un paravan pentru un grup de bărbați travestiți în femei. Îi plăcuse de toți, primise chiar și câteva poșete, dar tot singură rămăsese.

Mătușile din Cork i-au oferit sfaturi.

— Nu-ți fixa standardele prea sus, fată dragă.

Însă ea așa făcuse. O'Brien iubise stelele de când era doar o fetiță ce creștea într-o casă de pe un drum de țară. Acolo, când era trimisă la culcare, se apleca în fiecare noapte pe fereastră și încerca să numere miriadele de ace de lumină.

Acum, tânără femeie într-un oraș luminat cu vapori de sodiu, vedea atât de rar stelele, că era nevoită să și le imagineze. Însă acolo își fixase reperul vizual – în constelații; în Cele șapte surori ce nu avuseseră niciodată un iubit și în Orion vânătorul, cu steaua reprezentându-i câinele la călcâie. În decembrie, când toate stelele străluceau tare, se plimba uneori până la Hampstead Heath, doar ca să privească în întuneric. Doar ca să se uite în noapte și să se vadă într-o altă viață, fericită.

Șeful ei a intrat în raion. Fluiera *Climb Every Mountain*[1]. Fluieratul era hobby-ul lui. Avea o mulțime de prieteni, fiindcă în toată lumea erau oameni cărora le plăcea să fluiere și, de când apăruse internetul, puteau să-și fluiere unul altuia.

I-a dat lui O'Brien un spiriduș de ciocolată și a îndemnat-o să fie mai veselă. E Crăciunul!

— Găsește-ți visul, i-a zis lui O'Brien.

— Când a început chestia asta, a întrebat O'Brien, cu găsitul visului?

Șeful ei a privit-o fără expresie și a plecat cu sacoșa lui cu spiriduși de ciocolată, să vadă ce fac dihorii.

O'Brien s-a întrebat dacă industria de vise începuse oare cu Martin Luther King. Însă el chiar avusese un vis și era un vis care merita să fie adus în lumina zilei. Apoi s-a întrebat despre visele ca mesaje, visele șamanilor. Apoi s-a întrebat despre visele ca dorințe reprimate, visele freudiene. Apoi s-a gândit la Joseph Campbell și la visele lui, ca simboluri ale vieții interioare.

Visele erau atât de obositoare, că s-a întrebat cum de îndrăznește lumea să se mai culce noaptea.

1. Melodie din musicalul și filmul *Sunetul muzicii*.

Magazinul se închidea. O'Brien se duse la vestiarul ei, să-și ia lucrurile. Trecu pe la toaleta femeilor și se privi în oglindă. Maro, se gândi. Viața mea e prea maro.

Incapabilă să facă altceva cu gândul decât să se lase împovărată de el, o porni către liftul de la etajul inferior. Pentru a face asta, a trebuit să meargă pe un culoar plin de stele și să treacă pe sub o tăbliță mare, pe care scria: URMEAZĂ-ȚI STEAUA.

Toată lumea naviga odinioară cu ajutorul stelelor; nu exista o altă cale. Oare era altfel să privești cerul, în loc să consulți un ecran? Te simțeai altfel?

— Ce-ai zis?

Se afla în fața GROTEI LUI MOȘ CRĂCIUN. Evident, într-un magazin universal, steaua ducea într-un loc din care puteai cumpăra ceva.

Moșul își terminase și el ziua de muncă. Și-a dat jos barba și căciula. Era tânăr, oacheș și perfect ras.

— Ai zis ceva despre uitatul la cer, nu la un ecran.

— Vorbeam de una singură, a spus O'Brien. Tot uit că, dacă stai într-un oraș mare, trebuie să știi că aici doar nebunii vorbesc singuri.

— Și eu tot de la țară sunt, a zis Moșul.

— De unde ești?

— De la Polul Nord.

— Ce coincidență, atunci, joci chiar rolul Moșului.

În clipa aceea, O'Brien își dădu seama că iar, ca de obicei, nu prinsese poanta. Se îmbujoră și plecă grăbită, supărată pe sine.

Când s-a întors acasă în seara aceea, proprietăreasa tocmai agăța o cunună de ilice de ușa de la intrare.

— N-o fac pentru mine, înțelegi, a zis proprietăreasa. O fac pentru chiriașii mei. Eu sunt unguroaică.

O'Brien păși înăuntru. Holul de la intrare era înțesat de ghirlande de hârtie creponată, făcute în casă. Proprietăreasa o urmă și îi ceru ajutorul. În curând, O'Brien se trezi ținând capetele ghirlandelor, în timp ce proprietăreasa urca și cobora treptele scârțâinde ale scării de aluminiu, cu gura plină de piuneze, ca niște dinți de vampir.

— Nu te duci acasă de Crăciun? a zis proprietăreasa. Era o întrebare, dar sunase ca o poruncă.

— Nu. Sunt hotărâtă să mă gândesc bine la viața mea și să fac niște schimbări. Viața mea n-are nici un rost. Ce sens are?

— Viața n-are nici un sens, a zis proprietăreasa. Ai face bine să te măriți sau să te înscrii la niște cursuri serale.

Erau sfaturi pe care O'Brien le mai auzise. Și le încercase pe amândouă.

— Trecutul tău e trauma ta, a zis proprietăreasa. Dacă devii membră a bisericii scientologice, îți poți curăța engramele și, în cele din urmă, ai putea deveni un Thetan.

— Dumnevoastră sunteți Thetan?

— Eu sunt unguroaică, a zis proprietăreasa. Și apoi, poate fiindcă O'Brien avea un aer trist, poate fiindcă era Crăciunul, poate fiindcă era unguroaică, proprietăreasa a adăugat: Vrei să-ți dau o cutie de sardele pentru diseară? Nu sunt în ulei de măsline, ci în sos de roșii.

Singură în odaia ei, O'Brien a făcut o listă mentală cu lucrurile la care se gândesc oamenii că le-ar putea alcătui viitorul – mătușile din Cork aveau dreptate în privința asta. O slujbă bună, bani, și mai mulți bani, călătorii, fericire. Perioada Crăciunului regla lupa care se focaliza asupra acestor lucruri. Dacă aveai unele, toate, oricare dintre aceste lucruri, te puteai simți deosebit de mulțumit de tine în cele douăsprezece zile de sărbătoare petrecute alături de familie.

Dacă nu aveai unele, toate, oricare dintre aceste lucruri, le simțeai și mai profund lipsa. Te simțeai ca un outsider. Și dacă nu-ți permiteai să cumperi daruri? E ciudat că o sărbătoare care celebrează cea mai austeră naștere din lume a ajuns să însemne doar consumerism exagerat.

O'Brien nu știa prea multe despre teologie, dar știa că undeva, cineva, a stricat totul.

— Poate că sunt doar normală, a zis cu voce tare.

— Cu toții ar trebui să încercăm să fim normali, a zis proprietăreasa ei, apărând în pragul ușii, fără să bată. Nu e nimic greșit în a fi normal. Poftim sardelele.

Nimic greșit, se gândi O'Brien, dar ce e bine pentru mine?

Rămase trează toată noaptea, cu radioul dat încet, ascultând muzică și talk-show-uri. Era o poveste cu o prințesă care fusese invitată la un bal. Tatăl ei i-a oferit o sută de rochii din care să-și aleagă, dar nu-i venea bine nici una, iar omul a refuzat să dea vreuna la modificat. Nu tu rochie. Nu tu bal. Însă prințesa a coborât pe fereastră și a alergat tot drumul până la bal, cu părul despletit, îmbrăcată în rochița ei scurtă de mătase. Și tot era mai frumoasă decât oricare alta.

Probabil că O'Brien adormise, altfel nu s-ar fi trezit cu senzația că nu mai era singură în încăpere. Avea dreptate. Așezată la picioarele patului ei se afla o femeie micuță, ca un spiriduș, ce purta un tutu de organza.

O'Brien n-a intrat în panică. Cealaltă chiriașă, care locuia pe palierul ei, lucra ca damă de companie. Toate prietenele lui Vicky purtau haine exotice, și unele dintre ele veneau în vizită noaptea târziu, după ce-și terminau treaba.

— Camera lui Vicky e lângă scări, a zis O'Brien adormită.

— Eu sunt Zâna Crăciunului. Sunt aici să-ți împlinesc dorința.

O'Brien și-a dat seama că musafira ei era probabil beată. Și-a dat picioarele jos din pat și s-a ridicat.

— Haide, îți arăt drumul.

— Asta e adresa care mi s-a dat, a zis zâna. Tu ești O'Brien. Am venit să-ți împlinesc o dorință. Poți cere dragoste, aventură, tot ce vrei. Bani nu oferim.

O'Brien se gândi preț de o clipă. Trebuie să fie o farsă a cuiva cunoscut, însă ea nu cunoștea pe nimeni. Se hotărî să-i cânte în strună.

— OK, ce-mi poți oferi?

Zâna scoase un iPad. Ce fel de zână are un iPad?

Citindu-i gândurile, zâna a zis:

— Ființele elementare funcționează cu energie electrică. Oamenii au început să facă progrese. Cu noi, iPadurile se încarcă singure. O să ajungi și tu acolo.

O'Brien se uită la ecran. Citi titlul: Bărbați eligibili.

— Alege un *pixie*[1], a zis zâna.

— Vrei să zici, un pixel, a spus O'Brien.

Zâna a părut agasată și a glisat cu degetul pe ecran.

— Uite aici toate femeile eligibile. Pentru mine, e același lucru.

— N-ar trebui să-mi spui toate astea cântând? a întrebat O'Brien.

— De ce? a replicat zâna. Te deranjează conversația?

— Nu, dar înțeleg că ești un soi de telegramă, sau pagină web cântată, sau…

— Sunt o zână, a spus zâna. Mătușa ta O'Connor m-a invocat din greșeală – apoi, fiindcă n-a știut ce să facă cu mine și pentru că eu nu pot pleca, atunci când sunt chemată, până nu-mi îndeplinesc sarcina, m-a trimis la tine. E suficient de clar?

1. Elf, zână, gnom, spiriduș.

Nu era. O'Brien s-a uitat la ceas: 4:30 dimineața.

— Haide, că nu ai prea mult timp, a zis zâna. Care e dorința ta?

— OK, a răspuns O'Brien, nerăbdătoare să se culce la loc. Aș vrea să fiu blondă.

— E o dorință destul de superficială, a zis zâna, dar e dorința ta. Pentru că e Crăciunul, îți fac cinste și cu un spălat, un tuns și un coafat. Când te vei trezi, dorința ta va fi împlinită.

— Unde te duci acum? a întrebat O'Brien.

— Mi-am terminat munca. Am o întâlnire cu un pixel.

O'Brien a dormit adânc. N-a auzit alarma ceasului și s-a trezit prea târziu ca să mai facă altceva decât un duș rapid și să-și tragă iute hainele pe ea în întuneric – măcar ele erau mereu asortate, fiind maro.

În lift, în drum spre raionul cu Animale de companie, s-a întâlnit cu Lorraine, de la Lenjerie, care lucra tot la subsol.

— Uau! a exclamat Lorraine. Să nu te recunosc! Ai un păr incredibil! Cred că te-a costat o avere!

Lorraine vorbea mereu cu semne de exclamare, fiindcă trebuia să vândă sutiene și chiloți care făceau femeile să arate fantastic!

În drum spre vestiar, O'Brien s-a ciocnit de Kathleen, de la Țesături și accesorii.

— Îți stă foarte bine. Ar trebui să te machiezi mai mult acum.

Mai mult? O'Brien nu se machia niciodată, așa că până și alegerea unui ruj putea fi socotit „mai mult". Da, putea face asta.

Se duse la toaleta femeilor și se privi în oglindă.

Era blondă. Era blondă ca un viking. Pletele ei aveau culoarea porumbului, cu șuvițe de miere. Avea părul bogat și

lăsat pe spate, într-o coafură modernă. Poate era o perucă. S-a tras de păr. Nu era o perucă.

Oamenii albeau peste noapte, dar puteau, oare, să devină blonzi? Și asta iarna? Știuleți de porumb. Mămăligă. Blat de tort madeira. Lămâi. Nu mâncase nici un aliment galben. Probabil că era bolnavă. Probabil avea icter. Icterul e galben. Dar nu se simțea bolnavă. Se simțea ciudat și inexplicabil de fericită.

În timp ce ieșea de la toaleta femeilor, s-a intersectat cu Moșul, care ieșea de la Bărbați, îmbrăcat în pantaloni roșii cu bretele, ținându-și jacheta garnisită cu blană pe mână.

— Mă poți ajuta să-mi pun burdihanul la loc? a întrebat-o el.

O'Brien i-a lipit jenată perna de vatelină de burta plată și i-a prins-o la spate. Îi simțea căldura.

— Ai nevoie de o masă ca lumea, a zis.

— Îmi faci cinste? a întrebat el, dar era întors cu spatele și n-a văzut-o îmbujorându-se. Când ea a terminat, el s-a întors și s-a uitat în jos, la creștetul ei. Era cu cel puțin un cap mai înalt decât ea.

— Ai un păr super! a zis. Azi-noapte ți l-ai făcut, nu-i așa?

— Să zicem, a răspuns O'Brien. Apoi a zis: Crezi în zâne? Și a regretat imediat.

— Bineînțeles! Sunt Moș Crăciun!

Avea un zâmbet drăguț și prietenos și niște ochi albaștri, ce te priveau direct.

— Ascultă, trebuie să umflu vreo doișpe elfi pentru petrecerea de Ajun a copiilor, în peșteră. Peștera e făcută din polistiren, care oricum nu e bun pentru plămâni, așa că nu le umflu acolo. Ce-ai zice s-o facem împreună? Le putem umfla la Animale de companie. Pe urmă, fac eu cinste cu prânzul.

— De unde știi că lucrez la Animale de companie? a întrebat O'Brien, dar Moșul, al cărui nume era Tony, doar a zâmbit.

La cafeneaua vegetariană de după colț, unde orice tartă cu linte era însoțită de o crenguță de ilice, Tony a întrebat-o pe O'Brien dacă n-ar vrea să meargă împreună la un spectacol.

— Sunt actor. În clipa asta, un actor șomer, dar amicii mei joacă într-un spectacol. Putem intra gratis.

— Putem sta până după miezul nopții? a întrebat O'Brien.

Tony a părut intrigat.

— Sigur, dup-aia bem ceva. Dar de ce?

— Vreau doar să-mi testez părul, pentru că e făcut de o zână, adică, la miezul nopții, ar putea redeveni șaten.

Tony a râs.

— Îmi plac fetele care fac mișto de ele. Ai simțul umorului, văd.

O'Brien era uimită. Nu asta vor toți cei care-și caută partener? Un simț al umorului ieșit din comun?

S-au dus la spectacol, și lui O'Brien i-au plăcut prietenii lui Tony, iar prietenilor lui Tony le-a plăcut de ea, și la douăsprezece fără cinci minute se aflau în colțul străzii pe care locuia O'Brien, și ceasul a bătut ora douăsprezece.

— Crezi că te-aș putea săruta înainte să apară zâna? a întrebat Tony.

A doua zi, O'Brien avea liber. S-a dus la cumpărături, ca toți ceilalți. Și-a cumpărat câteva haine noi, nici una maro. Și niște mâncare mai ca lumea și, în cinstea ocaziei, un set de beculețe colorate.

Apoi bărbatul care avea o tarabă la colțul străzii i-a oferit un brad la preț redus. L-a dus acasă pe umeri. Proprietăreasa a văzut-o venind.

— Văd c-o să-mi umpli toată mocheta de ace de brad, a zis.

— E sezonul, a replicat O'Brien. Mersi pentru sardele. Vreți niște mandarine?

Proprietăreasa a clătinat din cap.

— Și ți-ai făcut ceva la păr.

— Da, a zis O'Brien, dar e un secret.

— Sper că nu e din cauza unui bărbat.

— Nu, e din cauza unei femei, ca să zic așa, a spus O'Brien.

— Nu sunt o persoană cu prejudecăți, a răspuns proprietăreasa. Sunt unguroaică.

A dispărut în salonul ei.

O'Brien tocmai gătea linguini cu sfeclă, într-un tricou roșu și o fustă roșie, când a sosit Tony, cu o sticlă de vin roșu. Și-a pus un braț în jurul ei.

— Deci ți-ai păstrat părul, da?

— Așa se pare, a zis O'Brien.

— Zâna aia – e doar pentru irlandezi, sau îmi poate împlini și mie o dorință?

— Ce-ai dori?

— Să-mi petrec Crăciunul cu tine.

— De asta mă pot ocupa eu, a zis O'Brien.

Au deschis vinul și au băut unul în cinstea celuilalt, dar și pentru Moș Crăciun, și elfi, și zâne, pentru spiriduși și pixeli, oriunde s-ar afla. O'Brien a agățat beculețe colorate la fereastră, și afară noaptea era presărată cu stele.

Budinca
însiropată
cu sherry
a tatei

Tatăl meu s-a născut în 1919; un prunc născut pentru a celebra victoria în război, pe care în curând au uitat să-l serbeze. S-a născut în Liverpool, lângă docuri. S-a lăsat de școală la doisprezece ani și a muncit alături de bărbați adulți, atunci când era de lucru. Era perioada Marii Depresiuni – nu doar în Anglia, ci și în SUA, iar Liverpool era un port important. Cam o treime dintre bărbații apți de muncă din Liverpool erau șomeri.

Erau vremuri ale slujbelor temporare, în care nu se încheiau contracte ferme – te duceai pe chei în zori și sperai să fii ales pentru o zi de muncă plătită, și poate ți se spunea să te întorci și mâine.

Așa că tata n-a crescut cu prea multe, n-avea nici măcar șosete, ceea ce a făcut ca tot restul vieții sale să fie unul dintre acei bărbați neobișnuiți, care ADORĂ să primească șosete de Crăciun. Șosete simple, de lână. Mult mai bine decât să-ți căptușești ghetele cu ziare.

Crăciunul aducea încă o bucurie: budinca însiropată cu sherry.

Asta s-a datorat conservei de cocteil de fructe Del Monte, numele de cocteil venind de la faptul că, atunci când a apărut Del Monte, amestecul de fructe conținea și alcool.

Sarcina tatei, ca docher, era să descarce orice soi de încărcătură (ca Eddie, muncitorul portuar din piesa *Vedere de pe pod*, de Arthur Miller), dar cea mai satisfăcătoare încărcătură era cea alcătuită din alimente, iar cele mai bune alimente erau chestiile pe care le puteai strecura în buzunar, pentru mai târziu; acestea erau conservele.

Așa că, la fiecare Crăciun, mama lui făcea budincă însiropată cu sherry. Și, în 1947, când s-a însurat tata, mâncarea era încă rațională, însă el reușea cum-necum să aibă în fiecare an parte de budinca lui însiropată. Mama lucra

pe atunci la magazinele Co-op, așa că poate de acolo veneau conservele.

Părinții mei erau obsedați de conservele de fructe. În anii '60, doamna Winterson încă avea Bufetul de Război înțesat cu lucruri care ne-ar fi otrăvit dacă le-am fi deschis vreodată. Însă nu erau făcute să fie deschise; erau o poliță de asigurare împotriva invaziei comuniștilor sau a Judecății de Apoi, oricare dintre evenimente ar fi avut loc primul.

Însă mâncam conserve de fructe – mai ieftine decât fructele proaspete – și, până când mi-am luat o slujbă de sâmbătă, la o tarabă de fructe și legume din piață, conservele de fructe au fost răsfățul nostru duminical, iar conservele de fructe ajungeau mereu în budinca însiropată.

Pentru mine, care am crescut în anii '60, budinca însiropată cu sherry era echivalentul Crăciunului. Iar cel care o făcea era tata.

Aveți nevoie de:

blat de tort uscat
biscuiți cu pricomigdale. Opționali, dar de efect.
jeleu. Faceți cam o livră, dintr-un bloc concentrat de gelatină.
fructe. O cutie mare de cocteil de fructe Del Monte.
cremă de șarlotă. O cutie de cremă de șarlotă Bird's.
smântână grasă (puteți folosi o cutie de lapte condensat)
Harveys Bristol Cream Sherry
un tub de bombonele colorate.

Despre blatul uscat: bucătarii la modă v-ar spune să faceți un pandișpan special pentru această budincă – și înțeleg că pișcoturile moi din comerț nu sunt pentru toată lumea. Ideea cu mâncarea e că o mare parte din ea era pe vremuri refolosită, și resturile nu se aruncau. Așa și aici. Un blat

vechi și uscat e tot ce-ți trebuie pentru o budincă însiropată, fiindcă unul proaspăt e umed și devine cleios atunci când torni sherry-ul. Un blat uscat absoarbe alcoolul și rămâne ferm și mulțumit pe fundul vasului. Prin urmare, acum știți.

Metoda

Scoateți cel mai bun vas de sticlă șlefuită de pe ultimul raft prăfuit al bufetului. Sau găsiți unul care să arate bine la o prăvălie de vechituri. Spălați-l.

Așezați blatul uscat, rupt în bucăți mari, pe fundul vasului și un pic în sus, pe margini, ca la budinca din pâine și unt – altă budincă nemaipomenită, făcută din pâine veche.

Sfărâmați câteva pricomigdale, pentru gustul de migdale – puteți folosi niște biscuiți de lux, să zicem Amaretti.

Turnați sherry-ul, trăgându-vă un pic înapoi, dat fiind că aburii unei sticle proaspăt desfăcute de Harveys Bristol Cream îi se cam urcă la cap. Lăsați-le cinci minute, să se îmbibe. Nu beți restul sticlei până când, efectiv, nu mai rezistați.

Turnați cocteilul de fructe. O cutie sau două, cât vreți.

Turnați jeleul lichid peste fructe și pandișpan și lăsați-le în frigider să se închege. În cazul nostru, nu era nevoie de frigider, fiindcă la noi acasă era extrem de frig (vezi Plăcintele cu mere ale doamnei Winterson).

Când jeleul s-a închegat, puteți întinde crema de șarlotă, în strat gros.

Apoi, ca budinca însiropată cu sherry să fie desăvârșită, poșați puțină frișcă în mici rotocoale. (Dacă preferați, o puteți pune cu lingura, dar conul de poșat era o componentă importantă a Angliei din timpul și de după război.) Ăsta e momentul când două cutii de lapte condensat pot înlocui frișca, dar eu nu recomand asta.

Ornați cu bombonele colorate – arată ca niște mini-rulmenți multicolori.

Puneți totul înapoi în frigider și serviți la momentul dorit.

Azi, lumea folosește zmeură proaspătă sau congelată, își face propria cremă de șarlotă și, de obicei, renunță la jeleu. Apoi pune deasupra fulgi de migdale, iar ceea ce iese e o minune.

Însă, într-o zi, te vei trezi cu vreun pandișpan vechi, o cutie de cremă de șarlotă, una de cocteil de fructe, câteva cuburi de jeleu, niște sherry și un pic de frișcă – sau poate chiar o cutie de lapte condensat, dacă ești genul care merge cu cortul. Lucrurile astea se întâmplă.

Și atunci vei ști ce să faci cu ele.

Tata a murit în 2008, dar nu înainte de a-și fi petrecut ultimul său Crăciun pe pământ împreună cu mine.

Dacă mi-ați citit cartea de memorii *De ce să fii fericită când poți fi normală?*, știți deja câte ceva despre acel ultim Crăciun. Avea optzeci și nouă de ani și era prea slăbit ca să doarmă la etaj, așa că l-am instalat pe perne, în fața focului, și am fost sigură că o să moară în noaptea aia de Crăciun. Nu mai mânca nimic, în afară de... da, a vrut o budincă însiropată cu sherry, și nu una sofisticată.

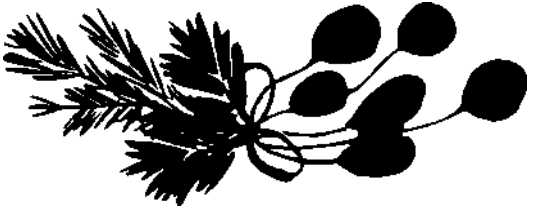
I-am făcut și ne-am uitat la *Toy Story*, la televizor. Trei zile mai târziu, întors la el acasă, în nord, a murit.

Mă gândesc la perioada aia și, fără să fiu sentimentală, sunt sigură că, dacă găsim căi de împăcare cu trecutul nostru – fie că e vorba de părinți, fie că e vorba de parteneri sau de prieteni –, ar trebui să încercăm s-o facem. N-o să fie perfect, o să fie un compromis, și asta nu înseamnă familii fericite sau legături refăcute – adeseori răul e ireparabil și e prea multă

tristețe –, dar ar putea însemna acceptare și, cuvântul cel mare, iertare.

De-a lungul anilor, am învățat, cu durere, că lucrurile pe care le regret în viață nu sunt erorile de judecată, ci faptul că nu am știut să gestionez bine anumite sentimente.

Așa că mă bucur de acel ultim Crăciun cu tatăl meu – nu fiindcă a rescris trecutul, ci fiindcă ne-a rescris finalul. Povestea, cu toată suferința și uneori oroarea ei, nu s-a sfârșit tragic; s-a sfârșit cu iertare.

AL DOILEA CEL MAI BUN PAT

Există lucruri care nu pot fi explicate? Și dacă sunt, cum le explicăm?

Cea mai bună prietenă a mea, Amy, a plecat vara asta din oraș, ca să trăiască la trei ore distanță de aici, într-o casă veche și părăginită, fără încălzire. Ea și soțul ei, Ross, vor să aibă copii. Ross are cu zece ani mai mult decât Amy; când s-au căsătorit, avea casa lui și o firmă IT de succes, iar visul lui a fost mereu să-și crească viitorii copii la țară, așa cum a crescut și el.

Amy e moașă, și spitalul local s-a bucurat s-o angajeze. Ross poate lucra în general de-acasă, atâta timp cât are conexiune la satelit și, în timp ce Amy a aranjat casa, el și-a petrecut vara instalând stâlpul pentru antena de satelit.

De Crăciun, erau gata de petreceri și primit musafiri, așa că mi-am făcut bagajul, m-am urcat în mașină și am plecat. Mă bucuram să plec. Relația în care mă aflam eu nu evoluase la fel de bine. Știu că Amy speră să se întâmple ceva între mine și Tom, fratele mai mic al lui Ross. L-am cunoscut pe Tom, și cred că e gay.

Am ajuns ultima. Orientarea în spațiu nu e punctul meu forte, iar mașina mea e prea veche și prea ieftină ca să-i pot

pune GPS. Drumurile înghețate și pline de cotituri nu mă lăsau deloc să măresc viteza, și a trebuit să încetinesc la fiecare intersecție, pentru a urma ruta printată, aflată pe scaunul pasagerului.

Când am ajuns, în fine, la destinație, Amy tocmai scotea cina din cuptor, iar Ross m-a condus la etaj, ca să-mi las bagajele și să mă împrospătez.

— Ți-am rezervat camera asta. Îi spunem Al doilea cel mai bun pat[1]. Noi stăm în dormitorul matrimonial, chiar în capătul holului. I-am instalat pe băieți la etajul următor, ca să nu-ți stea în cale.

Camera era mare și pătrată și avea un bovindou ce dădea către spatele casei. Era călduroasă și bine luminată, cu un covoraș pufos pe podeaua din lemn lustruit și un birou la fereastră. Patul era cu baldachin.

— Patul era aici când am cumpărat casa, a zis Ross. E aici din 1840, cel puțin așa mi s-a spus. Nu te teme, i-am cumpărat saltea nouă.

De jos s-a auzit bătaia unui gong.

— Și ăsta era aici când am luat casa, a continuat Ross. Îmi place la nebunie.

A plecat, și eu m-am spălat pe față, m-am pieptănat și mi-am pus o cămașă mai subțire. Era aproape zăpușeală aici. Nu mă așteptasem la așa ceva, la țară. M-am uitat în jurul meu și am zâmbit. Eram întâmpinată cu tot confortul. Am început să mă relaxez după atâta condus.

La cină, Tom și Sean m-au îmbrățișat și au vrut să afle tot ce făcusem de la ultima noastră întâlnire. Tom lucrează la televiziune, iar Sean e fratele student al lui Amy, vrea să

1. Trimitere la testamentul lui William Shakespeare, care i-a lăsat soției sale Anne Hathaway „al doilea cel mai bun pat, împreună cu alte obiecte de mobilier".

devină medic. Toată familia lor se ocupă cu medicina. Amy nu s-a făcut doctoriță nu fiindcă n-ar fi deșteaptă, ci fiindcă iubește prea multe lucruri în viață. E pasionată de olărit și de gătit și vrea să devină mamă, și știe, fiindcă i-a văzut pe amândoi părinții ei, cât de mult timp trebuie să investești ca să devii un medic bun.

O iubesc pe Amy. Ea tocmai își începea studiile de biologie când eu eram în ultimul meu an la istorie. Ne-am împrietenit imediat. Mi-e foarte greu acum, că s-a mutat la țară. Mi-a fost greu și când s-a măritat cu Ross. Dar suntem bine. Ross poate fi cam supărăcios uneori – e genul posesiv –, dar, una peste alta, ne înțelegem bine.

În bucătărie, Amy s-a întins să mă îmbrățișeze; sunt cu aproape un cap mai înaltă decât ea. Mi-a făcut mare plăcere s-o revăd. E ca și cum ar fi o părticică din mine.

La masă, în timp ce toată lumea vorbea simultan, ne-am făcut planurile pentru Crăciun – ce filme vrem să vedem, ce jocuri vrem să jucăm. Peste o zi sau două veneau niște oameni din sat, ca să-și cunoască vecinii.

Pe la ora 11, căscam de-mi trosneau maxilarele. Trebuia să merg la culcare rapid.

— Ți-am pus o sticlă cu apă caldă în pat, a zis Amy.

— Ca pe vremuri, am spus, gândindu-mă cum era când împărțeam același apartament, înainte ca Amy să se mute cu Ross.

Când am părăsit camera, toată lumea mi-a spus noapte bună. În afară de Ross.

Aproape aținisem, când i-am auzit pe ceilalți urcând scările. Afară nu se auzea nici un sunet. Părea că nu există nici o șosea. Nici oameni. Am adormit adânc.

Oare cât era ceasul când m-am trezit? Ceasul și telefonul meu se aflau pe birou, unde le lăsasem. Tot ce știam era că încă nu se trezise nimeni.

Stătusem culcată pe spate, și acum m-am răsucit pe o parte.

Lângă mine se mai afla cineva.

Mi-am întins mâna. Da. Mai era cineva lângă mine, în pat.

Stătea nemișcat. Indiferent cine ar fi fost, purta pijamale groase din flanel sau o cămașă de noapte groasă. Și, din nou, indiferent cine ar fi fost, era rece. Îi auzeam respirația. Lentă, adâncă, neregulată.

Întrerupătorul se afla pe perete. Ușor de găsit când mă strecurasem în pat și stinsesem lumina. Acum, mâna mea aluneca pe perete, însă nu reușeam să găsesc întrerupătorul.

Inima îmi bătea tare, dar mă simțeam stăpână pe situație. Indiferent cine ar fi fost, dormea.

M-am dat jos din pat cu grijă. Imediat, am început să tremur. Camera era absolut înghețată. M-am dus la fereastră, am deschis draperiile și m-am uitat afară, în grădină. Nu-l mai văzusem până acum dar în fața mea se aflau stâlpul de antenă al lui Ross și întăritura de pământ de la baza lui. O semilună proiecta o foarte vagă lumină în interiorul camerei.

Fără să vreau, m-am întors și m-am uitat spre pat. Da, era o siluetă umană ce zăcea pe spate, m-am gândit, deși cuvertura era trasă până sus și capul se afla în umbră. Silueta era lunguiață și subțire. Nu era a unei femei.

Oare era Sean? Tom? Oare unul dintre băieți stătuse până târziu și se îmbătase, apoi nimerise în camera greșită?

Asta era camera mea, nu-i așa? Da, îmi vedeam bagajele. Atunci, nu fusesem somnambulă. Oare musafirul meu era somnambul?

Însă temperatura cumplit de scăzută din cameră m-a făcut să mă îndepărtez de fereastră și să-mi trag repede pe mine halatul aruncat pe un scaun, după care am ieșit pe ușă și am coborât scările.

Casa era tăcută. Nu se auzea nici un sunet de nicăieri, decât, poate, cineva sforăind. M-am dus la bucătărie și am aprins lumina. Normal. Totul era normal. Zumzetul frigiderului. Luminița mașinii ce semnaliza că terminase de spălat vasele. Masa strânsă. Ceasul mare de pe perete, ce ticăia și indica ora 4 dimineața.

Am deschis frigiderul, mi-am încălzit lapte. Am mâncat biscuiți cu ciocolată. Am făcut toate lucrurile pe care le faci iarna, în toiul nopții, când ai insomnie sau ești speriat.

Și apoi m-am ghemuit pe o canapea veche, sub haina cuiva, și am adormit.

Iată ce-am visat.

Sunt într-o drogherie. Rafturile sunt înțesate cu borcane de sticlă pline cu ierburi, prafuri, substanțe granulate, lichide. E și un cântar de alamă, cu contragreutăți puse una peste alta. Un bătrân cântărește o substanță pe cântar. O toarnă într-o pâlnie de hârtie, îi răsucește capetele și i-o întinde femeii aflate în fața lui. E tânără, bine îmbrăcată, are bonetă și o față neliniștită.

— Asta-i tot?

— E tot ce-ți permiți.

— Pentru numele lui Dumnezeu!

Bătrânul se uită la ea, rânjește.

— Și tu ce-mi dai în schimb?

Tânăra se cutremură, ia hârtia și părăsește prăvălia.

M-a trezit Amy, care m-a scuturat ușor de umăr, în timp ce stătea deasupra mea cu o cană de cafea.

— Sally? Ce s-a întâmplat?

M-am ridicat în capul oaselor, înțepenită și chiaună.

— Cineva s-a băgat lângă mine, în pat.

Amy s-a așezat pe marginea canapelei.

— Poftim?

— Indiferent cine era, s-a încotoșmănat bine în pijamaua de flanelă și nici nu m-a salutat. Dar a fost ciudat. Cred că unul dintre băieți a nimerit în camera greșită. Au stat până târziu și-au băut?

— Hai să urcăm, a zis Amy.

Ne-am întors împreună la etaj. Cineva umplea cada cu apă. Am deschis ușa de la camera mea.

— Doamne, ce ghețărie e aici! a zis Amy. Îl pun pe Ross să se uite la calorifer. Am instalat un boiler nou.

Ne-am uitat la pat. Era gol.

Pe partea mea era clar că se dormise, așternuturile fuseseră date la o parte când mă dădusem jos în toiul nopții. Draperiile erau pe jumătate trase, așa cum le lăsasem. Lucrurile mele se aflau în cameră. Cealaltă parte a patului era neatinsă. Așternuturile erau întinse. Perna era umflată.

Amy a înconjurat cele trei laturi libere ale patului.

— Îmi pare rău să-ți spun, draga mea, dar cred c-ai visat. Era ceva legat de Tom?

— Nu! am zis. Ce jenant.

Am început să râdem. M-a îmbrățișat.

— Hai, somnambulo. Un sendviș cu bacon?

— Lasă-mă să fac un duș; cobor într-un sfert de oră.

M-am dus la baie. Toate lucrurile erau cum le lăsasem. Nu exista nici un semn al vreunei alte prezențe umane în afară de a mea.

La micul dejun, Amy le-a povestit celorlalți despre aventura mea nocturnă. S-a făcut mult mișto pe seama mea, dar nu-mi pasă. Eram ușurată că e ziuă și că sunt cu prietenii mei. Aveam de gând să plecăm într-o plimbare înviorătoare, să tăiem crengi cu care să decorăm casa.

Tot ce văzusem noaptea trecută din peisajul de țară fusese la lumina farurilor. Acum, în soarele orbitor de iarnă, îmi dau seama de ce le place oamenilor chestia asta. E curat, aerul miroase a pin și a fum de lemne. Pădurea se află foarte aproape de casă. Amy are coșuri și sfoară și vrea să tăiem ilice și tot ce mai găsim.

Băieții sunt cu Amy; o să se cațere în stejari, să ia niște vâsc. Amy începe să desprindă iedera de pe copacii străvechi.

— Ia niște conuri de pin, vrei, Sally? Sunt o mulțime la marginea pădurii.

Pornesc spre lizieră și încep să scotocesc după conuri căzute pe jos.

E o treabă care-mi face plăcere, și sunt absorbită. Îi aud pe ceilalți un pic mai departe de mine, dar nu-i văd.

În curând, în căutarea mea după conuri, intru tot mai adânc în pădure.

E atât de frumos! Crengile copacilor sunt aplecate sub povara gerului de azi-noapte. E o țară a minunilor de iarnă și mă simt ca într-o felicitare de Crăciun.

Probabil că m-am rătăcit, fiindcă în fața mea, printre copaci, se află o casă micuță, ca o colibă făcută din piatră. Pornesc spre ea, din pură curiozitate, și cizmele mele lasă urme proaspete și curate în zăpadă. Îmi voi regăsi ușor drumul înapoi.

Coliba asta era o căsuță de mult abandonată, cu coșul căzut într-un maldăr de cărămizi, lângă fereastra spartă.

Țiglele acoperișului erau încă intacte, și la intrare era o ușă de lemn, acum argintie de vechime și umezeală. M-am uitat pe fereastra murdară. O plită de fontă era fixată într-un perete, cu două ustensile vechi atârnând în cuie, deasupra ei.

Am înconjurat casa. O altă fereastră. De data asta, spre un dormitor. În mijlocul camerei se afla un pat cu tăblie metalică, iar pe perete, un desen aproape distrus, înfățișând o siluetă îngenuncheată în fața crucii. Pe desen scria: IARTĂ-I PE INTRUȘII NOȘTRI.

M-am cutremurat. Victorienii iubeau umbra, iar această căsuță era construită în umbra a doi molizi uriași. Probabil că nu se prea bucura de lumină, nici măcar vara.

Destul. E timpul să-mi iau coșul și să mă alătur celorlalți.

Am pornit înapoi, pe urmele mele. Erau ușor de urmat, deși mi se păreau mai depărtate decât îmi aminteam. Însă eu n-am deloc simțul orientării. Și totuși, am simțit că mă îndepărtez de casă.

Lumina zilei se stingea încet. Aerul proaspăt și tăios se mai îmblânzise și se mai înmuiase. De pe crengile de deasupra mea se prelingeau fărâme umede de gheață. Eram bocnă.

În fața mea am văzut două porți ruginite de fier, dintre care una se legăna în balamale ca un braț de macara rupt.

Am înaintat. Am intrat pe porți. Pământul era năpădit de buruieni, plin de rugi țepoși și fără frunze și de ferigi maronii boțite. De ambele laturi ale cărării de piatră spartă se afla câte un șir de arbori de tisă, înconjurați de mesteceni și platani pe care nu-i plantase nimeni.

Era un cimitir.

Am ieșit în fugă; cum de ajunsesem aici? În timp ce fugeam, am văzut că pe pământ nu era decât un rând de urme, iar acestea duceau către cimitir. M-am oprit să-mi trag su-

fletul, să încerc să înțeleg. Îmi urmasem propriii pași, lăsând un al doilea rând de urme. Unde erau?

Ai cui erau pașii pe care-i urmasem?

Mergeam grăbită, sărind peste bușteni căzuți, sperând să aud vreun sunet care să mă ajute. În cele din urmă, am auzit trecând o mașină. Zgomotul m-a condus la un gard ce mărginea șoseaua. Am sărit peste gard, simțindu-mă ușurată și ridicolă. De ce mi-era atât de frică? Ceilalți aveau să mă găsească în curând. Era doar un cimitir părăsit.

Apoi m-am gândit la urmele de pași.

Ajungând la o cotitură a drumului, am văzut un pod de piatră și am zis, Slavă Domnului, cu voce tare. Mersesem cu mașina pe drumul ăsta. Cotitura spre casă se afla la mai puțin de doi kilometri.

La prânz, în timp ce mâncam lasagna, am încercat să le explic celorlalți ce se întâmplase. Băieților li s-a părut amuzant. E o chestie a bărbaților să transforme orice lucru inexplicabil într-o glumă?

Ross a fost mai înțelegător. El explorase pădurea. Știa de căsuța abandonată.

— Asta a fost odată o moșie în toată regula, a zis el, cu pământ și oameni care se ocupau de el. Căsuța aia era a grădinarului. Însă n-a mai locuit nimeni acolo din anii '30. Atunci a fost împărțită moșia. Între moștenitori, mă gândesc. Căsuța n-are nici un fel de utilități, iar apa vine de la un puț.

— Nu-i a noastră, a zis Amy. Pădurea aparține Fondului Național Forestier.

— E și un cimitir abandonat acolo, am zis.

Sean a fluierat încetișor.

— Mi-ar plăcea să-l văd. Îmi plac lucrurile vechi, care te bagă în sperieți.

— Mie nu mi-a plăcut, am zis.

— Te-ai uitat la pietrele funerare? Soția iubitoare a lui Albert, chestii de genul ăsta?

— Am fugit... Ți-am zis doar, am fugit!

— Chiar te-ai speriat, nu-i așa? a întrebat Amy.

Mi-a înconjurat umerii cu brațele.

— În după-masa asta mergem în sat, să ne facem provizii pentru Crăciun. Și nu ne mai îndepărtăm unii de alții.

— E și vreo cârciumă acolo? s-a interesat Tom.

— Sigur că e și o cârciumă, a zis Ross. De ce crezi că ne-am mutat aici?

E atât de simplu cu ei; căldura lor, plăcerea de a se afla în noua lor casă și unul cu altul. Și vreau să fiu aici de Crăciun. Nu vreau să mă comport ca o victoriană isterică din pricina vaporilor de lampă.

Însă în timp ce Tom strânge masa și eu pun vasele în mașina de spălat, iar Sean și Ross aduc și mai multe lemne de foc pentru seara asta, și Amy s-a dus să scoată mașina din garaj, n-am decât un singur gând în minte: nu m-am speriat singură. Ceva sau cineva m-a speriat.

— O să-ți arăt satul, a zis Amy când a oprit mașina în fața cârciumii. E o stradă ca pe vremuri, cu mici prăvălii. Există o măcelărie, o brutărie...

— Un lumânărar... a zis Tom.

— Nu. Dar uite la farmacia asta din alte timpuri. Mai vezi astăzi așa ceva? Sally? Ce s-a întâmplat?

Scosesem un mic țipăt.

Mă uitam șocată la fereastra curbată a vitrinei în formă de bovindou, cu litere gravate. Prin fereastră, vedeam borcanele de sticlă așezate pe rafturi, până sus.

— Au și un cântar mare de alamă aici, nu-i așa?

— Da… a zis Amy.

— Dar nu înțelegi? Ăsta a fost visul meu. Ți-am spus. Drogheria.

— Ai căutat satul pe net, asta-i tot, a zis Ross, și ai visat asta fiindcă stăm într-o casă mare și ciudată, la mama naibii. Mintea îți joacă feste.

— N-am căutat satul pe net, Ross.

Am intrat. Când am deschis ușa, clopoțelul a sunat și am fost sigură că am să-l văd în față pe bătrânul specialist în ierburi, scund și cu favoriți, și el o să rânjească la mine. În locul lui, am fost însă întâmpinată de o femeie durdulie, în halat alb. Cântărea bomboane de tuse dintr-un borcan.

Amy a venit în spatele meu.

— I-am trimis la cârciumă, a zis. O să cumpărăm noi de mâncare. Sally, ce s-a întâmplat?

— Nu s-a întâmplat nimic, i-a spus Ross lui Amy când ne-am dus să-l luăm o oră mai târziu și se aflau amândoi împreună în mașină, în timp ce Sean și Tom jucau fotbal de masă. Aș vrea să se calmeze. Nu vreau stafii și strigoi toată vacanța de Crăciun.

— N-ai fi vrut să vină, nu-i așa? a întrebat Amy.

— E prietena ta. Poți invita pe cine dorești.

— Da, e prietena mea, și aș vrea să accepți asta.

— Am făcut tot ce mi-a stat în putință. Dar are mereu nevoie de atenție.

Am ieșit de la toaletă. I-am văzut certându-se. Știam că din cauza mea. Lui Ross nu-i plăcuse niciodată relația lui Amy cu mine. Nu-i plăcea că stăteam pălăvrăgind non-stop în patul ei mare, sau că în weekend leneveam toată ziua în halate și ne uitam la filme. Era disperat ca Amy să se mute cu el – să fie împreună, firește. Și să nu fie cu mine, asta era esențial.

Știu, sunt cam rea.

Când ne-am întors, Ross ne-a târât pe toți în spatele casei, să-i vedem stâlpul de satelit. Săpaseră o groapă imensă, ca să-l fixeze în pământ. Avea vreo șapte metri înălțime, iar antena, vreo doi.

— Ce-i ăsta? a întrebat Tom. Simbolul tău falic?

— Nu e deloc semnal, a zis Ross. Probabil primesc semnalul de la vreun satelit artificial de pe cer.

— S-ar putea să primești mai mult decât ai cerut, a zis Tom. Ți-ai putea lansa propriul tău post TV cu chestia asta.

Lângă movila uriașă de pământ excavat se afla o scară de piatră ce nu ducea nicăieri.

— Am dat peste ea în timp ce săpam, a zis Ross. Probabil că aici erau beciuri. Poate o ghețărie.

— *Ajută-mă.*

— Poftim? Ai zis *ajută-mă.*

— Nu, n-am zis.

Ross m-a privit fix.

— Ba da, Sally, ai zis. Orice-ai avea de gând să faci, încetează, OK?

A plecat. Tom rămăsese deoparte, stânjenit.

— Nu-l lua în seamă. E un om cu toane.

Și-a trecut brațul în jurul trupului meu.

— O ciocolată caldă?

Restul zilei și seara au decurs destul de bine. Buna dispoziție a lui Tom și Sean a compensat din plin starea proastă a lui Ross, iar Amy a hotărât să-l ignore. La ora de culcare, s-a oferit să vină sus cu mine, să verifice camera.

Am deschis ușa. Întinsă în pat, clar definită sub așternuturi, se afla o siluetă.

Amy s-a dat înapoi. Eu am înțepenit. Silueta nemișcată a cui? Sau a cărui lucru?

Amy mi-a luat mâna și ne-am întors direct în bucătărie, unde Tom și Sean n-au mai reușit să-și păstreze mina serioasă mult timp.

Tom a ridicat mâinile.

— OK, OK, am pus o pernă în pat. Scuze.

Amy a aruncat cu o pernuță în el. Ross a ridicat privirea.

— Ai primit suficientă atenție pe ziua de azi, Sally?

L-am întrebat pe Tom:

— Așa ai făcut și azi-noapte?

El a clătinat din cap.

— Evident că nu.

M-am urcat în pat. Amy m-a sărutat de noapte bună și a închis ușa în urma ei. Odaia părea în regulă. Absolut în regulă. Și am adormit.

Am visat că mă aflam în dormitorul meu și stăteam la fereastră. În pat era culcată o siluetă, iar tânăra pe care o văzusem în drogherie stătea aplecată deasupra ei, cu un pahărel în mână.

— Ridică-te, Joshua; trebuie să bei asta.

Silueta a dat să se ridice. I-am văzut brațul emaciat. Chipul îi era ca de ceară.

— Trebuie să prinzi puteri. Trebuie să te luăm de aici.

Silueta n-a zis nimic. A băut cu greutate tinctura.

M-am trezit. M-am întors pe o parte, îngrozită. În pat nu era nici o siluetă. M-am culcat pe spate, cu inima bubuindu-mi. Ce se întâmpla?

A doua zi, Sean mi-a propus să-i arăt cimitirul. Nu voiam s-o fac, dar mă simțeam aiurea și isterică și m-am gândit că mi-ar face bine, ar fi ca atunci când prinzi un păianjen pe care-l urăști.

Am pornit și, după aproape un ceas de rătăcire fără țintă, am văzut poarta. Comportamentul franc și firesc al lui Sean era liniștitor. A intrat direct, mai departe decât o făcusem eu, și a început să mătură cu mâna mușchiul și chiciura de pe pietrele funerare cavernoase, pentru a citi inscripțiile.

— Vizitez des cimitirele, a zis. E felul meu de a înfrunta moartea.

Mi se pusese un nod în gât, iar plămânii mei opuneau rezistență aerului rece. Mă simțeam amețită. Respiră adânc. Respiră adânc.

Sean era departe în fața mea acum. Dimineața era senină. Totul fusese doar în imaginația mea bolnavă. Și atunci, pe pământ, am văzut urme de pași. Nu ai noștri.

Urmele de pași duceau spre un mausoleu. Un soi de cavou de familie. Probabil că fusese un cavou frumos la vremea lui. Acum era distrus, bătut de vreme și invadat de ferigi. Pe pragul de sus al ușii se putea citi scris: FAMILIA WILLIAMSON. FIE-LE ȚĂRÂNA UȘOARĂ.

Urma înșirarea obișnuită de nume – Augustus, soț iubitor al... Evangeline, soție devotată. Arthur, ucis în luptă. Și apoi am citit un nume care mi-a captat atenția: Joshua, 22 de ani, decedat în 1851, și sora lui, Ruth, 25 de ani, decedată în 1852.

Sean a venit lângă mine. Prezența lui mi-a dat curaj și am mai înaintat puțin, spre un șir de pietre funerare mai mici, fără îndoială, morminte de copii. În timp ce mă aplecam, am văzut o tăbliță de piatră zăcând într-o parte. Cineva sculptase în ea – de mână, cu o daltă, grosolan – EL NU E AICI.

Am sărit ca arsă.

— Sean?

El a venit și s-a uitat.

— Înseamnă doar că sunt cu Isus sau în ceruri. Care-i problema?

— Mai e un șir de urme de pași în zăpadă.

Sean s-a întors pe drumul pe care veniserăm.

— Nu, Sally, sunt doar urmele tale și ale mele.

Avea dreptate.

Vedenii și boli ale minții. Ce se întâmplă cu mine?

— Știi care-i problema cu Sally? a întrebat-o Ross furios pe Amy, drept în față. Te voia pentru ea.

— N-am fost niciodată iubite, a protestat Amy. Și dacă am fi fost, ce? Ce-ar fi fost? Nu poți suporta ideea că două femei ar putea avea o relație intimă?

— E o chestie clasică, a zis Ross. E reprimată, e plină de ciudă. Mereu m-a urât.

— Te place, a zis Amy simplu. Nu e vina ei că e mai înaltă decât tine.

Ross și-a trântit paharul pe masă.

— Vrea să ne distrugă Crăciunul, fiindcă noi i-am distrus viața.

— Evident că nu i-am distrus deloc viața!

Se pare că nu m-au văzut intrând pe ușa bucătăriei. Nu și-au dat seama că-i aud.

Îmi ardeau obrajii de jenă și de furie. Ar trebui să mă duc acasă. Ar fi mai bine să-mi petrec Crăciunul în apartamentul meu, cu o conservă de supă, decât așa.

Pentru a evita să traversez bucătăria, am înconjurat casa, până la ușa din spate. Acolo se aflau stâlpul lui Ross și scara de coșmar stil Piranesi, care nu ducea nicăieri.

Am rămas în picioare în vârful scării, privind în jos, încă încremenită de ce auzisem. Oare Ross avea dreptate? Oare eram geloasă pe el? Dacă ea e fericită, sunt și eu fericită.

Cred asta. Dar, în adâncul sufletului? Oare o voiam pe Amy pentru mine? Oare nu mă cunosc deloc?

Ajută-mă!

M-am răsucit pe călcâie. Nu era nimeni. Cine a zis asta? O voce de femeie. O auzisem și mai devreme. Am revăzut în minte imaginea pașilor – mai întâi, de la căsuța distrusă la cimitir, apoi în curtea cimitirului, pașii ce mă duseseră spre cavoul familiei Williamson.

Ajută-mă!

Erau pași de femeie. De-asta crezusem că sunt ai mei.

Am coborât treptele de piatră ce păreau că nu duc nicăieri. Însă duceau undeva. Aveam cumplitul sentiment că, dincolo de intrarea de cărămidă în ceea ce Ross crezuse că e o ghețărie sau o pivniță nefolosită, se afla un secret, un secret îngrozitor. Un secret ascuns în negura timpului, în ideea de a rămâne ascuns pe vecie, până când Ross își instalase aici stâlpul.

Și îmi închipuiam ce-ar spune toți dacă i-aș ruga să-l scoată la lumină.

Nu. Nu te băga. Fă-ți bagajul. Pleacă. Nu te mai întoarce niciodată.

Am intrat în casă. La capătul scărilor, m-am intersectat cu Amy. Părea foarte bucuroasă să mă vadă.

— Am făcut plăcintă cu mere. Hai să bei un ceai.

— E și Ross?

Ea s-a încruntat.

— Nu începe și tu. E Crăciunul, pentru Dumnezeu.

— Tocmai voiam să-mi fac bagajul, am zis. Ar fi mai bine să plec. V-am auzit… mai devreme… Eram la ușă.

Amy a oftat din rărunchi.

— Îmi pare rău. Știu că nu e vina ta. Doar că, ce să zic, te-ai purtat un pic ciudat zilele astea. I-am spus că ești doar obosită și că e o casă mare și veche aflată la mama naibii. E ușor să-ți închipui diverse. Până și Sean s-a speriat la cimitir.

— Da?

— Nu mă lăsa să-mi petrec Crăciunul cu trei bărbați idioți, chiar dacă-i iubesc pe fiecare în parte, în alt fel.

— Dar cred c-ar fi bine să plec.

— Mai rămâi o noapte. Dacă ții morțiș să pleci, pleacă dimineață. O să te rătăcești în bezna asta. Și diseară avem musafiri.

Și-a pus brațul în jurul meu. Am încuviințat.

Probabil că Ross se hotărâse să facă un efort, fiindcă cina a fost destul de plăcută, iar David și Rachel, vecinii din sat, erau veseli și sociabili. În timp ce ne îndreptam spre focul din living, i-am întrebat dacă știu istoria casei.

— Vrea să știe dacă e bântuită, a zis Sean.

Toată lumea a râs.

— Va trebui să te dezamăgim, a spus Rachel. Nu există nici cal fără căpățână, nici un preot devenit strigoi. Familia Williamson a construit casa în jurul anului 1800 și a locuit aici vreo cincizeci de ani, până când neamul lor s-a stins.

— Joshua Williamson, am spus.

— A citit inscripțiile de pe pietrele funerare, a zis Sean.

— Da, așa e, a încuviințat David. Moșia a fost moștenită de o altă ramură a familiei și, prin anii '60, nu mai rămăsese prea mult pământ, iar ceea ce vedeți aici, casa asta și grădina ei generoasă au tot fost cumpărate și vândute de atunci. Îmi

cunosc istoria locurilor, așa că, dacă ar mai fi și altceva de spus, ți-aș spune.

— Vezi, Sally? a intervenit Amy, aruncându-și picioarele peste ale mele, pe canapea. O să dormi bine la noapte.

Și am dormit. Până pe la ora 3. M-am trezit cu dinții clănțănindu-mi. Eram înghețată bocnă. Mi-am frecat între ele degetul mare și arătătorul și n-am simțit nimic. Trebuia să mă dau jos din pat.

M-am ridicat cu greu și m-am chinuit să pun picioarele pe podea. Nu simțeam nimic. Dormitorul era învelit în gheață, ca într-un giulgiu. De tavan atârnau țurțuri, cu vârful spre mine, ca niște sulițe otrăvite. Podeaua strălucea precum gheața. Clănțănind din dinți și tremurând cumplit, abia mișcându-mă, cu picioarele înțepenite, m-am dus la fereastră. Draperiile erau trase și înghețate, ca niște cascade încremenite. M-am uitat afară.

Jos, lângă stâlp, pe treptele de piatră abandonate, o siluetă era împinsă cu efort într-o deschizătură aflată în umbră. Știam că era silueta înaltă pe care o văzusem în patul meu. Doi bărbați se luptau cu ea. La capătul treptelor, în genunchi, implorând, se afla tânăra pe care o văzusem în primul meu vis.

A ridicat privirea, drept spre fereastra mea. M-a văzut.

Ajută-mă.

Însă lumea se întunecă. E prea târziu.

Amy s-a trezit, fără să știe de ce. Ross era adormit lângă ea. Casa era cufundată în tăcere. A rămas culcată câteva clipe, cu ochii în tavan. Îi era frică și nu înțelegea de ce. S-a dat jos din pat, și-a găsit halatul și a ieșit pe palier. S-a dus în camera lui Sally și a deschis ușa.

A simțit frigul ca pe o arsură.
— SEAN! SEAN!

Sean și Tom au scos-o pe Sally din dormitor și au așezat-o lângă foc.
— Abia dacă mai are puls, e înghețată bocnă, trebuie să-i încălzim rapid zona pieptului. Amy! Fă-i frecție la picioare! Tom, mâinile! Ross, cheamă ambulanța! Sally! Ne auzi? Sally? Sally?

Ambulanța a sosit într-o oră și, la momentul acela, eram deja conștientă. Pulsul mi se accelerase. Prinsesem puțină culoare. Amy îmi tot dădea să beau apă caldă. Tom mă ținea strâns lipită de trupul lui, iar căldura vieții pe care o emana mă readusese din morți, sau așa părea.
— Ce s-a întâmplat? a întrebat Amy. Nu înțeleg.
— El nu e aici, am zis.
— Cimitirul, a spus Sean.
— Trebuie să deschidem pivnița de la capătul scărilor, am zis.

A doua zi dimineață, Ross, Sean și Tom s-au dus la bolta de cărămidă, înarmați cu ciocane și dălți. Mortarul de var și cărămizile moi de argilă erau vechi și jilave, așa că au cedat imediat. Două ore mai târziu, făcuseră deja o gaură suficient de mare cât să intri prin ea. Ross și-a luat lanterna și a intrat. Tom și Sean l-au urmat. Amy și cu mine ne-am strâns una în alta, la capătul scărilor.
L-am auzit pe Sean zicând:
— Amândouă sunt femei.

Era o ghețărie. O ghețărie ce fusese transformată în cameră – dacă un cavou poate fi numit cameră.

Înăuntru se afla un pat grosolan. O masă și un scaun. Un sfeșnic. Două lumânări ce nu fuseseră niciodată aprinse. Un ulcior gol, un caiet. Și două trupuri, care se descompuneau rapid la contactul cu aerul.

Caietul istorisea povestea.

Joshua Williamson fusese, de fapt, o femeie. Fusese crescută ca băiat, urmând să fie moștenitorul moșiei Williamson. Era neobișnuit de înaltă pentru o femeie – mai ales conform standardelor anilor 1840 –, dar nimeni dintre cei apropiați nu cunoștea adevărul. Tatăl ei se căsătorise pentru a treia oară, hotărât să facă rost de moștenitorul de care avea nevoie, pentru ca moșia să nu ajungă pe mâna vărului său. Ce s-ar fi întâmplat cu Joshua dacă ar fi reușit nu e clar. Dar soarta avea să-i fie pecetluită mai curând decât se aștepta.

Joshua se îndrăgostise de fiica grădinarului și-și anunțase intenția de a se căsători cu ea. „Am trăit ca un bărbat; de ce să nu și iubesc ca un bărbat?"

Pentru a împiedica asta, tatăl lui a început să-l otrăvească zilnic cu mercur. Nu pentru a-l ucide, se pare, ci doar pentru a-l slăbi și a-l îmbolnăvi, făcându-l astfel să se răzgândească. Însă dozele de mercur s-au dovedit fatale și, în ultimele faze de dezintegrare fizică, Joshua se hotărâse să spună adevărul despre situația sa. Sora lui, Ruth, plecase să cheme avocatul.

A fost prinsă și adusă înapoi acasă.

Joshua, s-a răspândit vestea, murise de TBC. Tatăl său, disperat la gândul că cineva i-ar fi putut examina trupul, îl ascunsese în ghețărie și zidise intrarea, lăsându-l să moară acolo. Tânara sa iubită, fiica grădinarului, a fost luată și ea cu forța și zidită acolo, împreună cu el. Apoi locul a fost

acoperit cu pământ și nivelat. Zăcuse așa, netulburat, mai bine de o sută cincizeci de ani.

Doar două persoane știuseră povestea – Williamson însuși, și Ruth. Ruth murise în anul următor.

Tom m-a condus înapoi în oraș.

— Nu văd cum ar mai putea rămâne în casa aia. Tu ce zici?

N-am răspuns nimic. Dacă nu răspunzi, cel care a vorbit va vorbi iar.

— M-am gândit că aș putea să fac un documentar despre asta, să aflu toată povestea. Ce părere ai?

N-am răspuns nimic.

— Nimic din toate astea nu s-ar fi întâmplat dacă n-ar fi fost Ross și stâlpul lui nenorocit.

— A fost vina mea, am zis.

— Oricare dintre noi ar fi putut sta în dormitorul ăla.

— A fost vina mea.

— Nu te învinovăți, Sally. Ai chef să ieșim la un restaurant chinezesc de Crăciun?

Tom s-a întins și m-a bătut ușurel pe dosul palmei. I-am luat mâna în mâna mea.

— Bunica mea se numea Williamson, am zis.

Colțunașii
chinezești
de la
Shakespeare
and Company

răciunul înseamnă comunitate, colaborare, sărbătoare. Trăit cum trebuie, Crăciunul poate fi un antidot la mentalitatea După mine potopul, care a rebotezat capitalismul drept neo-liberalism. Mallul nu e adevărata noastră casă, însă nu e nici spațiu public, pentru că, în timp ce librăriile, parcurile, terenurile de joacă, muzeele și sălile de sport dispar, pentru mulți, mallul, cu falsa lui amicalitate, este singurul spațiu public rămas, în afară de străzi.

Cred că am putea cu toții recupera spiritul Crăciunului – mai puține cumpărături, mai multe daruri, mai puține cheltuieli, mai mult timp pentru prieteni, inclusiv bucuria de a găti și de a mânca împreună, și mai mult împărțit cu ceilalți din ceea ce avem.

Deasupra intrării în librăria Shakespeare and Company e o tăbliță pe care scrie: „Fiți omenoși cu străinii, pentru că ei ar putea fi îngeri trimiși pe pământ". Librăria Shakespeare and Company există la Paris din 1919. Creată de legendara Sylvia Beach, din Pennsylvania, librăria a devenit o a doua casă pentru toți acei americani interbelici faimoși – Gertrude Stein, Hemingway, Ezra Pound, F. Scott Fitzgerald. Beach a fost prima editoare a romanului *Ulise* de James Joyce. A fost închisă în timpul celui de-al Doilea Război Mondial și, în cele din urmă, redeschisă cu numele ei original în fața catedralei Notre Dame și administrată de George Whitman, un fost infanterist ce iubea în egală măsură cărțile și Parisul. George nu închidea niciodată prăvălia de Crăciun; programul era normal, de la prânz, până la miezul nopții, iar George gătea pentru oricine dorea să mănânce – printre aceștia s-au numărat Anaïs Nin, Henry Miller și o grămadă de poeți beat. Ginsberg citise aici *Howl* gol pușcă și lui Gregory Corso îi plăcea îndeosebi meniul oferit pentru un an de zile: înghețată, gogoși și whisky. Și tot reveneau – în 1982, Sylvia, fiica lui George, și-a petrecut al doilea ei

Crăciun pe pământ împreună cu Allen Ginsberg, Lawrence Ferlinghetti și Gregory Corso, luând o cină alcătuită din biscuiți cu praf de copt și sufleu de brânză.

George era de părere că toate cărțile acestea sunt un sanctuar pentru minte. Librăria lui a devenit un sanctuar pentru trup și suflet. Există, iată, o librărie pentru oricine dorește să stea și să citească, ferit de frig sau de soare. Pe vremea lui George, se întâmpla ca în librărie să-și găsească adăpost peste noapte chiar și douăzeci și patru de scriitori faliți.

Acum George e mort. A ajuns la nouăzeci și patru de ani și a murit în micul lui apartament de deasupra prăvăliei. Fiica lui, Sylvia (născută când George avea șaizeci și opt de ani) se ocupă de acest *bookopolis* ce crește întruna, împreună cu partenerul ei, David Delennet. Librăria a devenit, în fine, o afacere (George refuzase să folosească vreun computer sau telefonul, refuzase chiar și să aibă casă de marcat), deși spiritul locului nu s-a schimbat. Prăvălia nu mai e deschisă în ziua de Crăciun, dar Sylvia și David gătesc personal masa pentru angajați, și voluntari, și toți scriitorii debusolați, în luptă cu capodoperele lor.

Sylvia mi-a scris:

De un Crăciun, când la măcelărie nu mai rămăsese decât un purceluș, l-am gătit pentru douăzeci și cinci de persoane. I-au căzut dinții și arăta înfricoșător. Când l-am adus la masă, lumea a icnit de spaimă, apoi a început să râdă, fiindcă jumătate dintre cei de la masă erau evrei și nu mâncau porc!!! Dezastru.

Pe urmă a mai fost un Crăciun, când Hong, infirmiera chinezoaică a tatei, a făcut colțunași – ea le spunea, de fapt, GOLȚUNAȘI[1]*; asta se întâmpla când tocmai venise și abia*

1. În original *dumpings* – descărcare, răsturnare, golire, depozitare a gunoaielor.

dacă rupea câteva vorbe în franceză sau engleză. Scriitorul irlandez Ulick O'Connor era și el la masă și, înainte de a băga un colțunaș în gură, a întrebat dacă are ceapă. Hong a clătinat din cap. El și-a aruncat colțunașul în gură și a zis: „Foarte bine, fiindcă, dacă are ceapă, am să mor".

Am zărit o bucățică de ceapă, i-am arătat-o lui Hong și ea s-a răzgândit brusc și a zis da, da, are clar ceapă. Coșmar.

Dar Ulick a fost OK, totuși. Tata a zis că probabil nu era alergic la ceapa chinezească.

Curând după Crăciunul din 2007, am venit la librărie într-o stare cumplită – în vara aceea, partenera mea mă părăsise brusc; parcă murisem. Pierderea ei adusese cu ea ceva mai profund și mai înfricoșător, însă încercam să nu las pe nimeni să vadă asta.

Încercam să fac față scriind; de fapt, povestea *Leul, unicornul și cu mine*, din volumul de față, a fost scrisă în acel decembrie. Am scris-o cap-coadă într-o noapte, prea nefericită ca să pot dormi. Eroul ei e un măgăruș pitic, care primește un nas de aur. Eu sunt măgărușul.

Sylvia și David mi-au dat prăvălia, să rătăcesc cât vreau printre rafturi, câinele lor, Colette, să-mi țină companie, un radiator lângă care să stau și toată mâncarea pe care aș fi putut-o înghiți. Mai târziu, când situația mea s-a înrăutățit, mi-au cumpărat pijamale și m-au îngrijit până când am scăpat de-o infecție la plămâni.

Fusesem de multe ori până atunci la Shakespeare and Company. Îl cunoscusem pe George, care avea deja nouăzeci de ani.

N-a părut fericit să mă vadă. Sinceră să fiu, chiar mi-a aruncat cu o carte în cap.

George:

— Ce caută în apartamentul meu? Cine e?

Sylvia:

— E o scriitoare, tată. Jeanette Winterson.

George a părut încântat și a pus jos a doua carte pe se pregătea s-o arunce spre persoana mea.

George:

— I-ai arătat odaia scriitorilor? Nu? Fir-ar să fie, c trebuie să fac totul singur? Poate să stea cât vrea. Lasă să-ți arăt odaia scriitorilor. L-ai citit pe Henry Miller? I

George iubea scriitorii. Pe toți scriitorii. Casa lui era noastră.

Să te simți bine-venit. Să fii luat în seamă. Să fii hr Să dormi adânc. Să te simți în siguranță. Să citești. S terni pe foaie cuvinte pe care alții le vor citi.

Mintea mea era în cădere liberă. E riscant să înnebun O călătorie pe care mai bine n-o faci, dacă ai de Uneori, e o călătorie pe care trebuie s-o faci. Dar, ca în t călătoriile disperate, pe drum vei avea parte de ajutor

Așa că, de Crăciun, ridic o carte și un pahar către st care m-a condus la Shakespeare and Company și la refu pe care l-am găsit acolo, și la bunătatea plină de imagir a unui fel de a trăi viața ce nu a recunoscut niciodată b drept ceva esențial.

Dacă vrei să citești toată povestea librăriei Shakesp and Company, trecut, prezent și viitor, tocmai au pub o carte despre ea: *Shakespeare and Company: O istorie a văliei de vechituri a inimii* (eu am scris prefața).

Și iată rețeta colțunașilor lui Hong.

Aveți nevoie de:

1 livră (450 g) de făină
1 livră (450 g) de carne de porc
1 livră (450 g) de varză chinezească
o legătură de șalote
o rădăcină proaspătă de ghimbir, nu prea mare
o lingură de vin alb
sare și piper
apă
ou – dacă vă place ca aluatul să fie mai vârtos. Nu e necesar.

Metoda

Hong spune așa: Fă un aluat obișnuit, frământând făina cu apa. Mai puțină apă, dacă pui și ou. Aluatul nu trebuie să fie nici prea moale, nici prea tare. Dacă e prea moale, mai adaugă făină. Dacă e prea tare și prea uscat, mai pune apă. Îți ia aproximativ 15 minute, dacă frământi aluatul cu mâna; depinde ce cantitate dorești.

Taie aluatul în jumătate sau în trei, în funcție de ce cantitate vrei să faci, și întinde fiecare bucată în parte, dar nu prea subțire, altfel se va rupe când o umpli. Cu ajutorul unei căni, taie rotunduri ca luna plină. Fiecare dintre aceste luni pline va fi ambalajul colțunașului umplut.

Pentru umplutură, toacă totul separat, mărunt cât unghia. E foarte important. Apoi amestecă toate ingredientele într-un castron mare. Asezonează după gust. Poate că-ți place cu mai multă ceapă, poate vrei mai mult ghimbir – tu hotărăști. După ce capeți experiență, vei ști.

Acum umple-ți colțunașii cu circa o lingură de umplutură. Trebuie să înveți cam cât să pui, ca să fie dolofani, dar nu atât de plini, cât să se desfacă la fiert.

Astăzi, o să-ți împachetezi lunile pline în semilune, pentru colțunașii umpluți. E simplu de făcut. Dacă-ți place să

faci colțunași, poți experimenta cu diverse forme și pliuri mai târziu.

Bunica mea face niște colțunași răsuciți foarte frumoși în timp ce se uită la televizor; mâinile ei știu ce să facă și nu se uită niciodată în jos.

După ce aluatul e umplut, împăturește-l în semiluni și lipește marginile peste tot, udându-ți degetul mare și celelalte degete cu care lucrezi într-un castron cu apă. Lipitura trebuie să fie perfectă. Fără goluri, sau umplutura o să curgă, iar apa din tigaia ta va fi o supă pestriță din bucățele de carne de porc și varză.

În timp ce pregătești colțunașii, pune la fiert o oală mare de apă, ca pentru paste.

Scufundă colțunașii, amestecând ca să nu se prindă.

Acum mai pune o cană mare de apă rece, suficient cât apa să nu mai dea în clocot, și lasă să fiarbă.

Repetă procedura.

Fierbe colțunașii de trei ori.

După 6 sau 7 minute, scoate unul și taie-l, ca să vezi dacă umplutura s-a fiert.

Dacă îi pui la fiert congelați, durează un pic mai mult. Adu-ți aminte să-i bagi direct în apa fierbinte; nu-i decongela în prealabil.

Poți folosi diverse feluri de carne. Nu e nevoie să fie de porc. Sau creveți. Poți să adaugi și morcovi pe lângă varză. Timpul de gătit variază un pic, în funcție de umplutură.

În China, când eram eu mică, oamenii erau săraci. Colțunașii se făceau cu ce aveai. Ca majoritatea chinezilor, creșteam porci. Odată ce știi să faci colțunași, folosește pentru umplutură orice ai prin bucătărie, legume proaspete de la piață sau din grădină.

Prietena mea JW a făcut colțunași din iepure, morcov și praz și au fost foarte buni. Are o mulțime de iepuri în gră-

dină. Probabil din cauză că acolo cresc mulți morcovi. Dar e bine știut că iepurii nu mănâncă nimic din familia cepei, așa că ea își crește morcovii în spatele unui scut de praz. Și totuși, câte un iepure trebuie să se învețe uneori minte și, drept urmare, face colțunași.

Asezonează-i cu orice sos dorești – un sos de soia simplu, bun și de calitate, cu ghimbir și șalote adăugate, e delicios.

POCNITOAREA DE CRĂCIUN

Ajun de Crăciun la Fabrica de petarde. Cutii etichetate cu „Trompete, Tobe, Stele, Măcăleandri și Oameni de Zăpadă" erau stivuite pe ambele laturi ale meselor lungi pe care erau asamblate petardele. De mașinile de tăiat erau rezemate foi de carton auriu. Pe pereți curgeau cascade de steguleț roșii.

Toate fâșiuțele care făceau pocnitorile să scuipe, să sară, să ricoșeze, să ardă și să imite sonor gloanțele, adică să fie pocnitori, erau puse bine la păstrare în tuburile de pe rafturi. Trei cuve imense, ca desprinse din povestea lui Ali Baba, pe care scria „Coifuri, Farse și Baloane", stăteau sub pâlnii ce le puneau capace, pe măsură ce tot mai multe pocnitori erau umplute, împachetate și expediate.

Fabrica de petarde era deschisă tot anul, însă în perioada Crăciunului toată lumea muncea mai mult, pentru a face față comenzilor: Pocnitori ieftine. Pocnitori la reducere. Pachete de familie. Cutii de lux. Seturi pentru copii, seturi pentru adulți și unele cutii etichetate „Adulți", pentru că în ele se aflau instrucțiuni foarte sumare. Majoritatea pocnitorilor fuseseră livrate demult la magazine, și de la magazine pe mese, pentru că toată lumea se pregătea de Crăciun.

Însă mai era de făcut o pocnitoare. Ultima, pocnitoarea specială, pocnitoarea uriașă de Crăciun, confecționată în scopuri caritabile, lungă ca un crocodil, dolofană ca o budincă, un tub auriu enorm ce zăcea într-o rână, așteptând să fie îndesat ca un cârnat.

Dar momentan fabrica e goală, fiindcă e dimineața devreme, autobuzul tocmai sosește la poartă, aducându-i pe Bill și Fred și Amy și Belle, în tură specială, veseli pentru că e Crăciunul, și când termină o să bea ceva împreună.

Fabrica e goală. Sau nu e?

Câinele încă doarme un vis de foiță de hârtie caldă, în care s-a furișat azi-noapte, înghețat și ud, fiindcă cineva a lăsat deschisă o ferestruică, și el e doar un cățeluș.

S-a furișat, la lumina roșie de siguranță ce strălucea pe cartonul auriu, sub îngerii de hârtie. S-a răsucit pe spate să se usuce și a mâncat un măgăruș de marțipan – nu era bine pentru dantura lui, dar ce poți face? – și a adormit.

Oamenii au intrat, luminile de neon s-au aprins, radioul a pornit și, înainte să apuce el să zică „ham", chiar în fața ochilor lui căprui se deschide un tunel auriu, și o pereche de mâini puternice, ca niște lopeți, îndeasă toată foița de hârtie, cu tot cu câine, la unul dintre capetele pocnitorii, și îl sigilează cu un capac de plastic.

Cățelul încă mai vede afară, la celălalt capăt. Își îngroapă nasul mai adânc, perișorii din ureche îi zvâcnesc, în timp ce o avalanșă de ciocolate se revarsă asupra creștetului său, urmată de o armată de ursuleți de pluș, un arsenal de pistoale cu bile moi, un val de baloane, mărgele ca grindina, un șir de mingi yo-yo, o rafală de fluiere, un bal mascat de nasuri și bărbi false, o pacoste de șoricei automați și o grămadă de marionete pentru degete, cu fețe rele și îmbrăcate în negru.

Cineva zice:

— Puneți explozibil ca lumea, asta trebuie să bubuie bine de tot!

O tijă de fitil cu praf de pușcă e strecurată pe lângă nasul câinelui (îi vine să strănute) și pe lângă coada lui (tresare), fiind scoasă printr-o gaură din capac.

Câinele se gândește la toate acele animale de circ folosite ca proiectil de tun, sau la cele aruncate cu parașuta în spatele liniilor inamice. Se gândește la Laika, câinele sovietic trimis în spațiu, care nu s-a mai întors niciodată, și se gândește la stelele-câini, Canis Major și Minor, ce luminează întinderile întunecate ale cerului, paznici licăritori ai fraților lor, mai puțin norocoși, de pe pământ.

Poate c-o să li se alăture și el, proiectat în cer, o nouă stea explodată, Canis Fugit, câinele zburător.

Dar el nu vrea să fie un câine zburător!

Vrea să pună toate cele patru lăbuțe pe pământ.

Prea târziu!

Oamenii leagă panglica la ambele capete ale acestei pocnitori uriașe, de binefacere.

Se simte ridicat și purtat pe brațe ca o Cleopatra canină pe un covor făcut sul, și iată-l pe o barcă aurită – ba nu, e în spatele unui camion hărtănit –, dus spre un hotel cu portar cu jachetă verde și un brad alb de Crăciun dincolo de ușa din holul imens, cu candelabru.

Câinele și pocnitoarea lui sunt duși înăuntru de spiriduși special aleși, plătiți cu minimum pe economie, spre uimirea și în aplauzele tuturor.

E petrecerea de binefacere pentru copii – părinți bogați au plătit o groază de bani ca odraslele lor să-i poată ajuta pe cei aflați în nevoie, fără să fie nevoiți să-i întâlnească vreodată.

Câinele aude anunțurile făcute, premiile speciale și premiul cel mare, care va fi al celui ce va câștiga pocnitoarea.

Câinele își face griji, gândindu-se ce se va întâmpla când îl vor găsi înăuntru, înfășurat în hârtie. Nu e cadoul gratuit al nimănui; nu e cadoul nimănui. E un câine fără stăpân. Știe că n-o să-l vrea nimeni. Trăiește în parc și bea apă din fântână. A venit cu circul, când era pui, și alerga în jurul manejului în culorile lui pestrițe de corcitură, până când, într-o zi, circul a fost strâns și rulotele au plecat una câte una, iar el s-a dus să moțăie puțin, fiindcă nu știa ce se petrece și, când s-a trezit, toată lumea plecase.

La început a alergat amușinând în urma lor, urmând mirosul de combustibil diesel și de crenvurști, însă picioarele lui nu alergau la fel de repede ca roțile lor și, deși a fugit întruna până i-a dat sângele la lăbuțe, când s-a lăsat noaptea a trebuit să renunțe și, șonticăind și înfricoșat, prin întuneric și zgomot, și-a găsit drumul înapoi către parc.

S-a bucurat de foșnetul copacilor și de frunzele moi.

Uneori, oamenii îi mai dădeau sendvișuri, alteori nu. Uneori încercau să-l prindă. El cunoaște sunetul furgonetei și fuge pe stradă, spre un loc unde se poate strecura pe sub o poartă până când mașina pleacă. Uneori, în parc mai doarme câte un om, care îl drăgălește, dar oamenii pleacă mereu mai departe. Nu te poți baza pe oameni; știe asta.

Azi-noapte a fost foarte frig. Era afară, să caute de mâncare. Bărbatul care face kebab plecase în Turcia de Crăciun. Câinelui îi place kebabul. A amușinat în jurul pubelelor, însă străzile fuseseră curățate de Crăciun.

În timp ce mergea pe stradă, cât mai aproape de ziduri, a văzut o fereastră deschisă și, înăuntru, luminița roșie. Părea că acolo e cald și bine. Ploaia se transformase în lapoviță.

Însă acum…

Ce-o să se întâmple când o să-l găsească în pocnitoare? Aude foarte multe zgomote. O să stea cuminte.

Sala de bal a hotelului e ticsită de copii care flutură bilete la tombolă. E momentul decernării premiilor – păpuși, jocuri, chitare de jucărie, mașinuțe teleghidate. La microfon se află un bărbat cu jachetă cu paiete. E pe scenă și vrea ca toți copiii să cânte *Jingle Bells*.

Apoi vine clipa. Clipa cea mare. Pocnitoarea. Spiridușii o împing pe scenă.

Care e numărul câștigător? Da! E 999.

Doi copii se năpustesc în față – un băiat durduliu în costum de Elvis și o fată slăbuță, în haină de blană artificială. Oare a fost o greșeală? Sunt două bilete câștigătoare. Copiii se fixează furibund și-și iau poziții de luptă, fiecare la câte un capăt al pocnitorii. Camera se umple de energie deszăgăzuită, în timp ce copiii iau partea unuia sau a altuia:

TRAGE! TRAGE! TRAGE!

Băiatul cel durduliu își înfășoară mâinile durdulii de un capăt, iar fata cea slăbuță își înfige tocurile în pământ și rămâne pe poziție, așa cum a văzut-o pe mama ei făcând la reduceri.

Însă apoi un băiat palid și tăcut înaintează și el și îi dă maestrului de ceremonii biletul său. Și el are tot 999.

Maestrul de ceremonii își scarpină peruca.

— Indiferent ce se află în pocnitoarea asta imensă, plină și peste măsură de extraordinară, va trebui să împărțiți.

Copiii din sala de bal huiduie.

— Numai proștii împart cu alții, zice fata cea slăbuță.

— E Crăciunul! spune maestrul de ceremonii, de parcă, repetând un lucru știut, va face să se întâmple ceva neașteptat.

Băiatul palid și tăcut se dă înapoi, în timp ce băiatul în costum roșu se face mai roșu decât costumul și trage de capătul său de pocnitoare. Fata se aruncă pe capătul pocnitorii, pentru a nu-l lăsa pe adversar, băiatul cel durduliu, s-o detoneze el. Băiatul palid și tăcut, care se află în mijloc, cu

biletul în mână, se întreabă de ce pare că vede o lăbuță zărindu-se acolo unde pocnitoarea a început să se rupă.

BUM! Se aude ca și cum cineva ar fi divizat atomul, și în aer se revarsă ciuperca unui nor alcătuit din ciocolată, și yo-yo-uri, și sunete false, și marionete pentru degete și, preț de o clipă, norul plutește în aer, după care, în clipa în care conținutul pocnitorii se împrăștie în sală, fiecare copil e pentru sine. Se luptă pentru monede de argint și păianjeni de plastic, și nimeni nu observă că prin aerul fumegând și înțepător se prăbușește un mic terrier, cu un coif de hârtie pe cap.

— Unde-i cadoul cel mare? întreabă băiatul durduliu. Am câștigat pocnitoarea. Vreau cadoul cel mare.

Câinele îi aterizează la picioare.

— Ce caută câinele în pocnitoare? strigă fata cea slăbuță.

Câinele e obișnuit să fie fugărit și să se țipe la el, dar știe că de data asta chiar e groasă rău, așa că se gândește rapid, cât poate gândi de iute cu creierul său de cățel, și zice:

— Bună! Eu sunt un câine fermecat, ca duhul din lampă.

— Ce duh? Ce lampă? întreabă băiatul durduliu privind bănuitor, de parcă i-ar fi luat cineva ceva. Cine mi-a furat duhul?

— Da, bine, dacă ești un CÂINE FERMECAT, unde-mi sunt cele trei dorințe? întreabă fata cea slăbuță.

Băiatul palid și tăcut nu zice nimic. Se uită la câine.

— OK! Câte o dorință pentru fiecare, zice câinele, arătând spre copii cu nasul lui în vânt. Una. Două. Trei! Dorința voastră e poruncă pentru mine!

— Eu vreau un Ferrari, strigă băiatul cel durduliu.

— S-a făcut, zice câinele. Dă-mi zece minute.

Câinele se aruncă sub o față de masă lungă și fuge spre capătul sălii de bal. Nu se gândește decât să scape. Aleargă alunecând pe podeaua lustruită, pe mochetă, trece de gar-

dezobă, vede semnul în zigzag al scărilor de urgență și se gândește că pentru el sunt.

E o urgență! Hai, câine, fugi!

Coboară cât îl ține picioarele scările înguste de beton și aterizează în cap în parcarea subterană.

— Mută Ferrari-ul ăla în boxa 16, OK? strigă valetul, aruncând cheile prin aer spre asistentul său.

Și trebuie spus că, oricât am planifica și am plănui, oricât ne-am gândi și ne-am strofoca, momentul care schimbă totul vine atunci când vrea el, și nu poate fi făcut să vină mai repede, și nici invocat, și nu trebuie cu nici un chip ratat.

Câinele nu l-a ratat. S-a ridicat pe labele din spate și a sărit. A sărit drept din trecutul lui ogârjit, trențăros, pe viață și pe moarte, și a prins în dinți viitorul ce zbura pe lângă el.

Și iată-l, urcă în fugă vârtejul de scări de beton, intră pe ieșirea de urgență, trece de garderobă, intră în sala de bal, scăpând la mustață de coliziunea cu o sută de yo-yo-uri, și dintr-un singur salt se află pe scenă, lângă rămășițele pocnitorii explodate, și pune cheile mașinii la picioarele băiatului în costum de Elvis.

— Parcarea subterană, boxa 16, zice câinele.

Ochii băiatului durduliu strălucesc de fericire lacomă. Nu se obosește să-i mulțumească animalului, înșfacă doar cheile în pumnul său gras și pleacă târșâindu-și pașii, împingând copiii mai mici din calea sa.

— Acum eu, poruncește fata slăbuță. Eu, eu, eu! Vreau o haină de blană veritabilă.

— Nu e etic, răspunde câinele, care n-a mai auzit cuvântul până acum, dar se trezește cu el pe limba roz.

— Vreau o blană! zbiară fata cu așa o forță, că toate ornamentele de sticlă ale bradului de Crăciun se transformă în pulbere.

— OK! zice câinele. Dorința ta e poruncă pentru mine.

Tocmai dă să se răsucească, în clipa în care băiatul cel palid îngenunchează și-i dă puțină apă și un sendviș cu șuncă, din care a scos cu grijă salata.

Câinele e recunoscător și speră că, orice s-ar întâmpla, îi va putea împlini dorința băiețelului. Dar mai întâi trebuia să rezolve chestiunea cu haina de blană.

Are noroc, fiindcă părinții încep să vină să-și ia copiii acasă, chiar în momentul în care o zăpadă fină ca beteala începe să cadă în barul de lângă sala de bal și n-ar fi frumos să bem ceva, și ce sunt cinci minute într-o viață de om, mai ales de Crăciun? Dar acestea sunt minutele pe care un înger bun le-a pus deoparte pentru cățel, căruia nu-i vine să-și creadă ochilor căprui când haină după haină e înmânată fetelor de la garderobă și, dacă stă cuminte și așteaptă pur și simplu – da, uite și una de nurcă!

Fetele sunt ocupate să pună pe umerașe hainele din morman și vorbesc despre locul din care poți cumpăra cel mai ieftin curcan, așa că nu observă când vizonul începe să alunece încet sub tejghea, apoi pe podea, cu câinele sub el, de douăzeci de ori mai mic, dar e un terrier și e născut sub Legea Sfântă a Fălcilor – Nu da drumul.

— Draga mea, uite o haină care aleargă singură pe covor, îi zice un bărbat beat soției lui extrem de treze.

Ea nici măcar nu se uită.

— Nu te prosti, dragule.

Și, astfel, haina ușoară de vizon, pilotată de câinele cu blană [illegible] trece pe lângă casă, traversează câmpia de mochetă, intră în sala de ba[illegible] pornește spre capătul treptelor, către scenă.

S[illegible]de un „Ham!" înfundat. Fata vorbește la mobil și nu o[illegible]rvă că i s-a îndeplinit dorința cea mai arzătoare. Băiatu[illegible]l palid continuă să aștepte, destul de bulversat de ace[illegible]ățel fermecat și, când vede haina alergând ca un covo[illegible]cu mii de picioruțe, știe că sub ea trebuie să se afle câ[illegible]e, așa că fuge s-o dea la o parte de pe el.

— Ești bine? întreabă băiatul.

— M-am cam încălzit, zice câinele. Spune-i că i-a sosit haina.

Fata își îngroapă fața în mâini, după care începe să aplaude, așa cum a văzut că fac câștigătorii concursurilor de talente de la TV. Își pune haina, se plimbă pe scenă și cade fix în bot, chiar în clipa în care maestrul de ceremonii reapare cu un microfon în mână. Pare mohorât. Pare serios.

Se pare că biletul câștigător, numărul 999, nu fusese, până la urmă, multiplicat de trei ori. Nu fusese vina spiridușilor de Crăciun, ci a cariocilor cu vârf de fetru. Deținătorii biletelor 9 și 99 adăugaseră la numărul lor cifra 9. Marele cadou avea să meargă doar la adevăratul număr 999.

Băiatul cel palid încă are biletul în mână. Maestrul de ceremonii îl examinează cu lupa – da, ăsta e.

Orga începe să cânte *Jingle Bells*, dar nu suficient de tare cât să acopere nebunia din holul hotelului.

Toată lumea s-a dus la ferestre, să se uite la un Ferrari roșu, condus de un băiat roșu la față, în costum roșu, înțepenit într-un morman de cioburi de oglinzi, cu pomul cel alb de Crăciun înfipt în caroserie și portarul în verde întins cât era de lat pe capota din față.

— Câinele m-a pus să fac asta! țipă băiatul, în timp ce paznicii îl târăsc afară.

Fata în haină de blană râde atât de tare, că abia dacă mai poate ține telefonul cât să facă poza, pe care s-o trimită tuturor prietenilor. În timp ce ține ambele mâini deasupra capului, o pereche de cătușe îi încleștează perfect încheieturile.

— Fata aia mi-a furat haina. Și acum o poartă!

Manechina rusoaică e supărată.

— Sunt prietenă cu președintele Putin.

— Câinele mi-a dat-o, se tânguie fata. Arestați câinele!

Dar câinele nu se vede nicăieri. S-a strecurat în spatele renului dezumflat din sala de bal și n-are de gând să iasă.

În timp ce cearta din holul hotelului atinge proporții de bătaie cu frișcă, maestrul de ceremonii îl duce pe băiatul palid și tăcut la o cutie aurie cu panglică roșie și-i spune s-o deschidă. Băiatul desface panglica șovăitor, fiindcă nu e obișnuit cu darurile mari. El și mama lui n-au prea mulți bani. În cutie se află o bicicletă de munte.

— E doar a ta, zice maestrul de ceremonii. Ai câștigat-o cinstit.

Lăsat singur cu bicicleta, băiatul își trece mâinile peste lanțul ei curat și peste cutia de viteze lustruită, peste cadrul ușor și ghidonul reglabil. E cea mai bună bicicletă din lume.

— Ei bine, atunci tu n-ai nevoie să-ți împlinesc o dorință, spune câinele nevăzut, din spatele renilor umflați. Probabil e mai bine așa, date fiind împrejurările.

Dinspre holul hotelului se aude un nou țipăt, în clipa în care stăpânul Ferrari-ului se întâlnește cu resturile mașinii sale. Strigă ceva despre un teren de golf și Donald Trump.

Băiatul se așază pe marginea scenei, legănându-și picioarele subțiri și uitându-se în ochii câinelui, care-l privește la rândul lui. Îi mai întinde un sendviș. Ochii căprui ai cățelului se uită repede în stânga, apoi animalul iese, ia sendvișul și se așază lângă băiat.

— Nu sunt un cățel fermecat, zice câinele. Sunt un câine fără stăpân. M-am trezit închis în pocnitoarea asta. Mi-era atât de frig azi-noapte, și de obicei dorm sub pubelele din parc, dar le-au luat, și tremuram, așa că m-am dus să mă plimb ca să mă încălzesc și am văzut o lumină într-o fereastră, și am găsit o bancă plină cu hârtie colorată, și am adormit și, ei bine, iată-mă.

— Eu am venit cu autobuzul, a zis băiatul. Locuiesc cu mama. Ea face curat la hotel, așa că sunt obligați să mă invite și pe mine la petrecere.

— Ce dorință voiai să-ți pui? a întrebat câinele. Dacă aș fi fost un câine fermecat?

Băiatul s-a gândit puțin, fiindcă era genul acela de băiat, după care a zis:

— Dacă îmi puneam o dorință, dorința mea era să te iau acasă cu mine și să te țin toată viața.

— Poftim? a lătrat câinele, și urechile i s-au răsucit în aer ca niște antene de satelit ce captează un semnal extraterestru. Poftim? Ham! Poftim? Ham! Poftim? HAM-HAM!

— Aș fi dorit să fii al meu, a zis băiatul. Pe mine mă cheamă Tommy. Pe tine cum te cheamă?

— N-am nume.

— Atunci am să-ți spun Magic, a zis Tommy.

Și Tommy a întrebat-o pe mama lui dacă îl poate lua pe Magic acasă, și ea a zis da, poate păstra câinele, atâta timp cât înțelege că un câine e pentru totdeauna și nu e doar pentru Crăciun.

Lui Tommy îi convenea, fiindcă el era genul pentru totdeauna.

Apoi Tommy și Magic au alergat peste tot și au ajutat-o pe mama lui Tommy să adune toate stegulețele și baloanele sparte și toate lucrurile pe care Crăciunul le lasă în urma lui. Și erau fericiți, fiindcă n-aveau să se mai despartă niciodată.

În cele din urmă, mama lui Tommy și-a terminat treaba și au plecat, pornind tustrei pe străzile înghețate, spre stația de autobuz.

Câinele a alergat la trap pe lângă băiat și s-a uitat spre cer către stelele-câini, reci și frumoase, și a știut că, orice ți-ai dori, cea mai mare dorință pe care ți-ai putea-o pune vreodată e să ai parte de dragoste.

Vinul meu fiert
(Sau: Fără
Fructe la
Mesele
Principale)

De Crăciun, nimeni nu scapă fără să mănânce smochine uscate, mandarine, rodii, scorțișoară, cuișoare, mărțipan, turtă dulce, toate soiurile de fructe și condimente, adesea adăugate în cozonac nemțesc, turtă dulce nemțească, vin fiert, punciuri sau budinci fierbinți și acadele în formă de spirală, făcute din zahăr și ulei de portocale și agățate în pomnul de Crăciun.

Dacă există un ciorap pe care să-l umple Moșul de Ajun, tradiția spune că în degetul lui mare se pune o portocală. O portocală înțepată cu cuișoare pe fundul oalei e baza pentru toate vinurile fierte.

În țările reci, iarna nu se prea găseau fructe. Portocala, cu coaja ei de culoare aprinsă, gustul dulce și aportul de vitamina C, e un răsfăț bine-venit de Crăciun.

Crăciunul e o sărbătoare de miez de iarnă. Pentru majoritatea oamenilor, toiul iernii a fost mereu cea mai grea perioadă pentru a face rost de mâncare, mai ales de mâncare proaspătă. Toiul iernii e, de asemenea, cea mai grea perioadă din punct de vedere psihologic. Zilele sunt scurte. Vremea e aspră.

Imaginați-vă cum e să nu ai curent electric, drumurile să fie proaste, să nu prea călătorești, închipuiți-vă truda zilnică de a ține focul aprins și plita de gătit încinsă. Haine jilave, paturi jilave și un frig care te înțepenește. Nimic din toate astea nu s-a schimbat până în secolul al XX-lea.

Imaginați-vă bucuria celor douăsprezece zile de sărbătoare, căldură, relaxare, veselie, contemplare, cântece, generozitate, bunătate și un soi de sens dat vieții. Credința religioasă poate proteja mintea de depresie și disperare, nu în ultimul rând datorită poveștii pe care o spune; despre speranță și noi începuturi. Și pentru că a fi într-o comunitate e esențial pentru sănătatea ta mintală. Singurătatea pe care atât de mulți

oameni o trăiesc acum de Crăciun e o consecință a faptului că ne-am pierdut sentimentul apartenenței la comunitate –, inclusiv pe cel oferit de apartenența la o biserică și la o credință.

Într-un moment în care extremismul religios n-a mai fost atât de mortal de la Cruciade sau de la Inchiziție, e dificil să te gândești la credință ca speranță sau ca bunătate față de ceilalți. Însă Crăciunul, în tradiția creștină, începe cu daruri – darul unei noi vieți, prin pruncul Isus, darurile magilor pentru Isus Copil și darul lui Dumnezeu pentru noi. Nu e nevoie să crezi în asta ca să-i înțelegi fundamentul și scopul. Crăciunul înseamnă să dăruiești.

Așadar, sărbătoarea, atunci când era greu să faci rost de mâncare și de căldură, să împarți ce ai cu aproapele tău – de asemenea, să-ți iubește aproapele ca pe tine – îți poate salva viața.

Și te va binedispune.

Când eram mică, aveam pe parcela noastră un vișin. În fiecare an, tata acoperea fructele aproape coapte cu niște plase vechi de nylon, ca să nu le fure păsările. Mai târziu, fructele erau conservate pentru Crăciun.

Unele dintre vișinele noastre la sticlă erau date la schimb pentru alte lucruri pe care voiam să le mâncăm de Crăciun. Toți cei pe care-i știam procedau la fel – păstrau mere pentru gem de mere, dat la schimb pentru o ramură de verzișoare de Bruxelles, castanele erau date la schimb pentru nuci, oameni din turtă dulce, schimbați pe plăcințele cu mere.

Se povestește că, în Anglia, Elizabeta I punea să se împartă oameni de turtă dulce care semănau cu ea. Bănuiesc că erau de fapt regine de turtă dulce și e de mirare că nimeni din comunitatea gay nu a reînviat până acum această tradiție.

Prietena mea din Germania mi-a spus că acele căsuțe din turtă dulce atât de populare în Germania, și apoi și în SUA,

au început să fie la modă în secolul al XIX-lea, după apariția basmului fraților Grimm despre Hansel și Gretel. Casa vrăjitoarei din povestea respectivă e făcută din turtă dulce – și știm că tradițiile de Crăciun sunt un amestec bizar de influențe. Dar și asta face parte din farmecul lor.

Discutând despre turtă dulce cu Nigella, ea mi-a atras atenția asupra umpluturii ei de turtă dulce (o găsiți în *Crăciunul Nigellei*). E cât se poate de potrivită pentru Crăciun, picantă, cu aromă fructată, are chiar și coajă rasă de mandarină. Și, așa cum zice ea, dacă nu umpli curcanul cu ea, o poți consuma în felii reci, pe post de prăjitură savuroasă.

Fructele uscate și mirodeniile au ajuns în țările mai reci din nord din Orientul Mijlociu, prin Spania, cu legăturile ei cu maurii, și, mai târziu, din India. Unul dintre marile neajunsuri ale Imperiului Britanic a fost obsesia britanicilor pentru mâncarea străină – gătită englezește. Gândiți-vă la salata de pui cu mango și lime[1].

Să adaugi fructe uscate sau ghimbir părea pe atunci îndrăzneț și modern, fiind deopotrivă un gest imperialist și colonial, astfel încât era o combinație perfectă pentru o putere în descreștere, care o agrea mai mult pe doamna Beeton[2] decât aprecia trupa Beatles.

De Boxing Day, doamna Winterson își făcea propriul ei curcan cu curry, a cărui rețetă nu o pot reproduce aici, dar care era o versiune a salatei cu mango și lime, cu puiul prăjit cu praf de curry, ghimbir cristalizat și stafide.

Nu-i de mirare că în Anglia, în anii '70, exista un partid politic numit Fără Fructe la Mesele Principale.

Era o perioadă în care oricine putea candida pentru parlament – cheltuielile financiare implicate erau mici, iar

1. În original, *coronation chicken.*

2. Una dintre cele mai celebre autoare de cărți de bucate din secolul al XIX-lea.

excentricitatea încă era o virtute britanică. Prea mulți dintre noi fuseserăm obligați să mâncăm prune cu piure de cartofi, rață cu portocale făcută cu bucățele de mandarină din conserve, sau conserve de ton și jumătăți de caise. Sosurile din curry, făcute cu amestecuri de jeleu de mango, erau ceva obișnuit. De Crăciun, totul o lua și mai tare razna la gândul că Bethleemul se află în Orient, gând ce punea stăpânire pe bucătăriile națiunii.

Alte două rețete din această carte – una pakistaneză și alta evreiască – folosesc fructele și condimentele cu o iscusință previzibilă, însă pentru moment vă propun un vin fiert – are fructe, are mirodenii, și nu trebuie să-l mâncați.

Închipuiți-vă că, acum o sută de ani, ați fi sosit la un han în timp ce afară ninge și e frig, și v-ați dori ceva care să vă încălzească și să vi se urce ușor la cap, pentru a vă ajuta să adormiți. Și iată-vă în fața focului din bușteni, ținând în mâinile înghețate o cană de vin cald, aromat și îmbietor.

Pentru mine, să bei vin fiert în rochie de gală, într-o cameră supraîncălzită, e puțin ciudat.

E nemaipomenit să decantezi vinul fiert într-un termos și să-l iei cu tine la o plimbare în timpul iernii, alături de puțin tort de Crăciun și o bucată de brânză în buzunar.

Nota autoarei: vinul fiert e mai mult o fiertură magică decât o rețetă. O oală aburindă de lichid întunecat arată și miroase ca o poțiune a vrăjitoarelor. Folosiți-vă nasul. Gustați. Experimentați.

Aveți nevoie de:

o sticlă sau două de vin roșu, de calitate acceptabilă
vreo două pahare de porto rubiniu

portocală proaspătă, înțepată cu cuișoare proaspete
Știu că îți ia un secol să faci asta, dar copiilor și bătrânilor le place s-o facă. E un moment bun să mai asculțați un capitol din audiobookul ăla...
o bucățică de coajă de rădăcină de ghimbir
un baton de scorțișoară
frunză de dafin proaspătă
zahăr brut din trestie de zahăr

Legat de vin: nu credeți pe oricine vă spune că merge orice vin roșu vechi. O durere de cap e o durere de cap. Cumpărați un Bordeaux bun și cinstit. Vinul casei, de fiecare zi, al unui vinar, e mult mai indicat decât să-ți încerci norocul cu un vin ieftin de la supermarket. Dacă n-ai bea acel vin din sticlă, de ce l-ai bea din oală?

Legat de porto: nimic deosebit, dar maxima mea este: un ficat, o viață. Unora le place să adauge și o gură de brandy, însă eu, dacă nu am porto, folosesc doar Bordeaux.

Metoda

Puneți portocala plină de cuișoare într-o oală cu fundul gros și turnați vinul și porto-ul. Adăugați celelalte ingrediente, în afară de zahăr, și dați focul mic. Odată ce amestecul s-a încălzit, puneți zahărul, după gust. Voi hotărâți cât de dulce îl faceți.

Nu lăsați amestecul să dea în clocot, pentru că alcoolul se va evapora. Veți putea reîncălzi la foc mic vinul mai târziu.

Îmi place să beau vin fiert iarna, la ora unsprezece dimineața, după ce mi-am terminat treburile pe-afară, sau la patru sau cinci după-masa, când ziua de lucru s-a sfârșit și nu e încă ora mesei sau momentul potrivit pentru băut. Savurați-l alături de turtă dulce și brânză.

O POVESTE CU STAFII

În regiunea Bernei Superioare din Elveția se află celebra stațiune de schi Mürren. La Mürren nu se poate ajunge pe șosea. Trebuie să vii cu trenul până la Lauterbrunnen, și de acolo să iei telecabina până în sat. Trei vârfuri te privesc de sus: Eiger, Mönch și Jungfrau. Englezii au început să vină la Mürren în 1912. Era anul în care Căpitanul Scott murea la Polul Nord. În anul acela s-a vorbit mult despre el, despre eroismul și sacrificiul lui, despre cum pot suporta britanicii povara imperiului, cum jumătate din lume e colorată în roz, ca o conservă de somon.

Apoi a început războiul.

Britanicii nu s-au întors la Mürren decât abia în 1924. Arnold Lunn a ajuns aici împreună cu tatăl său, Sir Henry, un preot care nu reușise să convertească indienii din Calcutta la metodism și care hotărâse, în schimb, să-i evanghelizeze pe britanici întru gloria Alpilor.

Tânărul Arnold a fost cel care s-a îndrăgostit de schi și care a lansat schiatul în josul versantului drept sport competitiv, făcându-l astfel să însemne mai mult decât cea mai rapidă cale de a ajunge la poalele muntelui.

Deși *chiar era* cea mai rapidă cale de a ajunge la poalele muntelui. În 1928, Arnold, împreună cu niște prieteni de-ai

lui, a urcat spre vârful Schilthorn, deasupra Mürrenului, și au schiat cei paisprezece kilometri în jos, spre Lauterbrunnen, kilometri înfricoșători, înfiorători, care te lăsau pleșuv de sprâncene, îți distrugeau genunchii, îți sfărâmau picioarele, îți amorțeau mintea și-ți făceau inima să se avânte spre zări. Le-a plăcut atât de mult, încât au făcut-o din nou. Și din nou. I-au spus acestei curse Infernul.

Și în fiecare an, lumea vine aici s-o refacă.

Prietenii mei și cu mine nu suntem genul potrivit pentru Infern. Mai degrabă, genul care-și târăște bagajele cu greu, la începutul fiecărui An Nou, lăsându-ne viețile acasă, în locurile din lume de unde am plecat, și întâlnindu-ne pentru a ne aminti de vremurile de demult. Am lucrat împreună sau am fost la facultate împreună, sau am fost vecini, până când unul sau altul dintre noi s-a mutat. Soțiile și soții nu au voie să vină în excursie. E un club al prietenilor. Lucru agreabil de demodat în era Facebook. Nu punem poze pe net. Și, pe parcursul anului ce vine, nu păstrăm o legătură prea strânsă.

Dar, dacă suntem în viață, o să fim aici, în Mürren, la fiecare început de an.

Stăm la Palace Hotel și ne organizăm prima cină împreună pe 3 ianuarie.

După o cină bună alcătuită din păstrăvi și cartofi, în timp ce stăteam așezați în fața unui foc plăcut de bușteni, bând cafea sau brandy, sau ambele, unul sau mai mulți dintre noi au propus să spunem povești cu stafii, povești adevărate, lucruri supranaturale care ni se întâmplaseră chiar nouă.

Ăsta era Mike – genul care nu se satură niciodată de viață, cu apetit pentru tot ce e nou. De anul trecut, ne-a zis, începuse să se documenteze despre fenomene paranormale.

Când l-am întrebat de ce, a susținut că totul începuse acolo, în Mürren. Și de ce nu ne-a spus până acum?

— N-am fost sigur. Și am crezut c-o să râdeți de mine.

Am început să râdem de el. Cine crede în fantome, în afara copiilor și a babelor?

Mike s-a aplecat în față, ridicând o mână pentru a opri valul de glume și de comentarii despre căutătorii de fantome și despre faptul c-a băut atât de mult, încât vede dublu.

— Nu eram beat, a zis Mike. Era în timpul zilei. Erați cu toții în telescaune, pregătiți de slalom. Am hotărât să mă duc să mă plimb pe dealuri, să-mi limpezesc mintea – știți că aveam probleme în căsnicie în anul respectiv.

Brusc, a devenit serios. Așa că toată lumea l-a ascultat.

Mike a zis:

— Eram singur, și schiam destul de repede pe defileul de deasupra noastră. Am observat o siluetă foarte sus, la o înălțime înfricoșător de mare, ca și cum ar fi schiat pe sfoară. I-am făcut semn cu mâna și am strigat, dar silueta și-a văzut de drum. Era ca și cum ar fi fost purtat de aer. Am început să schiez, gândindu-mă să încerc să-l găsesc pe individul care schia în aer mai târziu, la bar, și apoi, cam la un ceas după aceea, l-am revăzut. Părea să caute ceva.

Am pornit pe schiuri spre el, să-l ajut. Am întrebat:

— Ai pierdut ceva, amice?

M-a privit – n-am să uit niciodată privirea aia; ochi albaștri lăptoși, ca albastrul soarelui reflectat în zăpadă dimineața. M-a întrebat cât e ceasul. I-am spus. Mi-a zis că și-a pierdut târnăcopul. M-am gândit că o fi geolog, mai știi? Avea un rucsac ce părea profesional.

Era îmbrăcat destul de bizar. Ca și cum își pusese pur și simplu schiurile în picioare, fără a se echipa, și pornise: doar un pulover gros de marinar – fără microfibră, fără

echipament reflectorizant. Purta bocanci, însă erau niște încălțări vechi de piele, cu șireturi lungi, de pe vremuri, ce se legau de mai multe ori. Și schiurile lui, nu glumesc, erau de lemn; vă vine să credeți așa ceva?

Dar nu era vorba doar de asta. Aveam sentimentul că văd prin el. Ca și cum ar fi fost făcut din sticlă sau din gheață. Nu puteam vedea efectiv prin el, dar senzația era cât se poate de reală. Nu părea dornic de companie, așa că am cotit într-o parte, apoi mi-am întors privirea spre el. Și nu mai era nimeni.

L-am ascultat pe Mike în tăcere. Apoi am început să vorbim toți odată. Fiecare avea propria sa explicație de dat: uneori, aici, în stațiune, se organizează demonstrații istorice despre schiul de altădată – cu schiuri vechi, haine grele, genul ăsta de lucruri. Iar Mike a recunoscut că era obosit și cu nervii destul de întinși. Aerul poate avea acest efect asupra ta.

Nimic din toate astea nu contura o stafie. Mike a clătinat din cap.

— Vă spun, am văzut ceva. Tot anul ăsta am încercat să înțeleg. Nu există nici o explicație. Un bărbat apare din neant și dispare în neant.

În timp ce noi ne încontram părerile, unul dintre managerii hotelului, Fabrice, a venit la noi, ne-a oferit de băut din partea casei și a întrebat dacă ni se poate alătura la masă.

— E noaptea fantomelor, Fabrice, a zis Mike. Ai mai auzit vreodată aici ceva de genul ăsta?

Mike a început să repete povestea. M-am ridicat și m-am scuzat. Voiam să iau puțin aer. Când ajungi aici, îți ia un pic de timp să te adaptezi. Focul și brandy-ul mă adormeau, dar eu nu voiam să mă duc la culcare. Așa că am ieșit afară, cu intenția de a face o plimbare în jurul hotelului.

Îmi place să mă uit în urma mea, la camerele pline de oameni. Îmi place senzația de film mut pe care o ai. O fă-

ccam deseori când eram mică, privindu-mi părinții și surorile, știind că ei nu mă pot vedea.

Acum, în aerul curat și înstelat, m-am uitat înăuntru și am văzut petrecerea, mi-am văzut prietenii râzând, animați. Am zâmbit. Apoi, în timp ce priveam, în bibliotecă a mai intrat un musafir. Nu l-am recunoscut. Țin bine minte fețele cunoscute. Era un bărbat tânăr și în formă. Era foarte bine făcut.

Judecând după hainele lui, era britanic. Purta pantaloni de lână, o cămașă kaki și o cravată scurtă, jachetă cambrată, de tweed. Ținuta fără vârstă a britanicilor. Nici măcar nu s-a uitat spre grupul nostru; a luat o carte de pe un raft și a dispărut pe o ușă secretă, din peretele lambrisat. Biblioteca are aerul unui club aristocratic englezesc de acum o sută de ani: piele, lemn, căldură, cărți, tablouri cu animale, fotografii vechi înrămate, ziare.

M-am întors înăuntru – ceilalți se distrau, însă eu n-aveam încă starea necesară. De la oboseală, m-am gândit. Dintr-o pornire inexplicabilă, l-am urmat pe bărbat pe ușa pe care dispăruse. Hotelul fusese parțial renovat de curând. M-am gândit să arunc o privire, să văd ce-au făcut.

Însă, atunci când am intrat pe ușă, mi-am dat seama că mă aflam în cea mai veche parte a hotelului. Probabil în zona servitorilor.

Vedeam picioarele bărbatului dispărând pe o scară îngustă. De ce-am venit după el? Nu încercam să-l agăț, sau ceva de genul ăsta. Însă aici te molipsești rapid de o anume libertate – de fapt, un soi de cutezanță. Plutește în aer. Aerul de aici strălucește; e ca și cum ai respira lumină.

L-am urmat.

La capătul scărilor se vedea o luminiță slabă, ce venea dintr-o încăpere cu ușiță, aflată sub cornișă. Camera arăta ca și cum ar fi fost adăugată mai târziu, când construcția era

deja gata. Am șovăit. Prin ușa întredeschisă, l-am văzut pe bărbat cu spatele la mine, răsfoind o carte. Am bătut la ușă. S-a uitat în jur. Am împins ușa, deschizând-o.

— Ai adus apa caldă? a întrebat.

Apoi și-a dat seama de greșeală.

— N-ai de ce să-ți ceri scuze, am zis. Eu sunt cea care te-a deranjat. Sunt cu grupul cel zgomotos de jos.

Tânărul a părut mirat. Era lat în spate, zvelt, clădit ca un canotor sau un alpinist. Își scosese jacheta de tweed. Avea pantalonii susținuți de bretele. Stătea așa, în cămașă și cravată, înduioșător de protocolar și de vulnerabil, în modul protocolar și vulnerabil în care pot fi englezii.

— Voiam să citesc cartea asta despre Everest, a zis el. O să mă duc acolo ceva mai târziu, anul ăsta. Intră. Te rog. Vrei să intri?

Am intrat. Odaia nu semăna deloc cu nici o cameră de hotel de aici. În șemineu ardea un foc jos și exista un singur divan, lipit de un perete. Pe o noptieră se aflau un ulcior și un lighean. O valiză grea de piele, pe jumătate despachetată în mijlocul camerei, o pereche de pijamale cu dungi, mototolită, deasupra ei. Două lumânări scurse pe polița căminului. Pe un birou de la fereastră era o lampă cu ulei. La birou se afla un scaun cu spătar asortat, iar un fotoliu de catifea roz era tras aproape de foc. Nu părea să existe curent electric.

Mi-a urmărit privirea.

— Nu sunt bogat. Celelalte camere sunt mai bune. Mă rog, sunt sigur că știi asta. Dar e plăcut. Vrei să stai jos? Fotoliul e destul de confortabil. Te rog… Domnișoară…?

— Bună, eu sunt Molly, am zis, întinzându-mi mâna spre el.

— Sandy, a zis el. Probabil ești americancă.

— De ce?

— Nu vorbești ca americanii, dar pari foarte sigură pe tine.

Am râs.

— Știam eu că deranjez… O să plec.

— Nu! Adică, te rog… nu prea știu să mă port. Stai lângă foc. Haide. Te rog.

El a scotocit printr-un ruscac ce părea făcut din foaie de cort și buzunare și a scos din el o sticluță plată.

— Vrei să bei un brandy?

A umplut două pahărele până la buză.

— N-am văzut niciodată partea asta de hotel. E așa drăguță. Bănuiesc că n-au renovat-o. Face parte din campania de conservare a istoriei?

Sandy a părut din nou uimit.

— Ce campanie?

— Știi, demonstrațiile pe care le fac: schiatul în stil Arnold Lunn și tot tacâmul.

— Știi despre Arnold Lunn?

— Sigur că știu. Cum ai putea să nu știi, dacă stai aici?

— Da, e o mare figură, nu-i așa? Știi de legătura lui cu Sherlock Holmes?

Nu știam, dar vedeam că vrea să-mi spună. Era atât de nerăbdător și de entuziast! S-a aplecat în față, ridicându-și mânecile. Avea pielea albă ca laptele.

— Bătrânul, Sir Henry, tatăl lui Arnold, îndrăgea mult cărțile respective, le citea cu voce tare noaptea, în jurul focului – zicea că sunt făcute să fie citite cu glas tare, și sunt de acord. În orice caz, la un moment dat, Conan Doyle se afla în Berna superioară împreună cu Sir Henry, într-un tur al Alpilor, iar Conan Doyle trândăvea într-o stare deplorabilă, fiindcă voia să-l omoare pe Sherlock Holmes, ca să-și poată dedica viața cercetării domeniului paranormal. Îți vine să crezi? Domeniului paranormal! Și să nu mai scrie nenorocitele alea de povești cu detectivi.

Sandy încuviința, râzând. A luat o gură mare de brandy și ne-a mai turnat o dușcă. Avea palmele mari, puternice, și cele mai albe mâini pe care le-am văzut vreodată la un bărbat.

— E plăcut să ai companie, a zis.

I-am zâmbit. Era cu adevărat chipeș.

— Nu știam că Arthur Conan Doyle credea în supranatural.

— O, da, s-a convertit la spiritualism. Era un credincios ardent. Așa că Sir Henry, chiar dacă nu ținea cu orice preț să-l vadă revenind pe Sherlock Holmes, voia să-și ajute prietenul, prin urmare i-a zis: „Aruncă-l pe Holmes de pe cascada Reichenbach".

Conan Doyle nu auzise niciodată despre cascada Reichenbach, habar n-avea unde se află. Sir Henry, mare expert în Alpi, l-a dus pe Conan Doyle la cascadă, și acesta a știut că-și găsise răspunsul. Și astfel au murit Holmes și Moriarty. Mi-a plăcut foarte mult povestea aia: *Problema finală*.

— Dacă e să mori, poți foarte bine s-o faci la modul senzațional, am zis. Și ți-ai putea chiar pune în scenă o revenire.

S-a schimbat la față. Durere și frică.

— Ține bine de frânghie.

— Poftim? Nu înțeleg.

Sandy și-a trecut mâna peste creștet.

— Scuze. Bat câmpii. Ce vreau să spun e că englezii preferă să trăiască mai curând bine, decât mult.

— Chiar așa?

— Erau atâția tipi, pur și simplu prea tineri să lupte în război, care nu și-au iertat niciodată faptul că n-au făcut sacrificiul suprem. Tipii ăștia ar accepta orice provocare, s-ar duce oriunde, ar face orice.

— Dar de ce și-ar risca cineva viața inutil?

— Pentru ceva glorios? Tu nu ți-ai risca-o?

— Tu ai face-o?

— Sigur că da. Pentru femei e altfel.

— Fiindcă noi facem copii?

— Cred că da. Deși acum, că puteți vota…

— Exercitarea drepturilor democratice nu are legătură cu nașterea copiilor.

— Cred că nu.

S-a uitat în foc.

— Ai vrea să vii să schiem împreună mâine? Știu niște trasee interesante. Pari în formă.

— O iau drept un compliment. Da, de ce nu? Mi-ar face plăcere. Sandy, când vorbești despre război, te referi la…

— Marele Război.

M-am gândit că preferă termenul folosit de comemorarea centenarului. Am zis:

— Eu nu mi-aș risca viața pentru nimic. Moartea e un lucru prea categoric.

El a încuviințat fără grabă, cu ochii fixați asupra mea, asemeni unor lasere albastre.

— Nu crezi în tot ce se spune despre viața de apoi?

— Absolut deloc. Tu?

A rămas tăcut. Îmi plăcea sinceritatea lui. Nu-și verificase nici măcar o dată smartphone-ul. Și citea cărți. Cărți vechi. O vedeam pe cea pe care o împrumutase, deschisă pe micul birou, acolo unde o lăsase.

— Nu contează ce crezi tu, a zis în cele din urmă. Lucrurile sunt așa cum sunt.

N-am vrut să mă aventurez într-o altă dezbatere despre ce se întâmplă după ce murim, așa că am schimbat subiectul.

— Ai zis că ai de gând să te cațeri pe Everest?

— Da. Fac parte dintr-o expediție oficială britanică. Eu mă ocup de buteliile de oxigen, nimic spectaculos. Nu mă aștept să ajung în vârf, dar e o onoare să fi fost ales. Toți ceilalți au mai multă experiență decât mine. Întotdeauna am

fost fascinat de munți și sălbăticie. Munți înghețați. Sălbăticie înghețată. Când eram mic, devoram tot ce găseam despre Căpitanul Scott și Antarctica, și despre trișorul ăla de Amundsen.

— Amundsen folosea câini, nu ponei. Asta nu înseamnă că a trișat.

— N-ar fi trebuit niciodată să concureze cu Scott. Expediția noastră a fost una științifică. El s-a dus doar pentru glorie.

— Bun venit în lumea modernă.

— Superficial. Eu nu vreau să fiu superficial.

— Și de ce vrei să te cațeri pe Everest?

— Mallory a spus-o mai bine decât o pot spune eu: *Fiindcă e acolo.*

Era alb și monumental, precum marmura. Poate de vină era faptul că focul se stingea, sau că mă îmbujorasem la față de la brandy, sau poate era luna ce strălucea prin fereastra goală și strălucitoare. Băiatul ăsta părea sculptat în piatra lunii.

— Câți ani ai, Sandy?

— Douăzeci și doi. Nu-ți pot pune aceeași întrebare, fiindcă nu se cade să întrebi o doamnă ce vârstă are.

— Am patruzeci de ani.

Sandy a clătinat din cap.

— Ești prea atrăgătoare ca să ai patruzeci de ani. Sper că nu te superi că-ți spun asta. Adică, mai degrabă atrăgătoare decât frumoasă.

Nu mă deranja deloc.

— Plec în Himalaya în aprilie. Pe ruta Darjeeling. Destinația e o mânăstire aflată chiar la poalele muntelui. Rongbuk. Acolo o să stăm. Călugării cred că muntele Everest cântă. Că muzica lui e prea înaltă ca s-o auzim, însă unii dintre maeștrii budiști o aud.

— E un pic prea mistic pentru mine.

— Da? Spune-mi, când ești aici la Mürren, nu te simți amețită?

— A, ba da, mă simt, dar asta e din cauza aerului rarefiat. E o chestie psihologică... E...

Sandy m-a întrerupt.

— Oamenii se simt amețiți pe munte fiindcă lumea solidă se dematerializează. Nu suntem obiectele dimensionale care ne place să credem că suntem.

— Ești budist?

Sandy a scuturat din cap nerăbdător. Îl dezamăgeam, vedeam bine. A mai încercat o dată, privindu-mă fix. Ochii ăia...

— Când urc, înțeleg că gravitatea există ca să ne protejeze de lejeritatea ființei noastre, în același mod în care timpul e ceea ce ne apără de eternitate.

În timp ce vorbea, m-a luat cu fiori. Ceva înghețat m-a pătruns brusc, ca atunci când stai într-o cameră în care scade temperatura. Apoi am văzut că pe interiorul pervazului era gheață.

Sandy privea acum dincolo de mine. De parcă uitase că eram acolo. Și am remarcat ceva ciudat la ochii lui. Nu clipește, m-am gândit.

Când a vorbit iar, a făcut-o cu o disperare imensă în glas.

— N-am căutat niciodată să evit focul copleșitor al existenței. Nu de moarte trebuie să te temi. Ci de eternitate. Înțelegi?

— Nu cred că înțeleg, Sandy.

— Moartea e o ieșire din situație, nu-i așa? Indiferent cât ne-am teme de ea, nu există oare ușurare la gândul că există o ieșire?

— Nu m-am gândit niciodată la moarte.

S-a ridicat și s-a dus la fereastră.

— Și dacă ți-aș spune că moartea nu e o ieșire?

— Nu sunt o persoană religioasă.

— O să vezi. Când o să vină momentul, o să afli singură.

M-am ridicat. În odaie nu se afla nici un ceas. M-am uitat la al meu. Sticla cadranului i se spărsese.

— S-a spart, nu-i așa? a întrebat Sandy. Avea glasul îndepărtat, de parcă ar fi vorbit cu altcineva. Ar trebui să ți-l bagi în buzunar.

— Probabil l-am lovit de ceva.

— Nenorocita asta de rocă argiloasă. Muntele ăsta e putred.

— Ce munte? Eiger?

— Nu Eiger, Everest. Întotdeauna am fost de părere că numele ăsta e o glumă – stânca asta fără milă, necruțătoare, fără pauză, fără somn, cu vânt care bate cu două sute patruzeci de kilometri la oră dacă ai ghinion, și ai mereu ghinion – și britanicii îi spun Ever Rest – Odihnă perpetuă. Crezi că se gândea la cei morți?

— Cine, Sandy, cine să se gândească la cei morți?

— Sir George Everest. Doar nu crezi că un munte din Himalaya a fost numit Everest de tibetani sau de nepalezi, nu? Royal Geographical Society 1865 – numit după Sir George Everest, supraveghetor general al Indiei. Spre cinstea lui, a obiectat, zicând că nu se putea scrie sau pronunța în hindi. Pentru ei, Everestul o să fie mereu Mama cea Sfântă.

— Ciudată specie de mamă, care-și omoară atâția copii, am protestat eu.

— Există locuri sacre, a zis Sandy. Locuri în care n-ar trebui să mergem. N-am știut asta, până când n-am stat la mânăstirea din Rongbuk.

— Ai fost deja acolo? Credeam că pleci în aprilie.

— Da. Da. Cât e ceasul? Soarele a asfințit.

Părea confuz. Am hotărât să mă port englezește, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

— Chinezii au distrus Mânăstirea originală din Rongbuk în timpul Revoluției Culturale din '74, nu-i așa?

Sandy nu mă asculta. Era în genunchi și scotocea prin rucsac, cu trupul masiv ghemuit, ca un copil.

— Mi-am pierdut târnăcopul.

Am știut că trebuie să plec imediat. M-am ridicat și mi-am pus haina. Picioarele îmi amorțiseră. Mi-era mai frig decât îmi dădusem seama. Odaia se pietrifica încet. Se albea. Tonurile calde de lemn lustruit se decoloraseră, ca un os lăsat în soare, ca un trup părăsit pe munte. Focul se stinsese, cenușa devenise un alt soi de munte, cenușiu și inutil. Draperiile arătau ca niște foi de gheață ce încadrau fereastra înghețată.

Tremuram efectiv. Îmi simțeam ceafa umedă. Fotoliul roz de catifea devenise mai întunecat. În clipa în care Sandy îngenunchease, am văzut fulgi de zăpadă pe cămașa lui kaki. Înspăimântător. Frumos. E posibil să fie și una, și alta? Începuse să ningă în cameră.

— Sandy! Ia-ți jacheta. Vino cu mine.

Ochii lui erau de un albastru atât de deschis. Începuse să vâjâie vântul. La fel ca zăpada, și vântul pătrunsese acum în cameră. Vântul ridica și trântea capacul valizei de piele de pe podea. Odaia zornăia. Vântul a stins lumânările de pe polița șemineului. Lampa cu ulei e încă aprinsă, dar flacăra începe să pâlpâie acum, iar sticla începe să i se încețoșeze, de la dioxidul de carbon. Aerul din cameră e greu respirabil. Vântul suflă, dar nu e aer. Sandy stă nemișcat la fereastră.

— Sandy! Vino!

— Pot să te sărut?

Absurd. Suntem pe punctul de a muri, și el vrea să mă sărute. Nu știu de ce, dar m-am apropiat de el. I-am pus o mână pe piept, m-am ridicat pe vârfuri, în timp ce el și-a înclinat capul. N-am să uit niciodată atingerea buzelor lui, gheața arzătoare a buzelor lui. Când am deschis gura, doar

puțin, a inspirat adânc, de parcă aș fi fost un cilindru cu oxigen – asta a fost imaginea care s-a conturat în mintea mea în clipa aceea.

A inspirat și mi-am simțit plămânii contractându-se cu forța aerului absorbit dintr-ai mei. Mâna lui se afla pe șoldul meu, tandră, și se odihnea acolo, rece, atât, atât de rece. Și acum buzele mele ardeau și ele.

M-am tras în spate, încercând disperată să respir, cu plămânii umflați de efort. Era mai puțin palid acum, iar obrajii îi ardeau. A zis: Ține bine de frânghie.

Eram la ușă. A trebuit să-mi folosesc ambele mâini ca s-o deschid, dând la o parte mormanul de zăpadă adunată în fața ei. Am coborât aproape alergând, aproape căzând pe treptele abrupte, împiedicându-mă în întuneric. Am reușit, cumva, să-mi regăsesc drumul către zona centrală a hotelului. Trebuia să chem ajutoare.

Barul era închis. Biblioteca în care stătuserăm după cină era pustie. Focul se stinsese de mult. Am fugit în hol. Recepționerul se afla la tejghea. A părut surprins să mă vadă. Am întrebat:

— Unde-i toată lumea?

El a ridicat din sprâncene și și-a întins larg brațele.

— E ora cinci fără douăzeci dimineața, doamnă. Toată lumea e în pat.

Nu lipsisem decât o oră. Însă nu era momentul să mă cert cu el.

— Tânărul care locuiește în aripa veche a hotelului… o să moară de frig.

— Nu e nimeni în aripa veche a hotelului, doamnă.

— Ba da! Intri pe ușa din capătul bibliotecii. O să-ți arăt!

Paznicul și-a luat cheile și lanterna și m-a urmat. Ne-am întors prin bibliotecă, la ușa din peretele lambrisat. Am răsucit clanța. Ușa nu s-a deschis. Am început să trag de ea în sus și-n jos, s-o scutur.

— Deschide-te! Deschide-te!

Paznicul mi-a pus cu blândețe o mână pe braț.

— Asta nu e o ușă adevărată, doamnă; e doar decorativă.

— Dar există o scară pe partea cealaltă. O cameră! Îți spun, am fost acolo!

Paznicul a clătinat din cap, zâmbitor.

— Poate ne mai uităm o dată dimineața. Pot să vă conduc la camera dumneavoastră?

Crede că sunt beată. Crede că sunt nebună.

M-am dus în camera mea. 5 dimineața. M-am întins pe pat cât se poate de lucidă și m-am trezit tresărind, cu soarele pe față, strecurându-se printre obloanele deschise. De afară se auzea zgomotul și agitația zilei. Iar eu eram în agonie.

M-am uitat în oglindă. Aveam buzele degerate.

Am făcut duș, m-am schimbat, mi-am dat cu balsam pe buze și am coborât. O parte dintre prietenii mei erau deja în hol, cu schiurile.

— Hei! Ce-ai pățit azi-noapte? Ai dispărut, pur și simplu!

Mike era și el acolo.

— Ai văzut o stafie?

Un val de râsete.

L-am rugat pe Mike să vină cu mine. Mai întâi ne-am dus la ușa din peretele lambrisat.

— E o ușă falsă, a zis Mike. Ca să dea un aer de vechime.

L-am convins să vină afară cu mine, și am pornit spre spatele casei, spre locul în care ar fi trebuit să se afle fereastra. Dar nu exista nici o fereastră. Am încercat să explic. Mă bâlbâiam prostește. Sărutul. Frânghia. Everest. Băiatul avea de gând să urce pe Everest. Mike s-a schimbat la față.

— Vino să vorbești cu Fabrice, a zis.

Fabrice se afla în biroul său, înconjurat de hârtii și de cești de cafea. N-a părut surprins de nimic din ce i-am spus. Când

am terminat, a încuviințat, uitându-se întâi la Mike, apoi la mine.

— Nu e prima oară când acest tânăr a fost văzut pe munte, dar e prima oară când a fost văzut în hotel. Camera pe care o descrii a existat, acum aproape o sută de ani; uite, am să-ți arăt niște poze cu ea.

Iată Palace Hotel la începutul tururilor în Alpi. Un grup de bărbați cu schiuri de lemn în mâini stăteau în fața lor, zâmbind. Fabrice mi i-a arătat pe fiecare în parte, indicându-i cu vârful stiloului.

— Sir Henry Lunn. Fiul său, Arnold Lunn…

În timp ce vorbea, l-am întrerupt.

— El e! El e Sandy.

— *Voilà*, a zis Fabrice. El e domnul Andrew Irvine. Cunoști, poate, numele?

Mike avea glasul pierit și tremurat.

— Tipul care a urcat pe Everest cu George Mallory?

— Chiar el. Irvine și Mallory nu s-au întors din tentativa lor de a atinge vârful, pe 8 iunie 1924. Spre deosebire de cel al lui Mallory, trupul lui Irvine n-a fost găsit niciodată.

— Și a stat aici, am zis.

— După cum vezi. A stat într-o odaie de categoria a treia, din hotel. Era un tânăr remarcabil. Născut în 1902. Un mecanic și un inginer priceput. Se spune că Mallory l-a ales să-i fie partener la cățărarea fatală fiindcă doar Irvine știa să repare tuburile de oxigen.

— Și cum a murit?

— Nu știe nimeni. Trupul lui Mallory a fost găsit abia în 1999, cu frânghia încă legată în jurul mijlocului.

Îl văd brusc pe Sandy, în viscolul orbitor.

— Ține bine de frânghie!

— Poftim?

— Nimic. Nimic.

Am rămas toți trei tăcuți. Ce am mai fi putut spune?

În cele din urmă, Fabrice a reînceput să vorbească.

— Târnăcopul lui Irvine a fost găsit în 1933. De atunci, nimic. Dar, dacă trupul lui o să fie găsit într-o zi, o să aibă un aparat foto în jurul gâtului, iar cei de la Kodak zic că e posibil ca filmul să poată fi developat. Așa că poate vom ști dacă Mallory și Irvine au atins sau nu vârful Everest.

Mi-am scos ceasul spart din buzunar și l-am pus pe birou.

— E ciudat, zice Fabrice. Ceasul lui Mallory a fost găsit în buzunarul său, spart. Spart probabil în clipa în care timpul s-a oprit pentru el.

— Uită-te la asta, a zis Mike. Mi-a întins iPadul lui.

Și bucuria e, la urma urmei, sfârșitul vieții. Nu trăim ca să mâncăm și să facem bani. Mâncăm și facem bani ca să ne putem bucura de viață. Asta înseamnă viața și ăsta e rostul vieții.

George Mallory. New York City, 1923

Ca toți ceilalți, și eu îmi înmoi spiritul în materialitate, îmi lipesc gleznele asemeni unui scafandru în adâncimile oceanului. Refuz chemarea, fiindcă să-i răspund ar însemna să trăiesc în aer rarefiat, să mă las în voia muntelui, să mă duc și să nu mă mai întorc.

Focurile copleșitoare ale existenței.

Zăpada care cade îi acoperă. Iar cerul e deasupra capetelor lor. Și în ochii lor stelele străvechi, luminând reci și întunecate, pe ceruri diferite.

Biryani de curcan à la Kamila Shamsie

Anul trecut, de sărbători, soția mea, Susie Orbach, se gândea să pregătească mâncărurile ei tradiționale.

Am zis:

— Ce-ar fi ca anul ăsta să gătesc eu?

A părut îngrozită. Susie gătește excelent. Când ne-am cunoscut, eu găteam cu mare entuziasm, dar, la scurt timp, mi-am dat seama că nu vrea să mănânce nimic gătit de mine – friptură, tocăniță, plăcinte, ghiveci la cuptor în vas de fontă, cârnați cu piure, genul ăsta de chestii. Am cumpărat un dicționar idiș, ca să aflu ce înseamnă *goyishe chazerai*.

Prietena noastră, scriitoarea pakistaneză Kamila Shamsie, tocmai ne făcuse o vizită în acel decembrie și am întrebat-o cum e Crăciunul în Karachi, orașul ei natal, cu douăzeci și cinci de milioane de locuitori. Mi-a istorisit o poveste minunată, auzită la știrile din America, despre marele sprijin obținut de talibani în Karachi, dovedit și de bărbile talibane false ce se vindeau la semafoare.

Kamila își sunase un prieten din Karachi, să verifice acel detaliu interesant. S-a dovedit că bărbile cu pricina erau, de fapt, bărbile obișnuite de Moș Crăciun, populare în acel moment al anului.

Kamila Shamsie are multe calități, printre care și aceea de a fi o scriitoare minunată, tot ea fiind și cea care a reușit să rezolve diplomatic cearta dintre mine și Susie de la Crăciunul trecut, oferindu-se să ne gătească propria ei versiune pakistaneză a mesei de Crăciun.

Ca să nu rămân pe dinafară, am făcut mâncare de fazan în vas de fontă la cuptor, după o rețetă din cartea de bucate a lui Mary Berry. Mă bucur să spun că mulți dintre oaspeții noștri au mâncat din ea, dar nu e nici o îndoială că friptura de curcan a Kamilei – nu-i spuneți curry – a fost mai bună.

Rețeta asta a apărut în urma discuției noastre despre fructele la mesele principale (vezi rețeta mea de vin fiert de la pagina 210). Așa cum a zis Kamila, „Britanicii au colonizat jumătate de lume și au continuat să mănânce varză fiartă".

Așa că, aceia dintre voi care iubiți fructele uscate și mirodeniile proaspete și aveți prea mult curcan la îndemână, încercați rețeta asta, reprodusă cu permisiunea bucătăresei.

Kamila povestește: Curcanii nu sunt păsări pe care te aștepți să le vezi în Pakistan, așa că nu pot explica de ce se aflau doi curcani la o fermă din Punjab, ce aparținea unei familii de prieteni, în acel Crăciun din 1980, când eu aveam șapte ani.

Primul curcan și-a croit drum spre farfuriile noastre în ziua în care au sosit părinții și sora mea și, nevăzându-l niciodată în forma lui vie, n-am avut nici o problemă să-l mănânc – fript, „în stil englezesc". Însă a doua zi, toți cinci – eu, sora mea și cu cei trei copii ai familiei cu care stăteam – am auzit un zgomot extraordinar, urmat de o priveliște chiar mai extraordinară: o vietate umflată, ca un balon, toată numai pene și gușă și cioc. L-am numit Aha! (La fermă erau, de asemenea, două rațe pe care le numiseră Déjà Vu și Voulez-Vous. Nu știam franțuzește, dar în Karachi se deschisese de curând o cafenea numită Déjà Vu și știam cu toții melodia trupei ABBA *Voulez-Vous*. Iar refrenul melodiei, care era *Voulez-vous...aha!*, ne-a dat ideea de a-l boteza așa pe curcan.)

Acest Aha!, am descoperit în curând, avea o trăsătură ce producea o nesfârșită desfătare: dacă ridicai vocea și vorbeai sau îi cântai pe o anumită tonalitate, îți răspundea în „turcește", cu sunete succedate la exact același interval de timp precum cele folosite de tine când i te adresaseși. Îi cântam *Voulez-vous...aha!*, iar el răspundea „glu glu glu glu glu". „Obrăznicătura! – Ar trebui să-i fie rușine!" ziceam (replica

noastră preferată din muzicalul *Oklahoma*!). „Glu glu glu glu glu glu glu glu glu glu", răspundea curcanul.

Povestea nu se termină bine, firește.

Într-o zi, Aha! a dispărut.

„A fugit cu un curcan sălbatic", ni s-a spus și, ca povestea să fie mai credibilă, copiii și adulții deopotrivă au pornit-o în căutarea lui. „Vânătoare de curcani sălbatici"[1], am strigat toți în timp ce porneam, care pe jos, care în jeepuri, trecând de câmpurile de bumbac și de cele de trestie de zahăr, de livezile de portocali și de dunele de nisip ce mărgineau în chip misterios ferma plină de verdeață.

Aha! n-a fost găsit niciodată și abia târziu, când eram deja adulți, doi dintre copiii care fuseseră atunci la fermă mi-au spus adevărul cumplit, irefutabil: Aha! nu fugise în chip romantic în deșert, ci sfârșise pe un tocător de lemn.

Dar ce se întâmplase după asta?

— În seara aia am mâncat curcanul, au insistat cei doi frați, și insistă până în ziua de astăzi.

— Nu, am zis. Am mâncat curcan în prima seară, înainte să-l cunoaștem pe Aha! N-aș fi continuat să susțin povestea cu curcanul fugit toți anii ăștia, dacă ar fi apărut în farfuriile noastre la cină.

Acum, dacă mă gândesc, nu pot decât să deduc că probabil am mâncat curcanul crezând că e altceva. La capătul acelei zile de căutări, probabil că în farfuriile noastre a apărut ceva care ne-a fost prezentat drept pui, iar eu am mâncat, gândindu-mă că gustul pregnant al cărnii se datora probabil tristeții mele.

Îmi displac poveștile cu goluri inexplicabile, așa că tind să-mi închipui cina aia făcută din Aha!, care părea altceva.

1. Trimitere la expresia englezească *wild goose chase*, goană după himere.

Îmi place să cred că era curcan biryani.

Pare un final adecvat pentru o pasăre cu asemenea panaș, ce oferea atât de multă încântare, până la ultima bucățică.

Pe pagina alăturată veți găsi rețeta mea de biryani, cu resturi rămase de la friptura de curcan (glugluglugluglu).

*

Aveți nevoie de:

resturi de curcan, tăiate (sau, dacă vreți să faceți totul de la A la Z, prăjiți două pulpe de curcan, după care tăiați carnea cubulețe. Pielea o puteți arunca sau mânca, după cum preferați – pielea de pasăre nu se folosește niciodată în bucătăria pakistaneză.) Aș zice vreo 500 de g, dar, de fapt, depinde câtă carne de curcan v-a rămas. Puteți ajusta celelalte cantități din rețeta asta în funcție de necesități.

500 g de orez. Doar basmati e bun. Vă rog să mă credeți pe cuvânt. (Eu folosesc Tilda.)

2 cepe mari, tăiate cubulețe mici

1 lingură de ghimbir ras

3 căței de usturoi zdrobiți

ardei iute roșu tăiat cubulețe sau o linguriță de boia de ardei iute (ori mai mult, depinde cum preferați)

1 linguriță de praf de turmeric

1 linguriță de sare (cantitatea se poate ajusta, ca la toate ingredientele de aici, pentru a răspunde nevoilor/dorințelor voastre)

8 păstăi verzi de cardamon

6 cuișoare

1 linguriță de piper negru boabe

1 baton de scorțișoară

1 lingură de semințe de coriandru

3 roșii potrivite, tăiate cubulețe

100 ml de lapte (dacă vă simțiți extravagant – și de ce nu? –, infuzați puțin șofran în lapte când începeți să faceți biryani)
o mână de stafide mari (opțional)
o mână de caju (opțional)

Metoda

Pregătiți totul din timp, dacă asta vă va ușura viața: clătiți orezul până când apa e limpede. Puneți-l într-o oală și adăugați 500 ml de apă. Fierbeți la foc măricel, până când apa e absorbită (cam 8-10 minute). Orezul ar trebui să fie fiert pe jumătate. Dacă vi se pare că orezul se fierbe prea repede și apa n-a fost complet absorbită, strecurați apa în exces. Eu nimeresc cantitatea corectă de apă de două ori din trei – posibil din cauză că nu măsor apa înainte de-a o pune în oală. Esențial e ca orezul să nu fie fiert de tot – dacă apeși un bob, ar trebui să se turtească, dar miezul să îi rămână tare. Vânturați-l cu o furculiță, ca să nu lăsați boabele de orez să se lipească între ele în timp ce se răcește.

Într-o oală separată, căliți ceapa la foc mare, până devine auriu-maronie. E un pas important. Focul trebuie să fie mare, și culoarea e musai să fie auriu-maronie. Evident, o să aveți nevoie de o cantitate generoasă de ulei, ca ceapa să nu se prindă. Luați o lingură de ceapă călită și puneți-o deoparte, pentru garnisit.

Adaugați toate condimentele în ceapa rămasă în tigaie. Amestecați bine un minut sau două – ar trebui să miroasă deja fantastic. (Nu toată lumea iubește mirosul de ceapă prăjită și condimente, iar o metodă de a-l contracara e să pui un băț de scorțișoară pe aragaz, în apă clocotită. Asta o să absoarbă mirosul.) Adaugați roșiile cubulețe în amestecul de condimente și dați focul mic. Lăsați-le până când roșiile

și condimentele formează o pastă groasă (uneori e nevoie să mai adăugați un pic de apă în amestec, dacă vi se pare să se lipește de tigaie). Ar trebui să dureze aproximativ 15-20 de minute (bazați-vă mai mult pe ce vedeți cu ochii, decât pe timpul estimativ pe care vi l-am dat).

Adăugați curcanul și lăsați-l pe foc în jur de 10 minute, tot la foc mic, ca să poată absorbi aromele.

Dacă e nevoie, la final, dați focul mai mare câteva minute, ca să absoarbă orice lichid în exces.

Faceți asta cu 40 de minute înainte de servire: ungeți un vas de fontă cu ulei.

Puneți, cu lingura, o treime din orez pe fundul vasului. Turnați lapte deasupra. Întindeți jumătate din amestecul condimentat cu carne de curcan deasupra orezului. Mai puneți un strat de orez. Turnați lapte deasupra. Puneți restul de curcan condimentat. Apoi acoperiți cu orezul rămas. Turnați lapte, ceapa călită pe care ați pus-o deoparte și o cantitate generoasă de coriandru tocat. Acoperiți cu folie sau cu un capac. Puneți vasul în cuptor, la 180°C, pentru circa o jumătate de oră, poate puțin mai mult.

La final, opțional – depinde cu câte sechele ați rămas după atâta amar de fructe și nuci FOLOSITE GREȘIT în mâncarea de Crăciun – prăjiți stafidele în puțin ulei, până se umflă frumos. Puneți-le deoparte. Prăjiți puțin caju, circa un minut.

Înainte de a servi biryani de curcan, presărați deasupra stafidele și cajuul.

BROSCOIUL DE ARGINT

Centrul pentru orfani al doamnei Reckitt se pregătea să serbeze Crăciunul. În holul spațios de la intrare se afla un molid înalt, ce avea să fie în curând împodobit cu ornamente impresionante.

Pe ușa de la intrare era agățată o ghirlandă de ilice de mărimea unei veste de salvare. Faptul că ușa de la intrare era vopsită în negru fusese poate o alegere nefericită, combinația dintre culoarea sumbră și ghirlanda de iarnă dând locului un aer oarecum funerar.

Și, totuși, mânerul de alamă era lustruit și strălucea, iar mânerul clopoțelului scânteia și el, în așteptarea vizitatorilor. Iată și cine erau musafirii: toată crema din Soot Town[1] venea la cina de Crăciun.

Soot Town plătise pentru masă, în cinstea zilei, și pentru daruri oferite gratuit celor sărmani, copiilor fără părinți care-și găsiseră adăpost sub aripile largi ale doamnei Reckitt.

Dacă ar fi fost o pasăre, era greu de crezut că doamna Reckitt ar fi zburat prea departe – sau că și-ar fi putut lua zborul –, dat fiind că, din multe puncte de vedere, aceasta semăna cu un curcan uriaș. Nu cu unul sălbatic. Nu. O pasăre bine

1. Orașul de funingine.

crescută, de culoarea bronzului, cu un piept impozant, o guşă plisată, un cap şi picioare mici – deşi nimeni nu-i văzuse vreodată picioarele doamnei Reckitt, moda zilei cerând ca ele să fie ascunse. E suficient să spunem că picioarele ei, presupunând că avea, erau ca de curcan. Şi anume, nepotrivite mersului îndelungat pe jos.

În majoritatea privinţelor, doamna în cauză semăna cu pasărea îndrăgită de la masa de Crăciun, însă într-o singură altă privinţă semăna cu altceva.

Doamna Reckitt avea o faţă de crocodil. Avea maxilarul lung şi gura largă. Înăuntrul ei se zăreau dinţi mari. Ochii îi erau mici, încreţiţi şi holbaţi, cu o expresie de criminal ce te are în vizor. Pielea de pe gâtul şi decolteul ei aducea mai mult a piele de poşetă, decât a piele de om. Însă nu era verde. Nu, doamna Reckitt nu era verde. Era rozalie. Şi, aşa cum toţi cei din Soot Town erau de acord, o văduvă încântătoare, milostivă, cu chip trandafiriu.

Cauza morţii răposatului domn Reckitt nu se cunoaşte. E suficient să ştim că e mort şi că nu avuseseră copii.

Doamna Reckitt o zicea adesea, cu lacrimi de crocodil în ochii de crocodil. Prin urmare, orfelinatul ei a devenit locul unei întâlniri fericite între şansă şi generozitate, permiţându-i să aibă familia pe care soarta nu i-o oferise.

Orfanii erau adunaţi de aproape şi de departe şi cazaţi în vila cea mare, plătită din cotizaţii ale cetăţenilor din Soot Town.

În anul acela, de Crăciun, casa era plină de copii. Orfanii erau baza afacerii, însă anumiţi părinţi, care aveau obligaţii în altă parte, îşi lăsau din când în când odraslele la doamna Reckitt. Taxele erau considerabile, dar, aşa cum zicea ea însăşi, iată ce servicii oferim.

Cei care vizitau Vila Gloriei, cum îi plăcea doamnei Reckitt să-şi numească instituţia, erau impresionaţi de salonul

luminos și vesel, în care fetele coseau în fața unui foc călduros.

În grădină se afla un atelier în care băieții confecționau și reparau obiecte utile. Erau o sală de clasă, o parcelă de pământ, un iaz cu nuferi și două dormitoare. Fiecare pat de metal avea o cuvertură din petice călduroasă și un ursuleț cu ochi din nasturi pe noptieră.

Și Crăciunul – a, da, Crăciunul. Vremea veseliei. În dimineața aceea, copiii împodobeau pomul de Crăciun. Acesta se afla în hol, un dar din partea unei fabrici de cherestea de la marginea orașului. Bărbați puternici îl tăiaseră și apoi îl ridicaseră din nou în picioare. Crengile de jos erau bogate ca o pădure. Vârful lui rarefiat se înălța ca o pasăre verde.

Copiii, în salopetele lor maronii, stăteau în picioare, cu ochii la pom. Doamna Reckitt îi privea.

— Orice copil care sparge un glob de sticlă va fi închis în pivnița cu cărbuni, fără mâncare, a zis doamna Reckitt. Și de ce e scara prea scundă să puteți ajunge în vârful pomului? De-asta vă țin la lecții de tâmplărie, leneșilor, ca să faceți scări prea scunde?

Reginald a ridicat mâna.

— Mă scuzați, doamnă Reckitt, dar nu e bine să faci o scară mai înaltă ca asta. O scară are formă de A, doamnă Reckitt, și…

Fața rozalie a doamnei Reckitt se colora în roșu. A înaintat și l-a privit pe Reginald cu ochiul ei de sticlă, ca o perlă. Reginald și-a dat seama că doamna Reckitt nu clipea.

— Ei bine, atunci, a zis ea, dacă asta e cea mai înaltă scară pe care o puteți face, va trebui să puneți un scaun în vârful scării și să vă mențineți echilibrul pe el, ca să PUNEȚI ZÂNA în vârful pomului. Ai auzit?

N-aveai cum să n-o auzi. Copiii au rămas tăcuți. A fost adus scaunul. Reginald abia dacă-l putea ridica. Maud a făcut un pas în față.

— Nu vă supărați, doamnă Reckitt, dar Reginald nu poate căra scaunul în sus, pe scară. Are un picior beteag.

Doamna Reckitt a coborât privirea spre gheata neagră și grea a lui Reginald.

— Dacă există un lucru care-mi displace mai mult decât orfanii, sunt orfanii schilozi, a zis ea, cântărindu-l din ochi pe Reginald, de parcă s-ar fi gândit să-l mănânce. Ronald, ești un orfan schilod sau un schilod orfan? HA HA HA HA HA.

Apoi s-a întors spre Maud.

— Foarte bine, Mavis. Văd că ești cel mai mic copil de aici; e mereu dezamăgitor să vezi copii care nu se dezvoltă, dar în cazul ăsta e folositor. Suie-te în pom!

Maud se uită la pomul ce se înălța spre tavanul decorat cu ipsos. Vârful lui se afla chiar sub bărbia unui heruvim.

— Te urci, chiar pe mijloc, și pui zâna în vârf.

Doamna Reckitt a scos zâna. Aceasta era făcută din rafie.

— O ții cu dinții. Uite-așa.

Dinspre orfani s-au auzit OOO-uri și AAA-uri îngrozite și uimite, în timp ce doamna Reckitt vâra biata zână în gură. A continuat să vorbească fără probleme, ținând-o astfel.

— Pe vremea mea, orfanii se urcau pe coșuri de douăzeci de ori mai înalte decât idiotul ăsta de pom, și nu păteau niciodată nimic.

Și-a scos zâna din gură; prezența ei îi amintise că-i era foame.

— E vremea să-mi iau gustarea, pateu cu carne. Când mă întorc, ar fi bine ca zâna asta să se afle în vârful pomului. Și țineți minte: dacă spargeți un singur glob de sticlă, unul singur, pivnița de cărbuni vă așteaptă!

Doamna Reckitt a ieșit ca o vijelie, plecând să-și mănânce pateul cu carne. Reginald a fixat zâna de pânză între dinții lui Maud.

Maud și-a dat seama că trebuie să ajungă la tulpina pomului și să se cațere pe trunchi. Pomul mirosea a rășină și a

iarnă. Crengile de jos erau atât de dese, încât se simțea ca și cum s-ar fi aflat în propria ei pădure. Lumea era verde. Maud nu-i mai vedea pe ceilalți copii. Se rătăcise în pădure, ca Gretel.

Pomul o zgâria, și-și dădea seama că denumirea de ace de brad era cât se poate de potrivită. În curând, mâinile și picioarele îi sângerau și fața îi era brăzdată de răni mari și roșii. Nu îndrăznea să deschidă ochii sau să ridice privirea. Începea să-i fie frig și avea fața udă. Avea senzația ciudată că înăuntrul pomului ninge.

Urcă. Se gândea la mama ei, care murise când Maud era încă un bebeluș. Tatăl ei o dăduse unei mătuși, mătușa o dăduse unui văr, vărul o dăduse unui vecin, vecinul o dăduse unui telal de haine vechi. Telalul, care strângea haine și cratițe vechi în Soot Town, o vânduse pentru o băutură la Baby in Half. Proprietarul cârciumii nu văzuse niciodată un copil atât de mic. Se gândise că fata ar putea trăi într-o sticlă pe bar, lângă o bufniță împăiată. Ar fi fost benefic pentru afacerea lui.

Însă Maud avea alte planuri, așa că a fugit. A fost prinsă furând ouă, pentru că îi era foame, închisă și salvată de unul dintre acei gentlemani bătrâni bine intenționați care-și închipuie că tot ce-i trebuie unui copil e pâine cu unt și disciplină.

La Academia Reckitt pentru Orfani, copii găsiți și minori cazați aici temporar, era disciplină. Și, din când în când, pâine cu unt. Însă joaca ieșea din discuție. Și nu exista speranță. Și nici căldură. Și nici dragoste.

Maud avea nouă ani când ajunsese aici.

— Pipernicită, a zis doamna Reckitt când a examinat-o prima oară. Prinde bine la desfundat burlanul și la recuperat mici obiecte căzute prin grilaje.

Maud primea foarte puțină mâncare, dar era o hoață pricepută și, de obicei, reușea să facă rost de rații suplimentare pentru sine și pentru unii dintre ceilalți copii.

Minorii CAT (Cazați Aici Temporar) aveau parte de multă mâncare bună – budincă la aburi, găluște, cremă de șarlotă și așa mai departe. Aveau paturi frumoase și ursuleți frumoși, iar meniul lor era prezentat ca fiind cel standard. În realitate, lucrurile erau complet diferite. Părinții minorilor CAT plăteau sume generoase ca să-și poată abandona aici odraslele, pentru a-și face călătoriile necesare la Monte Carlo, sau ca să plece în vizite urgente la rude bogate, aflate pe moarte.

Doamna Reckitt avea mereu nevoie de clienți și recenzii ultrafavorabile. Astfel încât orfanii și copiii găsiți, care nu aveau părinți, fie ei bogați sau săraci, aprindeau focurile, dădeau ghetele cu cremă, pieptănau părul, măturau, ștergeau praful, dădeau cu mopul și lustruiau, în vreme de Minorii CAT, care erau la fel de egoiști precum adulții care îi crescuseră, își imaginau că toate astea li se cuveneau.

Azi, de Crăciun, Minorii CAT aveau propria lor sală de mese și propriul Moș Crăciun. Sub pom îi așteptau mormane de cadouri generoase, de la părinții care-i neglijau.

Orfanii și copiii găsiți aveau să se așeze la coadă mai târziu, pentru a lua ambalajele și sfoara aruncate, ca să poată desena pe ele și să joace moara.

Maud ajunsese în vârful pomului. Capul ei s-a ivit brusc de sub un heruvim dolofan din ipsos. Copiii de dedesubt ovaționau. Maud s-a uitat în jos; a fost o greșeală. S-a uitat în jos și a văzut-o pe doamna Reckitt întorcându-se de la întâlnirea ei cu pateul cu carne.

Cu mâinile în șolduri, doamna Reckitt a răcnit:

— MARGARET! ZÂNA, TE ROG!

Maud și-a scos zâna din gură, apoi a fixat clipsul cusut în spinarea zânei de creanga cea mai de sus. Maud era roșie și verde precum Crăciunul, cum stătea acolo, cu mâinile

complet însângerate și acele de pin ieșindu-i din trup ca ale unui arici.

Se întreba cum să se dea jos, când creanga de sub piciorul ei s-a rupt. TROSC!

Și iat-o pe Maud cu capul în jos, legănându-se, agățându-se de pom, căzând, aterizând pe o creangă, zgâriindu-se, alunecând, izbindu-se, prinzându-se, ratând, tot mai jos prin tunelul verde-întunecat al pomului, până când aterizează în siguranță, în fund, pe mormanele de paie adunate în căpițe la baza lui, pentru scena Nașterii Mântuitorului.

Nu se întâmplase nimic. Toți copiii au aplaudat și au ovaționat.

— LINIȘTE! a strigat doamna Reckitt. S-a dus la Maud și a înșfăcat-o de braț, trăgând-o dintre paie. Vai, vai, vai! a strigat doamna Reckitt. Copil blestemat, ești toată numai ace! Uite ce mi-ai făcut!

Însă înainte ca doamna Reckitt să-și poată trece mai departe în revistă motivele de supărare, a văzut ce-a văzut, și ce-a văzut a fost un glob de sticlă spart pe podea. Ochii ei afundați în grăsime au strălucit.

— Ce-am zis eu? CE-am ZIS EU?

A încercat să se aplece și să ridice globul spart, însă corsetul nu-i permitea.

— Dă-mi globul ăla! a strigat.

Maud a ridicat sticla spartă tremurând, tăindu-se și mai tare la mâini, dar, în timp ce făcea asta, a observat că în glob se afla o broscuță de argint. A reușit s-o ascundă.

Doamna Reckitt a poruncit ca Maud să fie închisă tot restul zilei în pivnița de cărbuni. Apoi, târșâindu-și pașii din aripa lui de clădire, în halatul său alb obișnuit și mănuși de cauciuc, a apărut doctorul Scowl, mâna ei dreaptă, care răspundea de bunăstarea copiilor. Acesta i-a spus cu părere de rău că nu e posibil ca Maud să fie trimisă în pivința de cărbuni; erau deja patru copii înghesuiți acolo.

Doamna Reckitt a părut nefericită.

— Pot să vă sugerez s-o lăsați afară, doamnă? a întrebat doctorul Scowl. E înviorător și sănătos pentru un copil să stea afară. Putem fi siguri că tânăra fără minte poate astfel reflecta asupra infracțiunii sale, fără să fie distrasă de vederea cărbunelui. Zilele trecute, copiii închiși în pivinița de cărbuni, în scopul dezvoltării lor morale, au folosit bucățile de cărbuni pentru a-și clădi castele. Închipuiți-vă!

Doamna Reckitt și-a închipuit. După ce și-a închipuit tot ce-și putea închipui, s-a întors către Maud.

— Tu! Afară! Fără haină, fular sau mănuși. La revedere.

Reginald a înaintat șchiopătând.

— Vă rog, doamnă Reckitt, mă duc eu afară. Maud s-a urcat în pom în locul meu.

Nimic nu-i displăcea mai mult pe lume doamnei Reckitt decât bunătatea umană. L-a privit pe Reginald de sus, de la înălțimea multelor vieți neafectate de evoluție ale creierului ei reptilian. De ce să mănânci un copil, când ai la dispoziție doi?

— În cazul ăsta, Rodney, i te poți alătura și tu lui Marigold, în grădină. Aer curat! Sunt mult prea amabilă, dar azi e Crăciunul.

Dinspre orfanii adunați s-a auzit un icnet general. Doamna Reckitt și-a învârtit fustele, întorcându-se cu fața spre ei.

— Și e suficient un singur cuvânt, un singur cuvânt rătăcit și trist lăsat să-i scape de vreun alt orfan fără rost pe lume, și o să vă petreceți CU TOȚII Crăciunul afară. M-ați auzit?

Orfanii nu aveau părinți, însă aveau urechi. Au auzit. În încăpere s-a lăsat tăcerea.

Apoi…

DING DONG! VESELIE-N LUME,
CLOPOTELE SUNĂ-N CERURI;
DING DONG! DIN CER SE REVARSĂ
CÂNTARE DE ÎNGERI…

— Colindătorii din Soot Town! a strigat doamna Reckitt, care, ca toți cei nesimțitori, era o fire sentimentală. Trebuie să-i invit înăuntru, la un punci fierbinte și jeleuri topite în tigaie.

Porni grăbită spre ușă, mai roșie la față decât orice fruct de pădure, cu inima mai rece decât zăpada ce se strecura prin ușa deschisă. Felinarele erau aprinse, și sunetul vocilor ce cântau umplea încăperea. Aerul avea miros de ceară de albine, și molid, și brandy, și cuișoare, și zahăr și vin, iar pomul strălucea.

Afară, în grădină, iazul era înghețat ca oglinda. Reginald și Maud alergau în jurul lui pentru a se încălzi, însă doctorul Scowl i-a văzut pe fereastra salonului, unde-și încălzea posteriorul impresionant, la un foc impresionant. Alergatul lor aducea prea mult a joacă și prea puțin a pedeapsă, așa că țipă la ei să se potolească.

Salopeta gri a lui Maud era subțire, iar rochia ei era și mai subțire. Reginald purta un șort gri și jacheta regulamentară galben-mușchi, din fetru. În curând, copiii au început să se învinețească de frig.

Și în clipa aceea au auzit un ciocănit ușor sub gheața iazului. Da, se auzea foarte clar. CIOC CIOC CIOC.

S-au întrebat cine ar putea fi și au uitat câteva clipe cât le era de frig.

— Aici! a zis Reginald. Uite!

Un broscoi uriaș sărea, lăsând urme de mărimea unei farfurioare, acolo unde se odihnea între sărituri.

Argintiu. O culoare deloc strălucitoare. Și mată. Ochii lui erau însă strălucitori precum stelele argintii și priveau fix, fără să clipească.

— Salutare, copii, a zis Broscoiul de argint. Copiii mei sunt prinși sub gheață.

CIOC CIOC CIOC.

— Dar cine i-a închis acolo? a întrebat Reginald.

— În trecut, a zis Broscoiul de argint, grădinarul punea mereu un buștean în iaz, în timpul iernii. Ușor pieziș. Lângă mal, cufundat în apă. El forma un soi de pod, și noi, broaștele, ne puteam plimba în voie, ascunzându-ne sub gheață pentru a ne încălzi, întorcându-ne apoi pe pământ, după mâncare. Însă acum nimeni nu se mai gândește la noi.

— Nici la noi nu se gândește nimeni, a zis Maud. Toți orfanii de aici sunt prinși sub gheața din inima doamnei Reckitt, dar, deși nu putem scăpa niciodată din locul ăsta, dacă avem cum, vă ajutăm.

Broscoiul de argint a ascultat, iar ochii lui, care erau mereu umezi, dat fiind că era, la urma urmei, o broască, s-au umezit și mai tare. Amfibienii nu plâng. Dar era Crăciunul.

— Putem sparge gheața în bucăți! a strigat Reginald. Pot să bat în ea cu piciorul meu strâmb! Uite, gheata mea are talpă de fier.

Broscoiul de argint s-a cutremurat din tot corpul. (O broască nu poate clătina din cap.)

— Prea periculos. O să cazi și-o să te îneci. Nu, mai există o cale. Și aceasta își are răspunsul în buzunarul ei.

Maud a scotocit în buzunarul salopetei. A dat peste o cojiță de șuncă pe care o păstrase de la micul dejun și peste ceva tare, ca o piatră. A scos-o afară. Era mica broscuță argintie pe care o găsise în globul spart.

— Da, a zis Broscoiul de argint, asta e Orăcăimea Sa.

— Orăcăimea Sa?

— Orăcăimea Sa e Regina Broaștelor. N-a văzut-o nimeni niciodată în carne și oase, sau în pieliță și mâzgă, dar nimeni nu se îndoiește că veghează asupra noastră. Broasca aia de argint solid e imaginea ei sacră. Acum, fă ce-ți spun și pune-o pe oglinda iazului.

Maud nu era prea convinsă că o broască de argint de numai două degete ar putea face cine știe ce în lumea asta înghețată, însă făcu ce i se ceruse și aruncă broscuța pe gheața netedă.

Nu se întâmplă nimic. Maud tremură de frig.

— N-o să meargă! zise Reginald. De ce nu vrei s-o sparg eu mai bine?

— Hopai dirida! zise Broscoiul de argint și, dat fiind că era Crăciunul, „hopai dirida", deși cam folcloric, era acceptabil.

Sub greutatea miniaturală a broscuței se întindea vertiginos un petic întunecat. Peticul întunecat a început să fiarbă. S-a auzit un oftat și un trosnet. Suprafața iazului era udă și plină de crăpături.

— Se topește! a zis Reginald, care uitase să tremure.

Și așa era. Iar în timp ce gheața continua să se topească, broscuța patina în fața gheții ce se spărgea, și acolo unde broscuța patina, gheața se crăpa, iar apa cea lină se revărsa peste suprafața dură.

Și, ca și cum asta n-ar fi fost și așa extraordinar, imediat după aceea s-a întâmplat ceva cu totul ieșit din comun. Suprafața iazului a fost însuflețită de broscuțe argintii identice.

— Ce mici sunt! a zis Reginald.

— Sunt noi, a zis Broscoiul de argint. Ca luna.

Copiii au ridicat privirea. Luna îi privea de pe cer, ca o seceră, frumoasă și argintie.

— Nu-mi mai e frig acum, a zis Reginald.

Și nici lui Maud nu-i era. Broscoiul de argint a zis:

— Prieteni, mi-ați ajutat copiii, acum copiii mei vă vor ajuta pe voi. Veniți, dar păsiți cu grijă!

Maud și Reginald l-au urmat pe Broscoiul de argint, iar broscuțele au dat din picioruțe, făcând apa să curgă precum un râu. Luna i-a luminat, și copiii păreau purtați către casă de un șuvoi argintiu.

Copiii vedeau prin ferestrele înalte ale sălii de mese cum se făceau ultimele pregătiri pentru masa de Crăciun. Cât de frumos arăta: lumânări roșii și pocnitori roșii, față de masă și șervete din damasc. Maud știa totul despre fața de masă și șervete; ea le călcase cu un fier încălzit pe plită. Îi luase patru ore.

— Și-acum intrăm! porunci Broscoiul de argint și, ca prin farmec, broscuțele trecură prin geam și, brusc, copiii se aflau și ei înăuntru.

— Sticla e guvernată de lună, a zis Broscoiul de argint, de parcă asta ar fi explicat totul.

Odată intrați, câte două broscuțe s-au strecurat în fiecare pocnitoare. Douăzeci și patru de broscuțe s-au lăsat să cadă pe fundul paharelor de apă, din cristal. În centrul mesei, într-un vas de sticlă, se afla o budincă însiropată superbă. Aceasta era împodobită cu mărgele argintii, ce au fost curând înlocuite de broscuțe de argint.

— Așa, acum, dragele mele broscuțele și dragii mei broscuței, împrăștiați-vă ca niște biluțe de mercur, oriunde vreți, și aveți grijă să provocați haos din clipa în care auziți primul țipăt.

— Și tu ce-o să faci? a întrebat Maud.

— Am o misiune specială, dar încă nu a sosit momentul ei. Între timp, Maud, tu împreună cu douăsprezece broscuțe de vis – cele mai grăsulii pe care le am – o să vă ascundeți în spatele pomului de Crăciun din hol. Ele vor ști ce să facă – și i-o vor face doctorului Scowl.

— Reginald! Tu bagă-te sub masă – ciucește-te, ca o broască – și ai grijă să legi între ele șireturile domnilor și, când doamnele o să-și dea jos pantofii – așa cum fac mereu doamnele când nu li se văd picioarele – amestecă pantofii între ei, ca nimeni să nu aibă pereche asortată. Ați înțeles?

Copiii au dat din cap a încuviințare.

— Excelent! a zis Broscoiul de argint. Și acum puteți să vă serviți cu niște jambon de pe bufet. Mai avem puțin timp.

Toată floarea din Soot Town începuse să se înghesuie în hol, iar trăsurile la care erau înhămați cai cu răsuflări aburinde făceau coadă în fața treptelor, luminate la această oră de făclii aprinse.

Doctorul Scowl renunțase la halatul alb și la mănușile de cauciuc și stătea la ușă, impozant, îndesat în frac și cravată albă.

Doamna Reckitt purta o rochie de seară în falduri, ca o șarlotă rozalie. În jurul umerilor ei zăcea o etolă roz de vulpe, ce se încheia cu dinții animalului agățați de propria coadă.

— Ce sistem interesant de închidere! a zis doamna Fleas, atingând-o cu degetul. Au! Declar că sângerez!

— Ha ha ha ha ha! a râs doamna Reckitt. Mica mea glumiță de sezon. Nu-i moartă de tot.

Și au intrat așa, unul câte unul, toată floarea cea vestită, mulțumiți de sine și vanitoși, și au făcut încântați turul obișnuit al clădirii: li s-au arătat odăile în care dormeau Minorii CAT, unde existau într-adevăr pilote de puf și ursuleți, dar nu li s-au arătat și camerele în care dormeau orfanii, în care așternuturile erau făcute din pânză de sac, iar pernele umplute cu paie, și unde nu ardea niciodată focul în căminul acoperit cu scânduri de lemn.

Și li s-a arătat sala de mese a copiilor, în care tronau feluri de mâncare delicioasă – jeleuri, și prăjituri, și o pasăre

aburindă –, însă nu li s-a spus și că toată mâncarea aceea va dispărea curând de acolo și că masa de Crăciun a orfanilor va consta într-o supă subțire, făcută din oase și coji de legume și puțină carne de vită întinsă pe pâine ieftină.

— Cam friguț aici pentru niște copii mici, a remarcat un domn cu față blândă și ceas de aur. Era nou venit în Soot Town. Doamna Reckitt și-a dat seama că uitase să pună să se facă focul.

— Vai de mine! Da! Doamne, iartă-mă! Am fost cu toții atât de ocupați să jucăm jocuri de Crăciun și să împodobim bradul, că am și uitat! Va fi aprins imediat.

Și cu asta a tras repede ușa în urma ei.

— Unde sunt orfanii? s-a interesat domnul cel amabil. Aș vrea să le dau fiecăruia câte o monedă de argint de șase pence, în cinstea zilei de astăzi.

— S-au dus să se îmbrace cu hainele lor cele mai bune, a zis doamna Reckitt, după ce s-au jucat toată ziua. Dar nu vă faceți griji. Dacă îmi dați mie banii, o să li-i dau eu, când o să mă deghizez în Mama Crăciun.

— Sunt într-adevăr niște copii norocoși, a zis domnul cel amabil.

Chiar în momentul acela, copiii cei norocoși umpleau cu lopețile roabele de fier cu cărbuni din pivnița de cărbuni, pe care aveau apoi să-i ducă la cazanul cel mare ce încălzea casa și făcea apa fierbinte.

Copiii erau atât de murdari, că nici nu-i deosebeai de negrul nopții și al cărbunilor.

— Vai, ascultați-i cum cântă! a strigat doamna Reckitt în clipa în care, la etaj, doctorul Scowl a pus la fonograf o înregistrare a unui cor de copii morți demult, cântând *The Holly and the Ivy*.

Încălziți și copleșiți de fericire și minciună, cei ce alcătuiau crema orașului Soot Town s-au dus la masă.

Nici nu începuseră bine servirea felului întâi, jeleu de țipar, când una dintre doamne a luat o înghițitură din paharul ei de apă și a țipat, aruncându-i conținutul pe vecina ei de scaun. Vecina s-a ridicat furibundă, în rochia ei de mătase îmbibată de apă, și a descoperit că-i dispăruseră pantofii. Domnul din stânga ei s-a ridicat amabil s-o ajute și a căzut cât era de mare în budinca însiropată – din care au explodat, precum ciuma din Egipt, zeci de broscuțe.

O doamnă s-a agățat de draperii și și-a văzut mâna scânteind, plină de ouă de broaște. A leșinat. Un domn s-a aplecat s-o ajute să-și pună capul pe-o pernă și a văzut cum peruca doamnei începe să sară, însuflețindu-se.

Doamna Reckitt, întinzând mâna să sune clopoțelul după ajutor, a văzut, sau i s-a părut că vede o broască agățându-se hotărâtă de limba clopotului. Oricât s-ar fi străduit, nu se auzea nici un sunet. A aruncat furioasă clopoțelul în foc și nu a văzut cum broasca cea ageră a sărit de pe clopoțel pe etola ei, unde s-a așezat liniștită, ca o broșă.

Doamnele erau deja isterice, și în primul rând desculțe, și, grație lui Reginald, nu exista nici un domn care să nu aibă șireturile legate între ele, cu excepția doctorului Scowl.

— Nenorociții ăștia de orfani! Probabil că e o glumă de-a lor! Le dau eu glumă! O să-i îngrop în împuțita aia de fosă septică, până la gât.

Domnul cel amabil și bătrân, nou-venit în Soot Town, a fost luat prin surprindere de izbucnirea ei și s-a întrebat în gând dacă toate lucrurile de la Vila Gloriei erau, oare, așa cum se spunea. Nimeni altcineva nu părea să ia în seamă amenințările doamnei Reckitt la adresa celor pe care îi avea în grijă; musafirii erau prea ocupați să se lupte cu broaștele și să se ocupe de încălțări.

În cele din urmă, și după ce li se serviseră cantități generoase de șampanie, toată lumea s-a reinstalat liniștită la masă și a dat iama în fripturile excelente, feriți de alte incidente.

Toată lumea în afară de doctorul Scowl, care se încumetase să facă de unul singur turul orfelinatului. În liniștea holului, auzi un orăcăit zgomotos. Orăcăit? Era posibil? Apoi îl auzi iar, venind dinspre pomul de Crăciun. Poate că în pom trăiau broaște? Trei broaște? Oare era posibil ca în pomii de Crăciun să trăiască broaște? Poate că, la urma urmei, nu era vina orfanilor. Aveau să fie pedepsiți, firește. Însă poate că doamna Reckitt putea să dea în judecată firma de la care cumpărase bradul. Problemele însemnau bani.

Doctorul Scowl s-a îngropat adânc între ramurile pomului.

— Acum! a zis Broscoiul de argint, care era așezat în poala lui Maud, înconjurat de o sută de mii de broscuțe.

Ca o singură ființă, acestea SĂRIRĂ, iar doctorul, cu fracul său negru, se trezi cu o coadă din broaște, un corp din broaște și brațe și picioare din broaște, pe măsură ce broscuțele cele agile îl acoperiră cum acoperă acele un panou de plută.

Doctorul Scowl căzu în patru labe, orbit de faptul că două broscuțe hotărâte îi țineau pleoapele coborâte. Deschise gura să țipe, dar cinci broaște calde și zvârcolinde săriră înăuntrul ei și se așezară pe limba lui, ca pe o frunză de nufăr.

— Duceți-l la iaz și aruncați-l în apă! zise Broscoiul de argint.

Și, printr-un miracol creat de mișcarea broscuțelor, doctorul începu să alunece pe podeaua din parchet lustruit, ca pe niște rotițe de argint.

— Ho, ho, ho, zise Broscoiul de argint. Maud, du-te acum după toți orfanii pe care-i poți găsi, scoate-i din găurile lor negre, umede și friguroase, și așază-i în jurul pomului de Crăciun.

Înapoi în sala de mese, musafirii se declarară atât de istoviți de evenimentele neașteptate, încât hotărâră să-și sa-

vureze pocnitorile și budinca de Crăciun în salonul cald și confortabil în care se intra chiar din sala de mese.

Nici nu apucară bine să plece, că o mie de broscuțe luară repede jambonul, curcanul și cartofii la cuptor și le duseră pe toate orfanilor adunați în hol.

Broscuțele se grupară într-un soi de farfurii argintii strălucitoare – cu picioruțe – și, în acest fel, totul fu rezolvat cu ușurință.

Reginald se târî afară de sub masă, mai bogat cu câțiva șilingi de argint, care le căzuseră din buzunare oaspeților.

În hol, copiii dădură iama în felurile de mâncare pe care nu le mai gustaseră niciodată și le simțiră căldura plăcută și sățioasă în stomacurile goale. Începură să zâmbească, și unii râseră, și vorbiră unii cu alții, nu în șoaptă, ca până acum, și fiecare împărți cu ceilalți, și nimeni nu-și puse prea mult, și cei mici sperară că, atunci când o să crească, se vor căsători cu un cartof la cuptor, asezonat cu sos.

În salonul confortabil, oaspeții erau acum calmați de budincă, și doamna Reckitt se alina cu gânduri de pedeapsă și răzbunare. Nici un copil nu avea să primească mâncare vreme de o lună și toți vor trebui să doarmă în grădină, până când cel puțin jumătate dintre ei aveau să moară – învățătură de minte pentru cei rămași.

S-a gândit că fusese prea amabilă cu copiii. Dacă mureau, aveau să fie mai puține guri de hrănit. De acum încolo, n-avea să mai accepte decât orfani morți.

În timp ce ea mânca a șasea porție de budincă de Crăciun, domnul cel amabil, nou venit în Soot Town, a propus un toast, urmat de pocnitorile trase în mod tradițional, în timpul căruia cei prezenți să stea în cerc, cu mâinile încrucișate cu cel de alături.

— În cinstea celei care ne-a oferit acest ospăț, în cinstea doamnei Reckitt!

— În cinstea doamnei Reckitt! au răspuns oaspeții, ridicând sus paharele, pline până la buză cu vin de porto.

Doamna Reckitt s-a îmbujorat, cel puțin, așa și-a închipuit lumea – fața ei era prea roșie să se mai poată îmbujora –, dar și-a rostit șoptit mulțumirile, cu patos, având grijă să sugereze că o creștere a fondurilor i-ar permite să se dezvolte – și nu se referea la talia ei; doamnele în corsete de oțel au chicotit.

— Dar unde e doctorul Scowl? s-a întrebat doamna Reckitt.

Doctorul, care se formase ca antreprenor de pompe funebre, urmase un curs de furat cadavre pentru disecție, făcuse bani și se întorsese la societatea civilizată cu un titlu ce nu-i aparținea, se afla acum într-un soi de levitație la marginea iazului.

Broaște din toate grădinile, din toate pădurile, din toate bălțile, de pe toate pietrele, din toate șanțurile, de pe toate movilele, din toate basmele erau adunate în jurul lui, într-o concentrare tăcută, de vietăți gata să sară. Erau adunate aici în numele Orăcăimii Sale.

Iazul înghețase iar, însă asta nu avea să fie o provocare pentru un muritor întrupat în persoana doctorului Scowl.

— Scăpați de el, porunci Broscoiul de argint.

Chiar în secunda în care urma să fie trase pocnitorile, doamna Reckitt a auzit ceva ce suna ca un obiect foarte mare cufundat în apă. Însă mâna ei era bine încleștată pe pocnitoarea ei și a vecinului său și, dat fiind că era hotărâtă să câștige ce se afla înăuntrul amândurora, închise ochii mici și trase cu toată forța pumnilor săi grăsulii.

— FIIU… ZBANG… POC… TROSC… AU!

Și, când s-a aprins praful de pușcă, toată lumea a izbucnit în râs, și apoi A ȚIPAT! Micile bombe cu broaște le săreau din pocnitori drept în ochi, nări, guri, decolteuri,

pantaloni și jachete, și se zvârcoleau, și se bâțâiau, și săreau și așteptau, și așteptau și săreau.

Toată floarea din Soot Town a fugit din salon în hol, și acolo strigătele au încetat, cum era și normal, fiindcă, așezați în jurul pomului, cu picioarele încrucișate și zdrențuiți, se aflau orfanii, cei adevărați, nu variantele lor de cărți poștale și expoziție.

Erau ai nimănui. Erau neglijați. Aveau inimile frânte. Erau murdari. Erau slabi. Erau obosiți. Purtau haine zdrențuite și încălțări ciudate și aveau părul fie prea lung, fie prea scurt. Erau copii.

Aveau ochii mari, de la cât fixaseră întunericul, și nu mai așteptau să se întâmple nimic. Însă astăzi se întâmplase ceva.

Iar domnul cel bătrân și amabil a întrebat:

— Cum îndrăznești, doamnă?

Și unele dintre doamne au început să plângă.

Iar Maud s-a ridicat și a zis (așa cum îi zisese să facă Broscoiul argintiu):

— Vă rog, veniți pe-aici.

Iar oaspeții de Crăciun au văzut dormitoarele cu zugrăveala cojită și paturile goale. Și încăperile reci, și cutia de jucării goală. Și acolo fusese un ursuleț, însă cei mai mici îl împărțiseră, astfel încât unul avea un picior, altul un braț, iar capul îi revenea mereu celui care fusese pedepsit în ziua respectivă, ca să-și poată rezema inima rănită de căpușorul pufos.

Și i-au găsit și pe copiii ce continuau să pună cărbuni cu lopata, în cazan. Și pe copiii adormiți pe paiele din cotețul găinilor. Și pe cei aflați afară, dormind sub luna de pe cer.

Doamna Reckitt își umplea o geantă de voiaj cu obiecte de valoare. Nu observă că broșa de pe etola ei de vulpe tresărea, nici picioarele broaștei întinzându-se. Nu știa că această broscuță, o prințesă printre broaște, era o mică alarmă vie pentru o cohortă de soldați de argint.

Și au venit. Și au așteptat. Și când ea a pornit, ascunsă de blană și nevăzută pe picioarele ei de curcan, broaștele s-au transformat într-un soi de rulmenți, aflați peste tot simultan, la întâmplare, pe sub picioarele doamnei Reckitt, care a început să alunece, și să cadă, și să încerce să se agațe de ceva, și să se rostogolească, iar Broscoiul de argint a deschis ușa de la intrare și ea s-a dat de-a berbeleacul, zdrang, zdrang, zdrang, în josul scării.

Și n-a mai fost văzută niciodată în Soot Town.

Credeți că așa se termină povestea?
Nu! E Crăciunul.

Domnul cel bătrân și amabil a preluat conducerea orfelinatului și s-a asigurat că toți copiii sunt bine îngrijiți și hrăniți și că au parte și de școală, și de joacă, și de haine călduroase, și de paturi, și de ursuleți de pluș.

Iar, în fiecare an, pomul împodobea holul și, în loc de stea sau de înger, în vârful său puneau o broscuță de argint, deși a lor avea aripi.

Maud a crescut și a devenit directoarea orfelinatului, și orice copil care venea aici, oricât de triste erau împrejurările ce-l aduceau, găsea un cămin, și dragoste, și nu era niciodată lăsat afară, în frig.

Reginald conducea atelierele de tâmplărie și-i învăța pe toți copiii să aibă grijă de acest nou cămin al lor, ba chiar le-a construit o scară specială, ce ajungea până în vârful bradului de Crăciun.

Și, mai târziu, Reginald și Maud s-au căsătorit, iar Orăcăimea Sa a venit personal la nunta lor și le-a dăruit, se spune, o punguță cu monede de argint ce nu se terminau niciodată.

În schimb, Reginald și Maud au săpat mai multe iazuri pentru broaște, care n-au mai fost niciodată prinse sub gheață iarna, și au cântat cu cei mai buni dintre noi de Crăciun.

Biscuiții mei
cu brânză
pentru Revelion

Pentru cei mai mulți dintre noi, Anul Nou înseamnă începutul anului calendaristic, pe 1 ianuarie. Romanii au botezat luna ianuarie după Ianus, zeul porților, al timpului și al tranzițiilor. El are două chipuri, fiindcă privește atât în urmă, cât și înainte. Eu nu iau hotărâri de Anul Nou – în loc de asta, îmi fac un soi de curățenie psihică. Ce aș prefera să nu mai repet? Nu doar Istoria, cu I mare, se repetă; se repetă și istoria noastră personală. E greu să te debarasezi de modele negative și de gânduri negre. E greu să faci lucrurile altfel, să oprești comportamentele distructive și autodistructive, să nu complotezi cu cel mai mare dușman al tău: tu.

Prefer să dau o petrecere în prima seară a noului an, decât una de Revelion, în care toți se îmbată și cântă fals.

Pentru mine, seara de Ajun a Anului Nou, ca și Ajunul Crăciunului, e o ocazie de reflecție.

Și un moment al amintirilor.

Memoria nu funcționează cronologic. Mințile noastre sunt mai puțin interesate de momentul în care s-a petrecut ceva, decât de *ce* s-a petrecut și de *cine* a fost implicat. Pe măsură ce trece vremea, pare mai puțin important să ții minte cu exactitate luna sau anul. Nu putem spune întotdeauna *când*, însă putem spune mereu *Asta e ceea ce s-a întâmplat*.

Amintiri disparate îți revin în minte una lângă alta – există o legătură emoțională care n-are nimic de-a face cu zilele din calendar, însă are mare legătură cu ce-ai simțit atunci.

Când îți amintești nu e ca atunci când vizitezi un muzeu: Uite! Iată obiectul, demult dispărut, într-o cutie de sticlă. Memoria nu e o arhivă. Până și o simplă amintire e un ciorchine. Ceva ce părea atât de nesemnificativ la momentul respectiv devine cheia unei situații, atunci când ne-o amintim la un moment dat, mai târziu. Nu suntem mincinoși sau oameni care se mint singuri – OK, suntem cu toții mincinoși

și oameni care se mint singuri, dar adevărul ăsta e, amintirile se schimbă odată cu noi.

Unele amintiri însă par să nu se schimbe deloc. Sunt la fel de dureroase și azi. Și chiar și atunci când nu rememorăm conștient anumite lucruri, ele par să-și amintească de noi. Nu ne putem elibera de efectul lor.

Există un termen foarte inspirat pentru asta – vechiul prezent. Aceste lucruri s-au petrecut în trecut, dar reapar chiar în fața noastră, în fiecare zi. Un pic de reflecție asupra propriei persoane în Ajunul Anului Nou nu înlocuiește detoxifierea generală pe care o face posibilă mersul la psihoterapie, dar un pic de reflecție asupra propriei persoane în Ajunul Noului An ne poate ajuta să ne uităm la harta noastră mentală și emoțională și să vedem unde se află unele dintre minele terestre. Și unele amintiri neplăcute sunt, de fapt, bagajul altor persoane, însă noi le târâm în urma noastră de parcă am lucra pentru o divă care are mereu cu ea câteva cufere de bagaje, dar când o vezi, poartă doar o poșetă. De ce am cărat după noi toate prostiile astea? E o întrebare bună de Revelion. În tradiția ebraică, Yom Kippur, Ziua Căinței, cade la zece zile după Rosh Hashanah, Anul Nou Evreiesc. Sunt căsătorită cu o evreică, iar ea îmi spune că întreaga perioadă dintre Anul nou și Ziua Căinței e o perioadă de reflecție – un moment în care o poți lua de la capăt și o evaluare a lucrurilor pentru care trebuie să te căiești. Iudaismul e o religie practică. Nu stai și-ți frângi mâinile și te vaiți „oy vey"; iei atitudine.

Îmi place ideea ispășirii – e un răspuns practic pentru situațiile în care știm că am greșit. Poate că alții nu se vor căi pentru răul pe care ni l-au făcut, dar poate că noi ne putem căi pentru răul pe care ni l-am făcut nouă înșine; răul asupra noastră.

Și, așa cum a înțeles cu atâta inteligență Freud, te poți întoarce în timp, poți vindeca trecutul. Poate că, da, e fixat

ca fapt – ce s-a petrecut s-a petrecut –, însă nu e fixat în povestea în continuă derulare a vieților noastre.

Amintirile pot fi instrumente ale schimbării; nu trebuie să fie arme folosite împotriva noastră, ori bagaje pe care trebuie să le cărăm după noi.

Și, uneori, amintirile sunt locuri în care ne ducem pentru a-i cinsti pe cei morți. Întotdeauna există acel prim Nou An cumplit, în care persoana iubită nu va mai fi cu noi.

E bine să stai, pur și simplu, în tăcere, în acel loc al pierderii și al tristeții, și să lași sentimentele să fie sentimente. Acele amintiri sunt lichide; plângem.

Iar amintirile plăcute, cele fericite, au și ele nevoie să fie cinstite. Ne amintim atât de multe chestii rele și suntem atât de neglijenți cu lucrurile bune. Adu-ți aminte întreg anul, cu tot ce ți-a adus. Chiar dacă ți-a adus foarte puțină bucurie, acea puțină bucurie e foarte prețioasă.

Dar, ați putea spune, *ce legătură are asta cu biscuiții cu brânză?*

Indiferent că e vorba de o petrecere pentru prima zi a Anului Nou sau o mică petrecere personală de Revelion, cu tine, și pisica, și cățelul, acești biscuiți sunt cei mai buni.

Îmi plac alături de un sherry rece, sec și sărat, de la frigider, sau de votcă cu sifon, asezonată cu bucăți de limetă. Dacă vreți vin roșu, încercați un vin roșu lejer, care poate fi pus la rece, cum ar fi un Chiroubles, un Gamay sau un Zinfandel sau, dacă mai adăugați și niște parmezan, un Dolcetto d'Alba. De vis.

Am început să fac acești biscuiți cu brânză când am remarcat că brandul meu preferat de biscuiți danezi a început să pună ulei de palmier în aluat. Uleiul de palmier nu e o chestie bună, nici pentru oameni, și nici pentru planetă.

Regula mea de aur e următoarea: nu cumpăra alimente ce conțin ingrediente pe care nu le-ai folosi niciodată dacă ai face tu alimentul respectiv.

Acești biscuiți n-au nevoie să țină mult, se mănâncă în maximum zece minute.

Așa că încercați-i. Se fac repede. Simplu. Distractiv. Și un pic de autoreflecție merită un biscuit.

Aveți nevoie de

1/2 livră (225 g) de unt de calitate, sărat
1/2 livră (225 g) de făină simplă, organică
1/2 livră (225 g) de amestec de brânzeturi
Sare după gust

Legat de amestecul de brânzeturi: esențial este să aveți cheddar nepasteurizat – dar eu adaug și Gruyère și parmezan. Da, toate nepasteurizate. Aș putea scrie un ditamai comentariul despre bacterii, dar e Crăciunul, și bacteriile nu se prea potrivesc cu sărbătorile. N-am nimic cu ele; pur și simplu, n-au ce căuta. Așa că, la finalul acestor Douăsprezece zile, căutați avantajele și dezavantajele pasteurizării și vedeți dacă nu cumva am dreptate…

Referitor la alegerea brânzei, ei bine, nu puteți folosi brânză cu mucegai sau cremă de brânză, dar dacă aveți o brânză tare, care vă place, una locală, sau o bucată mai veche prin frigider, de care vreți să scăpați, atunci puteți experimenta. O să aflați în curând ce brânză preferați să folosiți, și pun pariu că biscuiții cu brânză au fost inventați în modul obișnuit – din nevoia de a folosi un surplus sau fiindcă ceva era deja expirat. În cazul ăsta, brânză împuțită.

(Nota autoarei: câinii vă scapă fără probleme de brânza împuțită.)

Metoda

Amestecați untul și făina în castron, până când arată ca pesmetul. Dacă vreți, le puteți pune în robotul de bucătărie.

Adăugați brânza, până când obțineți un amestec plăcut și vârtos. Dacă e prea uscat, adăugați un pic de lapte și un ou.

Frământați-l până devine tare și neted.

Răsuciți amestecul în calupuri de aproximativ 20 de centimetri – dacă le faceți mai mici, nu vor avea consistență, dacă le faceți mai lungi, vor fi greu de manevrat.

Puneți calupurile în frigider, să se întărească (știu că seamănă cu un vibrator, dar n-o să dezvoltăm subiectul).

Înainte de coacere, încălziți cuptorul la 180° C sau la ce temperatură vreți. Eu am un Aga și nu știu nimic despre celelalte cuptoare – zgomotul lor mă stresează foarte tare –, dar o scoatem la capăt cumva.

Dacă aveți tot un Aga, vorbim de partea de sus a cuptorului, firește.

Ungeți cu puțin ulei o tavă de copt, pentru a nu lăsa să se LIPEASCĂ – sau folosiți o hârtie de copt (cu care apoi puteți aprinde focul).

Tăiați calupurile în felii subțiri – imaginându-vă biscuiții pe care vreți să-i mâncați – și băgați-i la cuptor, pentru 15 minute.

Aceste calupuri se pot păstra destul de mult timp la rece.

Și asta-i tot! Chiar dacă-i pregătiți pentru invitații nerecunoscători de la petrecere, păstrați câțiva și pentru voi, pisică și cățel și acel moment de reflecție.

LEUL, UNICORNUL ŞI CU MINE

Înainte să se petreacă ce-avea să se petreacă, un înger a aliniat toate animalele – toate animalele, de orice fel, fiindcă acest înger avea lista completă, rămasă de la Arcă. Majoritatea au fost eliminate pe loc – păianjeni, maimuțe, urși, balene, morse, șerpi. În curând, a fost limpede că, pentru a te califica, trebuia să ai patru picioare, pe care să le pui pe pământ în același timp. Asta a stârnit o competiție extrem de serioasă – cai, tigri, un cerb cu coarne ce ajungeau până la o pădure necunoscută, o zebră pictată în negru și alb, ca o dispută aprinsă.

Elefantul era în stare să ducă întreaga lume în spinare. Câinii și pisicile erau prea mici, hipopotamii prea îndărătnici. Era și o girafă, ca un puzzle de graffiti. De cămilă era nevoie în altă parte, ca și de vite. După mult timp, am rămas doar noi trei: leul, unicornul și cu mine.

Leul a vorbit primul. Ocupație actuală: Regele junglei. Experiență: a lucrat cu Hercule și Samson, dar și cu Daniel, în cușca leilor. Puteri speciale: putere specială. Slăbiciuni: nici una consemnată până în prezent. Îngerul a notat totul.

Apoi a vorbit unicornul. Ocupație actuală: animal mitic. Experiență: în ebraică, sunt Re'em, creatura imposibil de îmblânzit. Puteri speciale: cunoscut ca fiind bun cu cei virgini.

Slăbiciuni: tendința de a mă face nevăzut. Îngerul a notat totul.

Apoi a fost rândul meu.

— O să fie un măgar, a șoptit leul. Și așa am făcut. Am fost un măgar. Ocupație actuală: Animal de povară. Putere specială: pot duce orice, oriunde. Slăbiciuni: nu sunt frumos, nici prea bine-crescut, nici important, nici deștept, nici remarcabil, și nici nu am câștigat vreun premiu...

Îngerul a notat, extrem de atent, totul. Apoi ne-a pus o întrebare de departajare: am putea spune, într-o singură frază, de ce am fi potriviți pentru slujbă?

Leul a vorbit primul.

— Dacă El va fi să fie Regele Lumii, Ar Trebui să fie purtat de Regele Animalelor.

Unicornul a zis:

— Dacă El e să fie Misterul Lumii, Ar Trebui să fie purtat de cel mai misterios dintre noi toți.

Am zis:

— Ei bine, dacă El va trebui să poarte toate poverile lumii, Ar fi Bine să fie dus în spate de către mine.

Și așa m-am trezit mergând liniștit la trap, cu deșertul roșu sub copite și cerul întins deasupra mea, ca o pânză neagră, cu o femeie obosită, clătinând din cap, în somn, în spinarea mea, către micul orășel al Bethleemului.

Vai, dar era o drăgălășenie de oraș prăfuit, demodat și uitat, preschimbat în scenă de spectacol, cu oameni ticăloși și lăudăroși; cu toții cumpărau și vindeau și nu se închinau decât la bani, și riscau totul, atât cât se putea. Impozite, și toți cei de aici trebuiau să le plătească, și toată lumea trebuia să fie la adăpost în noaptea asta, așa că până și șoarecii închiriau găurile de șoareci, și unii călători atârnau pe dinafara cuiburilor de păsări, cu bărbile pline de crenguțe și de viermi

stricați, iar mușuroaiele de furnici erau pline ochi, și stupurile de albine aveau câte trei familii de albine fiecare, și un bărbat ciocănea în lacul înghețat, rugându-i pe pești să-l lase să intre.

Și fiecare pat și fiece sub-pat, și fiece scaun și pernă și draperie și covor și fiece ieșitură, fiece intrând, fiece raft, fiece crăpătură, fiece fantă, poliță, bufet sau căruță erau ticsite și dădeau pe dinafară de brațe și picioare. Când am ajuns la han, de fiecare parte a ușii se afla câte un ghiveci mare și gol.

Măgar fiind, mi-am băgat capul într-unul dintre ele, să văd dacă e ceva de mâncare. Imediat, din ghiveci a apărut o față acoperită de țepi, care ne-a avertizat că hanul e atât de plin, încât el și fratele lui au trebuit să scoată din rădăcini măslinii aflați de-o parte și de alta a verandei. Și, într-adevăr, din celălalt ghiveci, strâmbându-se, cu capul ca de pepene, a apărut și fratele lui.

Iosif, stăpânul meu, era o fire optimistă.

A bătut la ușă. Hangiul i-a deschis, iar băiatul ce dormea în cutia de scrisori a căzut.

— Nu mai avem camere, a zis hangiul.

— Măcar pentru nevasta mea? a întrebat Iosif. În seara asta o să-mi nască un Fiu.

— Atunci va trebui s-o facă la lumina stelelor, a zis hangiul, trăgând ușa.

Iosif a oprit ușa cu piciorul.

— Ascultă, a zis hangiul, tu crezi că glumesc?

A arătat în sus, către grinzi, unde cinci păianjeni se uitau posaci la cinci prunci al căror tată le înnodase pânzele în hamace.

Iosif a încuviințat și tocmai dădea să plece, când hangiul a zis:

— Dar mergi în grajd, și vezi dacă găsești loc acolo.

Trebuie spus că, în noaptea aceea, animalele știau că se va întâmpla ceva ciudat, fiindcă animalele știu mereu când se întâmplă ceva ciudat.

Șușoteau între ele: boul văzuse o stea ce strălucea tot mai tare, iar cămila primise un mesaj de la fratele ei, care lucra pentru un rege, că în noaptea aia niște magi porniseră spre Bethleem.

Maria, Iosif și cu mine ne-am croit loc prin grajdul înghesuit. Mirosea a baligă dulce și caldă și a paie uscate. Eram flămând. Imediat, Iosif a adunat niște paie într-un morman și a întins o pătură din desagă. S-a dus afară să-și umple plosca de piele cu apă de la fântână și, fiindcă era un om bun, a adus apă proaspătă și pentru animalele încălzite și înghesuite. Maria se bucura că animalele făceau căldură. Adormi o vreme.

După ce am fost eliberat de toate poverile, Iosif m-a scos în curte, să mănânc. Era o vreme rece, tăioasă, cu un frig mușcător. Stelele erau strălucitoare ca niște clopoței. Pe cerul negru ca smoala se vedea luna nouă, și la lumina ei se zăreau câmpurile de dincolo de oraș, însă ca un vis vizibil celui adormit, și nu unuia care e treaz.

— În seara asta o să se întâmple ceva, a zis boul. O simt în grumaz.

— Și eu am mirosit-o, a zis câinele.

— Îmi tremură mustățile, a zis pisica.

Iar iapa și-a ciulit urechile și a ridicat privirea. Eu mi-am văzut de mâncat, fiindcă mi-era foame. Mâncând așa cum doar un măgar poate mânca, am văzut lumina trecându-mi peste copite și preschimbând bulgării de pământ rostogoliți, călcați în picioare și înghețați din grajd, din cenușii în strălucitori. Am ridicat ochii: partea din spate a hanului era dărăpănată și cufundată în întuneric, însă grajdul strălucea. Două ființe în veșminte luminoase ședeau pe plăcile de argilă deplasate ale coamei acoperișului, cu picioarele goale și curate și părul învolburat precum un râu cu ape repezi, și fiecare dintre ele avea prinsă de spate câte o trompetă lungă.

Deasupra lor se afla o stea a cărei margine era atât de aproape, încât m-am gândit că o să taie acoperișul în două, că strălucirea ei o să despice grinzile mâncate de carii, astfel încât grajdul și steaua lui o să încremenească așa pe vecie, cu paie, și baligă, și o nouă lume.

A urmat o mare agitație, și în curte au intrat, cu răsuflări aburinde, trei cămile împodobite de sărbătoare și țesălate. La un cuvânt, cămilele s-au aplecat și au îngenuncheat, iar magii ce le călăriseră au despachetat din spinarea lor câte o cutie prețioasă, extrem de valoroasă.

În toată lumina și agitația asta, am intrat încet pe ușiță și mi-am croit drum printre celelalte animale, spre locul în care Iosif tocmai îngenunchea lângă Maria. Ea se afla în patru labe, exact ca noi. S-a auzit un soi de revărsare, ca de apă, și un țipăt, ca de viață.

Era viață, însângerată și crudă. Și udă și aburindă precum răceala din răsuflările noastre, și Pruncul, cu fața schimonosită și ochii închiși, și mâna lui Iosif mai mare decât spinarea lui, și s-a auzit brusc cântec de trompete, și ușa grajdului a fost luată pe sus de vânt, și am ridicat privirea și am văzut picioarele îngerilor împinse prin acoperișul povârnit, și trupurile lor încordate pe coama acoperișului, vestind începutul a ceva, sfârșitul a ceva, nu știu ce cuvinte să folosesc, dar începuturile și sfârșiturile sunt prinse în balamale unul de altul și pliate unul lângă altul, ca niște obloane. Ca aripile de îngeri.

Mi-am dat capul pe spate și am început să rag și să rag, ca să mă alătur și eu trompetelor. Aveam nasul atât de sus și acoperișul era atât de jos, că talpa îngerului m-a atins ușor în timp ce cântam.

Magii au intrat, deși acum nu mai exista înăuntru și în afară, trecutul și viitorul vâjâiau în jurul nostru ca un vânt, iar eternitatea deasupra noastră, ca niște îngeri, ca o stea. Magii îngenunchează, și unul dintre ei, cel mai tânăr, începu să plângă.

Apoi cei patru păstori, înveșmântați în blană de oaie și mirosind a dezinfectant pentru lâna oilor, veniră cu ciorbă de oaie fierbinte, pe care o turnară în castroane de lemn, iar Iosif o hrăni pe Maria, rezemată de el, cu Pruncul sub mantia ei, și trupul lui luminând trupul ei atât de tare, încât, în ciuda aurului răspândit de îngeri și de argintul presărat în toate stelele cerului, Pruncul strălucea mai tare. L-au șters. L-au învelit. L-au așezat în iesle.

La un moment dat în timpul nopții, leul cu labe moi se strecură înăuntru și înclină capul. La un moment dat în timpul nopții, printr-o gaură din zid, nu mai mare decât un gând, unicornul atinse Pruncul cu cornul său.

Se făcu dimineață, o dimineață de întins, căscat, pufnit, fornăit și târșâit pașii. Am pornit la trap spre intrarea în han și acolo, în ghivecele lor de pe verandă, se aflau cele două capete de pepene posace, care beau cafea groasă din căni de metal.

— Ia uite la nasul măgarului, a zis unul dintre ei.

— Ce-o fi mâncat? a întrebat celălalt.

Am mijit ochii și m-am uitat la nasul meu ca un butoiaș catifelat, dar n-am văzut nimic ciudat. Peste tot în jur, orașul se trezea, negustori și ciobani, conducători de cămile și bancheri, și veștile ce se șopteau erau că se petrece un lucru minunat.

Hangiul a ieșit din han. El a fost primul care ne-a dat marea veste: regele Irod venea la Bethleem. Ce onoare, ce laudă, asta trebuia să fie semnificația stelei și a semnului prevestitor bălmăjit în delirul său de bețivul adormit în butoiul de vin gol – îngeri pe acoperișul grajdului, zisese acesta. S-a uitat la mine.

— Ce-ai pățit la nas?

Cei trei magi plecaseră înainte de ivirea zorilor, preveniți de un vis schimbător să se întoarcă pe un alt drum. Le vă-

zusem dromaderele mișcându-se precum muzica spre câmpuri, unde păstorii își aprindeau deja focurile de dimineață.

Nu rămăsese nimic în urma nopții abia trecute, în afară de trei cutii cu obiecte prețioase, o gaură în acoperiș, acolo unde îngerii își legănaseră picioarele pe muchia timpului, și faptul că ușa de la grajd fusese distrusă de un vânt puternic. Iosif plăti pentru ușă cu o bucată de aur din cutie și i-l arată hangiului pe Prunc, apoi vorbiră despre steaua văzută la Răsărit, iar hangiul își spuse părerea, lăudându-se cu vestea despre Irod și niște vorbe prostești despre îngeri, când eu am venit de după colț, precedat de nas.

— Să fiu al naibii, a zis Iosif.

Adevărul e că, atunci când piciorul îngerului se sprijinise pe botul meu în timp ce răgeam, nasul meu se făcuse la fel de auriu precum trompeta ce vestește o altă lume.

Nu l-am așteptat pe Irod. Am pornit spre Egipt, fără să spunem nimănui unde am plecat, și i-am purtat în spate pe Maria și pe Prunc, multe zile și nopți, spre un loc sigur.

Uneori, când cerul e foarte rece și limpede, și mi-am terminat truda zilei și stau, pe jumătate adormit, pe jumătate treaz în căldura staulului meu, mi se pare că văd pâlnia unei trompete și tubul ei lung, și un picior, curat și alb, legănându-se deasupra coamei acoperișului înstelat, și ridic vocea și rag, și rag, pentru amintire, pentru sărbătoare, pentru înștiințare, pentru șansă, pentru tot ce e aici dedesubt și tot ce e ascuns în alte părți. Paie și baligă și o altă lume.

Sendvișul meu
cu friptură,
pentru
Anul Nou

-am fost niciodată bună la luat hotărâri de Anul Nou. Ajunul Anului Nou, ca și Ajunul Crăciunului, este pentru mine un prilej de meditație. E un bun prilej de a mă uita în urmă – nu în ideea de a face lucrurile mai bine; asta nu e valabil decât în privința chestiunilor practice, cum ar fi să-ți exersezi stilul de înot sau să-ți îmbunătățești franceza. Nu, lucrurile importante nu trebuie făcute mai bine, ci altfel.

S-ar putea să fie vorba despre felul în care relaționezi cu partenerul de viață sau cu copiii tăi. S-ar putea să fie vorba de nevoia de a aduce mai multă bucurie în viața ta. Ar putea fi vorba despre nevoia de a-ți face timp. Ar putea fi vorba despre nevoia de a renunța la ceva.

Să faci lucrurile altfel e dificil. Ne plac tabieturile. Cred că de-asta se hotărăsc oamenii să renunțe la anumite obiceiuri tocmai de Anul Nou. Unii o fac, cu ajutorul voinței; cei mai mulți dintre noi nu reușim. Acțiunile și comportamentul – obiceiurile – se află la suprafață. Motivele pentru care acționăm sau ne comportăm în anumite feluri sunt de obicei adânc îngropate în subconștient – așa că e greu să ne schimbăm comportamentul, până nu schimbăm ceva fundamental legat de noi înșine.

Vechea mea prietenă evreică Mona zice că treci prin viață ducând două sacoșe și trebuie să știi în care dintre ele să-ți pui problema. O sacoșă e cu timp și bani. Cealaltă e lupta dintre viață și moarte.

Lupta dintre viață și moarte include și orice formă de viață conștientă, dincolo de efortul de a-ți asigura necesitățile materiale. Și ea include și împăcarea cu gândul morții.

Doamna Winterson sărbătorea Anul Nou cu un amestec de tristețe și nerăbdare. Vorbim despre o femeie pentru care viața era un fel de experiență pregătitoare pentru moarte.

Undeva acolo exista o lume mai bună, însă nu se afla pe ruta autobuzului, iar ea nu învățase niciodată să conducă.

În fiecare an se întreba – cu voce tare – dacă avea să fie ultimul ei an de viață. Se întreba, de asemenea, dacă avea să fie Anul Judecății de Apoi.

Lucrurile se desfășurau în felul următor: în toiul nopții, în timp ce eu dormeam și tata se afla în tura de noapte, doamna W. se posta la baza scărilor și începea să interpreteze propria ei versiune a Trâmbiței de Apoi. Nu aveam trompetă, așa că de obicei se ajuta de o muzicuță sau de un pieptăn și hârtie. Uneori, pur și simplu, bătea într-o oală.

Eu trebuia să cobor în fugă scările și să mă ascund în bufetul de sub trepte, unde se aflau doi taburețI și o lampă cu gaz. Și o mulțime de conserve. Apoi citeam din Biblie și cântam. Când avea să vină sfârșitul, noi trebuia să așteptăm sub scări, până când un înger avea să ne elibereze. Mă întrebam mereu cum o să încapă aripile îngerului sub scări, însă doamna Winterson zicea că nu e nevoie ca îngerul să intre aici.

Nu știu unde trebuia să stea tata în timpul ăsta, dar el încă avea casca de metal din vremea războiului, așa încât poate că el avea să-și pună casca și să aștepte afară.

Trăiam în Timpul Apocalipsei. Dacă trăiești așa, trăiești într-o permanentă alertă. Eu așa am trăit. Așa trăiesc și azi. Nu ducem prea multe cu noi din trecutul nostru. Și, dacă nu-l putem schimba, tot ce putem face e să-l recunoaștem.

Cel puțin, în felul ăsta îl poți lua peste picior sau poți face ce vrei cu el, spre binele tău.

La noi acasă, aveam un ritual: dădeam foc calendarului chiar când bătea miezul nopții. Încă o mai fac. Îmi place să mă plimb prin casă și să adun calendare vechi. Îmi dau seama că puțini oameni fac focul în casă în ziua de azi, și un tocător de hârtie nu are aceeași intensitate poetică.

O prietenă de-a mea își notează regretele pe o foaie de hârtie și le dă foc în bucătărie, cu o lumânare. Alți prieteni dau foc la artificii și-și pun câte o dorință la fiecare dintre ele.

Focul înseamnă sărbătoare și sfidare. Lumina și focul au fost întotdeauna simboluri ale spiritului, împotriva timpului nemilos.

Aproape de miezul nopții, dau drumul la radio. Să auzi clopotele de la Big Ben bătând ora la BBC are o anume solemnitate și îți dă sentimentul de apartenență la o tradiție.

La prima bătaie a marelui clopot deschid ușa din spate, ca să las Anul Vechi să iasă, și-l însoțesc până la ieșire. La revedere! La ultima bătaie, deschid ușa de la intrare, ca să las să intre Noul An, și-i urez bun venit.

Nu-i chiar atât de simplu, fiindcă trebuie să trec și pe lângă șemineu, după ce am cules toate calendarele din drum.

Și, de obicei, fiindcă toată lumea e un pic sentimentală uneori, recit în gând Tennyson:

Sunați, voi, clopote vioaie, spre ceru-nviorat de stele,
Spre norul ce plutește și spre lumina înghețată:
Anul vechi moare-n noaptea asta;
Sunați, voi, clopote vioaie, lăsați-l să își dea suflarea.

Restul versurilor din această parte a foarte lungului poem *In Memoriam* sunt sub orice critică, așa că mă mulțumesc cu prima strofă. Dacă ești un mare poet nu înseamnă că scrii mereu poezie extraordinară.

Într-un fel, asta e o lecție pentru Noul An.

Suntem oameni, nu mașini. Avem și noi zile proaste. Avem probleme mintale. Suntem inspirați, și totuși dăm greș. Nu suntem unidimensionali. Avem inimi ce se frâng și suflete cu care nu știm ce să facem. Ucidem și distrugem, dar și construim și facem lucrurile posibile. Am fost pe Lună și am inventat computerele. Am delegat majoritatea lucrurilor,

dar tot trebuie să trăim cu noi înșine. Suntem niște pesimiști care cred că e prea târziu, așa că ce mai contează? Suntem puștii care-au revenit în ring, care adoră să primească o nouă șansă. Și fiecare Nou An e o altă șansă.

Dar ce e, de fapt, Anul Nou? Până în 1752, Anglia și coloniile ei (îmi cer scuze, America) aveau două zile de An Nou, fiindcă noul an legal începea pe 25 martie, Bunavestire, numită așa fiindcă, dacă Isus se naște pe 25 decembrie, atunci Maria trebuie să fie descântată de Sfântul Duh la timp și să conceapă pe 25 martie – o dată convenabil de apropiată de echinocțiul de primăvară, de pe 21 martie, când strămoșii noștri precreștini sărbătoreau Anul Nou. O nouă viață, întoarcerea soarelui, totul cât se poate de rațional.

Anglia a început să sărbătorească Anul Nou pe 1 ianuarie în secolul al XIII-lea, dar până în secolul al XVIII-lea, Anul Nou legal, de pe 25 martie, a obligat la dubla datare a aproape trei luni din fiecare an, în funcție de faptul că recunoșteai sau nu că te afli în noul an.

Colac peste pupăză, în 1582, Europa romano-catolică a renunțat la calendarul iulian, inventat de Iulius Caesar în anul 45 Chr., și a început să măsoare anul conform calendarului gregorian, care se folosește și azi.

Problema era că anul solar al lui Caesar rămânea unsprezece minute în urmă pe an, ceea ce adăuga o zi la calendar la fiecare o sută douăzeci și opt de ani. Așa că, în 1500, calendarul agățat pe perete (OK, nu exista ca atare, dar ați prins ideea) nu avea nici o legătură cu cele două echinocții și cele două solstiții. Papa Grigore al XIII-lea a hotărât că Europa are nevoie de un nou calendar, evident, numit după el, și fiindcă el era Papa, toată lumea a trebuit să fie de acord. Mai puțin Anglia.

Anglia era ocupată să se desprindă definitiv de Biserica de la Roma – ăsta a fost primul nostru Brexit din Europa.

Firește, nu le-am cumpărat calendarul, cu o nouă imagine a papei, în fiecare lună.

Așa că am continuat să fim despărțiți de restul Europei, cu unsprezece zile. Și am făcut asta nu doar noi, cei din Anglia, ci și cei din America, odată ce puritanii au pus piciorul pe Plymouth Rock, până în 1752.

Vechiul calendar răsună și azi în numele lunilor: septembrie – luna a șaptea; octombrie – luna a opta; noiembrie – luna a noua; decembrie – luna a zecea.

Adoptând noul calendar în 1752, am „pierdut" unsprezece zile. Astfel încât, ziua de 2 septembrie 1752 a fost urmată de 14 septembrie 1752.

Timpul e un mister.

Iată rețeta mea de sendviș cu friptură pentru Anul Nou.

Aveți nevoie de

cea mai bună pâine cu maia pe care o puteți găsi
mușchi de vită. Cumpărați o bucată și tăiați-o mai subțire decât de obicei – vă fi un sendviș, nu o pâine întreagă
verdețuri și legume de pus în salata de iarnă – cicoare, cicoare roșie, salată verde, hrean
maioneză de casă (vezi gravlaxul lui Susie pentru Ajunul Crăciunului)

Metodă

Tăiați pâinea felii, nu prea subțiri. Ungeți cu maioneză. Nu puneți unt. Trântiți apoi verdețuri și legume – pe ambele bucăți de pâine. Frigeți sau pregătiți feliile de vită pe grătar, așa cum vă plac – mai în sânge sau mai arse – și puneți una sau două pe una dintre feliile de pâine. Ungeți felia de vită cu hrean. Trântiți a doua felie de pâine peste prima – salata

va rămâne la mijloc. Tăiați în două cu un cuțit ascuțit. Mâncați imediat.

Indiferent ce oră a zilei e, inclusiv micul dejun, savurați-le alături de un pahar de Gamay bine răcit. E prima zi a Anului Nou, și milioane de oameni vor fi început detoxifierea, dieta și abstinența alcoolică. Luați atitudine.

Dacă am oaspeți vegetarieni, le fac un sendviș cu omletă, cu aceeași pâine, unsă cu sos HP, fără unt, servit alături de un pahar de șampanie. Sau o ceașcă de ceai tare. Mai mult de-atât, n-am ce face.

Un An Nou Fericit!

INIMĂ-LICURICI

Ajunul Crăciunului.

Marty tocmai pleca de la prietena lui, Sarah, după cină. Sarah dădea mereu câte o petrecere în Ajunul Crăciunului și, ca toți ceilalți evrei pe care-i cunoșteau, de Crăciun se ducea la un restaurant chinezesc.

Marty a plecat ultimul. A rămas în picioare, uitându-se pe fereastra apartamentului. Zăpada cădea mulțumită. Strada era liniștită.

— Atâta tevatură cu Crăciunul ăsta! a zis Sarah, lăsând teancul de farfurii pe care le așeza în mașina de spălat și apropiindu-se de el și rezemându-se ușor de trupul lui. Isus a fost un evreu născut în Bethleem. De ce ninge mereu?

— Da, ninge, asta-i clar, a spus Marty. Îmi place să fie totul alb de Crăciun. Bing Crosby, Judy Garland, „Să ai un Crăciun plăcut și fericit…“ et cetera.

— Nu mai fi atât de sentimental, a zis Sarah.

— Ce-ai cu muzica siropoasă? a întrebat Marty. Noi am inventat-o.

— Și creștinismul tot noi l-am inventat, și ce ne-a adus bun? Sute de ani de persecuție.

— L-am inventat, dar n-am crezut în el, eram firi prea practice; ca poveste, e ridicolă: tâmplarul Mesia ridicat din

morți și ajuns la capătul pistei, în rai. Dar gândește-te, cum ar fi fost dac-am fi păstrat drepturile de autor?

— Da, n-a fost o mare afacere, dar nu poți rescrie istoria.

— Ce crezi că fac toată ziua la birou? „Hei, putem rupe contractul ăsta?" „Hei, putem împiedica oamenii ăștia să încalce contractul?"

— Sunt doar afaceri. Eu vorbesc despre viață. Viața noastră, a tuturor.

— Stai așa – nu ești psihiatru? Îmi scapă ceva?

— Nu, nu-ți scapă nimic. Dacă vrei să vorbim despre invențiile minții – și pentru mine asta e religia, o invenție a minții –, atunci evreii au inventat psihanaliza, fiindcă orice evreu ar vrea să schimbe trecutul: *Oy vey! A mâncat mărul. Sigur, mâncarea e bună, dar n-ar fi trebuit să mănânci înainte de potop… Vrei să-mi spui că ăsta e Tărâmul Făgăduinței? Vrei să împărțim un Uber, să ne întoarcem în Egipt?* Poate că toată lumea ar vrea să schimbe trecutul – regretele, eșecurile, greșelile, însă nu se poate.

— Ba poți schimba trecutul, a zis Marty, nu istoria mare, ci pe cea măruntă. Ca masă, suntem sortiți eșecului și dezamăgiți, sunt de acord cu tine. Dar individual, lucrurile se pot schimba. Știu că o crezi și tu.

— Supărarea vine mereu de la cei dragi, a zis Sarah. În perioada Crăciunului, munca mea devine mereu un calvar. Oamenii nu se fac mai bine, ci le e și mai rău. Dar tu? Ce faci? Îmi pare rău că n-am avut timp să vorbim în seara asta – atât de multă lume, și toți vorbim atât de mult. Vrei un whisky?

Marty a clătinat din cap.

— O să plec.

— Mâine, la Chine-Ease, să stai lângă mine.

— Nu vin. Vreau să fiu cu David. El iubea Crăciunul.

— Marty… nu cred că faci bine…

Drept răspuns, Marty o sărută pe Sarah pe obraz și-și luă haina. Își uită mănușile.

Ce liniște era în jur. Oare toată lumea se culcase deja, așteptându-l pe Moș Crăciun? Ce balamuc inspirat mai e și Crăciunul! Moș Crăciun, molizi, spiriduși, cadouri, lumini colorate, ornamente, aer de basm, naștere miraculoasă. Și, dat fiind că solstițiul de iarnă, ziua cea mai scurtă, tocmai a trecut, nevoia de ceva ca speranța, chiar acum.

Marty a început să cânte o melodie a lui Judy Garland – oare era din *Ne vedem la St. Louis? „Someday soon we all will be together, if the fates allow. Until then, we'll have to muddle through somehow ...*"[1]

David murise. Era al doilea Ajun de Crăciun în care se întorcea de la Sarah singur.

În primul Ajun rămăsese toată noaptea cu ea, pe canapea, sub pleduri destul de groase încât să țină aerul rece departe, dar nu și gheața din inima lui.

Dragostea înseamnă regret, se gândi. Gândul nemilos „ce bine-ar fi fost dacă". Virajul seducător al timpului, în care viața își schimbă direcția, de două ori. Când vă întâlniți. Și când vă despărțiți.

David fusese visătorul dintre ei doi, cel pasionat de grădinărit, cel sportiv, care iubea activitățile în aer liber. Marty prefera un film și o cină cu prietenii. David nu mânca mâncare caldă decât dacă o gătea altcineva. Lăsat de capul lui, se mulțumea cu sendvișuri cu brânză sau sardine din conservă, cu o sticlă din cel mai bun vin. Mânca porții uriașe de salată și de morcovi luați direct din grădină. Marty protesta și încerca să aducă produsele în casă, pentru a încerca

1. Într-o zi, curând, vom fi toți împreună, dacă destinul o va vrea. Pân-atunci, o să ne descurcăm, de bine, de rău, cumva...

noi rețete. David se gândea că ar trebui să gătești intuitiv – „Zici asta fiindcă tu nu gătești niciodată", spunea Marty.

David credea în semne – „Uită-te după semne", zicea, ori de câte ori aveau de luat câte o decizie, iar Marty, oftând, încerca să pună lucrurile în balanță.

— Bine că n-am încercat să ne întâlnim prin intermediul unui site, a zis Marty, sau nu ne-am fi întâlnit niciodată.

Nu erau firi opuse; mai degrabă, păreau că aparțin unor zone orare diferite. Marty lucra până târziu în noapte. David se trezea devreme și se ocupa de grădină. David adormea fără să-l trezească. Marty rămânea cel puțin două ore cu ochii în tavan, în bezna fiecărei nopți.

Lui Marty îi plăcea să fie punctual. David întârzia mereu. Apăsa mereu pe accelerație, se gândea Marty. Trupul său nu putea ține pasul cu mintea lui. Mintea lui alerga mult înainte. Trupul său n-a mai avut timp.

Orașul încetase, în sfârșit, numărătoarea finală până la Crăciun, de parcă fiecare ar fi fost propria sa rachetă spațială, iar Crăciunul, propria lor stea.

În după-masa aceea, magazinele se închiseseră. Vânzătorii se duseseră acasă. Marty știa că milioane de oameni încă fac cumpărături online, însă măcar nu se mai aflau în drumul lui și putea să se plimbe liniștit pe străzi – dacă nu cu sufletul împăcat, măcar în liniște. Îi plăcea să se plimbe. Îi plăcea să se plimbe prin oraș. Nu voia să fie obligat să meargă în locuri numite generic la țară, să se plimbe. Voia să-și îndese mâinile în buzunare, să-și fixeze vag busola internă spre est sau sud și să rătăcească până când era suficient de obosit ca să ia autobuzul spre casă. Făcuse de multe ori asta de la moartea lui David. Era un mod de a continua să fie cu el.

Lucrul pe care Marty îl ura cel mai mult la moarte era faptul că te gândeai la cel dispărut aproape în permanență – era copleșitor și invaziv. Istovitor. Ceea ce nu mai puteai face

era să aranjezi să te vezi cu el la ora 6 seara și să încercați un nou restaurant. Nu te mai grăbeai să termini treaba la serviciu, ca să scapi cât mai repede, pentru un weekend în doi. Nu mai aveai parte de zăpăceala aceea plăcută de a uita complet de cineva – fiindcă îți permiteai acest lux – și apoi, ridicând privirea și văzând cât e ceasul, să simți un fior de nerăbdare, sexual, emoțional, știind că o să fii cu el curând; să pleci de la serviciu, să mergi pe stradă, purtat de valul a mii de alte persoane, cu sentimentul că te îndrepți spre oaza siguranței alcătuită de voi doi.

Și, mereu, același zâmbet, salut, sărut, mâna lui pe umărul tău, ce zi, ce-ți comanzi, a, mă bucur să te văd. Și, mai târziu, să plecați spre aceeași casă împreună. Liniștea nopții în care el ți-a întors spatele, adormit, și tu îi atingi spatele gol fără să te vadă, și acest pat e pluta timpului tău.

Se plimbaseră împreună prin Londra, și acum plimbările erau un mod prin care Marty petrecea puțin timp cu cel iubit.

Ca și cum David ar fi fost aici. Și la ușă, acasă, Marty își lua la revedere – uneori îl lăsa pe David cel mort la stația de autobuz, îl sărută, apoi pleca mai departe, fără să se întoarcă.

Apoi, când intra în casă, își punea ceva de băut sau își făcea un ceai și se așeza cu o carte în brațe, după care, pentru foarte scurt timp, se simțea mai bine. Dar tot se trezea în toiul multor nopți și se întorcea și vedea patul gol.

— Ar trebui să încerci să cunoști alte persoane, i-a zis Sarah.

— Nu sunt pregătit.

Sarah stătea în Camden Town. Marty locuia în Shoreditch, într-o veche casă georgiană care fusese a părinților săi. N-o vânduseră – pe vremea aia nu valora mare lucru. Se mulțumiseră să se mute în suburbii, pentru a scăpa de

străzile zgomotoase ale orașului, și închiriaseră casa, cameră cu cameră, unor studenți care foloseau aceeași baie.

Marty moștenise casa, continuase să închirieze camerele și locuise la subsol, care avea doar apă rece, până când își permisese să renunțe la chiriași.

Renovase în fiecare an câte o părticică din casă, făcând mare parte din muncă singur.

Locuise singur fiindcă îi plăcea. Avea amici, dar nu și relații. David fusese prima persoană de care se îndrăgostise.

David nu se mutase niciodată cu el – era loc, mai mult decât suficient, însă lui David îi plăcea micul lui studio luminos din King's Cross.

Marty bănuia că David mai făcea sex și cu alții, dar nu l-a întrebat. Lui David îi plăcea să meargă în cluburi. Era mai curajos, mai extravagant.

— Ce-i așa de extravagant în a ne ține de mână? îl întrebase pe Marty, care noaptea, când se întorceau acasă împreună, părea agitat din cauza asta, iar la lumina zilei se jena.

David făcea sport, îi plăcea corpul lui, avea piercing în ureche. La scurt timp după ce se cunoscuseră, Marty îi cumpărase un inel cu diamant.

— Ăsta e extravagant, a zis David. Adică viu și colorat, ca o flacără ce dansează – și uite cum dansează lumina pe chipul meu acum!

Într-o seară, Marty așteptase, nevăzut, în fața garsonierei lui David. Văzuse un tip mai în vârstă intrând împreună cu acesta din urmă. Aproximativ o oră mai târziu, bărbatul ieșise. Marty urma să se vadă în aceeași seară cu David, la un film. Îi trimisese acestuia un SMS, anulând întâlnirea. Nu-i dăduse un motiv. Nu-i spusese niciodată lui David ce-a făcut, dar în noaptea aceea înțelesese că fie va trebui să înceapă să-și spioneze iubitul, fie va trebui să înceteze pe loc.

David era David. De ce ne îndrăgostim de cineva pentru că e ieșit din comun și imediat după aceea încercăm să-l schimbăm?

Abia după moartea lui David a început Marty să bântuie iar pe lângă locuința lui. Trecea prin dreptul clădirii cel puțin o dată pe săptămână, și asta îl înfuria și-l întrista. Nu-i făcea bine, nu-i aducea alinare, dar continua s-o facă.

Chiar în clipa asta, se plimba pe lângă clădire. Jaluzelele lui David atârnau încă la ferestre. Pe jumătate ridicate, așa cum îi plăcea lui. În seara asta, în fereastră erau și becuri de Crăciun. David ar fi aprins o lumânare. O singură lumânare.

Când s-au cunoscut, David l-a adus pe Marty în garsoniera lui și a aprins lumânarea. S-au sărutat în fața frigiderului, ceea ce l-a făcut pe Marty ca din clipa aia să vadă frigiderele altfel, dându-le un aer poetic. Uneori, când trecea pe lângă un frigider, îl mângâia ușor, de parcă orice frigider din lume ar fi fost un martor binevoitor al idilei lor.

Însă Marty era timid și, după acea primă noapte, a avut nevoie de o săptămână să ia legătura cu David.

David, întors de la alergare, a văzut mesajul, a aruncat telefonul în aer și a ieșit iar, în fugă. A alergat până la piața de flori de pe Columbia Road, aproape de casa lui Marty.

În dimineața aceea de duminică, Marty a deschis ușa, încă în halat, și l-a văzut pe David în șort și adidași, rezemat de sonerie, cu un braț de flori în mână și luminând holul îngust cu globuri de bujori trandafirii.

— Nu credeam că-mi plac florile tăiate, a zis Marty.

— E un semn, a replicat David.

În curând, David a transformat curtea lungă și îngustă a lui Marty într-un Tărâm al Făgăduinței, alcătuit din vrejuri de fasole cățărătoare, și glicină, și trandafiri englezești, și lavandă, iar ferestrele erau deschise spre stradă, și casa era plină de viață, și din fiecare încăpere se auzea muzică.

— Îți mulțumesc că mă faci fericit.

Marty a rostit cuvintele cu voce tare, spre lumânare. David iubea luminițele pâlpâitoare. În acea primă vară, când îi plantase grădina lui Marty, îl invitase pe acesta din urmă la un bar în noaptea solstițiului și insistase să nu se întoarcă acasă până în zori – era deja ora unsprezece noaptea, și Marty trebuia să se ducă a doua zi la serviciu. Însă David era încântat de ceva. Când au ajuns acasă, a intrat în fugă primul, lăsând ușa de la intrare deschisă și strigând: Nu aprinde luminile!

Pe holul lung și îngust ce ducea spre curtea lungă și îngustă era o lumină pâlpâitoare. Marty a urmat-o. A ajuns în curte. Locul era luminat cu un soi de felinare chinezești – însă lunguiețe, nu rotunde – presărate peste tot: pe ziduri, printre trandafiri, printre lăptucile ce străluceau într-un verde ciudat, ca niște legume de pe Marte.

— Licurici, a zis David. Fiindcă azi soarele stă pe loc – asta înseamnă solstițiu. De la *sol*, în latină: soarele, și verbul *sistere:* a sta pe loc. Vreau ca soarele nostru să stea pe loc, chiar aici, chiar acum. Să fie lume-ndeajuns, și timp îndeajuns.

Au făcut dragoste pe patul rabatabil din șopron.

Marty a ridicat privirea spre lumânare, însă aceasta nu se mai afla în fereastră. Apoi s-a întors și a luat-o prin Clerkenwell, ducându-și inima ca pe o sacoșă grea.

Atunci, în ultimele lui clipe, David îi strânsese mâna și-i șoptise:

— Am să-ți trimit un semn.

Dar nu fusese nici un semn. De fapt, nu sunt niciodată, nu-i așa?

Marty nu credea în viață după moarte. David credea.

— Nu e interesantă ca idee în sine, ripostase Marty. De ce vorbim despre asta?

David a zis:

— E fifty-fifty. Unul dintre noi are dreptate, iar altul greșește. Când murim, în fracțiunea aia de secundă în care încă mai există conștiență, unul dintre noi o să zică: Of, fir-ar să fie.

Viață după moarte, se gândi Marty, apoi cu voce tare, fără să se adreseze cuiva anume, fiindcă nu era nimeni pe stradă, a zis:

— Așa că l-am întrebat: Și crezi și în Moș Crăciun?

Albul era strălucire. Adâncă, și curată, și liniștită, și reflecta luminile străzii. Însă apoi Marty, privind în jur spre orașul pustiu, după un răspuns la întrebarea sa, a remarcat cum se modifică lumina și o umbră uriașă întunecă albul absolut. A ridicat ochii.

Pe cerul alb, acoperit de nea, chiar deasupra capului său și mare cât un dirijabil, plutea un Moș Crăciun imens și pașnic, urmat de o suită de HO HO HO-uri desenate în aer. Marty îi vedea limpede cizmele negre, căciula roșie și sacul aruncat pe umăr. Fusese, oare, abia lansat de pe vreo clădire a unei mari corporații? Oare era o reclamă publicitară de Crăciun? Ce făcea, de ce plutea așa, în tăcere, peste orașul tăcut?

Marty a rămas privindu-l pe Moșul ce plutea în aerul înghețat al miezului nopții. Părea că-i face cu mâna lui Marty. Marty nu avea nici un motiv să-l salute la rândul lui, însă o făcu. Și, când o făcu, Moșul păru că-și schimbă direcția; nu se mai îndrepta spre vest.

Se îndrepta spre est, odată cu Marty.

Marty își îndesă mâinile și mai adânc în buzunarele hainei și grăbi pasul. Îi plăcea Crăciunul, chiar îi plăcea, dar asta însemna și să accepte să fie urmărit de un Moș Crăciun gonflabil?

— Hei, zisese David, nu-ți place că poți avea și cămile și măcăleandri, pe aceeași felicitare de Crăciun?

— Când s-au inventat felicitările de Crăciun? a întrebat Marty. În epoca victoriană, nu? Așa cred.

— Serviciul poștal și tipar ieftin, a răspuns David. Da, ai dreptate. Henry Cole le-a inventat în 1843, în Anglia – tipul lucra la nou-înființata Poștă, care răspundea de Penny Post. În America, primele felicitări comerciale au apărut în 1874. Am fost și noi primii la ceva.

— Îmi place că-mi spui diverse lucruri, a zis Marty.

David era cel care desena și scria felicitările lor de Crăciun. În ultimul său Crăciun era prea obosit, dar îl trimisese pe Marty în oraș să cumpere cincizeci de baterii rotunde și înguste de ceas și-și petrecuse toată ziua în pat, tăind hârtie. Un prieten de-al lui trecuse pe la el, și David îl rugase pe Marty să servească pe toată lumea cu șampanie.

Când Marty s-a întors cu sticlele, a urcat la David. Patul era gol. Intrase în panică și alergase prin casă, strigând DAVID! DAVID! Prietenul lui plecase, lăsând poarta deschisă. Marty o auzea pe Judy Garland – „*Next year all our troubles will be miles away...*"[1].

A intrat în curte. Atârnate de spaliere și de cârlige și prinse de ușă într-o serpentină, fixate apoi pe niște bețe în fiecare ghiveci și răsad se aflau inimi de hârtie luminate, albe, roșii și verde-pal.

David stătea în scaunul lui rulant, învelit în pătură, în bezna strălucitoare. Zâmbea, extrem de încântat de sine și de surpriza lui.

— Ți-au plăcut licuricii din grădina ta, din vara în care ne-am întâlnit. Așa că ți-am făcut astea. Le spun inimi-licurici. Sunt ale mele și ale tale și te iubesc.

1. „La anu', toate necazurile noastre vor fi departe în urmă..."

Marty a îngenuncheat lângă scaunul lui David și și-a pus capul pe pledul de pe genunchii lui, și a vărsat toate lacrimile pe care și le reprimase. Și a plâns și David, udându-i părul lui Marty. Apoi a zis: „Într-o iarnă care nu se făcea niciodată vară, a fost odată o prințesă, care a plâns atât de mult pentru tot ce a pierdut, încât lacrimile i-au înghețat și s-au prefăcut în perle, iar păsările le-au luat și și-au împodobit cu ele cuiburile. Un prinț care trecea pe-acolo, așa cum trec prinții în basme, a văzut cuiburile cu perle și a întrebat păsările unde au găsit asemenea bogății, iar păsările au zburat împreună cu el la prințesa care plânsese atât de mult încât era înconjurată de perle. Și povestea se sfârșește atunci când el o sărută și, firește, în ziua aceea iarna a luat sfârșit".

— N-am auzit în viața mea ceva mai sentimental, a zis Marty, printre lacrimi.

— Ce minunat! a spus David și au început să râdă, și Marty a deschis șampania și au rămas așa amândoi, printre inimile-licurici, care au licărit tot Crăciunul. În afara uneia singure. Marty a luat-o pe nevăzute din grădină, cu bateria scoasă, ca să-i amintească toată viața de David.

David știa la ce se gândește Marty. L-a ținut strâns la piept.

— Asta e tot ce avem, a zis el. Seara asta. Clipa asta. Tărâmul Făgăduinței nu e niciodată în viitor sau în trecut, e doar acum, și doar acum.

— Nu mă părăsi, a zis Marty.

— Uită-te după semne, i-a răspuns David.

Marty a ajuns acasă. Doi bețivi culcați în pragul unei uși arătau către cer. Marty le-a dat bani și nu s-a uitat în sus. Știa că Moșul umplut cu heliu se afla pe cer. Acum plutea deasupra casei lui, ca steaua din poveste.

Marty a intrat în casă și s-a dus direct la culcare. Era aproape două fără un sfert noaptea. A adormit adânc, însă

puțin mai târziu s-a trezit și l-a auzit pe David spunând: „Ți-am zis să te uiți după semne".

Marty a tresărit. Vedea acele luminoase ale ceasului de pe perete – era tot două fără un sfert; probabil că se oprise. Felinarul stradal lumina vag dormitorul. Iar David stătea cu picioarele încrucișate pe pat. Purta pantaloni de pijama și o jachetă de tweed. Avea picioarele și pieptul goale.

— N-am luat nici o haină cu mine, a zis. Așa e când mori. Astea sunt ale tale.

— Visez, a spus Marty, dar nu mă trezi.

— Ți-a plăcut Moș Crăciunul pe care ți l-am trimis?

— Tu l-ai trimis?

— Eram disperat, asta e ultima mea șansă.

— Ajunul Crăciunului – nu ți se pare un pic prea siropos?

— E atât de greu să ajungă omul la tine! Nu reușesc deloc să comunic cu tine!

— Mă gândesc tot timpul la tine!

— Asta e problema, ești atât de ocupat să te gândești la mine, la partea din mine care a murit, încât nu reușesc să comunic cu tine. Ți-am trimis atât de multe semne!

— Cum ar fi?

— Două stele căzătoare pe plajă, vara trecută. Ți le amintești?

Marty și le amintea, dar nu era genul care să marșeze la asemenea lucruri.

— Stelele căzătoare sunt fenomene astronomice, nu semne.

— În prima noastră vară, după solstițiu, am văzut două stele căzătoare în Franța, și ți-am zis: Sunt pentru noi.

Marty și-a amintit. Îi plăcuse felul lui David de a face întregul univers părtaș la dragostea lor. Însă simțise nevoia să protesteze.

— Romantic, dar greșit!

— Așa că le-am mai trimis o dată, ca să-ți aduc aminte. Și mai știi ziua aia, la British Library – femeia care a trecut drept pe lângă tine și a zis: „Bună, David".

— N-am mai văzut-o în viața mea. Era o nebună.

— Era mătușa mea, a zis David. E clarvăzătoare. M-a văzut mergând pe lângă tine.

— Și eu de unde să știu că era mătușa ta clarvăzătoare? De ce nu mi-a spus?

— Dispăruseși deja în mulțime, n-a apucat să mai zică nimic! Am trimis-o tocmai de la Milton Keynes, cu trenul.

— Păi, și de ce nu mi-ai spus TU?

— Ți-am spus! În ziua aia n-aveai de gând să te duci la British Library, a trebuit să te forțez. Am stat în spatele tău, urlând întruna DU-TE LA NENOROCITA AIA DE BIBLIOTECĂ! Evident, nu pot urla, fiindcă n-am corzi vocale, dar înțelegi ideea.

Marty fu cuprins de remușcări. Își neglijase iubitul și fusese nepoliticos cu mătușa lui clarvăzătoare, din Milton Keynes.

— Să-i trimit mătușii tale o felicitare de Crăciun?

— Ar fi drăguț; adresa ei e în iPhone-ul meu, trecută ca MP – mătușa paranormală. Mai ai iPhone-ul meu?

Marty a încuviințat. La un moment dat, se uitase în agenda lui telefonică, dar se oprise – prea mulți bărbați pe care nu-i cunoscuse niciodată.

— Regretele n-au nici un rost, a zis David, de parcă ar fi putut citi gândurile lui Marty.

Acesta din urmă avea o întrebare.

— Cum de-mi poți vorbi, dacă n-ai corzi vocale?

— Am toată atenția ta. Comunicăm telepatic.

— E imposibil.

— Doar imposibilul merită efortul.

Marty întinse mâna, ca să-l atingă pe David. Însă între ei se afla ceva, ca o barieră de lumină. Brațul lui era luminos. Își retrase mâna și-și șterse ochii. Brusc era speriat și obosit.

— Nu pot trăi fără tine, David. E ca și cum aș trăi ca o umbră. Tu ai fost soarele meu.

— De-asta sunt aici. Hei, săptămâna trecută n-ai înțeles nici semnul cu supa. Erai la *Chez Henri* cu Dan, și Dan a comandat supa mea preferată și, când a venit chelnerul, din greșeală, ți-a dat-o ție. Eu eram acolo și am făcut schimbul.

— Ești mereu cu mine?

— Nu, dar vin să te văd.

— Ține-mă în brațe.

— Nu pot, e chestia aia a lui Einstein, $E=mc^2$. Masa înseamnă energie, dar nu orice energie este masă. Tu ești masă. Eu sunt energie. Nu sunt pierdut, și n-am pierit definitiv, însă nu am cum să te iau în brațe. Dar te pot, totuși, încălzi. Uite – pune mâna – întinde iar mâna.

Marty întinse iar mâna spre pieptul lui David. Nu exista nimic palpabil acolo. Avusese atâția mușchi, până când aceștia începuseră să dispară treptat, dar poate că nu dispăruseră, poate că se transformau în ce trebuiau să se transforme. În energie, și nu în masă.

Marty simți furnicături în degete și mâna încălzindu-i-se. Întinse cealaltă mână, de parcă David ar fi fost un foc aprins. Începu să plângă.

— Nu plânge, prințesă, zise David. De-asta sunt aici. De dragul amândurora, trebuie să pui punct. Eu trebuie să plec și tu trebuie să rămâi. Am să fiu mereu în preajma ta, dar vreau să reîncepi să trăiești. Viața e frumoasă și scurtă. N-o irosi.

— Nu te pot uita, a zis Marty. Și nici nu vreau.

— N-o să mă uiți, o să-ți amintești cu plăcere relația dintre noi și tot ce-am făcut. Dragostea nu e o închisoare. Nu te

poți încarcera în dragostea ta pentru mine. Ia dragostea noastră cu tine – ea e cu tine: asta nu înseamnă că mă uiți sau că mergi mai departe, sau alte prostii de genul ăsta, mă iei, pur și simplu, cu tine.

— Mai bine ia-mă tu cu tine, a zis Marty. Nu vreau să rămân singur aici.

David l-a privit cu infinită dragoste.

— Trebuie să ai încredere în mine, cum ai avut mereu, da?

A urmat o tăcere lungă. Apoi Marty a zis:

— Ce ar trebui să fac?

— Să te trezești dimineața, să bei cafeaua în curte, iar acolo am să fiu și eu. O să știi că sunt acolo. Așteaptă și ai să vezi. Pe urmă, la prânz, mergem amândoi la *Chine-Ease*, și eu am să-mi iau rămas-bun de la tine în fața restaurantului; de la o vreme nu mai pot mânca, n-am stomac pentru asta.

Marty a râs, dar fără voia lui.

— Și pe urmă, a zis David, vreau s-o iei de la început.

Marty adormi. Când se trezi, era trecut de 8 dimineața și nu mai ningea. Se uită afară pe fereastră. Nici urmă de Moș Crăciunul gonflabil. Se frecă pe creștet.

Și David? Un vis.

Oftă și se duse la duș, se bărbieri, se îmbrăcă în halat. Cafea. În curte. Așa-i spusese Visul cu David să facă. În curte? Era ger.

Marty făcu cafeaua, tare și neagră, își puse bocancii, fără să se lege la șireturi, descuie zăvorul și se duse în curte. În aer pluteau particule de gheață, și în zăpadă se zărea urma unor labe de pisică. Vedea contururile vagi ale ghivecelor cu brăduți în formă de piramidă și forma ca de căsuță de păpuși a șopronului.

Apoi o văzu.

Inima-licurici.

Atârnată pe lanțul ei, de crengile mărului, se afla ultima inimă-licurici pe care Marty o păstrase de la ultimul lor Crăciun împreună. David?

Inima-licurici se mișcă ușor în vânt, însă nu era vânt.

Marty luă inima din pom și și-o atârnă de gât. Simțea pe piept o vagă căldură radiind dinspre ea.

Și, mai târziu, cu sufletul mai ușor decât până acum, cel puțin așa i se părea, ajunse la restaurant. Sarah tocmai intra. Îi întinse brațul.

— Stai să-mi iau la revedere de la cineva, a zis Marty. Intru și eu imediat. Păstrează-mi un scaun lângă tine.

Sarah păru mirată, dar intră.

— La revedere, David, zise Marty cu glas tare. Îți mulțumesc că ai venit cu mine.

Marty deschise ușa.

— Se pare că tocmai cântă melodia ta, a zis Sarah.

„Have yourself a merry little Christmas now…“

Chiftelușele mele
cu pește pentru a
Douăsprezecea
Noapte

douăsprezecea noapte e o noapte ciudată. 5 sau 6 ianuarie. E timpul să dai jos ornamentele și să pui capăt perioadei sărbătorilor. A Douăsprezecea Noapte marchează ziua în care Cei Trei Magi i-au făcut o vizită pruncului Isus. În Irlanda și în unele părți din Italia, în ieslea Nașterii Mântuitorului, în cea de-a Douăsprezecea Noapte, sunt adăugate și figurine reprezentându-i pe cei Trei Magi.

Imaginea Magilor ce îngenunchează în fața pruncului în staul urmează schema inversiunilor pe care festivalurile din miezul iernii le sărbătoreau în vremurile precreștine.

Saturnaliile romane și festivalul celtic Samhain cinstesc deopotrivă un Zeu al Dezordinii. Perioada festivalului răstoarnă ierarhiile normale de clasă, avere și gen. În perioada carnavalului, italienii numesc acest moment *il mondo reverso* – lumea răsturnată. Sus devine jos, jos devine sus, femeile le spun bărbaților ce să facă, și foarte mulți se travestesc.

Biserica catolică s-a dovedit genială la altoirea propriilor sale ocazii religioase pe sărbători existente, necreștine, iar a Douăsprezecea Noapte făcea și ea parte din această ajustare retro.

Pe vremea lui Shakespeare, a Douăsprezecea Noapte era o sărbătoare importantă. Piesa lui, *A douăsprezecea noapte*, dramatizează tradiția inversărilor – o fată îmbrăcată în băiat, un servitor care visează la o șansă cu o doamnă din înalta societate, o navă eșuată, ce face posibil ca trecutul să fie măturat de valuri. Pantomima haotică a Casei întunecate.

Pantomima în sine – distracția de bază a Crăciunului – are mereu în centrul său o damă îmbrăcată în haine de bărbat și un flăcău sau o fată de rând ce va deveni prinț sau prințesă, plus vreo câțiva răufăcători ce vor mușca țărâna.

Există o poezie superbă de T.S. Eliot, intitulată *Călătoria Magilor*. E despre cei Trei Magi porniți la drum spre Pruncul Isus și pune sub semnul întrebării faptele petrecute: ce anume au văzut? O naștere? Sau o moarte?

Nașterea Pruncului Isus vestește moartea unei ordini existente.

Asta e ideea cu răsturnările, și acest principiu poate fi regăsit și în toate basmele, unde are loc o răsturnare a situației financiare, sau a împrejurărilor: săracul devine bogat, bogatul devine sărac, un sfârșit ce e de fapt un început, o nouă lume temerară e doar o necropolă însuflețită, pierderea unui lucru prețios ce ne permite să găsim comoara care se află, de fapt, acolo.

Răsturnarea oricărei situații fixe dă șansa unei noi posibilități de a renaște.

A Douăsprezecea Noapte e, de asemenea, cunoscută drept Epifanie. Epifanie înseamnă „manifestare". Ceva se dezvăluie. Și ceea ce se dezvăluie va fi o provocare pentru vechea ordine.

Auzim multe lucruri despre noi afaceri ce perturbă statu quo-ul, ca Uber sau Airbnb, care provoacă ordinea existentă. Ni se spune că e creativ și necesar. Poate că e.

Sentimentul meu e că ne-ar prinde bine ceva mai multă stabilitate în viețile noastre îndreptate către ceilalți, astfel încât să putem face față perturbărilor din viețile noastre interioare, din gândirea noastră, sentimentele noastre, viața imaginației noastre.

Dacă am fi doar niște animale și n-am urmări decât să facem rost de mâncare, teritoriu, să supraviețuim, să ne împerechem, să fim conducătorii haitei, ce rost ar mai avea să fim oameni?

Tristul adevăr e că nici un sistem politic (iar capitalismul e și el un sistem politic) nu a reușit să ne ofere celor mai mulți

dintre noi lucrurile de bază de care avem nevoie, astfel încât să avem puțină libertate pentru a explora ce se petrece în cele 98 de procente din creierul nostru, pe care nu le folosim.

Mie asta mi se pare un eșec.

Epifania e o răsturnare inspirată a structurilor de putere și a ierarhiilor, a sistemelor de clasă și a statu quo-ului, o aducere aminte a faptului că felul în care trăim e doar una dintre opțiuni: noi am făcut lucrurile așa – am putea să le refacem și altfel.

Magii îngenunchează în fața unei entități mai mari decât o autoritate, îngenunchează în fața unui viitor potențial, unul bazat pe iubire, și nu pe frică; unul în care există belșug și nu există lipsuri.

În Biblie se povestește că Regele Irod pune să fie uciși toți copiii de sex masculin mai mici de doi ani – efortul lui îmbibat de sânge de a se ține cu dinții de putere, de a întări în mod rigid ceea ce există și de a șterge cu buretele ce ar putea fi.

Însă copilul pe care îl caută a plecat deja, protejat de brațele iubitoare ale mamei sale, și a pornit la trap prin deșert, către destinul său.

Întotdeauna există o a doua șansă.

Și noi?

Avem și varianta surogat, Urmează-ți Steaua – însă ce se întâmplă când steaua ne duce la un staul plin de cari și de baligi, dintr-un orășel în paragină, și noi suntem îmbrăcați în cele mai bune haine ale noastre și așteptăm aplauze, dar, în loc de asta, suntem nevoiți să îngenunchem în paie și să ne oferim darurile (ce avem mai bun în noi) unei ființe pe care nu o înțelegem?

Poveștile despre călătorii și întreceri fac ca totul să pară atât de simplu – provocări, monștri, obstacole, apoi succes.

Problema e că adevărata căutare nu are un sfârșit, sau un final care să asigure fericirea până la adânci bătrânețe, ori o serie de pași ce trebuie urmați. Angajamentul de a fi mereu conștient, de a fi creativ – indiferent ce ar însemna asta pentru tine –, angajamentul de-a iubi, dorința de schimbare; asta e truda unei vieți.

Stelele ne duc unde vor ele. Noi hotărâm ce facem când ajungem la destinația neașteptată.

Pentru călătorii, ai nevoie de mâncare. Mie îmi place peștele, iar aceste chifteluțe cu pește pot fi lăsate să se răcească și luate apoi la pachet pentru un prânz sau un picnic pe înserat. Sau le poți mânca fierbinți și delicioase cu maioneză de casă, ori cu sos de roșii făcut de tine.

Eu nu pun cartofi în chiftelele de pește, fiindcă îmi place să le mănânc lângă cipsuri. Dacă vreți o masă ușoară și hrănitoare, încercați-le cu puțină zeamă de lămâie sau limetă stoarsă deasupra și un castron mare de salată de sezon. Sau cu o farfurie cu varză fierbinte, înăbușită în unt.

Aveți nevoie de:

o cantitate suficientă de amestec de pește – depinde de câte chiftele vreți să faceți. Eu folosesc un amestec de cod proaspăt și de somon, cu circa 20 la sută eglefin afumat. Dacă nu vă place eglefinul afumat, nu puneți.
am încercat și cu cod și creveți micuți. Destul de bune.
ceapă tăiată – nu prea multă, dar suficientă cât să dea aromă ouălor. Dacă nu puneți cartofi, ouăle vor lega compoziția.
pesmet făcut din pâine veche de o zi
făină
pătrunjel cu frunză netedă
sare și piper

Metoda

Ideea e că aceste chiftele sunt micuțe – dacă sunt prea mari și dolofane, peștele nu se pătrunde. La cele mai mari, cu cartofi, trebuie întâi să fierbi cartofii și peștele – noi nu facem asta. Așa că gândiți la scară mică.

Tăiați peștele mărunt, și ceapa, și mai mărunt.

Amestecați-le într-un castron mare și adăugați oul sau ouăle, astfel încât să obțineți un amestec vâscos. Adăugați pătrunjel și condimente.

Presărați puțină făină pe blat. Cu ambele mâini, faceți niște chiftele plate, apoi dați-le pe fiecare în parte prin făină, ca să-și păstreze forma, apoi tăvăliți-le prin pesmet.

Pe măsură ce le faceți, așezați-le pe un platou. Asigurați-vă că fiecare chiftea e fermă.

Dacă puteți, lăsați-le la rece timp de o oră. Dacă nu…

Încălziți niște ulei de floarea soarelui în tigaie – după ce s-a încins, puneți chiftelele în tigaie una câte una, întorcându-le după 4 minute.

Dacă vreți să preparați un sos de roșii, el trebuie făcut înainte. Rețeta de mai jos e foarte simplă și merge perfect atât cu paste și orez, cât și cu chifteluțele cu pește.

Luați niște roșii măricele și gustoase și decojiți-le, punându-le într-o oală mare cu apă fierbinte, aproximativ o jumătate de oră.

Încălziți niște ulei de măsline într-o tigaie cu fund gros și adăugați un pic de usturoi. Eu pun și ceapă, dar nu e neapărat necesar. Adaug uneori și ardei iute roșu proaspăt, depinde ce chef am și dacă am în casă.

Când usturoiul, ceapa și ardeiul s-au înmuiat, adăugați roșiile decojite și tăiate bucăți mari și amestecați bine. Acesta este momentul în care eu adaug uneori o crenguță de rozmarin din grădină.

Puneți capacul pe oală și lăsați să fiarbă la foc mediu 30 de minute. Nu lăsați amestecul să se ardă.

Dacă toate ingredientele s-au amestecat perfect și sosul are gust bun, scoateți crenguța de rozmarin (dacă ați pus), adăugați sare și piper și lăsați sosul să fiarbă până ce obțineți densitatea dorită.

La final, puteți adăuga și niște busuioc proaspăt, dacă vreți. E o rețetă extrem de simplă și de versatilă și se prepară repede.

Poftă bună!

URĂRI DE SEZON DIN PARTEA AUTOAREI

Timpul e ca un bumerang, și nu ca o săgeată.

Am fost adoptată de penticostali și sortită misionariatului. Crăciunul era foarte important în calendarul misionarilor. De la începutul lunii noiembrie, fie pregăteam pachete de trimis în Străinătate, fie pregăteam pachete de trimis celor din Locuri fierbinți, care se întorceau Acasă.

Poate de vină era faptul că părinții mei prinseseră cel de-al Doilea Război Mondial. Poate era din cauză că trăiam în Vremea Apocalipsei și așteptam Judecata de Apoi. Indiferent care ar fi fost motivul, de Crăciun urmam același ritual clar, de la pregătitul compoziției pentru plăcintele cu mere, la cântat colinde pentru, sau mai degrabă în ciuda păcătoșilor din Accrington. Și totuși doamna Winterson iubea Crăciunul. Era singurul moment din an când ieșea în lume cu o altă față, de parcă lumea ar fi fost mai mult decât o vale a plângerii.

Era o femeie tristă, așa că acest moment fericit din casa noastră era unul prețios. Sunt sigură că îndrăgesc Crăciunul fiindcă și ea îl îndrăgea.

În fiecare an, pe 21 decembrie, mama ieșea în oraș cu pălărie și palton, în timp ce tata și cu mine întindeam

ghirlandele de hârtie, făcute de mine, de la colțurile cornișei din salon, până la lampa din centrul tavanului.

Într-un târziu, mama se întorcea ca o vijelie, deși poate că asta era mereu vremea ei personală. Aducea o gâscă, pe jumătate în sacoșă, pe jumătate afară, cu capul căzut atârnând într-o parte, ca visul pe care nu și-l mai amintește nimeni. Mi le dădea mie – și gâsca, și visul –, iar eu o jumuleam de pene într-o găleată. Păstram penele ca să umflăm cu ele ce mai avea nevoie să fie umflat, și păstram grăsimea groasă scursă din pasăre ca să prăjim cartofi peste iarnă. În afară de doamna W., care avea probleme cu tiroida, toți cei pe care-i cunoșteam erau slabi ca niște țâri. Aveam nevoie de grăsime de gâscă.

După ce am plecat de-acasă, și mai apoi la universitate, la Oxford, în acel prim Crăciun, m-am întors la vechiul meu cămin. Mama îmi dăduse de mult ultimatum să părăsesc casa, atunci când mă îndrăgostisem de o fată, iar într-o casă atât de religioasă ca a noastră, aș fi putut la fel de bine să mă mărit cu o capră. Nu mai vorbiserăm de atunci. Eu locuisem o vreme într-un Mini, apoi în casa unei profesoare, după care, în cele din urmă, plecasem din oraș.

În primul meu trimestru la Oxford, am primit o carte poștală – una dintre acele cărți poștale pe care scrie CARTE POȘTALĂ cu litere albastre, în partea de sus. Mai jos, cu scrisul ei perfect caligrafiat, se afla mesajul: VII ACASĂ DE CRĂCIUN? CU DRAG, MAMA.

Când am ajuns la căsuța noastră, aflată în vârful unei străzi cu case identice și ziduri comune, am auzit sunetele în general muzicale a ceea ce ar putea fi descris drept o versiune bossa-nova a colindului religios *In the Bleak Midwinter*. Mama aruncase vechea pianină cu coadă și-și luase una electronică, cu claviatură dublă, cu registru de orchestră, tobă și bas.

Nu mă văzuse de doi ani. Nici una dintre noi n-a zis nimic. Am petrecut următoarea oră admirând efectul tobei mici sau al solo-ului de trompetă în interpretarea melodiei *Veniți! Solii cerești cântă.*

Prietena mea de la Oxford, din St. Lucia, urma să-mi facă o vizită acasă, ceea ce a fost foarte curajos din partea ei, însă când am încercat să-i explic câte ceva despre familia mea, a crezut că exagerez.

La început, vizita a fost un mare succes. Doamna W. era de părere că o prietenă de culoare e o acțiune de misionariat în sine. S-a dus pe la toți misionarii de la biserică aflați la pensie și i-a întrebat: Ce mănâncă? Ananas, a venit răspunsul.

Când a sosit Vicky, mama i-a dat o pătură de lână tricotată de ea, ca să nu înghețe.

— Ei simt mult mai tare frigul, mi-a zis.

Doamna Winterson era obsesiv-compulsivă și tricotase tot anul pentru Isus. Pomul de Crăciun avea ornamente tricotate, iar câinele era încarcerat într-o hăinuță de Crăciun din lână roșie, cu fulgi albi. Aveam și o scenă tricotată a Nașterii, iar păstorii purtau niște fulărașe, fiindcă era vorba despre Bethleemul ajuns cu autobuzul la Accrington.

Tata a deschis ușa îmbrăcat într-o vestă tricotată, cu cravată tricotată asortată. Întreaga casă fusese retricotată.

Doamna W. era foarte veselă.

— Ai vrea niște costiță afumată cu ananas, Vicky? Brânză pe pâine prăjită, cu ananas? Ananas cu frișcă? Prăjitură răsturnată cu ananas? Friganele cu ananas?

Până la urmă, după ce-a îndurat câteva zile, Vicky a zis:

— Nu-mi place ananasul.

Doamna W. s-a indispus pe loc. N-a mai vorbit cu noi tot restul zilei și a făcut zob un măcăleandru de *papier-mâché*. A doua zi dimineață, la micul dejun, pe masă se afla o piramidă de cutii de conserve cu bucăți mari de ananas

nedesfăcute și o carte poștală victoriană cu două pisici ridicate pe picioarele din spate, ca Domnul și Doamna. Textul ilustrativ zicea NIMENI NU NE IUBEȘTE.

În noaptea aceea, când Vicky s-a dus la culcare, a descoperit că perna îi fusese scoasă din fața de pernă, iar în aceasta fuseseră îndesate broșuri de avertisment despre Apocalipsă. S-a întrebat dacă ar fi cazul să plece acasă, dar eu văzusem lucruri mai rele de-atât și m-am gândit că poate situația se va îmbunătăți.

În Ajunul Crăciunului a venit un grup de colindători de la biserică. Doamna W. părea mai fericită. Ne forțase, pe mine și pe Vicky, să înfășurăm câteva jumătăți de varză în folie de aluminiu și să le străpungem cu bețișoare de cocteil cu brânză cheddar, în care erau înfipte bucățile de ananas pe care le refuzaserăm.

Le-a numit Sputnik-uri. Era ceva legat de Războiul Rece. Folie de aluminiu? Antene? Spaima că KGB-ul avea aparate de ascultare ascunse în brânză?

Nu contează. Ananasul cel jignitor își găsise menirea și cântam cu toții colinde destul de fericiți, când s-a auzit un ciocănit în ușă. S-a dovedit că și cei de la Armata Salvării cântau colinde.

Era un lucru de bun-simț. Era Crăciunul. Însă doamna Winterson nu avea să accepte așa ceva. A deschis ușa și-a strigat:

— Isus e aici. Plecați.

Zdrang.

După Crăciun, am plecat și nu m-am mai întors. N-am mai văzut-o niciodată pe doamna W. – la scurt timp după aceea, a fost prea furioasă din pricina romanului meu de debut, *Portocalele nu sunt singurele fructe* (1985). Citat: „E prima oară când a trebuit să comand o carte sub un nume fals".

A murit în 1990.

Pe măsură ce îmbătrânești, în perioada Crăciunului începi să ți-i amintești pe toți cei morți. În timpul festivalului lor de la mijlocul iernii, Samhain, celții se așteptau ca morții să se alăture celor vii. Multe culturi înțeleg acest lucru; nu și a noastră.

E mare păcat. Și o mare pierdere. Dacă timpul e un bumerang, și nu o săgeată, atunci trecutul revine și se repetă mereu. Memoria, ca act creativ, ne permite să-i readucem la viață pe cei plecați dintre noi, sau, uneori, să-i ajutăm să-și găsească pacea, pentru că, în cele din urmă, ne înțelegem trecutul.

La Crăciunul trecut mă aflam singură în bucătărie, focul era aprins – îmi place să ardă focul în șemineu, în bucătărie. Tocmai îmi turnam ceva de băut, când la radio s-a auzit Judy Garland, care a început să cânte *Have Yourself a Merry Little Christmas*. Mi-am amintit cum cânta doamna W. melodia asta la pian. A fost unul dintre acele momente pe care le cunoaștem cu toții, de tristețe amestecată cu duioșie. Regret? Da, cred că da, pentru toate lucrurile pe care le-am făcut greșit. Dar și recunoștință, pentru că era o femeie ieșită din comun. Merita o minune, care s-o scoată din capcana vieții ei lipsite de speranță, lipsite de bani și de orice posibilitate de schimbare.

Din fericire, a avut parte de acea minune. Din nefericire, minunea respectivă am fost eu. Eu am fost Biletul de Aur. Eu aș fi putut s-o duc oriunde dorea. Ar fi putut fi liberă…

Povestea de Crăciun a Pruncului Isus e una complexă. Iată ce ne spune ea despre minuni.

Minunile nu sunt niciodată comode (pruncul se va naște, indiferent dacă există sau nu o cameră de hotel).

Minunile nu sunt ce ne așteptăm să fie (un bărbat și o femeie absolut anonimi se trezesc că devin părinții Mântuitorului Lumii).

Minunile detonează situația existentă, iar explozia și efectele ei înseamnă că unii oamenii vor fi răniți.

Ce e o minune? O minune e o intervenție, ea răzbate prin continuumul spațiu-timp. O minune e o intervenție ce nu poate fi explicată rațional. Șansa și soarta joacă și ele un rol.

O minune e o intervenție benignă, da, însă minunile sunt precum duhul din lampă – dă-le drumul și provoacă o răscoală! O să-ți obții Cele trei dorințe, dar la pachet cu o mulțime de alte lucruri neprevăzute.

Doamna W. își dorea un copil. N-a putut face ea unul. Și iată că apar eu – însă, așa cum spunea adesea, Diavolul ne-a dus la pătuțul greșit. Satana, ca stea vinovată.

Ăsta e elementul de basm al poveștii.

Uneori, lucrul după care tânjim, lucrul de care avem nevoie, miracolul pe care ni-l dorim se află chiar în fața noastră, și nu suntem în stare să-l vedem sau fugim în direcția opusă, ori, și mai trist, pur și simplu nu știm ce să facem cu el. Gândiți-vă câți oameni obțin succesul pe care și-l doresc, partenerul pe care și-l doresc, banii pe care și-i doresc et cetera, și fac totul fum și scrum, precum aurul din poveste pe care nimeni nu-l poate cheltui.

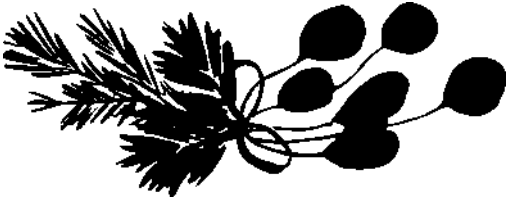
Așa că, de Crăciun, eu mă gândesc la povestea Crăciunului și la toate poveștile de Crăciun inventate de atunci înainte. Ca scriitoare, știu că ne-ar fi foarte rău în viață fără un spațiu liber, pentru imaginație și meditație. Sărbătorile religioase sunt menite să ne ofere timp în afara timpului. Timp în care timpul obișnuit să fie supus timpului semnificativ. Ce ne amintim. Ce inventăm.

Așa că aprindeți o lumânare pentru cei morți. Și aprindeți o lumânare pentru minuni, oricât de improbabile, și mă rog ca și voi să le recunoașteți pe ale voastre.

Apoi aprindeți o lumânare pentru cei vii; lumea prietenilor și a familiei, care înseamnă atât de mult.

Și aprindeți o lumânare pentru viitor; ca el să se poată întâmpla și să nu fie înghițit de întuneric.

După care aprindeți o lumânare pentru dragoste. Dragostea norocoasă.

MULŢUMIRI

Le mulțumesc tuturor celor care au lucrat, alături de mine, la realizarea acestei cărți. Editorilor mei din Londra și New York, Rachel Cugnoni și Elisabeth Schmitz. Lui Àine Mulkeen, Anei Fletcher, lui Matt Broughton și Neil Bradford de la Vintage. Laurei Evans, de la redactare și corectură. Kamilei Shamsie și, de asemenea, Sylviei Whitman de la Shakespeare and Company. Și extraordinarei mele agente, Caroline Michel, care iubește Crăciunul la fel de mult ca mine.

Și prietenilor absenți: Kathy Acker și Ruth Rendell. Și, firește, doamnei Winterson și tatălui meu.

Jeanette Winterson, una dintre cele mai inventive
și mai îndrăznețe voci narative contemporane,
ne propune în acest volum 12 povestiri și
12 rețete îmbietoare pentru cele 12 zile ale Crăciunului.

Pentru autoare, Crăciunul e un moment fericit, „celebrarea neprevăzutului". De aceea îi place să-l întâmpine scriind o poveste. Cele 12 alese aici, de o imaginație debordantă, pline de prospețime și umor, ne oferă un portal către „spiritul Crăciunului", unde timpul parcă stă în loc, iar magicul pune stăpânire pe lume. „Sunt povești cu stafii, intervenții miraculoase, întâlniri obișnuite ce se dovedesc departe de a fi obișnuite, mici minuni și saluturi adresate luminii renăscute." Crăciunul e o sărbătoare a intimității, în cadrul căreia orele petrecute alături de persoanele dragi sunt esențiale. Să gătim împreună, ne îndeamnă Jeanette Winterson, savurând cele 12 feluri festive ale căror rețete însoțesc povestirile, dat fiind că fiecare rețetă tradițională sau nou-inventată pentru Crăciun devine ea însăși un dar și ne readuce în suflet bucuria și speranța că nu suntem și nu vom fi niciodată singuri.

„ Rețetele vin însoțite de secvențe fascinante cu scriitoarea, prietenele ei și ritualurile lor de Crăciun. Superb, ingenios, straniu, amuzant. Sacul de delicatese literare al lui Winterson are farmecul secolului al XIX-lea, atât de necesar în nemilosul secol XXI."

Kirkus Reviews

ISBN 978-606-779-271-3